ROLDUC'S JAARBOEK

ONDER REDACTIE VAN
L. LINSSEN, Pr. EN
J. METZEMAKERS, Pr.

XIV

1934

ARCHIEF
KLEIN SEMINARIE
ROLDUC

N.V. DRUKKERIJ H. VAN DER MARCK EN ZONEN, ROERMOND

OUD-PREFECT P. DE BRUYN. †

art 1934 blz. 3-6

Prefect De Bruyn R.I.P.

Den 27sten Juli 1933 overleed in het St. Anna-Gesticht te Heel, waar hij zijn laatste levensjaren sleet, Pieter Arnold de Bruyn, geboren te St. Agatha den 26sten Maart 1850.

Met hem is een van de oude Rolducsche garde heen gegaan, want al liggen er 35 jaren tusschen zijn benoeming tot Pastoor en zijn dood, jaren van onbetwistbaar hoogst verdienstelijken arbeid, voor honderden in den lande en over de grenzen bleef Piet de Bruyn de Prefect van Rolduc: Dat bleek overduidelijk bij zijn triomfantelijk verschijnen aan het slot van de laatste reunie der oud-studenten uit de donderende ovatie, die hem toen ten deel viel.

Un vieux de lavieille, want ondanks de beslommeringen van zijn herderlijken arbeid te Holtum en te Sevenum bleef hij met alle vezelen van zijn hart hangen aan zijn eerste liefde, Rolduc, en zijn Prefectschap blijft het glorietijdperk in zijn leven. In zekeren zin heeft hij zijn roem overleefd: dertig jaren vroeger ware de rouw om zijn heengaan een nationale geweest. Toen immers was Rolduc als onderwijsinrichting een unicum in Nederland, de eenige Kath. H. B. S. en met Katwijk het eenige Kath. Gymnasium. Van Noord tot Zuid waren de bekende Kath. families, die universitaire voorbereiding voor hun zonen wenschten, bijna uitsluitend aangewezen op Rolduc. De Prefect nu is met den Directeur de raadsman en helper van ouders en jongens en zoo werd de tuchtmeester onwillekeurig gastmeester; want vluchtige bezoeken waren toen wegens gebrek aan communicatiemiddelen en de excentrische ligging van Rolduc niet mogelijk; zoo ontstonden er tusschen Prefect en families relaties, die uitgroeiden tot vriendschappelijke betrekkingen en waren er weinig plaatsen in ons Vaderland, grootere of kleinere, waar Prefect de Bruyn niet een welkome gast en vriend was.

Hij had de uitstekende gaven en hoedanigheden, die den goeden Prefect maken: hij was geduldig, edelmoedig, hulpvaardig en onpartijdig, het klavertjevier van den Prefect; hij had een klaren kijk op de jongensziel en hij had de conditio sine qua non, oftewel zonder dewelke een Prefect een hel op aarde wacht - *gezag,* une autorité incontestée et indiscutée. Indien er in die dagen niet een krachtfiguur als Mgr. Dr. W. Everts z.g. aan het hoofd van Rolduc had gestaan, zou de zetel van het gezag zich gemakkelijk naar de Prefectenkamer hebben kunnen verplaatsen.

Toch had de Bruyn een ander gezag als Mgr. Everts; er lag een

ondefinieerbare nuance tusschen; het gezag van den Directeur moet trouwens een ander zijn dan dat van den Prefect; alius sic, alius autem sic; voor Mgr. Everts waren de jongens bang, voor de Bruyn niet; maar bij geen van beiden dachten ze ook maar aan de mogelijkheid van insubordinatie. De Bruyn had de autoriteit, die de populariteit niet uitsluit; een goed Prefect moet bij de jongens graag gewild zijn; voor allerlei dingen gaan ze immers naar hem toe; hij is in zekeren zin hun vertrouweling.

L'ordre et la régularité l'environnaient d'un prestige - men vergeve schrijver dezes Fransche aanhalingen, ten tijde van de Bruyn was le doux parler Français nog de omgangstaal en de roem van het huis - bij een relletje op de cour of in de gangen werkte alleen zijn verschijnen reeds als een onfeilbaar bluschmiddeltje; une autorité incontestée zelfs bij die van de Rhétorique en de Première. De Bruyn was zoo zeker van zijn zaak, dat hij zich straffeloos vrijheden en op het kantje af gekheden kon veroorloven, die voor een ander fnuikend waren geweest; zoo b.v. apostrofeerde hij onwilligen in een potsierlijk en tegelijk geniaal bargoensch, wist hij in het rollen zijner oogen en in de plooi der lippen iets komisch-dreigends te leggen, dat niet-kenners deed verstijven van schrik en zong hij op hooge feestdagen in de gangen of op de cour jubelend zijn vreugde uit o.a. met een Viri Galilaei of een Vidi turbam magnam.

Dat gezag dankte hij voor een deel aan zijn uiterlijk; zijn robuste gestalte had iets imponeerends, zijn kloeke lichaamsbouw commandait le respect; hij kon doorgaan voor een tweelingbroeder van Dr. Schaepman en 't is meer dan eens gebeurd, dat men hem voor den Doctor hield. Hij vond dat leuk en placht dan met zijn joviale openhartigheid er even leuk aan toe te voegen: den kop heb ik, maar niet wat er in zit. Uit dien markanten kop keken door - en in critieke oogenblikken over - een blauwachtig genuanceerden bril twee klare oogen, levendig en tintelend.

Dat gezag dankte hij ook aan een forsch stemgeluid, waarvan hij echter een bedachtzaam gebruik maakte; dikwijls sprak hij fluisterend en dan had zijn stem iets bijzonder insinueerends. Maar in het avondgebed beheerschte zij de heele kerk, zij overstemde die van de honderden; als de Prefect er was, ging alles à l'unisson, welluidend, in maat en tred, vanaf de cantique tot het eind priez pour nous qui avons recours à vous. En als het er op aankwam ergens de orde te herstellen, als het hier of daar eens kriselde, dan klonken zijn bevelen kort en krachtig als pistoolschoten en zij waren sans rêplique. Eén keer heeft die stem zich uitgezet tot een bijna niet meer menschelijk geroep om hulp; 't was op een Zaterdag-voormiddag, toen hij met zijn collega Tony Schmitz op den diepen étang supérieur het ijs ging probeeren en met zijn collega tot aan den hals in het water plofte; knechten, op het onheilspellend hulp geschrei toegeschoten, hebben de drenkelingen met behulp van ladders en touwen van een dreigenden dood gered. 't Was een geweldige consternatie onder heeren en jongens. Dagen lang hebben de slachtoffers van hun plicht de kamer moeten houden en met eerbiedige vereering keken wij jongens op de cour naar zijn venster, of we

misschien de schaduw zagen van hem, die zich voor ons, om ons de geliefde ijspret mogelijk te maken, aan zulk een doodsgevaar had blootgesteld en in onze verbeelding straalde om zijn hoofd het aureool van het martelaarschap.

Aan zijn prestige droeg ook het hare bij de omstandigheid, dat hij, een Brabander van geboorte, uit een ander Diocees in het onze was overgenomen, hetgeen zijn aanzien verhoogde bij de "Hollanders" in een tijd, dat de tegenstelling Limburger en niet-Limburger nog bestond en bij sommige gelegenheden o.a. bij barspel of sneeuwbalstrijd scherp tot uiting kwam.

Dat gezag eindelijk dankte hij tenslotte zelfs aan zijn handen, die op het teeken der bel zoo machtig klankvol konden klappen, gespierde vleezige handen, in wier greep het niet veilig was. De kracht dier handen behoefde hij zelden of nooit aan te wenden; hij had dat middel niet noodig; wel gebeurde het een enkele maal, dat zij een delinquent onder temps silence een mep toedienden, zoo en passant, bijna ongemerkt, terwijl hij over de hoofden der opdringende drommen heen zijn volle aandacht op een ,ander punt scheen te vestigen.

Eigenaardig dat we aan zulk een man als bijnaam het verkleiningswoordje van zijn doopnaam gaven. Ik schrijf 't toe aan het feit dat Pietje de Bruyn vlug in zijn gebaren en bewegingen was, iets veerkrachtigs, trippelends in zijn tred had en zijn hoofd soms zoo vriendelijk van links naar rechts op zijn schouderen liet wiegelen.

Daarbij kwam, dat deze geweldige, die heele regimenten en stormtroepen zou getart hebben, toch in zijn milde goede hart des coins d'enfant had en zoo echt kind met de kinderen kon zijn. Een feit is 't ook, dat Pietje, hoezeer ook op sommige oogenblikken matamore en foudre de guerre, ondanks onstuimige beweringen van heldhaftigheid, niet ontoegankelijk was voor gewoon menschelijke bangheid; de tegenwoordige herder van Sevenum toont u nog de plaats, waar eens tegen de pastorie een prachtige pereboom stond en die onverbiddelijk door de Bruyn werd omgehakt, toen zijn kapelaans hem verzekerd hadden, dat die boom een al te gemakkelijke ladder voor dieven kon zijn.

Tuchtmeester voor anderen, was hij het ook voor zich zelf altijd op zijn post; man van de klok; en dat wil iets zeggen voor een Prefett, wiens dag voortdurend door de bel in kleine stukjes wordt gekapt. Hij was de alom tegenwoordige van 's morgens vroeg, wanneer hij als een stormwind langs de chambretten stoof om de traînards tot spoed aan te zetten, tot 's avonds laat, als hij, après que la retraite avait sonné, een laatste inspectie hield, geruischloos, statig, in overeenstemming met het uur van rust en stilte; en dikwijls zweefde hij des nachts nog als een immer wakende of beschermende geest over de dortoirs, vooral wanneer een onweer dreigde en dan deed zijn aanwezigheid alleen reeds ons het weer gezegend schijnen. Daartusschen door wijdde hij zich den heelen langen dag aan de stipte vervuIling van zijn zware taak, altijd opgewekt, altijd prettig gestemd, met een kwinkslag tusschen de bedrijven door, vooral wanneer bij om 10 uur op het balcon als brievenbesteller de verrassingen van de post uitdeelde of na het diner in de speelzaal als winkelier de meest verscheidene en in het

studentenleven onmisbare artikelen aan den man bracht. Overal was hij: op cour of balcon, in studiezaal of corridor; hij dook op uit diepe vensternissen, of uit de in dien tijd befaamde binnen-lieux; op de wandelingen was hij vóór, in 't midden en achter tegelijk; waar hij niet was, ontbrak er iets, en een Schaesbergdag was niet denkbaar zonder hem. En dan te bedenken, dat dit alles slechts den uiterlijken kant van zijn taak betrof, want de dagelijksche tijdroovende brievencensuur, de controle van verdachte pupiters of onder verdenking staande kleerkasten, de stille verhooren op de prefectenkamer, het zijn altemaal dingen, die niet naar buiten traden.

De Bruyn wist meesterlijk te recipieeren; de omstandigheden stelden hem hiertoe dikwijls in de gelegenheid, dwongen hem zelfs er toe. Hij was een gul gastheer en wist, wat hij opdiende, te kruiden met gezelligen kout en geestige zetten. Op een zeker gebied was hij een kenner, qui de sa main potelée savait caresser le verre, le lorgner de l'oeil et en savourer le contenu. Zoodoende kreeg hij de reputatie van een Patertje-goedleven, de onverdiende reputatie, want, al versmaadde hij de goede gaven van den Schepper niet en waardeerde hij droog en nat, in feite voelde hij dat veelvuldige gastheerschap als een der zwaarste lasten van zijn ambt en nam hij somtijds zijn toevlucht tot listigheidjes om er zich aan te onttrekken. Toen hij dan ook later als drankbestrijder optrad en spreekbeurten voor het Kruisverbond hield, kon dat alleen verwondering wekken bij wie hem hiet nader kenden, want hij streed voor een eerlijke overtuiging en hij hoefde niet Dr. Kuypers woord op zich toe te passen, dat het boetekleed een man nooit ontsiert.

Behalve voor Kruisverbond sprak hij ook voor andere vereenigingen, hij bezat bepaald redenaarstalenten en wist zijn gehoor te boeien, niet zoozeer door de hooge vlucht van zijn beschouwingen - die zocht hij niet, dat was niets voor hem, Piet de Bruyn, die zoo kostelijk minachtend zijn "scientia inflat" daarheen kon werpen - maar des te meer door de manier, waarop hij zijn eenvoudige en altijd klare gedachte wist weer te geven, door de tinteling, die hij in zijn oogen, door de warmte, die hij in zijn stem, door de levendigheid, die hij in zijn gebaren wist te leggen. Wie heeft niet genoten van de Bruyn's mimiek? Als hij b.v. een Redemptoristenpreek imiteerde of als hij 't scheepken van Petrus liet zwalken op de woeste baren der wereldzee! Hij was een geboren acteur; op de planken zou hij succes hebben gehad. Hij reciteerde graag letterlijk van het begin tot het eind "Een onaangenaam mensch in den Haarlemmerhout" uit de Camera Obscura.

De Bruyn was een welbespraakt man, ook als het gold uiting te geven aan zijn meening en oordeel over zaken of personen; dan nam hij geen blad voor den mond en toonde hij zich bezield door zoo uitgesproken sympathie of antipathie, dat de naastenliefde wel eens in het gedrang kwam. Waarom zouden we hier ook dezen trek voor de volledige gelijkenis van het portret niet naar voren brengen?

De volmaaktheid is immers niet van deze wereld en de H. Schrift noemt volmaakt den man qui non peccat per linguam; wie zich in dit opzicht volmaakt

voelt, werpe den eersten steen; trouwens wie de gave der geestigheid bezit, wordt zoo gemakkelijk un peu méchant.

In gezelschappen en heel bijzonder onder zijn collega's was hij altijd een graag geziene gast; waar de lach luid op klonk, vermoedde men zijn aanwezigheid. Zijn "bons mots" zijn legio evenals de farcen, die hij uithaalde; de oude Heer Michels van den König von Spaniën, zijn collega's Pottast en Nolens e.a. zouden ervan kunnen verhalen, ook zijn vriend Horsmans, dien hij the man of the horse omdoopte en dien hij op zekeren dag in een dolle bui in het bekende hooge gestoelte over de daverende vloer van de bibliotheek rondreed; uitingen van echte levensvreugde, die in volheid zijn deel was en aanstekelijk werkte op anderen. Voor de eer van een weddingschap wandelt hij brevier-biddend met een hoogen hoed op door Herzogenrath naar het station; aan het loket te Lourdes vraagt hij inlichtingen in eigen gemaakt volapük; in een hotel aan den Rijn, waar hij over consumptie en logies slechts matig tevreden is, drukt hij bij het afscheid den hospes aan zijn hart met den pathetischen uitroep: mein lieber Freund, wir sehen uns niemals wieder; diep onder den indruk na een lezing van Pastoor Kneipp stormt hij in het oude Tempelerbend de wachtkamer binnen en bestelt hij met donderende stem zwei portionen Kraftsuppe.

Een leven als het Zijne wordt gemakkelijk omweven met legenden, tot welke ook wel deze ontmoeting aan een douanekantoor zal behooren: als de beambte vraagt of er niets te declareeren is, antwoordt de Bruyn, die met vrienden van Luik terug keerde: jawel vriend: "wijn"! de beambte wil weten hoeveel. De Bruyn zegt: "u kunt peilen"; maar dien dag zou hij zijn meester hebben gevonden, want het wederwoord luidde: "als u maar niet boven peil bent, Mijnheer,"

En nu 't best voor het lest: over meer dan vijftig van zijn levensjaren ligt de ongerepte glans van zijn Priesterschap. De Bruyn kon een goede, prettige, plichtgetrouwe Prefect zijn, omdat hij een vroom priester was. Daarom werd hij later een even goede, prettige, plichtgetrouwe pastoor. De levendigste herinnering, die me van hem bijbleef, is de Prefect in priestergewaad, wanneer hij, stipt in alles, na het Evangelie van de communiteitsmis, uit de sacristie kwam om met deftig zacht-deinenden gang over het hooge priesterkoor af te dalen naar het Aloysiusaltaar, waar hij in de altijd devotelijk opgedragen H. Mis zich sterkte voor de waardige vervulling van zijn verantwoordelijk ambt. De priester de Bruyn vond in vertrouwelijke gesprekken met zijn jongens de juiste warme woorden, die roepingen bevestigden en somtijds roepingen wekten. Een zelator animarum als prefect aan een Klein-Seminarie is een groote zegen; Rolduc heeft dien zegen jarenlang genoten. Omdat hij een priester naar Gods hart was, zocht hij nooit eigen gemak noch voordeel, beoefende hij in alles en voor allen de dienende liefde, bleef hij trouw aan zijn liefde voor de jeugd tot het einde toe; getuige de jeugdige ijver, waarmee hij op meer dan tachtigjarigen leeftijd nog catechismus gaf aan de armsten der armen in het St. Anna-Gesticht te Heel.

Daar werd hij den 31 Juli 1933 in bijzijn van vele vrienden in den grafkelder bijgezet; daar rust hij nu ver van Sevenum, waar zijn geest nog voortleeft en ver van Rolduc, waar zijn aandenken in dankbare herinnering zal blijven als dat van een der besten van de oude garde.

(OCRLC2006)

KRONIEK Rolduc's Jaarboek 1933-1934

(Jrb. blz. 7 tm 15) (OCRLC2006)

14 Juli 1933.

Rolduc stroomt grootendeels leeg; de leerlingen en vele leeraren gaan op groote vacantie; deze belooft heel wat rustiger te worden dan die van de vorige jaren, want slechts enkele kleinere verbeteringen staan op het program.

27 Juli 1933.

Een niet officieel bezoek van den nieuwen minister van onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Mr. Marchant aan Rolduc; Zijne Exc: kwam in gezelschap van Dr. Poels en zijn broer en bezichtigde met belangstelling de inrichting.

Heden overleed in het St.-Annagesticht te Heel een zeer bekend en verdienstvol oud--Rolducien, n.l. de vroegere prefect, de Z.E. Heer Piet de Bruyn. Het hoofdopstel van dit jaarboek is aan hem gewijd. Als de hooggeachte overledene 4 dagen later onder groote belangstelling te Heel grafwaarts gedragen wordt, geven Rolduc's directeur met enkele leeraren en vele van zijn oud-collega's van hier door hun aanwezigheid bewijs van vereering van dezen sympathieken afgestorvene. R. I. P.

29 Juli 1933.

Wij ontvangen het officieele bericht, dat de Z.E. Heer Louis Backhuys, na circa 25 jaar te Rolduc met vrucht werkzaam te zijn geweest, benoemd is tot rector van het moederhuis van onze Zusters te Heerlen. Zijn heengaan wordt terecht betreurd. In zijn plaats zal voorloopig een leek benoemd worden.

31 Juli 1933

. Op tragische wijze, n.l. door een auto-ongeluk scheidt heden een goede vriend van Rolduc uit het leven, de Duitsche Jesuietenpater Albert Rembold uit Valkenburg. Hij gaf te Rolduc een retraite aan de priesterleeraren en leidde hun maandelijksche recollectie. De leerlingen herinneren zich zeker zijn geestige speech aan tafel op het directeursfeest van 1933. God schenke hem het rijke loon voor zijn langdurigen en mooien apostolischen arbeid.

6 Augustus 1933.

Vandaag en de twee volgende dagen is Rolduc weer geheel bezet door de honderden deelnemers aan de 9de sociale week. Dank zij de krachtige en opgewekte leiding van Dr. Poels, dank zij de uitstekende lessen, en de prettige praatavonden is ook deze sociale week uitstekend geslaagd.

30 Augustus 1933.

Rolduc heeft hoog bezoek; een viertal bisschoppen H.H. Excellenties Mgr. Brans, Mgr. van Gijlswijk, Mgr. Kierkels en Mgr. Meulenberg, die te Wittem in den morgen de eerste plechtige jaardienst hebben bijgewoond voor wijlen Kardinaal van Rossum, komen vandaar naar Rolduc en bezichtigen onder de kundige leiding van Mgr. Dr. van Gils de oude abdij.

3 September 1933.

Morgen loopt de vacantie ten einde; alles is gereed, om de leerlingen te ontvangen; zij vinden slaapzaal IV terdege opgeknapt en nieuw gemeubileerd; onze schoone kerk heeft aan de Noordzijde een haar waardig en ingang gekregen; bij de steenen trap van Klein Rolduc is een mooi raam van glas in lood, voorstellend St. Joseph, aangebracht.

4 September 1933.

432 leerlingen, van welke 106 nieuwe, doen weer hun intrede in Rolduc. De eenige nieuwe leeraar is de heer Drs. N. van de Griendt voor Plant- en Dierkunde.

Vandaag deelt men ons mede, dat de leerling Johan Zaal, die verleden Kerstvacantie wegens ziekte niet was teruggekeerd, gisteren in den Heer overleden is. De rouw komt dus al gauw over Rolduc in het pas begonnen schooljaar. Onze directeur verrichtte te Amsterdam de kerkelijke plechtigheden bij zijn begrafenis. Te Rolduc werd natuurlijk veel gebeden voor zijn zielerust. Het eeuwige licht schijne voor hem.

11 September 1933.

Plechtige uitvaart voor Johan Zaal in onze kerk.

13 September 1933.

Opening van de retraite, zooals zij telken jare in het begin van het schooljaar gehouden wordt; ditmaal staat zij onder de leiding van de Z.E. Redemptoristenpaters Philippona, Dr. Drehmanns, Peeters en Helmer. Wij beginnen ook met de nieuwe gebeden, zooals zij door het Nederlandsch episcopaat zijn vastgesteld.

15 September 1933.

Temidden van den ernst der reraite dringen uit het naburige Duitschland voor de zooveelste maal feestklanken tot ons door; zij gelden thans de benoeming van de Pruisische Staatsraad.

16 September 1933.

Sluiting van de retraite, welke heel goed verliep; met vernieuwden ijver wordt thans de studie hervat.

18 September 1933.

Tegen de verwachting in stuurt Z. H. Exc. Mgr. G. Lemmens ons toch een nieuwen priester-leeraar in de persoon van den Weleerw. Heer Jos. Jansen.

19 September 1933.

Sedert lang is er te Rolduc een tekort aan goed drinkwater; er wordt gezocht, of de oude bronnen boven de kleine vijvertjes niet meer water kunnen aanvoeren; gelukkig bevindt men dat daartoe mogelijkheid bestaat, door het water te doen vloeien uit den lageren stand; waarop het gedaald is. Gedeeltelijk kan Rolduc nu weer van bronwater worden voorzien. .

24 September 1933.

De pastoor van de nieuwe parochie Gracht onder Spekholzerheide preekt en collecteert heden onder de hoogmis voor zijn nieuwe kerk; de pastoor was tevreden en vroeg voor de leerlingen een sigaar na tafel, waartoe den volgenden dag verlof gegeven werd.

- Heden de gewone missiedag bij het begin van het schooljaar; de gangen prijken met mooie missieteekeningen. Prof. Feron hield na de hoogmis een schitterende rede over de offergedachte bij het missiewerk, en voor het souper kregen wij nog een belangrijke uiteenzetting van Ghandi's streven in Engelsch Indië door een pater Capucijn.

27 September 1933. De welbekende Pater Rud. van Oppenraay, die van 1869-1873 leerling was te Rolduc, en die sedert vele jaren secretaris was van den Generaal der Paters Jesuieten te Rome, viert in de eeuwige stad zijn 60-jarig priesterfeest. Rolduc droeg gaarne bij aan het huldeblijk, dat den jubilaris werd aangeboden en zond natuurlijk op den gedenkwaardigen dag een hartelijk bewijs van sympathie.

29 September 1933.

De leerlingen beweren, dat met hen nog een schuld te vereffenen is. Daarom wordt hun heden een sigaar toegestaan ter eere van den nieuw aangekomen priesterleeraar.

1 October 1933. Het zeer gewaardeerde bezoek van Z. H. Exc. Mgr. A. Diepen. Men vindt van dat bezoek in dit jaarboek een uitvoerige beschrijving.

- Over de grens is er weer feest n.l. het zoogenaamde Oogstfeest; ook den volgenden dag wapperen weer de vlaggen van de openbare gebouwen, omdat de Reichspresident 86 jaar geworden is.

4 October 1933. Zijne Exc. de Minister van Defensie Mr. Dr. Deckers op een inspectie-reis in Limburg, vertoeft ook eenige uren te Rolduc, waar hij de oefeningen van de Rolducsche kaderlandstorm gadeslaat.

8 October 1933.

De eerste uitgangsdag van de Zuid-Limburgers in dit trimester; 's avonds in de aula de

film "Het laatste zeilschip".

9 October 1933.
Als hoog en gast begroeten wij heden te Rolduc Mgr. de Backere, apost. prefect van Soerabaja.

11 October 1933.
Onverwacht een aardige verrassing n.l. een zeer aardig concert van de Musici van de K. R. O. Pater Dito spreekt een opwekkend woord over de beteekenis en de propaganda van de Katholieke Radiobeweging.

13 October 1933.
Leo Schiffelers uit Spekholzerheide, die in September 1932 ziek van Rolduc is weggegaan om een langen lijdensweg af te leggen, overleed heden in het ouderlijk huis. Hij is nog ingeschreven als leerling van Rolduc. Gaarne bidden wij voor de rust zijner ziel, en wordt Rolduc door enkele heeren bij zijn begrafenis vertegenwoordigd. Wij houden ook een plechtigen dienst voor hem.

15 October 1933.
Opnieuw zien wij in Herzogenrath de vlaggen uitsteken. Het geldt thans het feest van den Arbeid.

23 October 1933.
Vandaag zingen wij de hoogmis van St. Daphne; moge de heilige Martelares, wier relikwieën wij in onze Kerk bewaren, Rolduc beschermen.

22 October 1933.
Jos. Bischoff, de Rolducsche smid, wiens diensten zoovelen te Rolduc ondervonden, wordt heden gehuldigd bij zijn 40-jarig lidmaatschap van de Vincentiusvereeniging. Hij kreeg de pauselijke onderscheiding "Pro Ecclesia et Pontifice".

1 November 1933.
Allerheiligen. In de kerk is hooge feeststemming, verhoogd door de uitvoering van de meerstemmige mis, "Ave Sancta Crux" van Nekes. In den namiddag is de kerk gehuld in rouw en gedenken wij de afgestorvenen.

2 November 1933.
In processie trekken wij naar ons kleine kerkhof, om daar speciaal te bidden voor de Rolducsche dooden.

6 November 1933.

Onverwacht komt het bericht, dat Z. H. Exc. Mgr. Lemmens onzen leeraar den Z. E. Heer Cramer benoemd heeft tot pastoor van Koningsbosch-Echt. Deze zal evenwel tot 1 December les blijven geven. Zijn heengaan beteekent voor Rolduc en niet het minst voor de Rolducsche Missievereeniging, wier oprichter hij is, een zwaar verlies.

9 November 1933.

Alweer een zeer verdienstelijke Rolducsche oudleeraar, die heden ter ziele ging; n.l. de Maastrichtsche Rijksarchivaris de Z. E. Heer Dr. W. Goossens. Met zijn geachte familie en vele vrienden treurt Rolduc om zijn afsterven. Aan de nagedachtenis van Dr. Goossens wordt een afzonderlijk artikel in ons jaarboek gewijd.

16 November 1933.

Een storing in de electrische leiding dompelt heel Rolduc een uur lang in duisternis; het is een uitkomst, dat het gas ons in dergelijke gevallen nog eenigszins ter hulp kan komen.

19 November 1933.

Uit de zeer vele sollicitanten wordt heden tot opvolger van Pastoor Cramer benoemd, de heer Dr. J. Selman.

22 November 1933.

Vandaag is het St. Cecilia. de patrones der muziek; wij hebben een extra lof met mooien liturgischen zang.

25 November 1933.

St. Catharine, de feestdag, waarop alle leerlingen, maar speciaal de heeren philosofen zich terdege amuseeren. De avond met muziek en theaters pel (Gott mit uns) voldeed zeer goed.

- Pastoor Brouwer uit Loenersloot, die tegelijk met den aartsbisschop van Utrecht eenige jaren te Rolduc studeerde en die nog kort geleden ons huis belangstellend kwam weerzien, kwam heden op jammerlijke wijze om het leven. God loone hem voor zijn mooien priesterlijken arbeid van vele jaren!

1 December 1933.

Heden treedt de nieuwe leeraar, de heer Selman in dienst.

- Uit Maastricht vernemen wij het overlijden van den rustenden Pastoor P. Bollen, die 14 jaren leeraar voor Geschiedenis was te Rolduc. Met dankbare gebeden gedenken wij zijn verdiensten voor ons huis.

- In de groote speelzaal neemt de Rolducsche Missievereeniging heden avond op zeer hartelijke en erkentelijke wijze afscheid van haren moderator, die over drie dagen voor goed vertrekt van. Rolduc: In zijne plaats wordt benoemd; .de Weleerw. Heer Jan Janssen, die zich reeds veel missiekennis verworven heeft.

Het is echt koud geworden sedert een paar dagen; jammer dat de sterke wind de vorming van een flinke ijskorst op den rooten vijver tegenwerkt.

3 December 1933.

Te Erkelenz (D.)is heden overleden de Medizinalrat Dr. Otto Herlitzius; deze was vele jaren arts te; Herzogenrath en huisarts van Rolduc. Met dankbaarheid herinnert men zich hier zijn voortreffelijken arbeid als medicus en zijn aangename relaties met ons huis. R. I. P.

5 December 1933.

Vooravond van St. Nicolaas; van verwachting kloppen vele harten en vele magen hebben het hard te verduren. Goddank, dat de Kerkraadsche armen niet vergeten worden.

6 December 1933.

St.. Nicolaas brengt nog een verrassing voor allen, n.l. een vrijen namiddag en 's avonds het optreden van den heer P. Brugman met zijn marionettentheater, waarvoor de belangstelling groot was.

- Vandaag ook de opening van het triduum van "Voor Eer en Deugd"; de predicaties worden gehouden door den Z. E. Pater Rutten C.ss.R.

8 December 1933

. De plechtige sluiting van het triduum met de treffende vernieuwing van de opdracht aan Maria.

10 December 1933.

Bij een bijna Siberische koude, maar terwijl de harten der parochianen warm kloppen voor hun nieuwen herder, heeft te Koningsbosch de installatie plaats van Pastoor Cramer.

14 December 1933.

Vannacht heeft het weer hard gevroren; de thermometer daalde tot 12 graden onder nul. Het ijsvermaak is in aantocht.

17 December 1933.

Ofschoon de composities de aandacht opeischen, genieten de leerlingen van het mooie ijs op den grooten en op den ondersten vijver, welke laatste gedeeltelijk met water kon gevuld worden.

19 December 1933.

Het weer is zachter geworden. "Zal het schaatsen onder de vacantie ook mogelijk zijn"? is een vraag, die velen zich stellen.

22 December 1933.

's Morgens twee composities, dan een vluchtig diner en de Rolducsche jeugd gaat Kerstmis vieren aan den ouderlijken haard.

4 Januari 1934.

De bekende Nederlandsche letterkundige onze oud-leerling Dr. J. F. M. Sterck viert heden zijn 75sten verjaardaag. Ad multos adhuc annos.

.

. 8 Januari 1934.

De Kerstvacantie is ten einde. De leerlingen hebben flink kunnen genieten van het ijs.

10 Januari 1934. Ook hier kan de ijssport nog even worden voortgezet, maar weldra zet de dooi in en dan is het dit jaar met die pret gedaan.

14 Januari 1934.

Collecte voor de R. K. Universiteit.

19 Januari 1934.

De dappere leider van de Limburgsche Credo-Pugno-troepen hield heden voor de leerlingen van de hoogste klassen een zeer leerzame voordracht over Fascisme en Nat.-Socia1isme: het is goed, dat ook de jeugd het verkeerde van die systemen leert kennen.

21 Januari 1934.

Jan Poels van Venray, een groot zakenman, een stoere werker voor Limburg en speciaal voor het Peelland, eertijds lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal en tot zijn dood van de Gedeputeerde Staten van onze provincie, een vurig katholiek van den goeden ouden stempel, een man met steeds jeugdige opgewektheid, een oud-leerling en oprechte vriend van Rolduc ontviel heden na een kortstondige ziekte aan de warme liefde van zijn familie en de achting en genegenheid zijner tallooze vrienden. Zijn rusteloos streven voor de goede zaak waarborge hem het eeuwig geluk in het betere Vaderland. Zijn reusachtige en indrukwekkende begrafenis te Venray leverde het duidelijke bewijs, hoezeer Jan Poels geëerd en bemind was.

28 Januari 1934.

Alweer een bedelpastoor, de Z. E. Heer B. Diederen te Blerick, bepleit heden onder de hoogmis de belangen zijner nieuwe kerk en met succes. De jongens krijgen een sigaar ter belooning voor hun bijdrage.

29 Januari 1934.

Z. H. Exc. Mgr. Lemmens komt naar Rolduc om zijn.hooge belangstellign te toonen voor de aanstaande Limburgsche priesters. Jammer genoeg voelt de bisschop zich wat onwel en niet in staat, om het voorgenomen werk te verrichten. Toch wil Mgr. de jongens begroeten, die in de groote speelzaal vergaderd zijn. Met muziek en een toespraak van den Directeur wordt Z. H. Exc. verwelkomd. Op de hem eigen hartelijke wijze beantwoordt Mgr. de begroeting en staat aan de leerlingen dien namiddag een gunst toe, waarvan zeer dankbaar wordt gebruik gemaakt.

2 Februari 1934

's Morgens de kerkelijke plechtigheid van Maria Lichtmis en 's avonds een zeer wel geslaagde opvoering van "De Dorpspoëet" door het tooneelgezelschap van Balledux, afgewisseld door aardige muziek van het Rolducsche orkest.

4 Februari 1934.

Half trimester. Degenen, die niet naar huis gaan, amuseeren zich 's avonds in de speelzaal met de dolle streken van Charley Chaplin.

- Het is weer koud geworden en reeds wagen zich een paar Kerkradenaars op het ijs van onze vijvers, maar het kostbare leven van de leerlingen kan men niet aan gevaren blootstellen.

11 Februari 1934.

Heden en de 2 volgende dagen Veertigurengebed, dagen van groote devotie tot den Christus Eucharisticus; de kerkelijke diensten zijn treffend, niet het minst door de mooie muziekuitvoeringen: Zondag een Mis van Refice, en Maandag van Andriessen. Na afloop van de Completen, Zondag in de aula trad ons orkest weer op en kregen wij een schitterende, leerzame verklaring met voordrachten van Shakespaere's HamIet, door den bekenden tooneelspeler Verkade. Maandagavond een paar mooie kunstfilms (de Zee, de Trekschuit) en opnieuw echt lachwekkende praestaties van Charley Chaplin.

22 Februari 1934.

In het zoogenaamde Stift te Kerkrade viert heden Limburg's oudste priester en Rolduc's oudste leerling (hij werd geboren in 1844 en kwam hier in 1857) zijn 90sten verjaardag. Moge zijn frischheid van geest hem nog lang bewaard blijven.

1 Maart 1934.

Mgr. Lemmens herhaalt zijn onlangs gestoorde bezoek aan Rolduc.

2 Maart 1934.

Onverwacht een mooie namiddag voor de leerlingen.

5 Maart 1934.

Een invalide mijnwerker toont op de speelplaats een kunstwerk van huisvlijt, n.l. een imitatie in snijwerk van den Dom van Milaan.

9 Maart 1934.

Met twee architecten en mijnbouwkundigen heeft heden een langdurige bespreking plaats over de verzakking van het terrein waarop de nieuwe aula gebouwd moet worden. Heel wat moeilijkheden zijn te overwinnen.

10 Maart 1934.

Twee Rolducsche oud-leeraren, n.l. de Z. E. Heeren Cl. Baert en H. van den Schoor, pastoors resp. te Baarlo en Roggel, vieren heden hun 40-jarig priesterfeest. Gaarne leven wij dankbaar met hen mee op dezen mooien herinneringsdag.

11 Maart 1934.

Een soortgelijk feest (25 jaar) viert heden de pastoor van Herzogenrath, de Z. E. Heer Vianden. Wegens de eeuwenoude betrekkingen met deze Duitsche buurtparochie toont Rolduc natuurlijk zijn belangstelling.

- Het is Halfvasten en naar oude traditie dus tooneel. Onder de kundige leiding van de Z. E. Heeren Adams en Smits hebben wij een welgeslaagde opvoering van "Elckerlyc", terwijl het orkest de noodige muzikale afwisseling brengt.

- Aan een onzer leerlingen, Jan Baur, wiens aanvankelijk weinig beteekenende ongesteldheid zich ontwikkeld blijkt te hebben tot hersenontsteking, worden de laatste H. Sacramenten toegediend. Wij bidden vurig voor zijn behoud.

14 Maart 1934.

God riep Jan Baur vannacht tot Zich. Zijn deugden maakten hem ongetwijfeld nu reeds

rijp voor de eeuwigheid.

15 Maart 1934.

De priesterleeraren houden op bisschoppelijk verlangen in de kerk een uur aanbidding bij gelegenheid van de sluiting van het H. Jaar.

18 Maart 1934.

Heden begeleiden zijn klasgenooten, de directeur en enkele heeren van Rolduc den overleden leerling Jan Baur grafwaarts in zijne parochie Nieuwenhagen. Het was een roerende plechtigheid.

- Heden is een gelukkige dag voor een twintigtal oudleerlingen van Rolduc, die in het Groot Seminarie te Roermond tot priester gewijd worden; hartelijk verheugen wij ons met hen om hun hooge verheffing. Te hunner eere wordt den leerlingen na tafel een sigaar toegestaan.

20 Maart 1934.

Te Rolduc heeft een plechtige uitvaartdienst plaats voor den onlangs overleden leerling.

- Ons Koninklijk Huis wordt heden zwaar getroffen door het overlijden van de Koningin-Moeder te 's-Gravenhage. Namens Rolduc wordt het volgend telegram van deelneming gezonden: Koningin Wilhelmina den Haag: Diep getroffen door overlijden Koningin-Moeder zenden Rolducsche leeraren en leerlingen Uwe Majesteit eerbiedige deelneming, de waarlijk hoogstaande en verdienstvolle doode in vrome herinnering gedenkend. Directeur van Rolduc. (Later mochten wij op dat telegram een schriftelijke dankbetuiging ontvangen). De vlag wordt halfstoks uitgestoken, de Rolducsche kerkklokken luiden de droeve mare uit over de omgeving en bereidwillig sluiten wij ons aan bij de algemeene bidstonde voor de hooggeëerde overledene.

21 Maart 1934.

Alweer een bekend oud-Rolduden, die jubileert. Oud-directeur Reighard, de man met het zwakke gezichtsvermogen, maar met het nog altijd heldere geestesoog, die ook aanwezig was op de oud-studentenreunie van 1931 en die daar nog een geestige toespraak hield, viert heden te Roermond zijn diamanten priesterfeest. Het was voor Rolduc's directeur een voorrecht den jubilaris bij zijn huldiging namens Rolduc een oprechte felicitatie aan te bieden.

25 Maart 1934.

Palmzondag. Naar oude gewoonte hooren wij weer de bekende Passie van Mattheus, door Pothast. De leerlingen blijven dit jaar in de goede week te Rolduc, om te genieten van hare rijke en echt stichtende liturgie. De directeur gaat naar Rome. om de sluiting van het H. Jaar in de eeuwige stad bij te wonen.

31 Maart 1934.

Nadat het blijde Alleluja geklonken heeft door ons kerkgebouw, gaat de Rolducsche jeugd in Paaschstemming op vacantie.

16 April 1934.

Onder deze vacantie zijn een drietal werken klaargekomen te Rolduc: op de eerste plaats het Rolducsch archief, waarvoor een brandvrij lokaal is gereed gemaakt, voorzien van ijzeren kasten ter bescherming van kostbare stukken en boeken. De volijverige archivaris geraakte bij het plaatsen daarvan bijna in levensgevaar; gelukkig, dat spoedig opdagende hulp hem uit zijn netelige positie kon redden. Dan is na maandenlange restauratie de bisschopszaal hersteld; met de nieuwe meubels etc. ziet de zaal er weer waardig uit om hooge gasten te ontvangen. Tenslotte is de oever van den ondersten vijver zoo versterkt, dat verwacht kan worden, dat hij voortaan weer water zal houden.

17 April 1934.

Einde van de Paaschvacantie. Dank zij de vroege Lente en het ongewoon warme weer, ziet Rolduc er frisch en schoon uit; de magnolia en de violen in het carré staan in vollen bloei en de kastanjeboomen op de groote speelplaats prijken reeds met een aardigen bladeren tooi.

- De heer G. J. M. Cleven, die ongeveer 14 jaren onderwijzer was aan onze voorbereidende klas, is benoemd tot hoofd der R. K. School van Born en keert dus niet tertig naar Rolduc. Wij blijven dankbaar voor zijn werk vol toewijding te Rolduc. In zijne plaats treedt de heer Zwitserlood op.

30 April 1934.

Heden viert Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juli 1934ana haar 25sten verjaardag. Aan Haar werd het volgend telegram gezonden: "Deelend in de nationale vreugde op 25sten verjaardag zenden leeraren en leerlingen van Rolduc eerbiedige gelukwenschen en vragen voor Uwe Koninklijke Hoogheid Gods besten zegen". In de eetzaal klinkt het "Wilhelmus" en van Rolduc's daken wapperen de nationale vlaggen. Terwijl de Oranjezon haar stralen uitgiet over bloeiende boomen en velden, maken de leerlingen vreugdevol een mooie extra-wandeling.

1 Mei 1934.

Schitterende opening van de Meimaand, een echte zomersche dag. In de kerk prijkt ons mooie Mariabeeld tusschen bloemen en kaarsen.

- Op hun gewone wandeling ontmoeten de leerlingen heden in Herzogenrath den grooten optocht van den 1sten Mei. Het is wel interessant, maar de Hitlerianen zijn zoo gevoelig voor teekenen van sympathie!!

3 Mei 1934.

Een hevig onweer, dat de electrische verlichting uitdoofde. Met enkele zwakke gaspitten, kaarsen en electrische lampjes wordt nog een karige verlichting bereikt. Na ongeveer een half uur is de electrische verlichting hersteld.

6 Mei 1934.

De Rolducsche Missievereeniging viert heden haar 3de lustrum. Wij verwijzen in verband hiermee naar het uitvoerige jaarverslag der vereeniging.

12 Mei 1934.

Vandaag trekken wij in pelgrimage naar het Mariakapelletje van Schaesberg. Bij het vertrek in den vroegen morgen is het nog frisch, maar weldra krijgen wij warm lenteweer. Vurig bidden wij bij het oude pelgrimsoord, genieten van het déjeuner champètre, en keeren wel wat vermoeid, maar toch opgewekt tegen den middag te Rolduc terug.

- Heden te Maastricht opening van de grootsche feesten ter eere van St. Servaas. De directeur woont de opening en de onthulling van het standbeeld van den Heilige op het Vrijthof bij.

14 Mei 1934.

Vandaag vereerde de Hoogw. Prelaat van de abdij van Heeswijk, Mgr. Stöckel, in gezelschap van de Monsignores Dr. Poels en Dr. van Gils Rolduc met hun bezoek.

15 Mei 1934.

De zomertijd wordt ingevoerd; nu kunnen de leerlingen weer profiteeren van de prettige recreaties in de openlucht na het avondeten.

- Mgr. Dr. G. Bauduin, Vicaris-generaal van ons bisdom, President van het Groot Seminarie, de voorzitter van het bestuur van de scholen van Rolduc van 1872-1880, oud-

leerling van onze school, viert heden zijn uitgestelde gouden priesterfeest. Van ganscher harte deelt het Klein Seminarie de vreugde van den alom vereerden jubilaris, en mag Rolduc's Directeur bij het feest de gevoelens vertolken, welke ons te zijnen opzichte bezielen.

18 Mei 1934.

Heden reeds het begin van de eindexamens; de kandidaten van de H.H.S. vangen aan met het schriftelijk gedeelte.

19 Mei 1934.

Pinksteren, een dag van hooggestemde vreugde, waartoe de prachtige hoogmis met mooie meerstemmige muziek (Refice) krachtig bijdraagt. Na de vespers trekken de Zuid-Limburgers en vele andere leerlingen erop uit.

- Heden vertoeven de professoren professoren A. van Rooy en Dr. Jos. Cobbenhagen te Rolduc, ter bespreking van de aanstaande 2de Reunie van oud-leerlingen, die 21 en 22 Augustus zal plaats hebben.

26 Mei 1934.

In het Groot Seminarie ontvangen een aantal oud-leerlingen van Rolduc heden de H. Wijding van het Subdiaconaat. Wij hebben voor de wijdelingen gebeden en na het diner profiteeren de leerlingen hun ter eere van een kleine gunst.

27 Mei 1934.

Vandaag heeft in Milaan de veelbesproken internationale voetbalmatch plaats, van welke men een overwinning hoopt voor het Nederlandsche elftal. De leerlingen scharen zich op banken en stoelen rondom het balkon op de groote speelplaats en luisteren in afwisselend blijde en gedrukte stemming naar het verslag van den wijdstrijd, dat hun toeklinkt uit den voor hen staanden luidspreker. Jammer, dat de uitslag eindigt met verlies.

28 Mei 1934.

De H.H.S. heeft het schriftelijk eindexamen achter den rug en maakt dezen namiddag een mooie sortie naar Aken en omgeving.

- Pluto, de bekende hond van Rolduc, die langen tijd het bewijs leverde, dat het onder den kromstaf goed leven is, verdwijnt heden uit het ondermaansche en krijgt als opvolger een mooien St. Bernardshond.

31 Mei 1934.

De heer Ton Slinkert houdt na het avondmaal op de cour een leerzame voordracht over volkszang, de leerlingen krijgen oefening in de voorgezongen liederen en toonen groote

belangstelling. Daar de tijd te kort is, belooft de heer Slinkert zijn repetities te zullen herhalen.

3 Juni 1934.

Processie-Zondag. Aanvankelijk is het weer niet zeer mooi, zoodat zwartkijkers vreezen, dat de Kerkraadsche processie ook dit jaar niet zal komen naar Rolduc, hetgeen dubbel jammer zou zijn, daar op het balcon der speelplaats een altaar is opgericht, waar in de openlucht een H. Mis zou zijn voor alle processiegangers. Maar de indrukwekkende stoet is reeds op weg naar Rolduc en tegen 9 uur zijn duizenden menscheIl, op de speelplaats vergaderd en krijgen wij een schitterende godsdienstige plechtigheid, zooals Rolduc nog niet aanschouwde. Elders in dit jaarboek vindt men een beschrijving ervan.

5 Juni 1934.

Heden en morgen is het schriftelijk eindexamen van de seminaristen en van het gymnasium.

6 Juni 1934.

Uitslag van het eindexamen H.H.S. Alle candidaten slaagden. Gecommitteerden waren oude bekenden, Prof. Dr. Volmer, Prof. Dr. Steger en de Bedrijfsingenieur der Staatsmijn Emma, van der Drift.

7 Juni 1934.

Z. H. Exc. Mgr. A. Diepen, bisschop van 's-Bosch viert heden zijn gouden priesterfeest. Den hoogverheven jubilaris, dien wij onder Rolduc's oud-leerlingen mogen tellen, wenschen wij nog vele gelukkige en vruchtbare hoogpriesterlijke jaren toe.

- Vandaag gaan wij ter bedevaart naar St. Servaas in Maastricht. Het werd een prachtige tocht. Wij hebben vurig gebeden tot den grooten Apostel, wij hebben veel moois gezien en echt genoten. Ook van die gebeurtenis komt een uitvoerige beschrijving voor in dit Jaarboek. Wat ging er om in het hart van den Houthemschen pastor, toen hij de Rolducsche jeugd aan St. Gerlachus en zijn heiligdom zag voorbijstroomen? Bestond er werkelijk een belofte?

13 Juni 1934.

Directeursfeest, dat dit jaar heelemaal en famille gevierd werd, doch daarom niet minder prettig was. Na de plechtige hoogmis een aubade aan den directeur en muziek op de cour door onze harmonie en orkest. Dan het feestdiner met muziek, toespraken, gezang - de oefeningen van den heer Slinkert werpen vruchten af - en een uitstekend menu. Om 6 uur een schitterend concert door het muziekgezelschap van de Staatsmijn Wilhelmina, dat in gespannen aandacht gevolgd werd en waarvoor de directeur hartelijk dankte.

14 Juni 1934.

Naar heel oude zede viert heden de sport hoogtij in allerlei vormen. De deelneming is groot en er zijn mooie praestaties. De prijsuitdeeling in den namiddag wordt voorafgegaan door de jaarlijksche revue, keurig opgezet en voorgedragen door de heeren philosofen. De oude en de nieuwe aula bieden het motief, waarom zich de verschillende voordrachten bewegen.

17 Juni 1934.

In de fabriekstad Enschede wordt vandaag het standbeeld onthuld van een groot Nederlandsch Apostel, een edel en heilig priester, een zwoeger voor lijdenden en verdrukten, die zichzelf geheel vergat en opofferde, Mgr. Dr. Alf. Ariens, die zijn gymnasiale en philosofische studie deed te Rolduc. De directeur vertegenwoordigde Rolduc bij die grootsche en gedeeltelijk eerherstellende plechtigheid.

- Onverwacht brengt Z. H. Exc. Mgr. Brans, apostolisch-vicaris van West-Sumatra vandaag een bezoek aan Rolduc. Mgr. begeeft zich naar de leerlingen op de speelplaats en spreekt hun eenige opwekkende woorden toe in verband met missie-actie.

- Alweer komt rouw over ons huis. De leerling Bernard Riga uit Kelmond Beek werd hier ongesteld einde October 1933 1933 en ging na drie weken te bed gelegen te hebben naar huis; hij hoopte spoedig te zullen terugkeeren, doch weldra bleek, dat hij was aangetast door een verraderlijke ziekte, die hem langzaam grafwaarts sleepte. Heden gaf hij zijn schoone ziel terug aan God. Bij zijn begrafenis op 20 Juni werd de stoet geopend door zijn klasgenooten en enkele leeraren, die hem de laatste eer kwamen bewijzen. De directeur van Rolduc verrichtte de begrafenis. Te Rolduc werd veel gebeden voor dezen goeden overledene.

- De Rolducsche Gymnastiekclub geeft hedenavond haar eerste welgeslaagde uitvoering.

22 Juni 1934.

Met de familie van Bern. Riga komen wij hedenmorgen in de kerk van Rolduc te zamen, om een plechtigen lijkdienst te houden voor den overledene.

24 Juni 1934.

De Rolducsche seminaristen van de 6de klas vernemen vandaag den uitslag van hun eindexamen. Allen (10) zijn geslaagd.

- Een verschrikkelijk onweer tegen half drie; het loopt Goddank zonder ongelukken af, behalve dat de met emmers neerplassende regen overal in het huis overstroomingen veroorzaakt. Tegen den avond klaart het weer op en is een mooi concert nog mogelijk op de speelplaats, gegeven door de harmonie Pancratius uit Kerkrade. Het werd weer een prachtige kunstvolle avond voor de leerlingen, zooals hij hun meermalen geboden wordt

door de bereidwilligheid van verschillende uitstekende muziekgezelschappen uit de buurt.

25 Juni 1934.

Mondeling eindexamen van het Gymnasium; als gecommitteerden begroeten wij Prof. Dr. Woltjer van de vrije Universiteit van Amsterdam, Prof. Dr. Gosses van de Rijksuniversiteit van Groningen, Prof. Dr. van der Waals van de stedelijke universiteit van Amsterdam en als 4de voor de B-afdeeling den inspecteur van het Gymnasiaal en Middelbaar Onderwijs van der Weyst. Er zijn drie groepen van 7 leerlingen, twee groepen voor A en één voor B. Als Zaterdag 30 Juni het examen afloopt, zijn 19 van de 21 candidaten geslaagd.

3 Juli 1934.

Ons Koninklijk Huis wordt opnieuw zwaar getroffen n.l. door het tamelijk onverwacht afsterven van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Hendrik der Nederlanden. Aan Hare Majesteit de Koningin en Prinses Juli 1934ana zendt Rolduc een telegram met hartelijke deelneming. De vlag hangt halfstok boven de hoofdingang van Rolduc; gaarne worden de voorgeschreven gebeden verricht. Men herinnert zich hier gaarne het dubbel bezoek van den Prins aan Rolduc.

4 Juli 1934.

Heden begint het mondeling eindexamen H.B.S.. Deskundigen zijn: Prof. Dr. R. Weitzenböck, Prof. Dr. J. Roos en Dr. A. Desertine.

De overgangsexamens zijn ook aangevangen: overal ontmoet men leerlingen ook onder de recreaties met studieboeken. Is voor sommigen van toepassing de bekende les van Lafontaine: "rien ne sert de courir, if faut partir à point"?

8 Juli 1934.

Vandaag de uitslag van het eindexamen H.B.S.; 12 kandidaten zijn geslaagd.

12 Juli 1934.

De plechtige begrafenis van Z. K. H. Prins Hendrik; tengevolge van de overgangsexamens kan hier geen vrije dag zijn. Driemaal luiden heden onze klokken om het afsterven van den Koninklijken doode.

13 Juli 1934.

De plechtige Hoogmis en het Te Deum van dankzegging. Daarna worden de uitslagen van de overgangsexamens meegedeeld en heeft de prijsuitdeeling plaats. Na het diner het vertrek van hier. Degenen die voor goed heengaan volgen Rolduc's wenschen en gebeden.

Voor de anderen hopen wij, dat de komende 7 weken echt prettig en heilzaam zullen zijn.

(einde kroniek Jrb. blz. 15) (OCRLC2006)

PHILOSOPHIE SUP.

GYMNASIUM 6A EN SEMINARIE

GYMNASIUM 6B.

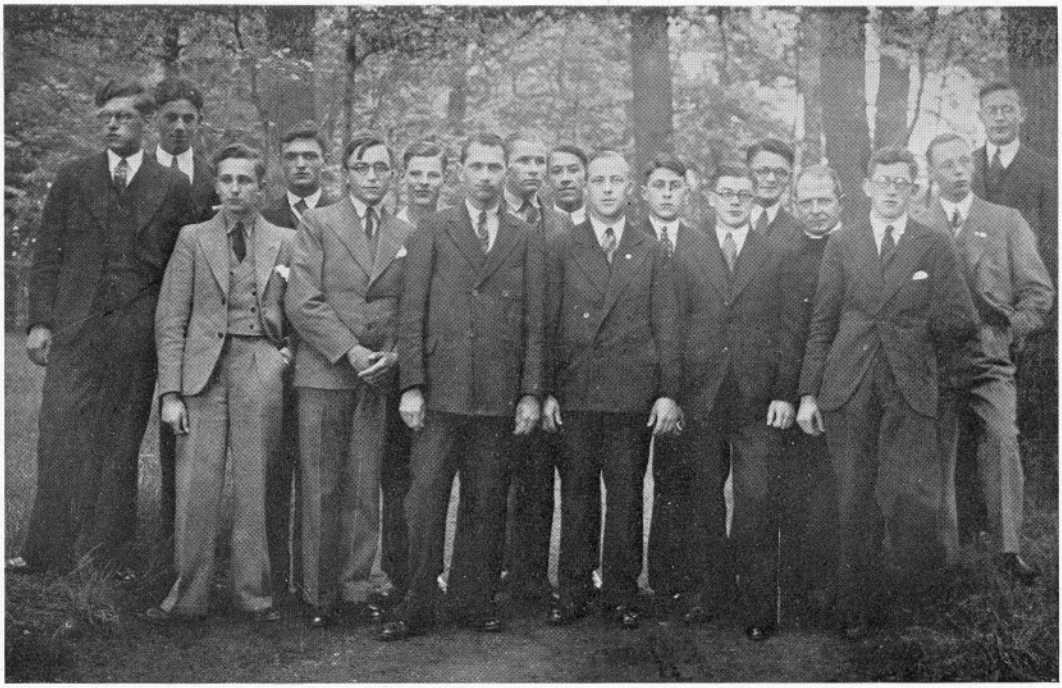

5E KLAS H. B. S.

PRIJSUITDEELING.

SCHOOLJAAR 1933—1934.

.....

Hebben met goed gevolg afgelegd:

I. Het toelatingsexamen tot de Studie der Philosophie,
alle leerlingen der 6de klas van het Seminarie:

Antoon Berkers, van Helden.
Willem Claus, van Eygelshoven.
Hubert Franssen, van Spekholzerheide.
Joseph Heuts, van Beek (L.).
Hendrik Lochtman, van Kerkrade.
Willy te Locke, van Panningen.
Richard Martens, van Valkenburg (L.).
Jean Mulkens, van Gronsveld.
Jo Rademakers, van Sittard.
Louis Slangen, van Heerlen.

II. Het Eindexamen van het Gymnasium,
de leerlingen der hoogste klas:

A.

Joseph Benders, van Schinveld.
Joseph Bey, van Kerkrade.
Isaac Debrot, van Willemstad (Curaçao).
Jan ten Doeschate, van Sevenum.
Gerard Gelissen, van Sittard.
Theo Hendrikse, van IJzendijke.
Victor Hermens, van Amby.
Guillaume Heynen, van Maastricht.
Willem Janssen, van Vijlen (Vaals).
Jan Jaspers, van Klimmen.
Antoon Kessen, van Maastricht.
Joop Slangen, van Maasbree.
Hein Vondenhoff, van Kerkrade.
Joseph Wijnen, van Kerkrade.

B.

Arthur Begheyn, van Nieuwenhagen.
Jules Loyson, van Nieuwenhagen.
Antoon Mertens, van Grathem.
Pie Smeets, van Thorn.
Leo Widdershoven, van Kerkrade.

III. Het Eindexamen der Hoogere Burgerschool,
de leerlingen der hoogste klas:

Jan Becker, van Terborg.
Jan van Dael, van Venlo.
Eduard Dekkers, van Tilburg.
Henri Dessing, van Naaldwijk.
Antoon Engels, van Helden-Panningen.
Jacques Gooden, van Meyel.
Willy Gruythuysen, van Weert.
Johan van Kessel, van Overschie.
Walter Lemmens, van Terwinselen.
Bart Luger, van Eindhoven.
Leo van Oosterhout, van Oud-Vosmeer.
Hubert van Waes, van Zuiddorpe.

IV. Het Eindexamen der Hoogere Handelsschool,
alle leerlingen der hoogste klas:

Jan Bongaerts, van Boxmeer.
Vincent Boon, van den Haag.
Karel Breukers, van Roermond.
Charles Nijst, van Kerkrade.
Kees Samson, van Nijmegen.
Henk Steinhoff, van Tilburg.
Joseph Timmermans, van Nederweert.
Willy Veldhuis, van Venlo.

.....

ALGEMEENE PRIJZEN.

Seminarie.

TWEEDE JAAR.

Jacques van de Venne, van Houthem-St. Gerlach.

EERSTE JAAR.

Frits Beiten, van Roermond.

.....

Seminarie-Gymnasium.

VIJFDE KLAS.

Henri ten Doeschate, van Sevenum.
Hans Weterman, van Deventer.

VIERDE KLAS.

Jacques van den Berk, van Holtum-Born.

DERDE KLAS.

Max Bissinger, van Amsterdam.

TWEEDE KLAS.

1ste Afd.

Frans Hendriks, van Kerkrade.

2de Afd.

Martin Olieslagers, van Doenrade.
Theo Weterman, van Deventer.

EERSTE KLAS.

1ste Afd.

Leo Caminada, van 's-Gravenhage.
August van der Steen, van Reyen.

2de Afd.

Adriaan Weyenborg, van Lichtenvoorde.

.....

Hoogere Burgerschool.

VIERDE KLAS.

Rudolf Dekkers, van Tilburg.

DERDE KLAS.

1ste Afd.

Cas Heuvelmans, van Ell-Hunsel.

2de Afd.

Jean Martens, van Bocholt (België).

TWEEDE KLAS.

1ste Afd.

Cornelis Bos, van Usquert.
Jan van der Harten, van Eindhoven.

2de Afd.

Frans Goes, van Amsterdam.
Urbain Termote, van IJzendijke.
August Zonjée, van Uitgeest.

EERSTE KLAS.

1ste Afd.

Dirk van der Werf, van Bolsward.

2de Afd.

Nico Beugels, van Kerkrade

.....

Hoogere Handelsschool.

VIERDE KLAS.

Jan Schoemaker, van Deventer.
Bennie Weterman, van Deventer

.....

Voorbereidende Klasse.

1ste Afd.

Andreas Burm, van Nieuw-Namen.
Alphons Grijns, van Rumpen-Brunssum.

2de Afd.

Theo de Vries, van Sneek.

.....

Seminarie.

TWEEDE JAAR.

Jacques van de Venne, van Houthem-St. Gerlach.

Alg. pr., 1ste pr. theod., 1ste pr. eth., pr. arch., 1ste pr. kerk. adm., 2e pr. kerk. gesch., 2e pr. gesch. wijsb., 3e pr. ontol.
1ste verm. sociol., 6e verm. lat., 10e verm. bijb. gesch.

Joseph Clerx, van Neerbeek-Geleen.

1ste pr. theod., 1ste pr. ontol., 2e pr. eth., 4e pr. gesch. wijsb., 5e pr. sociol., 6e pr. kerk. gesch.

Jan Driessen, van Sevenum.

2e pr. lat., 3e pr. gesch. wijsb., 4e pr. bijb. gesch., 4e pr. eth., 5e pr. sociol., 6e pr. kerk. gesch.
1ste verm. ontol., 4e verm. theod., 7e verm. gew. wel.

Leo Penders, van Voerendaal.

1ste pr. bijb. gesch., 1ste pr. theod., 2e pr. sociol., 3e pr. kerk. gesch., 3e pr. lat., pr. 5 verm.
4e verm. kerk. adm., 3e verm. arch., 6e verm. eth., 7e verm. ontol., 7e verm. gew. wel.

Henri Schrijen, van Broeksittard.

1ste pr. gesch. wijsb., 2e pr. sociol., 3e pr. gew. wel., 4e pr. theod., 5e pr. kerk. gesch., pr. 4 verm.
1ste verm. lat., 2e verm. eth., 3e verm. bijb. gesch., 7e verm. ontol.

Wim Horsmans van Ulestraten,

3e pr. gew. wel., 4e pr. eth., pr. 6 verm.
1ste verm. ontol., 2e verm. theod., 2e verm. gesch. wijsb., 2e verm. kerk. adm., 6e verm. sociol., 8e verm. kerk. gesch.

René Mains, van Echt.

1ste pr. ontol., 3e pr. eth., 4e pr. sociol.
2e verm. kerk. gesch., 5e verm. gesch. wijsb.

Frans Geurts, van Grubbenvorst.

3e pr. ontol., 5e pr. bijb. gesch., pr. 4 verm.
2e verm. kerk. gesch., 4e verm. lat., 5e verm. gew. wel., 6e verm. sociol.

Piet van den Broek, van Roermond.

2e pr. kerk. adm., 3e pr. bijb. gesch., 6e pr. kerk. gesch.
1ste verm. ontol.

Henri Janssen, van Venlo.

5e pr. sociol., pr. 6 verm.
1ste verm. theod., 1ste verm. kerk. adm., 3e verm. eth., 5e verm. ontol., 5e verm. lat., 7e verm. bijb. gesch.

Louis Cordewener, van Hoensbroek.

4e pr. gesch. wijsb., pr. 4 verm.
1ste verm. eth., 4e verm. arch., 6e verm. sociol., 7e verm. theod.

Pierre Heynen, van Kerkrade.

5e pr. gew. wel., pr. 5 verm.
1ste verm. bijb. gesch., 1ste verm. ontol., 1ste verm. gesch. wijsb., 1ste verm. sociol., 10e verm. arch.

Willy Leclercq, van Heerlen.

pr. arch., 4e pr. theod.
5e verm. ontol., 8e verm. eth.

Bas Vermeeren, van Sevenum.

1ste pr. lat., 2e pr. bijb. gesch.

Jean de Saive, van Wijk-Maastricht.

3e pr. ontol.
3e verm. lat., 6e verm. theod., 6e verm. bijb. gesch.

Louis Claessens, van Maastricht.

5e pr. gew. wel.
3e verm. theod., 4e verm. eth.

Joseph Schrijnemakers, van Geleen.

3e pr. ontol.
3e verm. gesch. wijsb., 5e verm. kerk. gesch.

Antoon Corbey, van Rotterdam.

1ste pr. gew. wel.
2e verm. kerk. gesch.

Jo Huysmans, van Roermond.

4e pr. gesch. wijsb.
2e verm. bijb. gesch., 6e verm. sociol.

Jacques Naus, van Helden.

1ste pr. sociol.
1ste verm. kerk. gesch., 6e verm. gesch. wijsb.

Hubert Wolf, van Maastricht.

pr. 4 verm.
2e verm. lat., 2e verm. kerk. adm., 5e verm. eth., 9e verm. bijb. gesch.

Jacques Pennings, van Maasbree.

5e verm. theod., 7e verm. eth., 7e verm. gew. wel.

Lambert Meertens, van Maastricht.

1ste verm. gew. wel., 5e verm. arch., 8e verm. theod.

Theo Driessen, van Tegelen.

5e verm. bijb. gesch., 8e verm. eth., 11e verm. kerk. gesch.

Johan Rothkrans, van Nieuwenhagen.

3e verm. gesch. wijsb., 8e verm. kerk. gesch.

Antoon Adams, van Beegden.

5e verm. arch.

Leo Snackers, van Maastricht.

5e verm. arch.

Gerard Litjens, van Venray.

7e verm. ontol.

Jacques van Ophoven, van Echt.

5e verm. gew. wel.

EERSTE JAAR.

Frits Beiten, van Roermond.

Alg. pr., 1ste pr. psych., 1ste pr. cosmol., 1ste pr. log. en crit., 2e pr. lat., 6e pr. kerk. gesch.
2e verm. eth., 5e verm. sociol., 8e verm. bijb. gesch.

Alex Vondenhoff, van Kerkrade.

1ste pr. psych., 2e pr. cosmol., 2e pr. lat., 3e pr. log. en crit., 3e pr. eth., 5e pr. sociol.
1ste verm. gew. wel.

Leonard Feiter, van Kerkrade.

2e pr. gew. wel., 3e pr. cosmol., 3e pr. eth., 4e pr. psych., pr. 4 verm.
2e verm. log. en crit., 4e verm. kerk. muz., 6e verm. sociol., 10e verm. kerk. gesch.

Jo Cals, van Roermond.

1ste pr. log. en crit., 3e pr. eth., 4e pr. psych., pr. 4 verm.
1ste verm. lat., 1ste verm. gew. wel., 4e verm. bijb. gesch., 4e verm. sociol.

Charles Janssen, van Maastricht.

pr. arch., 4e pr. psych., 4e pr. cosmol., 4e pr. log. en crit.
7e verm. kerk. gesch., 8e verm. eth.

Willy Meys, van Nieuwenhagen.

1ste pr. kerk. gesch., 1ste pr. eth., 4e pr. psych., pr. 5 verm.
1ste verm. sociol., 1ste verm. arch., 2e verm. cosmol., 3e verm. log. en crit., 3e verm. lat.

Pierre van Leipzig, van Tegelen.

2e pr. eth., 3e pr. psych., 4e pr. cosmol.

Leo Sangers, van Maasbracht.

4e pr. psych., 5e pr. log. en crit., pr. 4 verm.
1ste verm. lat., 6e verm. kerk. gesch., 6e verm. cosmol., 7e verm. eth.

Lambert Bettinger, van Horst.

4e pr. kerk. gesch., pr. 5 verm.
1ste verm. psych., 1ste verm. log. en crit., 1ste verm. gew. wel., 5e verm. eth., 7e verm. cosmol.

Piet Boymans, van Eygelshoven.

1ste pr. lat., pr 4 verm.
1ste verm. cosmol., 3e verm. psych., 3e verm. eth., 3e verm. kerk. muz.

Frans Smeets, van Maasbracht.

2e pr. kerk. muz.
3e verm. psych., 5e verm. cosmol., 6e verm. log. en crit.

Johan Heuschen, van Nieuwenhagerheide.

pr. 4 verm.
1ste verm. arch., 2e verm. psych., 4e verm. log. en crit., 4e verm. eth.

Henri Wismans, van Cuyck.

4e pr. cosmol.
5e verm. psych., 5e verm. log. en crit.

André Tummers, van Panningen.

1ste pr. kerk. muz.
3e verm. lat.

Jacques Frijns, van Epen (L.).

pr. arch.

Joseph Palmen, van Schaesberg.

2e pr. kerk. muz.

André Bongaerts, van Tegelen.

pr. 4 verm.
1ste verm. eth., 2e verm. cosmol., 3e verm. lat., 4e verm. log. en crit.

Antoon Gibbels, van Heerlerheide.

2e verm. kerk. muz., 6e verm. eth.

Alphons Timmermans, van Kessel.

2e verm. cosmol., 5e verm. psych.

Bernard von Schwartzenberg, van Rimburg.

1ste verm. kerk. muz., 5e verm. arch.

Marcel Frissen, van Houthem-St. Gerlach.

1ste verm. arch.

Piet van Amstel, van Maastricht.

4e verm. kerk. muz.

****

Seminarie-Gymnasium.

VIJFDE KLAS.

Hans Weterman, van Deventer.

Alg. pr., 1ste pr. gesch., 1ste pr. cosmogr., 1ste pr. hoogd., pr. eng., 1ste pr. stelk., pr. trigon., pr. stereom., pr. nat. Afd. B, pr. nat. hist., 2e pr. godsd., 2e pr. ned.
1ste verm. kerk. gesch., 2e verm. scheik. Afd. B, 3e verm. fr.

Henri ten Doeschate, van Sevenum.

Alg. pr., 1ste pr. lat., 1ste pr. ned., pr. stereom., pr. nat. hist., 2e pr. kerk. gesch., 2e pr. fr., 2e pr. stelk., pr. 9 verm.
1ste verm. godsd., 1ste verm. gesch., 1ste verm. cosmogr., 1ste verm. eng., 1ste verm. trigon., 1ste verm. nat. Afd. B, 1ste verm. scheik. Afd. B, 2e verm. gr., 4e verm hoogd.

Frans Wetzels, van Bleyerheide.

1ste pr. fr., pr. cult. gesch., 2e pr. gesch., pr. 7 verm.
1ste verm. gr., 1ste verm. lat., 1ste verm. nat. Afd. A, 1ste verm. scheik. Afd. S en A, 2e verm. cosmogr., 3e verm. hoogd., 4e verm. kerk. gesch.

Frans Janssen, van Spekholzerheide.

pr. nat. Afd. A, pr. scheik. Afd. S en A, pr. 4 verm.
2e verm. hoogd., 4e verm. godsd., 4e verm. ned., 4e verm. cosmogr.

Willem Systermans, van Valkenburg.

2e pr. gesch., pr. 8 verm.
1ste verm. fr., 1ste verm. hoogd., 1ste verm. cult. gesch., 2e verm. lat., 2e verm. ned., 2e verm. scheik. Afd. S en A, 3e verm. kerk. gesch., 3e verm. eng.

Willy Beurskens, van Tegelen.
1ste pr. kerk. gesch., pr. eng.
2e verm. fr., 2e verm. nat. Afd. B, 3e verm. ned.

Frans Küppers, van Bleyerheide.
pr. scheik. Afd. B, 2e pr. cosmogr.
verm. stelk., verm. stereom., 3e verm. gesch.

Leo Hünen, van Bocholtz.
pr. nat. Afd. S.
2e verm. godsd., 2e verm. scheik. Afd. S en A, 3e verm. gesch.

Leo Bessems, van Heerlen.
2e verm. cult. gesch., 3e verm. eng.

Egbert Omloo, van Arnhem.
3e verm. gesch., 3e verm. cosmogr.

Jacques Begheyn, van Nieuwenhagen.
2e verm. eng.

Theo Bours, van Terwinselen.
2e verm. nat. Afd. A.

Aimé Wijffels, van Aardenburg.
2e verm. trigon.

Johan Hinskens, van Eygelshoven.
3e verm. godsd.

Pierre Paulussen, van Maastricht.
4e verm. hoogd.

VIERDE KLAS.

Jacques van den Berk, van Holtum-Born.
Alg. pr., pr. gr., 1ste pr. lat., 1ste pr. eng., 1ste pr. stelk., 1ste pr. meetk., 1ste pr. nat., 2e pr. ned., 2e pr. gesch., 2e pr. fr.
1ste verm. godsd., 1ste verm. aardr., 2e verm. scheik.

Piet Coenen, van Sittard.
1ste pr. godsd., 1ste pr. ned., 1ste pr. gesch., 1ste pr. aardr., 1ste pr. fr., 2e pr. lat., 2e pr. hoogd., 2e pr. eng., 2e pr. nat.
verm. gr., 3e verm. scheik.

Jacques Smits, van Maastricht.
1ste pr. scheik., 2e pr. stelk., 2e pr. nat.
1ste verm. meetk., 2e verm. ned., 2e verm. eng.

Emile Vallen, van Ottersum.
2e pr. godsd., 2e pr. meetk., 2e pr. aardr.
1ste verm. gesch., 1ste verm. nat., 1ste verm. scheik.

Willy Tegelaers, van Ammerzoden.
1ste pr. hoogd., 1ste pr. handt.
1ste verm. lat., 3e verm. eng., 4e verm. fr.

Joseph Martens, van Valkenburg.
2e pr. handt., pr. 5 verm.
1ste verm. fr., 2e verm. gesch., 2e verm. hoogd., 3e verm. ned., 3e verm. aardr.

Joseph van Loo, van Kerkrade.
2e pr. scheik.
2e verm. meetk.

Pierre Litjens, van Horst.
pr. 5 verm.
1ste verm. hoogd., 1ste verm. handt., 2e verm. nat., 3e verm. godsd., 4e verm. gesch.

Marcel Schijns, van Mechelen-Wittem.
pr. 5 verm.
1ste verm. eng., 2e verm. godsd., 3e verm. gesch., 3e verm. fr., 3e verm. hoogd.

Hans van de Venne, van Nijmegen.
pr. 5 verm.
1ste verm. ned., 2e verm. aardr., 2e verm. handt., 3e verm. nat., 4e verm. eng.

Piet Claessens, van Gronsveld.
2e verm. fr., 4e verm. ned.

Frans Giesen, van Zeddam.
4e verm. aardr., 4e verm. scheik.

Florent van Wersch, van Heerlen.
2e verm. lat.

Emmanuel Jaspers, van Klimmen.
3e verm. nat.

Piet Verheugt, van Mierlo.
4e verm. godsd.

DERDE KLAS.

Max Bissinger, van Amsterdam.
Alg. pr., 1ste pr. gr., 1ste pr. ned., 1ste pr. hoogd., 1ste pr. eng., pr. stelk., 2e pr. godsd., 2e pr. kerk. gesch., 2e pr. lat., 2e pr. gesch., 2e pr. nat.
verm. meetk.

Willy Paes, van Chèvremont-Kerkrade.
1ste pr. godsd., 1ste pr. lat., 1ste pr. aardr., 1ste pr. fr., pr. meetk., 1ste pr. nat., 1ste pr. handt., 2e pr. ned., 2e pr. hoogd., 2e pr. eng.,
1ste verm. gr., 2e verm. kerk. gesch., 2e verm. stelk.

Henri Olieslagers, van Doenrade.
2e pr. kerk. gesch., 2e pr. gr., 2e pr. aardr., 2e pr. ned., 2e pr. nat., pr. 6 verm.
verm. gesch., 1ste verm. hoogd., 2e verm. lat., 2e verm. eng., 3e verm. godsd., 4e verm. handt.

Matthieu Scholtes, van Terwinselen.
2e pr. kerk. gesch., 2e pr. gesch., pr. 5 verm.
1ste verm. godsd., 1ste verm. nat., 4e verm. gr., 4e verm. aardr., 4e verm. hoogd.

Willy Geerits, van Blerick.
1ste pr. kerk. gesch., 1ste pr. gesch., 2e pr. godsd.
1ste verm. stelk., 3e verm. aardr.

Hubert Lumey, van Simpelveld.
2e pr. gesch., pr. 8 verm.
1ste verm. aardr., 2e verm. kerk. gesch., 3e verm. godsd., 3e verm. gr., 3e verm. lat., 3e verm. fr., 3e verm. hoogd., 3e verm. nat.

Joseph Knops, van Oirsbeek.
pr. stelk., pr. meetk.

Gerard Marcus, van Gulpen.
pr. 8 verm.
1ste verm. godsd., 1ste verm. lat., verm. gesch., 1ste verm. nat., 2e verm. gr., 2e verm. hoogd., 3e verm. eng., 4e verm. fr.

Nico Zeyen, van Chèvremont-Kerkrade.
2e pr. fr.
verm. gesch., 3e verm. godsd., 4e verm. hoogd.

Robert Lambriks, van Valkenburg.
2e pr. eng., 2e pr. handt.
2e verm. fr.

Alphons Habets, van Kerkrade.
pr. 4 verm.
1ste verm. kerk. gesch., 1ste verm. handt., 3e verm. nat., 4e verm. lat.

Frans Vreuls, van Nieuwenhagen.
verm. gesch., 3e verm. handt.

Henri Förster, van Nieuwenhagen.
1ste verm. fr., 3e verm. ned., 4e verm. eng.

Jaap Wiegersma, van Deurne.
1ste verm. ned.

René Rutten, van Maastricht.
2e verm. ned.

Frans van der Heyden, van Oirschot.
2e verm. handt.

Alphons Garé, van Beek (L.).
2e verm. aardr.

Arthur Bloemen, van Schaesberg.
4e verm. ned.

TWEEDE KLAS.

1ste Afd.

Frans Hendriks, van Kerkrade.
Alg. pr., pr. gr., pr. vad. gesch., pr. alg. gesch., pr. fr., pr. stelk., pr. meetk., 2e pr. godsd., pr. 5 verm.
1ste verm. lat., 1ste verm. nat. hist., 2e verm. kerk. gesch., 2e verm. aardr., 2e verm. hoogd.

Hans Horbach, van Gulpen.
1ste pr. godsd., pr. kerk. gesch., pr. ned., pr. fr., pr. hoogd., pr. nat. hist., 2e pr. lat.
verm. vad. gesch., 1ste verm. aardr.

Koos Bruysten, van Stein.
pr. gr., 1ste pr. lat., pr. 5 verm.
1ste verm. fr., 1ste verm. stelk., 2e verm. ned., 2e verm. alg. gesch., 2e verm. meetk.

Otto van Loo, van Kerkrade.
pr. aardr., pr. 5 verm.
verm. vad .gesch., 1ste verm. alg. gesch., 2e verm. godsd., 2e verm. hoogd., 2e verm. stelk.

Jan Gelissen, van Sittard.
pr. 4 verm.
1ste verm. godsd., 2e verm. lat., 2e verm. alg. gesch., 2e verm. hoogd.

Mathé Daniëls, van Nijmegen.
pr. handt.
1ste verm. kerk. gesch., 2e verm. fr.

Hans Kuypers, van Chèvremont-Kerkrade.
1ste verm. meetk., 2e verm. nat. hist., 2e verm. handt.

Pierre Cremers, van Maastricht.
verm. gr., 3e verm. godsd., 3e verm. lat.

Paul Cammaert, van Hontenisse.
1ste verm. handt., 3e verm. godsd.

Hans Bertels, van Deventer.
1ste verm. ned., 4e verm. lat.

Laurent Baumans, van Vaals.
1ste verm. hoogd.

TWEEDE KLAS.

2de Afd.

Martin Olieslagers, van Doenrade.
Alg. pr., 1ste pr. godsd., pr. gr., 1ste pr. lat., pr. alg. gesch., pr. aardr., pr. hoogd. pr. 4 verm.
1ste verm. kerk. gesch., 1ste verm. vad. gesch., verm. ned., 1ste verm. fr.

Theo Weterman, van Deventer.
Alg. pr., pr. meetk., pr. 9 verm.
1ste verm. alg. gesch., 1ste verm. hoogd., 1ste verm. stelk., verm. nat. hist., 2e verm. godsd., 2e verm. gr., 2e verm. lat., 2e verm. vad. gesch., 2e verm. fr.

Dirk Wintgens, van Heerlen.
pr. stelk., pr. nat. hist., 2e pr. godsd., pr. 4 verm.
1ste verm. lat., 1ste verm. aardr., 2e verm. hoogd., 2e verm. meetk.

Eugène Vreuls, van Nieuwenhagen.
pr. vad. gesch., 2e pr. lat., pr. 4 verm.
1ste verm. gr., 1ste verm. handt., 2e verm. alg. gesch., 3e verm. godsd.

Henk Verhey, van Didam.
pr. fr.
2e verm. kerk. gesch., 2e verm. meetk., 3e verm. lat.

Willy Thissen, van Schinveld.
pr. kerk. gesch.
1ste verm. godsd., 2e verm. aardr.

Paul Begheyn, van Nieuwenhagen.
1ste verm. meetk.

Leo Nijst, van Kerkrade.
2e verm. hoogd., 2e verm. stelk., 4e verm. lat.

Wim Reuwer, van Ootmarsum.
2e verm. handt.

EERSTE KLAS.

1ste Afd.

Leo Caminada, van 's-Gravenhage.
Alg. pr., pr. bijb. gesch., pr. ned., pr. vad. gesch., pr. alg. gesch., pr. nat. hist., 2e pr. godsd.
1ste verm. lat., 2e verm. handt.

August van der Steen, van Reyen.
Alg. pr., pr. bijb. gesch., 1ste pr. lat., pr. aardr., pr. fr., pr. wisk.
1ste verm. vad. gesch., 1ste verm. alg. gesch., 2e verm. ned.

Joseph Paulissen, van Kerkrade.
1ste pr. godsd., pr. 7 verm.
1ste verm. ned., 1ste verm. nat. hist., 1ste verm. handt., 2e verm. vad. gesch., 2e verm. aardr., 2e verm. wisk., 3e verm. lat.

Willem Coerver, van Bocholtz.
pr. fr., pr. handt.
2e verm. ned., 2e verm. alg. gesch., 3e verm. godsd.

Christ Brouwers, van Heerlen.
2e pr. lat.
1ste verm. wisk.

Gys van der Sande, van Breda.
3e pr. voordr.
verm. bijb. gesch., verm. fr.

Theo Pubben, van Venray.
2e pr. voordr.

Paul van Loo, van Kerkrade.
pr. 4 verm.
verm. bijb. gesch., 1ste verm. aardr., verm. fr., 4e verm. lat.

Henri Meens, van Berg en Terblijt.
2e verm. godsd., 2e verm. lat., 2e verm. nat. hist.

Wim van den Berg, van Utrecht.
1ste verm. godsd.

EERSTE KLAS.

2de Afd.

Adriaan Weyenborg, van Lichtenvoorde.
Alg. pr., 1ste pr. godsd., pr. bijb. gesch., 1ste pr. lat., pr. ned., pr. vad. gesch., pr. alg. gesch., pr. aardr., pr. nat. hist.
2e verm. fr.

August Bresser, van Eygelshoven.
pr. bijb. gesch., pr. fr., pr. wisk.
1ste verm. vad. gesch., 2e verm. alg. gesch., 3e verm. lat.

Jules Alberts, van Gulpen.
2e pr. lat., pr. 5 verm.
verm. bijb. gesch., 1ste verm. alg. gesch., verm. wisk., 2e verm. nat. hist., 4e verm. godsd.

Antoon Systermans, van Valkenburg.
2e pr. godsd., pr. 4 verm.
2e verm. ned., 2e verm. vad. gesch., 2e verm. alg. gesch., 4e verm. lat.

Jan van Riet, van Stevensweert.
pr. 5 verm.
1ste verm. godsd., verm. bijb. gesch., 1ste verm. nat. hist., 1ste verm. aardr., 2e verm. vad. gesch.

Joseph Haeren, van Eygelshoven.
pr. 4 verm.
1ste verm. ned., 1ste verm. fr., 2e verm. godsd., 2e verm. lat.

Emile Wolfs, van Voorburg.
pr. handt.

Adolf Boymans, van Nieuwenhagen.
1ste verm. lat., 3e verm. godsd.

Hubert Huntjens, van Heerlen.
2e verm. aardr.

Frits Verhoeve, van Langsa (Atjeh).
verm. handt.

.....

Hoogere Burgerschool.

VIERDE KLAS.

Rudolf Dekkers, van Tilburg.
Alg. pr., pr. stelk., pr. werkt., pr. nat., pr. scheik., pr. cosmogr., pr. staatsw., pr. handelsw., pr. fr., pr. eng. pr. 6 verm.
1ste verm. godsd., 1ste verm. meetk., verm. ned., verm. hoogd., 2e verm. nat. hist., 2e verm. aardr.

Karel Heys, van Gennep.
pr. godsd., pr. kerk. gesch., pr. meetk., pr. nat. hist., pr. gesch., pr. hoogd., pr. lijnt., pr. 7 verm.
1ste verm. werkt., verm. nat., 1ste verm. scheik., verm. cosmogr., verm. staatsw., 1ste verm. handelsw., 2e verm. stelk.

Joseph Payens, van Breda.
1ste pr. kerk. gesch., pr. ned., pr. 5 verm.
1ste verm. aardr., verm. staatsw., 1ste verm. fr., 1ste verm. eng., 2e verm. gesch.

Robert van Aerssen, van Wouw.
pr. aardr., pr. 4 verm.
1ste verm. gesch., 2e verm. meetk., 2e verm. scheik., 2e verm. handelsw.

Henk Dijkstra, van Gendringen.
1ste verm. nat. hist., 2e verm. werkt., 2e verm. eng.

Herman Mous, van Heerlen.
verm. handt., 2e verm. fr.

Jules van der Werf, van Bolsward.
1ste verm. stelk., verm. cosmogr.

Jan Samson, van Nijmegen.
1ste verm. stelk.

DERDE KLAS.

1ste Afd.

Cas Heuvelmans, van Ell-Hunsel
Alg. pr., 1ste pr. godsd., pr. kerk. gesch., pr. nat. hist., pr. hoogd., pr. 5 verm.
1ste verm. meetk., verm. ned., 1ste verm. fr., 1ste verm. eng., 2e verm. stelk.

Emile Gerards, van Heerlen.
pr. aardr., pr. staatsw., pr. fr., pr. eng., 2e pr. godsd., pr. 4 verm.
1ste verm. kerk. gesch., verm. gesch., verm. ned., verm. hoogd.

Gustave Borghstijn, van Vlissingen.
pr. stelk., pr. staatsw., pr. 5 verm.
verm. gesch., 1ste verm. aardr., 1ste verm. handt., 2e verm. godsd., 2e verm. meetk.

Karel Heys, van Gennep.
pr. meetk., pr. 4 verm.
1ste verm. stelk., verm. nat. hist., 2e verm. handt., 3e verm. godsd.

Theo Fröger, van Medan.
pr. gesch., pr. ned.

Hans Glebocki, van Heerlerheide.
pr. handt.

Willy Caubo, van Vaals.
2e verm. kerk. gesch., 2e verm. aardr., 2e verm. handt.

John Bücker, van Gilze.
1ste verm. godsd.

Kees Buysrogge, van Bergen op Zoom.
2e verm. fr.

Simon Drost, van Venlo.
2e verm. eng.

DERDE KLAS.

2de Afd.

Jean Martens, van Bocholt.
Alg. pr., 1ste pr. godsd., pr. kerk. gesch., pr. stelk., pr. meetk., pr. nat., pr. nat. hist., pr. gesch., pr. aardr., pr. staatsw., pr. ned., pr. fr., pr. hoogd., pr. eng., pr. handt.

Louis de Kerf, van St. Jan Steen
pr. 7 verm.
1ste verm. kerk. gesch., 1ste verm. staatsw. 1ste verm. ned., 1ste verm. fr., verm. eng., 2e verm. gesch., 3e verm. godsd.

Jan Joosten, van Gendringen.
pr. 4 verm.
1ste verm. godsd., 1ste verm. stelk., 1ste verm. meetk., 2e verm. aardr.

Frans Stoffels, van Brunssum.
2e pr. godsd.
1ste verm. aardr., 2e verm. kerk. gesch., 2e verm. staatsw.

Henk Veeger, van Nijmegen.
2e verm. stelk., 2e verm. meetk., 2e verm. ned.

Willem Rühülessin, van Batavia.
1ste verm. gesch., verm. handt., 2e verm. nat. hist.

Eddy Sadée, van Rotterdam.
1ste verm. nat. hist., verm. handt.

Jan Tromp, van Sneek.
verm. eng., 2e verm. gesch.

Joseph Vrancken, van Kaalheide-Kerkrade.
2e verm. godsd.

Bertrand Maenhout, van Sluis Heille.
2e verm. fr.

TWEEDE KLAS.

1ste Afd.

Jan van der Harten, van Einhoven.
Alg. pr., 1ste pr. godsd., 1ste pr. kerk. gesch., 1ste pr. gesch., pr. ned., 1ste pr. handt., 2e pr. aardr., 2e pr. fr., 2e pr. hoogd., pr. 4 verm.
2e verm. meetk., 2e verm. eng., 3e verm. stelk., 3e verm. nat. hist.

Cornelis Bos, van Usquert.
Alg. pr., 1ste pr. meetk., 1ste pr. aardr., 1ste pr. hoogd., pr. 7 verm.
1ste verm. godsd., 1ste verm. kerk. gesch., 1ste verm. eng., 2e verm. stelk., 2e verm. nat. hist., 2e verm. fr., 3e verm. ned.

Adri Braat, van Roosendaal.
pr. ned., 2e pr. godsd., 2e pr. stelk., 2e pr. eng., 2e pr. handt.
1ste verm. meetk., 1ste verm. fr., 2e verm. hoogd.

Bob Gelhard, van Deventer.
1ste pr. nat. hist., pr. ned., 2e pr. gesch., pr. 4 verm.
verm. aardr., 3e verm. godsd., 4e verm. kerk. gesch., 4e verm. fr.

Henri Beurskens, van Tegelen.
2e pr. kerk. gesch., 2e pr. nat. hist., pr. 5 verm.
1ste verm. gesch., verm. handt., 2e verm. ned., 3e verm. fr., 4e verm. eng.

Leo Akkermans, van Rotterdam.
1ste pr. stelk., 2e pr. meetk.
1ste verm. nat. hist., 2e verm. godsd., 2e verm. gesch.

Hubert Bary, van Zevenaar.
1ste pr. eng.
3e verm. kerk. gesch., 3e verm. gesch.

Rudolf Eysink, van Deventer.
1ste pr. fr.
1ste verm. stelk., 1ste verm. ned.

Jules Dijkstra, van Gendringen.
3e verm. hoogd., 4e verm. stelk., 4e verm. fr.

Adri Hoynck van Papendrecht, van Bergeijk.
2e verm. kerk. gesch.

Arnold Martens, van Heerlen.
1ste verm. hoogd.

Henk Heys, van Gennep
verm. handt.

Joseph Koten, van Amstenrade.
4e verm. godsd.

Henri Franssen, van Venlo.
3e verm. eng.

TWEEDE KLAS.

2de Afd.

Frans Goes, van Amsterdam.
Alg .pr., 1ste pr. stelk., 1ste pr. meetk., 1ste pr. nat. hist., pr. fr., pr. handt., 2e pr. hoogd., 2e pr. eng.
1ste verm. godsd., 4e verm. ned.

Urbain Termote, van IJzendijke.
Alg. pr., pr. fr., 1ste pr. hoogd., 1ste pr. eng., 2e pr. stelk., 2e pr. meetk., pr. 4 verm.
1ste verm. kerk. gesch., verm. aardr., 2e verm. nat. hist., 4e verm. godsd.

August Zonjée, van Uitgeest.
Alg. pr., 1ste pr. aardr., 1ste pr. ned., 2e pr. kerk. gesch.
verm. handt., 3e verm. hoogd., 3e verm. eng.

Theo van Wessum, van Wateringen.
2e pr. aardr., pr. 6 verm.
1ste verm. stelk., 1ste verm. meetk., 1ste verm. ned., verm. handt., 2e verm. hoogd., 4e verm. nat. hist.

Matthieu Turk, van Kerkrade.
2e pr. gesch., pr. 4 verm.
1ste verm. fr., 1ste verm. hoogd., 1ste verm. nat. hist., 2e verm. meetk.

Joseph Pappers, van Mechelen-Wittem.
2e pr. nat. hist., 2e pr. ned.
4e verm. kerk. gesch.

Jan Heys, van Gennep.
1ste pr. gesch.
3e verm. nat. hist., 4e verm. hoogd., 4e verm. eng.

Johan Tromp, van Sneek.
1ste pr. godsd.
verm. gesch., 1ste verm. ned.

Paul Schrijnemaekers, van Maastricht.
1ste pr. kerk. gesch.
2e verm f.r., 2e verm. eng.

Eduard Wolfs, van St. Geertruid.
2e pr. godsd.

Piet Meulemans, van Ravestein.
1ste verm. ned., 1ste verm. eng.

Otto Schoemaker, van Deventer.
2e verm. kerk. gesch., 3e verm. godsd.

Joseph Vorstermans, van Arcen.
2e verm. godsd.

Henri Brand, van Wylré.
3e verm. kerk. gesch.

Piet Retel, van Fort de Kock.
4e verm. ned.

EERSTE KLAS.

1ste Afd.

Dirk van der Werf, van Bolsward.
Alg. pr., 1ste pr. stelk., 1ste pr. meetk., pr aardr., 1e pr. ned., pr. hoogd., 2e pr. gesch.
2e verm. bijb. gesch., 4e verm. fr.

Wim van Nierop, van Langsa (Atjeh).
pr. aardr., 2e pr. godsd., 2e pr. stelk., 2e pr. ned., pr. 4 verm.
1ste verm. gesch., 2e verm. fr., 3e verm. bijb. gesch., 3e verm. nat. hist.

Jan Veeger, van Groningen.
2e pr. meetk., 2e pr. nat. hist., 2e pr. ned.
2e verm. aardr., 3e verm. stelk.

Frits Bos, van Usquert.
1ste pr. godsd., pr. 4 verm.
1ste verm. nat. hist., 1ste verm. aardr., 2e verm. ned., 4e verm. gesch.

Wim Burgers, van 's-Gravenhage.
2e pr. ned., pr. 4 verm.
1ste verm. godsd., 1ste verm. stelk., 2e verm. aardr., 4e verm. bijb. gesch.

Henk Steppe, van Venlo.
1ste pr. bijb. gesch., 1ste pr. gesch.
2e verm. godsd., 2e verm. ned.

Hein Kremer, van Terwinselen.
2e pr. bijb. gesch.
1ste verm. fr., 2e verm. gesch.

Pierre Eckmans, van Maastricht.
2e pr. fr.
verm. handt., 4e verm. godsd.

Joseph Henquet, van Eysden.
1ste pr. fr.
1ste verm. bijb. gesch.

Charles Muysson, van Padang.
1ste pr. nat. hist.
4e verm. stelk.

Nico de Vries, van Sneek.
1ste verm. ned., 3e verm. godsd., 3e verm. gesch., 3e verm. fr.

Folkert Sikkes, van Gulpen.
2e verm. meetk., 2e verm. nat. hist.

EERSTE KLAS.

2de Afd.

Nico Beugels, van Kerkrade.
Alg. pr., 1ste pr. godsd., pr. stelk., pr. nat. hist., pr. aardr., pr. fr., pr. hoogd., pr. 5 verm.
1ste verm. meetk., 1ste verm. gesch., 1ste verm. ned., verm. handt., 2e verm. bijb. gesch.

Bob Fleischeuer, van Makassar.
pr. bijb. gesch., pr. nat. hist., pr. gesch., pr. aardr., pr. ned.
4e verm. godsd.

Kees Willemse, van Kerkrade.
pr. meetk., pr. ned.
1ste verm. stelk., 2e verm. nat. hist.

Henk Vissers, van Eersel.
pr. ned., 2e pr. godsd.
1ste verm. fr.

Joseph Retera, van Beek (L.).
pr. 4 verm.
1ste verm. nat. hist., 2e verm. godsd., 2e verm. aardr., 2e verm. fr.

René Wong Lun Hing, van Roermond.
2e verm. bijb. gesch.

Leo Snijders, van Nieuwenhagen.
1ste verm. godsd., 1ste verm. bijb. gesch., 1ste verm. aardr.

Piet Goossens, van Gennep.
2e verm. stelk., 2e verm. gesch., 2e verm. aardr.

Henri Jaartsveld, van Groenlo.
2e verm. aardr., 3e verm. godsd.

Gerard Ruiters, van Kerkrade.
2e verm. meetk.

Hein Tromp, van Sneek.
2e verm. ned.

Jan van Velzen, van Bemmel.
2e verm stelk..

Paul Mutsaerts, van Tilburg.
verm. handt.

.....

Hoogere Handelsschool.

VIERDE KLAS.

Jan Schoemaker, van Deventer.
Alg. pr., 1ste pr. godsd., pr. kerk. gesch., pr. ned. t., pr. ned. corr., pr. fr. t., pr. eng. t., pr. hoogd. t., pr. hoogd. corr., pr. gesch., pr. warenk., pr. econ., pr. org. en techn., pr. 6 verm.
verm. fr. corr., 1ste verm. hand. rek., 1ste verm. wisk., 2e verm. boekh., 2e verm. scheik., 2e verm. nat.

Bennie Weterman, van Deventer.
Alg. pr., pr. gesch., pr. aardr., pr. hand. recht., pr. nat., pr. 11 verm.
1ste verm. kerk. gesch., 1ste verm. ned. corr., 1ste verm. boekh., 1ste verm. scheik., verm. warenk., 1ste verm. org. en techn., 2e verm. godsd., 2e verm. ned. t., 2e verm. eng. corr., 2e verm. hand. rek., 2e verm. wisk.

Jan van der Zalm, van 's-Gravenhage.
pr. boekh., pr. hand. rek., pr. hand. recht, pr. scheik., pr. warenk., pr. wisk.
1ste verm. nat., 1ste verm. eng. corr.

Bernard Baur, van Heerlen.
pr. fr. corr., pr. eng. corr., 2e pr. godsd., pr. 6 verm.
verm fr. t., 1ste verm. enz. t., 1ste verm. hoogd. t., 1ste verm. hoogd. corr., 1ste verm. aardr., 2e verm. kerk. gesch.

Hans Schulte, van Rotterdam.
pr. hand. recht, pr. 6 verm.
1ste verm. godsd., 1ste verm. ned. t., verm. gesch., verm. econ., 2e verm. ned. corr., 2e verm. eng. t.

Leo Laumen, van Venlo.
pr. 4 verm.
verm. gesch., 2e verm. ned. t., 2e verm. ned. corr., 2e verm. eng. t.

Jacques Coenen, van Helmond.
pr. org. en techn.
2e verm. nat. .

Henri Henquet, van Eysden.
verm. fr. t., 2e verm. eng. corr., 2e verm. hoogd. t., 2e verm. hoogd. corr.

August Meens, van Berg en Terblijt.

verm. warenk., 2e verm. hoogd. corr., 2e verm. scheik.

Jacques van der Meer, van 's-Gravenhage.

2e verm. wisk.

.....

Voorbereidende Klas.

1ste Afd.

Alphons Crijns, van Rumpen-Brunssum.

Alg. pr., 1ste pr. rek., 1ste pr. nat., 2e pr. fr., 2e pr. ned., 2e pr. aardr., 2e pr. vad. gesch., 2e pr. handt.
2e verm. godsd.

Andreas Burm, van Nieuw-Namen.

Alg. pr., pr. godsd., 1ste pr. aardr., 1ste pr. handt., 2e pr. nat.
2e verm. rek., 3e verm. bijb. gesch., 4e verm. ned.

Johan Bischoff, van Kerkrade.

1ste pr. fr., 2e pr. bijb. gesch., pr. 4 verm.
1ste verm. ned., 2e verm. godsd., 2e verm. nat., 3e verm. rek.

Joseph Caubo, van Vaals.

1ste pr. bijb. gesch., 1ste pr. ned., 1ste pr. vad. gesch.
1ste verm. aardr., 1ste verm. nat., 4e verm. fr.

Henri Bruykers, van Brunssum.

pr. godsd., 2e pr. rek.
2e verm. ned., 3e verm. fr.

Hein Baur, van Heerlen.

pr. 5 verm.
1ste verm. fr., 2e verm. vad. gesch., 3e verm. ned., 3e verm. nat., 4e verm. bijb. gesch.

Frits van der Werf, van Bolsward.

3e pr. voordr.
1ste verm. bijb. gesch., 1ste verm. vad. gesch., 3e verm. aardr.

Henk Vullinghs, van Horst.

1ste verm. godsd., 1ste verm. rek., 2e verm. bijb. gesch.

Bernard Ambrosius, van Horst.

2e verm. godsd., 4e verm. rek.

José Erens, van Schaesberg.

2e verm. godsd., 2e verm. aardr.

Leo Coppes, van Enschede.

1ste verm. fr.

Henri Seelen, van Reyen.

2e verm. fr.

2de Afd.

Theo de Vries, van Sneek.

Alg. pr., 1ste pr. godsd., 1ste pr. fr., pr. aardr., 1ste pr. vad. gesch., 1ste pr. nat., 2e pr. handt.
2e verm. ned., 3e verm. rek.

Guillaume Smeets, van Stevensweert.

1ste pr. rek., pr. aardr., 2e pr. fr., 2e pr. ned.
1ste verm. vad. gesch., 2e verm. godsd., 3e verm. nat.

Winy Feitz, van Apeldoorn.

1ste pr. bijb. gesch., 2e pr. rek., 2e pr. nat.
2e verm. fr., 3e verm. ned.

Matthieu Jaspers, van Klimmen.

1ste pr. ned., 2e pr. bijb. gesch.
1ste verm. fr., 3e verm. godsd.

Edgard Snijders, van Nieuwenhagen.

2e pr. vad. gesch., pr. 4 verm.
1ste verm. ned., 1ste verm. rek., 2e verm. aardr., 4e verm. nat.

Arthur Catsberg, van Lutterade.

1ste pr. godsd.
2e verm. nat.

Joseph Claessens, van Schin op Geul.

1ste pr. handt.
4e verm. rek.

Coen Boymans, van Rimburg.

2e verm. rek., 3e verm. bijb. gesch., 3e verm. aardr.

Tony Greven, van Naaldwijk.

1ste verm. bijb. gesch., 1ste verm. handt., 4e verm. aardr.

Hans Schins, van Heerlen.

2e verm. bijb. gesch., 2e verm. handt., 3e verm. vad. gesch.

Paul van de Venne, van Nijmegen.

1ste verm. nat., 2e verm. vad. gesch., 4e verm. ned.

Leo Delhey, van Kerkrade.

1ste verm. aardr.

.....

KLEIN-ROLDUC.

Prijs voor uitmuntend gedrag.

Bob Fleischeuer, van Makassar.
Joseph Paulissen, Kerkrade.
Theo Pubben, van Venray.
Joseph Retera, van Beek (L.).

JAARVERSLAGEN

Missievereeniging „Rolduc".

Jaarverslag 1933—1934.

Voorzitter: H. Wolf. L. Penders (vanaf December)
Vice-Voorzitter: T. Mertens.
Secretaris: J. Heuschen.
Penningmeester: L. Snackers.
Moderator: Drs. P. Cramer. J. Janssen (vanaf December).

Een terugblik op het afgeloopen Missiejaar stemt ons dankbaar, want God heeft op overvloedige wijze ons werk gezegend. Ook in onze Missievereeniging is dat heerlijke jeugdige, offervaardige liefdevuur opgelaaid, dat overal in de jeugd in deze tijd wordt geconstateerd, dat onze jonge harten ook doet gloeien voor dat heerlijke werk, waar het gaat om de verbreiding van de Souvereiniteit Gods op aarde — de verbreiding van het Licht in de duisternis.

Moge de volgende schets U een beeld geven van onze arbeid in het afgeloopen jaar.

De Algemeene Missiedag, die niet weinig tot deze bloei heeft bijgedragen, werd gehouden op Zondag 24 September. Op de propaganda-vergadering in de speelzaal heette de Voorzitter alle Missievrienden hartelijk welkom en sprak een woord van dank tot allen, die het vorige jaar tot de bloei der Missievereeniging hadden bijgedragen. Diezelfde steun en medewerking, zoowel op geestelijk als stoffelijk gebied, hoopte hij ook dit jaar te ondervinden. De Z.E. Heer Moderator spoorde nog eens aan tot het Apostolaat des Gebeds. Een echte gebedsactie moest het worden.

Hierna was het woord aan Prof. Dr. Féron. Om twee doeleinden was hij naar Rolduc gekomen, n.l. om de Missieactie nog eens aan te wakkeren en om nieuwe edelmoedigheid over Rolduc te werpen. Op heldere en bezielende wijze zette hij uiteen, dat Missieactie is het diep ademhalen van het Mystieke Lichaam van Christus, een veroveren door offers. Dat ook de leek in het vitale Rijk van Christus van ontzettende beteekenis is. Dat er offers moeten gebracht worden, maar niet in pessimisme. Dat dit kan gebeuren door kennis der dingen in zich en gevolgen, door Idealisme, en vooral door de Liefde. Caritas sustulit omnia. Kerels, mannen moeten we worden, die de godsdienst kennen, mannen met persoonlijk individueel Idealisme, dan staan we sterk.

Na een hartelijk applaus, dankte de Voorzitter spreker voor de diepe opvatting van het missiewerk, welke hij ons gegeven had.

's Avonds hield Pater Dr. Gregorius O.M.Cap. een lezing over Gandhi, zijn verhouding tot Indië, Europa en het Christendom. Hij schildert ons op leerzame wijze de persoon van Gandhi en zijn loopbaan vóór zijn optreden en daarna; wat Gandhi met zijn volk wil en de conflicten met Europa, waarin hij noodzakelijk moet komen. Dat hij op het oogenblik achting heeft voor elke vorm van godsdienst, maar, eenmaal overwinnaar, het Katholicisme niet gunstig gezind zal blijven, als hij zich geplaatst ziet tegenover het machtige Christendom. Want als hij het Hindoeïsme tot staatsgodsdienst proclameert, doet hij dat radicaal en zullen wij het veld moeten ruimen.

Tenslotte hield Pater Dr. Gregorius op Klein-Rolduc nog een causerie met lichtbeelden over de Missie op Borneo.

Voor deze dag was een teekenwedstrijd uitgeschreven. Aan de twee beste inzendingen werd een prijs toegekend.

Op deze hechte grondslag bouwden de verschillende afdeelingen voort.

De eerste afdeeling (Philosophie). Hier was het weer niet wat het zijn kon. De opkomst op de vergaderingen liet te wenschen over; nooit bereikte men $^2/_3$ der leden, wat

toch zeker verwacht mag worden. Ook het houden van lezingen kon beter. In tegenstelling met de laatste jaren werd weer een vaste richtlijn gevolgd met de lezingen, n.l. over de Missie in Nederl.-Indië. Achtereenvolgens werd behandeld:

Gesch. der Missie in Nederl. O.-Indië.
De Floresmissie.
Het Kastenwezen in O.-Indië.
Missie op Borneo.
Missie op Curaçao.
Missie en Nationalisme in Ned. O.-Indië.

Er tusschen door:
Missie en Radio.
De Rus en zijn godsdienst vroeger en nu.
De Inlandsche Clerus in China.

Ondanks de critiek, die op de meeste lezingen gehouden werd, werd er weinig gebruik gemaakt van debat, hetgeen toch zeker het peil der vergaderingen niet weinig zou verhoogd hebben. Maar ondanks deze onvolmaaktheden kunnen we toch tevreden zijn.

In de tweede afdeeling (hoogste klassen) werd een merkbare vooruitgang geconstateerd. De opkomst op de vergaderingen was buitengewoon. Dit jaar is hier eens positief werk geleverd. De leden maakten ook zelf lezingen — hetgeen andere jaren de taak van het bestuur scheen te zijn —. De volgende onderwerpen werden hier behandeld:

Moderne Islam.
Petrus Donders.
Pater Damiaan.
Inlandsche Clerus.
Medische Missieactie.
Missieactie in Nederland.

Door een lid der eerste afdeeling:
De beteekenis van de P.H.O.H.I.-uitzendingen van de K. R. O. voor de missionarissen.

In de derde afdeeling (de lagere klassen) hielden leden der tweede afdeeling de volgende lezingen:

De Katholieke verhoudingen in Noorwegen.
Petrus Donders.
Nederl. Missieactie.
Pater Damiaan.
Koppensnellers.

Over: Fakirs en Yogis werd door een der leden van deze afdeeling zelf een lezing gehouden. De belangstelling in deze afdeeling was goed.

Resumeerend: Over het werk der drie afdeelingen kunnen we, uitgezonderd eenige onvolmaaktheden, zeer tevreden zijn; we kunnen er een flinke vooruitgang constateeren, hetgeen ons hoopvol doet gestemd zijn voor de toekomst. Als er maar belangstelling is, dan komt de rest wel vanzelf.

Door het feit dat de afdeelingen zelf flink vergaderden, was de behoefte aan algemeene vergaderingen niet zoo groot.

Woensdag 27 September draaide de M.I.V.A. (Missieverkeersactie)-film. Aan de hand van de groote verkeersmoeilijkheden, waarmee de missionaris in Z.-Africa te kampen heeft, gaf deze film ons de beteekenis van de M.I.V.A.

Vrijdag 6 October vereerde Z. H. Exc. Mgr. Dr. Th. de Backere C.M., Ap. Pref. van Soerabaja, ons met een kort bezoek. Na het souper hield Mgr. een causerie over zijn Missiegebied. Vooral gaf hij ons een heldere uiteenzetting van de moeilijkheden bij het oprichten van scholen.

Vrijdag 1 December werd een algemeene vergadering gehouden, om officieel afscheid te nemen van onze scheidende Moderator, thans Pastoor te Koningsbosch.

Na een inleidend woord van den Voorzitter schilderde de Directeur het vele en goede werk van onze Moderator, dat hij met groote kennis en toewijding en groote offervaardigheid verricht heeft. Hij heeft de missieijver doen toenemen bij de leden, waardoor is losgeslagen dat heerlijke vuur voor de hoogste belangen van anderen.

Pastoor Cramer droeg deze lof op de „jongens" over; zij waren het, die het werk gedaan hadden, niet hij. Hierna gaf hij de vergadering nog een laatste aansporing, dat we onze Missieliefde moeten opvatten als een onderdeel van onze liefde tot God, en vroeg om ons gebed voor zijn toekomstige werkkring. Hij verzekerde ons, dat hij dagelijks

3E LUSTRUM MISSIEVEREENIGING.
BESTUUR EN GENOODIGDEN.

5E KLAS H. H. S.

aan de Rolducsche Missievereeniging zou blijven denken.

Vervolgens sprak onze nieuwe Moderator, de Z. E. Heer J. Janssen de hoop uit, de Missievereeniging op hetzelfde peil te kunnen houden, ja, zoo mogelijk nog tot hoogere bloei te kunnen opvoeren en hij hoopte, als er zich eventueel problemen mochten voordoen, pastoor Cramer altijd bereid te vinden hem met raad en daad bij te staan.

Laat ik hier van de gelegenheid gebruik maken om de volgende regels over de tegenwoordige Pastoor van Koningsbosch te schrijven.

„Immers twee gebeurtenissen van het afgeloopen jaar acht ik passende aanleidingen, waarom ik hier pastoor Cramer speciaal memoreer. Die gebeurtenissen zijn z'n afscheid van onze Missievereeniging als Moderator in December; en het 15-jarig bestaansfeest, dat in Mei — helaas zonder zijn persoonlijke tegenwoordigheid — gevierd is. Mogen deze feiten een voldoende motiveering zijn, dat ik over hem schrijf. Nuchter van natuur immers, kan hij het niet uitstaan, dat er dingen gedaan of gezegd worden, die niet noodig zijn; en zou hij 't in dit geval ook niet noodig kunnen achten, dat er nog eens ruchtbaarheid gegeven wordt aan zijn werk, waarbij hijzelf de ruchtbaarheid zooveel mogelijk vermeden heeft. Daarom verontschuldig ik me. Bovendien ga ik hem ook nog, minstens voor een groot gedeelte, tegen spreken. Zijn bescheidenheid in het goed-doen deed hem immers in zijn afscheidswoord aan de Missievereeniging zeggen, dat hij zooveel niet gedaan had als Moderator, maar dat het altijd de „jongens" geweest waren, die oprichtten, uitbreidden, nieuwe initiatieven ter tafel brachten en ze daarna ook uitvoerden. We zeggen er niet van, dat dit heelemaal niet waar is, Mijnheer Cramer, maar we zeggen erbij, dat dit allemaal mèt U gebeurde. U waart daarbij telkens zeker niet louter passief of slechts mee-uitvoerend. Wie gaf de stoot mee bij de oprichting, wie propageerde mee ter uitbreiding, wie stond de initiatiefnemers bij met zijn raad en gaf de moed om het ter tafel te brengen, en wie wees de richting in de uitvoering ervan? Als antwoord op deze vragen wil ik de woorden neerschrijven, die op het derde lustrum-feest onder luide bijval van de „jongens" zelf gesproken zijn: „Wij voor ons gelooven niet dat de Missievereeniging zou zijn wat ze thans is, wanneer de jongens — besturen en leden — niet hadden kunnen profiteeren van zijn initiatief, van zijn opwekking, van zijn aanmoediging, niet hadden kunnen medewerken met zijn activiteit en onder zijn leiding."

Gelijk gezegd, was de tweede aanleiding tot dit schrijven de viering van het derde lustrum. Omdat ook pastoor Cramer dan eveneens zijn derde lustrum als Moderator gevierd zou hebben, ware zijn benoeming niet onverwacht vroeg gekomen. Zijn derde lustrum als Moderator heeft hij dus niet kunnen bereiken, hetgeen op genoemd feest geen reden geweest is, om voor hem een openlijk dankwoord achterwege te laten, nù voor zijn bijna 15-jarig Moderatorschap. Die dankbaarheid mag hier nogmaals uitgedrukt worden, temeer omdat de persoon voor wie ze gold, toen niet aanwezig was. Pastoor Cramer, wij danken U voor Uw bijna 15-jarig „prachtig- en krachtig-stuwend Moderatorschap."

Tenslotte werd in naam van de leden der Missievereeniging de scheidende Moderator een stoffelijk bewijs van erkentelijkheid voor het vele werk, dat hij voor de vereeniging gedaan had, aangeboden in de vorm van een penteekening. Moge deze kleine teekening onze scheidende Moderator nog dikwijls doen terugdenken aan zijn oude Missievereeniging.

Tegelijk met Moderator Cramer trad ook de Voorzitter dhr. Wolf als zoodanig af, en werd opgevolgd door dhr. L. Penders, die wegens andere opdrachten in het begin van het jaar ontslag genomen had. Een woord van dank aan Voorzitter Wolf is hier zeker op zijn plaats, omdat hij de vereeniging door het altijd moeilijke begin van het schooljaar heeft heen geholpen.

Dinsdag 23 Januari hield Pater Keulen (Montfortaan) voor de eerste afdeeling plus degenen, die meewerken aan de Missieru-

briek in de J. W., een causerie over zijn Missiegebied Nyasaland.

Het hoogtepunt van dit Missiejaar was de viering van het derde lustrum op Zondag 6 Mei. Hiervan volgt een apart verslag hieronder.

Vrijdag 15 Juni bracht Z. H. Exc. Mgr. M. Brans O.M.Cap., Ap. Vic. van Padang, een kort bezoek aan Rolduc. Na een enkel woord tot de jongens gericht te hebben, onderhield Mgr. zich eenige tijd met zijn Indische jongens, op wier verzoek hij naar Rolduc gekomen was.

Het aantal leden van het Apostolaat des Gebeds bleef ongeveer hetzelfde (250). Deze gebedsactie plus de veertiendaagsche H. Communie zullen zeker niet weinig tot den bloei bijgedragen hebben.

De medewerking, die onze vereeniging verleent aan de Missierubriek in de J. W. werd dit jaar voortgezet.

De belangstelling voor de Bibliotheek was opvallend groot bij de leden der derde afdeeling. Dit was niet zoo bij de twee andere afdeelingen. Hier kon wat meer interesse zijn geweest; immers juist de Missiekennis is de grondslag voor het toenemen in Missieliefde. Het aantal uitgeleende boeken kon opgevoerd worden tot ruim 700, hetgeen een achteruitgang is tegen het vorig jaar (850), maar toch nog ver boven vroegere jaren.

De tijdschriften werden weer op dezelfde manier verspreid. De leden der twee hoogste afdeelingen bepaalden zelf welk tijdschrift ze willen lezen. Het passeeren ging ook aanmerkelijk beter.

Zoo zien we dus dat er gewerkt is, zoowel op geestelijk als stoffelijk gebied en mogen we op een vruchtbaar Missiejaar terugzien. Maar dit succes moet ons nog aansporen om nog met meer liefde en toewijding aan dit schoone werk ter verbreiding van Gods Rijk op aarde, mee te werken.

Verdeeling der gelden:

Pater Serv. Hünen, SS.CC. (Noorwegen)	*f* 25.—
Prof. Dr. Fr. Féron, Voorz. Dioc. Missiecom. Roermond	„ 50.—
Pater Dr. Gregorius van Breda O.Cap.	„ 50.—
M.I.V.A. (Pater Dr. Schulte O.M.I.)	„ 50.—
Voortplanting des Geloofs	„ 270.—
Father A. Vercauteren, S.S.J. (Congo)	„ 25.—
Br. Ludgerus, Bleijerheide (Japan)	„ 50.—
Fath. Dr. H. Ahaus S.S.J. (Mill Hill)	„ 75.—
Pater Dr. C. Verbeek O.Carm. Oss	„ 50.—
Fath. J. Kiggen S.S.J. Haelen	„ 25.—
Jubileumgift voor de Philipp. Missie, M.S.C.	„ 25.—
Mgr. Th. Breher O.S.B. (Manschukwo)	„ 25.—
Mgr. Dr. Th. de Backere C.M. (Java)	„ 150.—
Pater J. Keulen, Montfortaan (Nyasaland)	„ 50.—
Gift aan de K.R.O. voor de Phohi-uitzendingen	„ 25.—
S. Petrus Liefdewerk	„ 250.—
Mgr. Aerts M.S.C. (N.-Guinea)	„250.—
Missiejubileumfonds voor Ned. Oost-Indië	„ 50.—
Mgr. M. Brans O.Cap. (Padang)	„ 50.—
Bouwfonds S. Petrus Liefdewerk	„ 25.—
Pater Martens, Scheutist. Nijmegen	„ 25.—
Pater J. Wijnen, Montfortaan (Denemarken)	„ 25.—
Pater Kuipers, Montfort. (Congo)	„ 25.—
Mgr. Lebouille C.M. (China)	„ 25.—
Boeken, tijdschriften, diversen enz.	„ 330.—
Totaal	*f* 2000.—

J. HEUSCHEN, Secr.

Derde Lustrum.

1919 — 1934.

Dagenlang, met stukjes en brokjes tusschen de gewone dagorde door, werd er gewerkt aan de voorbereiding van de komende feestelijkheden door het Bestuur der Missie-

vereeniging, met haar energieke Moderator aan het hoofd, en het Bestuur der diverse voetbalclubs. Wat werd er binnenshuis gedacht en gepraat; geschetst en ontworpen; geblazen en gezongen en wat al meer, maar niet het minst getelefoneerd. En al zag het er aanvankelijk naar uit, dat heel ons feest zou verwaaien en verregenen: de hemel zette bijtijds een vroolijker gezicht, en toen de bel 6 Mei aankondigde waren hemel en aarde in blijdschap eensgezind,

De feestelijkheden begonnen natuurlijk in de kerk, „immers wil een Missiefeest slagen, dan moet het zwaartepunt liggen in het gebed." Daarom vermeldde het programma dan ook met nadruk: onder de Communauteitsmis een algemeene H. Communie van de leden der vereeniging voor de Missie. En omdat onze vereeniging vanzelf in haar taak onder de leerlingen te kort zou schieten, wanneer zij hen niet op de eerste plaats er toe bracht — en in de toekomst zal blijven brengen — tot het apostolaat van het gebed, werd voor haar de Hoogmis opgedragen (gecelebreerd door de Eere-Voorzitter, de H.E. H. Directeur): tot dankzegging voor het vele, in het verleden reeds bereikt, tot smeeking tevens voor een nog krachtiger en breeder uitgroeien onder de leerlingen, vooral als vereeniging van bidders voor de uitbreiding van Gods Rijk op aarde."

Rond 11 uur opende de Voorzitter de overvolle vergadering in de speelzaal en sprak allen een woord van welkom toe, speciaal tot de drie sprekers van deze dag. Dank werd ook gebracht aan de Eere-Voorzitter voor alles wat hij voor de Missievereeniging gedaan had. Dan leest hij de binnengekomen telegrammen en brieven met gelukwenschen voor. Ad perpetuam rei memoriam laat ik deze hier volgen en wel van: Z. H. Exc. Mgr. Dr. J. H. G. Lemmens, Mgr. G. Cobben, Ap. Vic. van Finland, Mgr. Gorg. Brandsma, Ap. Vic. van Kisumu, Mgr. Bern. Hilhorst, Ap. Vic. van Bagamoyo, Mgr. M. Brans, Ap. Vic. van Padang, Mgr. Ant. van Velsen, Oud-Ap. Vic. van Batavia. Verder van Pastoor Cramer, oud-Moderator, de Z. E. Heer L. Timmermans, Direct. Bissch. Coll. Sittard, van oud-Voorzitters etc.

De Secretaris schetste hierna het werk der afgeloopen 15 jaren.

Dan richt de Z. E. Heer Moderator zich tot de vergadering, om vooreerst zijn spijt te uiten over de afwezigheid van Pastoor Cramer, oud-Moderator der vereeniging. Immers hij heeft bijna 15 jaar lang door woord en daad de Missievereeniging bezield, haar laten profiteeren van zijn stuwend Moderatorschap. (Zie Jaarverslag). Als tegenwoordig Moderator wijst hij ons op de plicht, die wij ten opzichte van het Heilige Missiewerk hebben.

Hierna zet ons Father Dr. Ahaus (Mill Hill) op een schitterende en pakkende wijze uiteen de diepe ondergrond van het werk der Missie — wat Missie eigenlijk is.

„Geestelijke eenheid van het menschdom in Christus, dat is de leidende gedachte der Missiebeweging — en die gedachte behoort essentieel aan het Katholicisme. Want niet alleen de naam zelf — katholiek, algemeen — maar evenzeer het feit, dat alleen het Katholicisme de goddelijke geopenbaarde waarheid bevat, moet noodzakelijk leiden tot missioneeringspogingen. Bovendien heeft de Stichter der Kerk daartoe op plechtige wijze het bevel gegeven aan Zijn Apostelen en hunne opvolgers."

„Daârom is het goed, dat wij, als katholieken overtuigd van de providentieele leiding in de Kerk van Christus, onze bijzondere aandacht schenken aan de lessen die de Paus consequent in de loop van zijn Encyclieken ontwikkelt. Na immers de „grondslagen" gelegd te hebben in zijn beide Zendbrieven over de vrede van Christus in het Rijk van Christus en over het Koningschap van Christus over alle menschen, richt hij die gedachten onmiddellijk op de propaganda in zijn groote Encycliek over de missies van 1926, waarin hij de Missie beschouwt als het middel om het doel te bereiken, waartoe de Kerk Gods is gesticht.

„De Kerk bestaat enkel en alleen om door de uitbreiding van het Rijk van Christus over de geheele wereld alle menschen te doen deelen in de Verlossing en Zaligmaking; en

derhalve kan hij, die door Goddelijke uitverkiezing op aarde de plaats inneemt van den Opperherder, niet tevreden zijn met eenvoudig de Kudde des Heeren, welke aan zijn zorgen is toevertrouwd, te bewaren en te beschermen — integendeel. Hij zal te kort schieten in Zijn voornaamste plicht, als hij niet tot in het uiterste ernaar streeft om diegenen, die buiten de ware Schaapstal ronddwalen, voor Christus te winnen en tot Hem te brengen."

De universeele uitbreiding van het Rijk Gods: ziedaar weer de grondgedachte der missies.

De Kerk bestaat niet primair voor haar leden van thans, maar op de eerste plaats voor alle menschen.

Waar dan ook het gebrek aan genademiddelen het nijpendst is, waar de meest dwingende behoefte bestaat aan bovennatuurlijke steun, waar de zichtbare Kerk het meest verborgen blijkt, hare dienaren het kleinst in aantal, en hare leerstellingen het meest onbekend zijn, dáár en daar op de eerste plaats moeten de krachtigste pogingen worden gedaan om het Koninkrijk Gods op te bouwen.

Onophoudelijk heeft de Paus daarop gewezen en door zijn daden deze gedachtengang ondersteund.

Niet een misplaatst medelijden, niet een superioriteitscomplex van ons blanke ras, niet een waardeering als liefdadige bijzaak, maar het bewustzijn, dat Christus en Zijn Genadeleer algemeen gekend moeten zijn — dat is de missiegedachte. Moge zij zóó worden beleefd door alle katholieken." (Dr. H. Ahaus. Tijd, Donderdag 17 Mei 1934).

De Voorzitter dankt Father Ahaus voor zijn bezielende woorden, waardoor hij een hechte basis heeft gelegd voor de volgende sprekers, maar vooral voor ons om hierop verder te bouwen, hoe we ons hier reeds kunnen oefenen, daar immers de hoogste wetenschap is de kennis van Jezus Christus.

Hierna sluit de Voorzitter deze prachtig geslaagde morgenvergadering.

Aan het diner wordt den leerlingen een herinneringsprentje aangeboden in de vorm van een penteekening van Toon Mertens.

Na afloop hiervan trekt alles naar het voetbalveld waar de Missiewedstrijd Minor —Pantarei (tevens Bekermatch) zal plaats hebben. Voorop de Harmonie, gevolgd door een heel officieel Missiebusje in de vorm van een ton op een wagentje. Dan volgen de Juniores, waarachter alle leerlingen met de Z. E. H.H. Professoren, Bestuur en genoodigden. Het terrein heeft een feestelijk aanzien — wapperende vlaggen — zelfs het hokje van den omroeper is niet vergeten. De beide elftallen komen door een eere-haag van Juniores op het veld. Met een sierlijke zwaai gooide men vanuit een vliegmachine de bal naar beneden. Father Ahaus doet de aftrap. Pantarei won met 4—2 na verlenging.

Tijdens deze match arriveert eindelijk ook de langverwachte pionier: Z. H. Exc. Mgr. Dr. Th. de Backere. Deze was dubbel welkom; immers 7 Missie-bisschoppen waren gevraagd, echter zonder succes; wel een teeken dat ook in ons land nog gewerkt wordt door deze pioniers-op-vacantie.

Mgr. celebreerde het Plechtig Lof en droeg het Allerheiligste in de Processie, ter gelegenheid van de eerste Zondag der maand.

In de slot-vergadering op de cour zet ons Hans Hermans (Journalist) uiteen de houding, die wij als student ten opzichte van het Missiewerk moeten innemen. Dat de student zijn talenten moet gebruiken om steun te verleenen op stoffelijk en geestelijk gebied. Dat Missiekennis logisch berust op de kennis van ons Geloof. Dat het katholiek geloof moet beleefd worden — immers hier achter de rug van den Missionaris valt het Christendom en de deugd, ja, wordt de Missionaris zelf aangevallen.

Dr. Cypr. Verbeek O.Carm. schildert ons de uittrekkende Missionaris op voortreffelijke wijze. De offers, die moeten gebracht worden bij zijn vertrek en in zijn nieuwe werkkring, maar waarbij hij op ons rekent, die thuis blijven.

Na een gelukwensch en laatste aansporing van Mgr. de Backere, is tot slot het woord aan onze Directeur. Op deze eenig-mooie dag heeft zich een buitengewone vreugde

van hem meester gemaakt, niet over het uiterlijke, maar over datgene wat zich in onze harten heeft afgespeeld. Zijn wensch is dan ook: dat het heden aangewakkerde vuur geen stroovlam moge zijn, maar in ons mag worden een echt liefdevuur voor het heilig Werk der Missie.

Hiermee is die ware triomfdag ten einde.

Nog zij vermeld, dat deze slotvergadering opgeluisterd werd door de Harmonie en een koor van Philosofen onder leiding van dhr. Ogier.

J. HEUSCHEN, Secr.

.....

Maria-Congregatie.

Van het begin van dit congregatiejaar valt alleen te vermelden, dat inplaats van Mhr. Absil, die ontslag nam na vele jaren de afdeeling der kleinen geleid te hebben, thans Mhr. Janssen L. als directeur optreedt. Zeker is het hier de plaats om Mhr. Absil te danken voor zijn werk in onze Maria-Congregatie. De meesten van ons zijn ééns bij hem congreganist geweest, en we herinneren ons nog goed hoe hij altijd weer met zijn treffende voorbeelden — van de muurschilderingen in onze kerk tot de drie weesgegroetjes van Max Reger — onze ontroering en belangstelling voor het Maria-leven heeft opgewekt. Hetzelfde geldt voor de Z. E. Heer Directeur van de 2e onder-afdeeling, Mhr. Cramer, die midden in 't trimester zoo noode van zijn Congregatie is heengegaan, zij het dan ook slechts na een éénjarig directeurschap. Hij is opgevolgd door Mhr. Reynen.

Onze Congregatie-kroniek verder nagaande, vinden we, dat met Sint-Nicolaas door de bemoeïngen van het Congregatie-bestuur gezorgd was voor een pakkende reclamecampagne op de corridor-muren, ten bate van de armen van Kerkrade. Verder had onder het octaaf van Maria Onbevl. Ontvangen in de crypte een gezamenlijke vergadering plaats, om het groote feest van onze patrones in meer intiem Congregatie-verband te herdenken. Mhr. Kurris hield een indrukwekkende preek. De plechtige opdracht van 45 nieuwe leden geschiedde op 2 Februari.

Bij deze gelegenheid sprak Mhr. van der Mühlen voor ons naar aanleiding van de tekst „Ecce Mater tua", als onze geestelijke Moeder, die aan ons bovennatuurlijk leven warmte en licht geeft. Mooi zijn deze gezamenlijke vergaderingen, in de goede, oude sfeer van de verlichte crypte met de luisterende jongens en de knetterende kaarsen. En dit juist zal onze gedachten steeds weer in de richting van onze hemelsche Moeder brengen, nu en later, de Moeder die toch altijd de eeuwig-goede en weldadige bron blijft van onze reinheid en vroomheid. En alléén dit reeds is genoeg, om een goed lid te blijven van onze Maria-Congregatie!

Het bestuur der beide hoofdafdeelingen was dit jaar samengesteld als volgt:

1ste afdeeling:

Prefect: Bas Vermeeren.
1e Assistent: Hub. Wolf.
2e Assistent: Ant. Corbey.
Raadsleden: J. Heuschen en R. Martens.
Directeur: Dr. W. Jacobs.

2e afdeeling:

Prefect: Toon Mertens.
1e Assistent: Ed. Dekkers.
2e Assistent: Jacq. Gooden.
Raadsleden: L. van Oosterhout en J. Jaspers.
Directeur: Mgr. A. van de Venne.

.....

Derde Orde van St. Franciscus.

Directeur: Dr. A. Deumens.
Prefect: Leo Penders.
Onderprefect: Theo Driessen.
Secretaris: Emile Vallen.
Penningmeester: Bern. Baur.

In het begin van het nieuwe schooljaar werd volgens gewoonte een propagandavergadering gehouden, waarin de Directeur in zijn toespraak de redenen uiteenzette om Tertiaris te worden, en de voordeelen daarvan aangaf. Vervolgens werd voor de Philosophen, en voor de anderen, ieder afzonderlijk, een praatavond gehouden, waarin gelegenheid werd geboden door vragen, enz. de Derde Orde beter te leeren kennen. Zoodoende konden wij op 3 en 27 Oct. resp. 24 en 9 en in Maart 4, totaal 37 nieuwe leden tot de kleeding toelaten.

Op den avond van den 3 Oct. werd het zalig afsterven van St. Franciscus in de stemmig versierde crypte herdacht. De Directeur ging na, hoe Franciscus, gedreven door „de uitzinnigheid van het Kruis", afstand deed van alles om Christus geheel te bezitten. Hieraan aansluitend hield hij een gewetensonderzoek over dit punt „Hoe staat onze ziel tegenover het bezit van aardsche dingen"? 4 Oct. werd een H. Mis opgedragen voor de leden, waaronder algemeene H. Communie.

Naast de maand-vergaderingen werden dit jaar nog vijf buiten-kerkelijke vergaderingen gehouden, ter bespreking van bestuursvoorstellen, het aanleeren van liedjes onder de goede leiding van de Heeren Hub. Wolfs en Jos. Palmen, waarvoor wij hen zeer dankbaar zijn. In een dier vergaderingen behandelde de Directeur het heldhaftige en energieke leven van Maggy Lekeux.

19 Nov., feest van St. Elisabeth, gaf een groote groei der vereeniging door de professie van 34 leden.

In de kerkelijke vergaderingen werd door den Directeur een conferentie gewijd aan het leven van Joannes van Weede, over zijn eerste jaren thuis, zijn verblijf te Rolduc en zijn offervaardigen dood, met toepassing, dat ook wij hier, en onder de vacantie, ons leven mooi en rijk moeten maken door het brengen van offertjes.

In de volgende conferenties werden de deugden van Pièr Giorgio Frassati ons ten voorbeeld gesteld. Van hem moeten wij leeren consequent zijn in geloofsbeleving en plichtsvervulling zonder angst voor menschelijk opzicht, vooral bij de toepassing van onzen Derde Orde Regel. Wij zagen, hoe Frassati groeide en sterk werd door de dagelijksche H. Communie, hoe zijn verhouding was tot den priester en hoe hij stierf als een held van de naastenliefde.

De vergaderingen wonnen zeer door het kundige orgelspel van ons medelid A. Tummers.

Onze Directeur wist in zijn conferenties steeds den juisten toon te treffen en ze schitterend aan te passen aan het jeugdige gehoor, waarvoor hij stond, zoodat dit ongetwijfeld zijn voordeel deed met hetgeen werd voorgehouden. Bij de Tertiarissen van Rolduc zal dit steeds in dankbare herinnering blijven.

De Rusland-actie werd door een kleiner aantal leden gesteund dan in het voorafgaande jaar.

Onze bibliotheek werd herzien, versterkt en gesplitst. De boeken bestemd voor de Philosophen werden naar hun klas overgebracht in een nieuwe kast. Er werden vele nieuwe boeken aangekocht, zoodat hun aantal steeg van bijna 200 tot 450. Werden in het schooljaar 1932/33 uitgeleend 420 boeken, in 1933/34 was dit aantal even groot, ondanks het feit dat de bibliotheek wegens genoemde werkzaamheden bijna het geheele 2e trimester gesloten is geweest.

De gezinsactie der Derde Orde hebben wij gesteund door een gift van *f* 30.— aan de sympathieke Kerkraadsche Vereeniging: „Hulp in de huishouding", en door 25 cent bij te dragen per lid voor het Derde Orde huis.

De stand onzer vereeniging was op 1 April: 67 geprofesten, 45 novicen en 1 postulant, totaal 113 leden.

10 Juni hield Z.E. Pater Clementinus Vrijmoed de canonieke visitatie, waarbij hij ons in schoone taal aanspoorde om Francsicus na te volgen in zijn groote liefde tot Christus.

17 Juni overleed tot onze groote droefheid ons trouw medelid Bern. Riga, voor wiens zielerust een H. Mis werd gelezen, waaronder alle Tertiarissen tot de H. Tafel naderden. Ook tijdens zijn langdurige, met veel geduld gedragen, ziekte bleef hij met onze vereeniging meeleven.

21 Juni werd als onderprefect gekozen Joh. Heuschen. Het voorstel van het bestuur, om met de keuze van een prefect te wachten tot na de volgende professie der leden, werd goedgekeurd.

Rest ons een woord van hartelijken dank aan den vertrekkenden, zeer ijverigen prefect en onderprefect; mede door hun toedoen en stipte plichtsvervulling kunnen wij met groote voldoening op het afgeloopen jaar terugzien. In het bijzonder zijn wij den prefect zeer erkentelijk voor zijn vele verdiensten ten opzichte van de bibliotheek.

Moge God, op voorspraak van Vader Franciscus, onze vereeniging blijven leiden, bewaren en bijstaan, opdat door haar veel ten goede geschiedt voor ons zelf en onzen naaste.

.....

Academie St. Augustinus.

Moderator: Weleerw. Zeergel. Heer Drs. Th. Absil.
Voorzitter: Toon Corbey.
Ondervoorzitter: Frans Smeets.
Secretaris: Bas Vermeeren.

Aantal leden: bij 't begin van 't jaar 57, bij 't einde van 't jaar 53.

	lezingen.	kritieken.	improvisaties.	leesbeurten.
1e Trimester	7	6	4	0
2e Trimester	6	3	6	0
3e Trimester	7	5	3	1
Totaal	20	14	13	1

De lezingen waren niet zoo kwaad, de kritieken in 't algemeen vrij slecht, van de improvisaties enkele zeer goed, en de leesbeurt niet onverdienstelijk.

Zeer dankbaar zijn we onze moderator voor datgene, wat hij in 't belang der academie deed.

DE SECRETARIS.

.....

Tooneel, Film, Muziek en Zang.

27 SEPTEMBER 1933.

Onder auspiciën van de Rolducsche Missievereeniging kregen we op 27 September de beroemde „Flieger-Pater" Schulte op bezoek, die ons 's avonds in de aula hoogst interessant verhaalde over zijn pionierswerk, dat zich bijna over de heele aarde uitstrekt. Daarna werd de „Miva-film" vertoond, een door hemzelf geschreven en gedeeltelijk ook opgenomen filmverhaal. Gramofoonplaten zorgden voor passende muzikale begeleiding. Zoowel film als spreker ondervonden een groote belangstelling, en een direct gevolg van deze avond was een in vele jongensharten opgewekt enthousiasme voor het mooie werk van de Missie.

8 OCTOBER 1933.

Dit éérste „half"-trimester werd den thuisblijvers de film „Pamir, het laatste zeilschip", van H. Hauser, vertoond, een door een amateur opgenomen zeiltocht rondom de aarde. Van 't begin tot 't eind een spel van wolken, licht en water, alleszins interessant, en uit aardrijkskundig oogpunt zéér leerzaam.

10 OCTOBER 1933.

Een Woensdagmiddag, met inplaats van de lessen een extra-attractie: bezoek van de K.R.O.-boys, op hun tournée door Limburg. De meest bonte dooreenmengeling van kunst, amusement en zottigheden. Op sommige momenten vreesden we werkelijk, dat de oude aula het niet zou doorleven van het gelach en 't applaus. Vooral Piet Lustenhouwer liet voortdurend de zaak in 't honderd loopen door zijn acrobatiek achter en „om" de piano. Het programma — of eigenlijk was 't er geen — varieerde van ouvertures en meer ernstige nummers, tot schlagers, liedjes enz. Dat deze middag insloeg, wordt wel bewezen door het feit, dat nog 't heele jaar van hun liedjes gezongen zijn. In de pauze beval Pater Dito O.P. de K.R.O. en vooral de Phohi-uitzendingen in onze belangstelling aan.

21 OCTOBER 1933.

Op deze Zondagavond komt de bekende cineast Mannus Franken ons een en ander vertellen over de film en het vak van de film-maker. Uit zijn werk wordt vertoond: „Schip in nood" en „Jan Pieter". Van dit laatste kinderfilmpje had Rolduc zelfs de première!

12 NOVEMBER 1933.

Na „Pamir" krijgen we thans op het tweede half-trimester een film van dezelfde cyclus, n.l. „Pandion, de vischarend", gevarieerd door enkele kluchten. De hoofdfilm is een gaaf filmwerk, door Walter Hege en zijn school na maandenlange arbeid voltooid, en ze toont ons het leven van de vischarenden in de toppen van pijnboomen op de Mecklenburgsche hei.

25 NOVEMBER 1933.

Met Sint-Kathrien zorgen de heeren philosofen voor een uiterst spannende avond: opgevoerd wordt „Gott mit uns", een tamelijk nieuw stuk, bewerkt naar het Fransche „La lumière dans le tombeau" van René Berton, onder regie van Mhr. Boosten.

Er zat in dit stuk, dat door zijn klein aantal acteurs gespeeld werd op een uitstekende manier, een zóódanige climax, dat naar het eind toe in de heele aula de spanning werkelijk „aangrijpend" werd! Regie en technische verzorging waren af; vooral de instorting van het tooneeldecor in het eerste bedrijf was adembenemend; het offensief in het laatste bedrijf was eveneens prachtig geimiteerd. In sommige opzichten overtrof deze opvoering zelfs „de groote Reis" van een paar jaren geleden.

Het programma was als volgt:

„GOTT MIT UNS!"
La Lumière dans le tombeau
par René Berton.
Tooneelspel in 2 bedrijven
naar het Fransch.

ELCKERLY C
A.M.

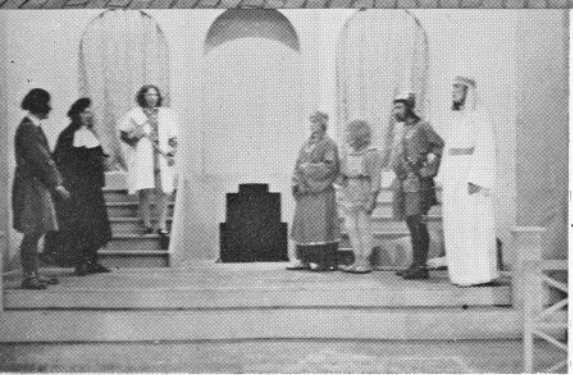

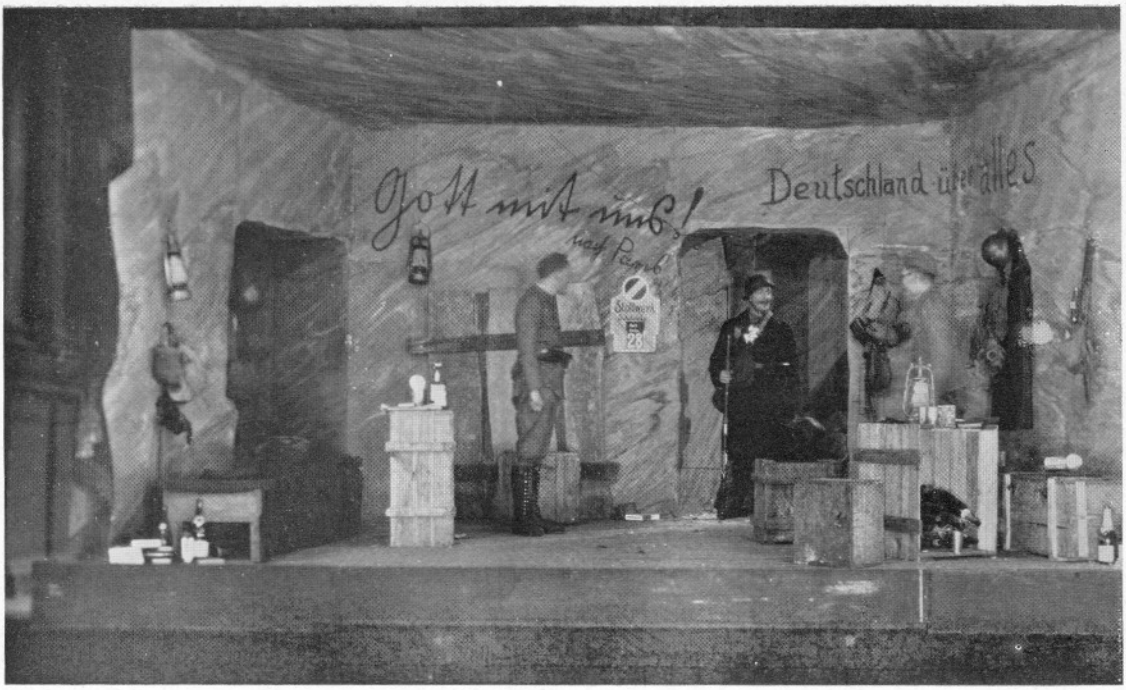

„GOTT MIT UNS", 25 NOVEMBER '33.

INGANG KERK, GERESTAUREERD 1933.

Met medewerking van:

Laussel, fransch soldaat . .	Lamb. Meertens.
de Manzac, fransch soldaat .	Jo Huysmans.
Barnabé, korporaal . . .	Wiel Leclercq.
Caussade, kapitein . . .	Toon Corbey.
Dr. Hellmann, Duitsch officier	Leo Feiter.
Kolonel	X.

1. Hoch Habsburg, marche militaire J. N. Kral.
2. Ouverture de l'opéra „Le Calif de Bagdad" . . . . . F. A. Boeildieu

Eerste Bedrijf.

„GOTT MIT UNS!"

Toelichting: Het stuk speelt in Noord-Frankrijk tegen het einde van den Grooten Oorlog. — Het tooneel stelt een onderkomen voor, dat de Franschen pas op de Duitschers hebben veroverd.

3. Pilgerchor aus „Tannhäuser" Richard Wagner.
4. La vie zigane, Valse de concert Franz Léhar.
5. Ouverture de l'opéra „Pique Dame" Fr. von Suppé.

Tweede Bedrijf.

„GOTT MIT UNS!"

6 DECEMBER 1933.

Sinterklaas had ditmaal wel voor een groote verrassing gezorgd, in de vorm van een voorstelling van Brugmans' Marionettentheater „de Olyftack". Begonnen werd met een opvoering van de „Urfaust", in een bewerking voor marionetten door Bert Brugman. Alles was volmaakt in orde, tekst, belichting en muziek, en meerdere malen werd een sfeer bereikt die we zelden zoo in de aula hebb n meegemaakt. Het was een vertooning onder doodsche stilte en van een aangrijpende tragiek.

Na de pauze had men een meer vroolijk programma samengesteld, o.m. een parodie op Dr. Willem Mengelberg, een bezoek van Sinterklaas aan Rolduc, enz. Uiterst voldaan hebben we dien avond de aula verlaten!

2 FEBRUARI 1934.

De Vereenigde Haagsche Spelers, onder leiding van Pierre Balledux, voerden vandaag voor ons op: „de Dorpspoëet", een „aandoenlijk" blijspel van Jac. Ballings. Decors waren door het gezelschap meegebracht. Een avond van ernst en luim: de figuur van de oude koster had zelfs iets tragisch; deze rol werd meesterlijk gespeeld door de regisseur Balledux; ook de andere spelers waren stuk voor stuk goed; vooral Theo van Vliet deed de zaal herhaaldelijk in lachen uitbarsten door zijn min of meer onstuimig spel...

„DE DORPSPOËET"

Aandoenlijk blijspel in 3 bedrijven door Jac. Ballings.

Regie: Pierre Balledux.

Mane Totenter, de dorpspoëet	Pierre Balledux.
Dore, zijn broer . .	Wim Grelinger.
Leentje, hun nichtje .	Barth v. d. Erve.
Vica Pots, een rijke erfgename	Aleida Roelofsen.
Sjarel Lowie, haar zoon	Felix Bekkers.
Mieke van Leenden . .	Netty Brusse-Straus.
Lowieke, haar broer .	Felix Bekkers (D.).
Sisse de Lange, de komiek van Zonneveld .	Theo van Vliet.

Het stuk speelt op een dorp in Vlaanderen in dezen tijd.

Decor: Ateliers van A. C. en L. Sommer.

Korte inhoud:

Het is een van uiterlijken glans wel geheel ontdaan leven, dat van Mane, den koster en dorpspoëet, maar hoe rijk en groot is het niet aan innerlijke waarde, aan dichterlijk voelen, aan opoffering, aan zedelijken moed! „God schiep den dag en Mane stapt er door", dit is zijn lijfspreuk, en deze lijfspreuk van den eenvoudigen man bestemt al zijn daden, teekent zijn kracht en durf.

Hij stapte er door, toen zijn plicht hem het offer vroeg van zijn liefde voor Vica, omdat hij nog te zorgen voor zijn ouders had, hij stapte er door toen hij heel zijn klein kapitaaltje moest offeren om zijn zuster en zijn zwager (de ouders van Leentje) te helpen, als borg bij hun faillissement. Hoe komt heel zijn groote menschelijkheid boven, als de eenzame man na het overlijden van haar ouders, het nog kleine Leentje tot zich neemt en haar opvoedt.

Hij stapt er door als later zijn broer Dore, die in het buitenland een kapitaaltje verzamelde, met Vica wil trouwen; Vica, waar Mane in zijn hart nog altijd van houdt en die hij nu niet durft vragen, omdat zij intusschen een rijke weduwe geworden is. Hij stapt er door en bergt het als een lieflijke herinnering in een gouden schrijn. Hij stapt er door, als hij het huis waar hij geboren werd, leed, streed en gelukkig was, verlaten moet, omdat Dore gaat trouwen met Vica. Maar dan ziet de zoo materialistische Dore in, begrijpt hij wat Mane waard is, Mane die geen geld zocht, die gelukkig was met een bloem, een schoon woord, een lentemorgen. En Dore beslist, dat Mane in het ouderhuis kan blijven met de gezegende kracht van zijn zuiver leven, met zijn herinneringen, met zijn groot Godsvertrouwen, want „God schiep den dag en Mane stapt er door".

Zoo zal dit stuk vol komische en soms ernstige momenten niet nalaten een diepen indruk te maken op allen, die het zien.

4 FEBRUARI 1934.

Voor de thuisblijvers van half-trimester haalt Charley Chaplin zijn dolste toeren uit in zijn films „Charley op avontuur" en „Charley's ongeluksdagen". De legendarische boksscènes doen klein-Rolduc bijna flauwvallen van emotie, en groot-Rolduc van 't lachen... Het geheel vond een zeer geestige imitatie in de revue, 14 Juni!

11 FEBRUARI 1934.

De eerste dag van vastenavond heeft een waardig besluit: Eduard Verkade vertelt ons over „Hamlet", en draagt daarbij de mooiste passages voor. Uiteraard is de avond een beetje zwaar voor de kleineren, maar de doodsche stilte en de uiterste aandacht, waarmee allen zijn declamatie volgen, bewijst wel, hoe alle toehoorders zonder uitzondering de voordracht van dezen grooten kunstenaar waardeeren. Op sommige oogenblikken is zijn spel zóó aangrijpend, dat we deze avond van Ed. Verkade, met zijn lange zwarte gestalte en zijn grijze kop vóór het roode gordijn niet gauw zullen vergeten.

Het mag wel een voorrecht voor Rolduc heeten, dezen grooten tooneelkunstenaar binnen enkele jaren twee keer tot gast te hebben, en het mooie indrukwekkende dankwoord van Mr. Directeur aan het eind van de voorstelling was dan ook alleszins op zijn plaats.

12 FEBRUARI 1934.

Vastenavondmaandag brengt ons 's avonds een filmavond in de aula; eerst een drietal producten van Nederlandsche kleinfilmkunst, n.l. „Zee", van Otto van Neyenhoff, „Regen" van Joris Ivens, en „de Trekschuit" van Franken van Neyenhoff, zooals men ziet een beroemde combinatie uit de laatste jaren. Vervolgens „een Hondenleven" en „Charles in de loopgraven", beide van Charley Chaplin; natuurlijk kwam er geen einde aan het gebrul; al zouden we de heele vasten niet meer hebben kunnen lachen, dan hadden we nog aan deze avond genoeg gehad....!

4 MAART 1934. Laetare.

De clou van het jaar, de opvoering van „Elckerlyck" door onze studenten, onder regie van Mhr. Adams; van tevoren was de tekst behandeld in de Nederlandsche lessen, de verwachtingen waren gespannen.... En, laten we maar direct zeggen: de opvoering is een succes geworden. Vooral de twee hoofdrollen, Die Doot en Elckerlyc, gaven zeer goed spel, terwijl ook het prachtige decor en de schitterende belichting het hunne bijdroegen tot het welslagen van de avond. Schitterend was de suggestie in 't begin van de opvoering, met de zware stem van God de Vader vanachter de tooneelbouw, en het plotseling verschijnen van de Dood, die er werkelijk huiveringwekkend uitzag, door belichting en grimage. En onvergetelijk was ook het einde, met de langzaam in 't graf verdwijnende Elckerlyc, en het in een koud licht achterblijvend tooneel.... In alle opzichten een geslaagde avond.

Personen:

Die Prologhe	P. Retel
God spreekt	W. Leclercq
Die doot	L. Feiter
Elckerlyc	E. Jaspers
Gheselscap	H. v. d. Venne F. v. d. Heyden
Maghe	W. Beurskens
Neve	A. Wijffels
Tgoet	L. Meertens
Duecht	J. Huysmans
Kennisse	W. Leclercq
Biechte	W. Horsmans
Cracht	H. Soomers
Scoonheyt	M. Smeets
Vroescap	A. Timmermans
Vijf Sinnen	E. Sadée
Die Ynghel	P. Schrijnemaekers
Die Nae-Prologhe	P. Retel

PROGRAMMA:

1. Berliner Luft, marsch . . Paul Lincke.
2. Ouverture dramatique Haydée ou „le Secret de la Reine" . . D. Auber.
3. **ELCKERLYC**

.....een schoon boecxken, ghemaekt in een maniere van eenen speele ofte esbatemente op elckerlyc mensche.

4. Andante aus der Symphonie mit dem Paukenschlag . . Jos. Haydn.
5. Danse russe . . . . P. Tschaikowsky.
6. La Gran Via, Valse Espagnole E. Valverdos

31 MEI 1934.

Sacramentsdag na 't souper krijgen we op de cour een liederavond van de bekende volkszang-propagandist Ton Slinkert. Na enkele min of meer religieuze liederen vergast hij ons op een aantal vroolijke Vlaamsche en Nederlandsche liedjes, en laat nu en dan ook ons eens zingen. Deze massa-zangles wordt op Zondagavond 10 Juni voortgezet, met het verblijdend resultaat, dat we nu tenminste een vijftal veelgezongen liederen beschaafd kunnen zingen....

13 JUNI 1934.

Het Harmonie-orkest van de staatsmijn Wilhelmina te Terwinselen geeft ter eere van ons Directeursfeest een prachtig concert op de cour. Programma:

1. Marche Solomnello . . . E. Wesly
2. La Gazza Ladra, ouverture uit de opera van . . . Rossini
3. 2e Suite uit l'Arlésienne, in 4 deelen: 1. Prelude; 2. Intermezzo; 3. Menuet: 4. Farandole . . . . . G. Bizet
   Per Aspera ad Astra, marsch E. Urbach

Pauze.

   Washington Grays, marsch C. S. Grafulla
4. Suite Ballet, in 5 deelen: 1. Entrée-mazurka; 2. Pizzicati; 3. Valse lente; 4. Largo 5. Final-galop . . . . Fr. Popy
5. Les Saltimbanques, fantaisie uit de opera comique van L. Ganno
   Blue devils, marsch . . . Ch. Williams

14 JUNI 1934.

De traditioneele revue klopt dit jaar als een bus; de titel was al even geheimzinnig als de rest: „Kapot?!.... eine Nuuje!!":

Inleiding.

De revue speelt rondom de nieuwe aula. Verdeeld in twee bedrijven, zien we in 't eerste: de dagen van voorbereiding. 't Tweede stelt voor: de opening en openingsrevue in de nieuwe aula.

PROGRAMMA:

1ste Bedrijf: Adieu Rolduc. (present exemplaren)

Pauze met muziek.

2de Bedrijf: Opening — joyeuse entrée:
K. R. O.-orkest:
Wij begroeten 't oude Roda,
wij de jongens van de K. R. O.!
Deze fonkelnieuwe aula
schalt nog beter dan de studio!

Slot-koor:
Ja waarlijk prachtig, wondermachtig,
is de K. R. O.-orkest muziek.
Nog veel beter dan de oude,
is de nieuwe acoustiek.
Ja — zoo'n schoon feestgezang
duurt toch waarlijk nooit te lang.

Als Rolduc in Armenië lag, ...
Staal en zenuwen.
Der grosze Kladderdatsch!

Na afloop worden folkloristische dansen gehouden op de cour van Klein-Rolduc.

Veel plezier!

24 JUNI 1934.

Tot besluit van het dit jaar flink voorziene „Tooneel, Muziek en Zang-programma" geeft de Harmonie St. Pancratius uit Nulland-Kerkrade vanavond na een verschrikkelijke onweers-middag op de frisch-geregende cour een uitstekend concert.

PROGRAMMA:

1. Marche militaire . . . Schubert
2. Ouverture Peter Schmoll . C. M. Weber
3. La Traviata, fant. sur l'opéra Verdi
4. Hongaarsche dansen 5 en 6 Brahms
5. Florentiner marsch . . . Fucik
6. La Garza Dadra, ouverture Rossini
7. Suite Ballet . . . . . F. Popy
8. Le retour au Pays . . . Mendelssohn
9. Chansons des nids (Polka v. 2 clarinetten) . . . . V. Buot
10. Stars and Stripes . . . Sousa

.....

SPORT EN SPEL.

Voetbal.

Als we den algemeenen indruk willen geven, die de Rolducsche voetbalwereld 1933—1934 ons biedt, dan kan die zeer gunstig genoemd worden. Zijn de prestaties naar buiten, we bedoelen hier van het „Rolducsche elftal", ook al niet schitterend in vergelijking met een jaar of vijf geleden, en vroeger, toch durven we zonder overdrijving beweren, dat we veel, zeer veel zijn vooruitgegaan. Het is een feit dat Rolduc moeilijk het peil van een 1e klasser het heele jaar door kan behouden, in verband met studie, examens en vacanties, en verschillende andere omstandigheden, die een buitenstaander gewoonlijk over het hoofd zal zien.

Zeggen we dat 1933—'34 een uitstekend jaar is geweest dan denken we hier aan onze eigen competitie- en beker-wedstrijden, aan het vurige enthousiasme waarmee het heele jaar door deze wedstrijden zijn gespeeld en gevolgd; denken we aan de goede verstandhouding der clubs onderling, en zouden we willen wijzen op 6 Mei, die daarom vooral slaagde.

WEDSTRIJDEN VAN HET ROLDUC'S ELFTAL.

Achilles—Rolduc.
10 December 1933.

Rolduc's elftal scheen vergeten het 1e Trimester. De competitie was spannend en was het weer een beetje meegevallen, zeker was dan de kampioen al bekend geweest. Daar komt echter onverwacht een aanvraag van onze oude vriend Achilles, voor 10 December.

Rolduc's elftal er uit en nog zoo laat?

Neen, dat was zoo iets als congé vragen onder de compositie. Onze moderator trekt echter de stoute schoenen aan, en waagt een stap naar het trappenhuis. Waarachtig, we begrijpen z'n lach als hij terugkomt.

En 't is 10 December. Het is een zonnige Zondagnamiddag. Alle wedstrijden in de buitenwereld zijn afgelast wegens ijsvermaak. Maar de wedstrijd Achilles—Rolduc gaat door en,.... de match Nederland—Hongarije. Ik geloof niet, dat er ergens anders in ons land die Zondag de bal gerold heeft.

Je moet zoo'n uitstapje hebben meegemaakt om te begrijpen waarom de jongens er zoo graag eens uitgaan.

Die enkele minuten in die bus, dat plezier, die stemming, onvergetelijk. Composities worden een middag uit het hoofd gezet. Sparta, Minor, Pantarei, broederlijk ten strijde. En we hebben een prachtige wedstrijd gespeeld. Alles klopte, zooals men dat zegt. Je moest die voorhoede op Achilles' doel zien afstuiven. Tegen het enthousiaste spel der Rolduciens lek de combinatie en techniek der Achillesjongens in 't begin peuterwerk.

De uitslag 4—4 was niet evenredig met de capaciteiten van Rolduc die middag.

De goals werden gemaakt door linksbuiten, linksbinnen en rechtsbinnen twee.

Het was koud geweest, maar voldaan, met vreugde in 't hart keerden we terug, en onze vierhonderd supporters die met spanning onze komst hadden afgewacht, konden we wel tevreden stellen.

Rolduc—Achilles 4—8.
14 Januari 1934.

Nauwelijks zijn we een halve week terug, of op ons programma staat reeds de wedstrijd Rolduc—Achilles.

Het was te gauw. De vacantie zat de jongens nog in de beenen. Ze konden maar niet van de plaats komen. De schoenen leken zoo zwaar; de adem was zoo kort. Zeker zullen de Achillesmannen gedacht hebben „Is dat Rolduc, dat we een maand geleden aan het werk zagen"?

Het veld was zacht als een dik tapijt en altijd verloren we de bal. De eerste helft hadden we een geweldig sterke wind tegen

ROLDUC'S ELFTAL.

PANTAREI.

LIMBURGIA I.

CONCORDIA (KL. ROLDUC).

en gezien al die andere remmende omstandigheden, verwonderde niemand een 5—1 achterstand bij de rust.

Jammer was het dat de Minor-keeper niet van de partij was, die zeker erger had voorkomen.

Na de rust zien we de withemden, met de wind in de rug herhaaldelijk stugge aanvallen nemen.

De midvoor verandert de stand in 5—3. Het publiek krijgt moed en meent Rolduc nog te zien ophalen. Achilles blijft echter gevaarlijk en zij weten nog 3 goalen te stellen tegen 1 van onze kant.

De stand 8—4 gaf wel eenigszins de sterkte der partijen weer op deze voor Rolduc minder gelukkige dag. We zijn echter overtuigd dat Rolduc veel beter kan. En gaarne zullen we van de gelegenheid gebruik maken om revanche te nemen op de Achillesmannen, die ons inziens waardige kampioenen zouden zijn van hun afdeeling.

Valkenburg (combinatie I, II)—Rolduc 1—3.

Paaschmaandag was Rolduc's elftal in Valkenburg te gast en deze wedstrijd werd gespeeld als vóórwedstrijd van het Limburgsch A-elftal contra B-elftal.

Rolduc speelde een uitstekende wedstrijd en maakte een goede indruk. Vooral de voorhoede was op dreef.

Rolduc—Geleen (Quick) 2—5.

Donderdag 10 Mei.

Bij al de onverwachte uitslagen die deze Donderdag bracht in de sportwereld, mogen we ook wel de eindstand rekenen van de wedstrijd Rolduc—Geleen. Bijna de heele wedstrijd in de meerderheid en toch met 5—2 verliezen lijkt ongeloofelijk. Nederland verloor, omdat Keyzer die dag faalde. Rolduc verloor kunnen we zeggen, omdat ook hun doelman onvoorzichtige en gewaagde dingen deed. Ook zouden we in aanmerking kunnen nemen het weinige publiek deze middag. Ongeveer drie kwart immers van de gewone Rolducsche supporters woonde de missie-wedstrijd bij, Ned. Limburg—Bossche elftal. Wie in Kerkrade een spannende wedstrijd verwachtte had beter gedaan Rolduc aan te moedigen in z'n vergeefsche pogingen het net te vinden. Zooals gezegd de uitslag lijkt geflatteerd, doch de uitspraak der Quickmannen wettigt ons zeker te zeggen, dat Rolduc hier de overwinning beter was toegekomen.

De wedstrijd begon halftwee en het veld is dicht bezet nog door degenen die aanstonds naar Kerkrade zullen vertrekken. Rolduc speelt vlug en goed. Voordat Geleen op onze helft is geweest leidt Rolduc na vijf minuten met 1—0. Met een flinke overwinning in zicht speelt Rolduc een enthousiaste partij. Doch zooals we dat van de heele wedstrijd kunnen zeggen, voor doel wil het niet. De paal en lat fungeert als doelman en telkens en telkens zien we ballen over en langs de paal gaan, die een beter lot verdienden.

Linksback en spil van Quick (oud-international) spelen een sublieme wedstrijd. Dan komt plotseling een fataal oogenblikje. Onze keeper wil inplaats van de bal even met de handen te grijpen, hem met een forsche trap het veld weer inzenden, doch deponeert, via de handen van een toeloopende Quickspeler, de bal in eigen doel 1—1. Dit feit werkt niet goed op onze spelers; de backs worden onzeker en als zij het even te gemakkelijk willen aanpakken is het 2—1.

Rust.

Na rust belegert Rolduc, flink gesteund door de halflinie, het Quickdoel. Geleen kan een enkele keer een aanval doen en telkens hebben ze succes 4—1. Dan gaat onze rechtsbuiten er alleen van door en handig plaatst hij de bal in 't hoekje 4—2. Nu is Rolduc onstuimig en schot na schot knallen ze in de richting van de witte palen.

Het lukt, het wil niet, en teleurgesteld zijn onze jongens over zoo'n resultaat.

Dit hebben ze geleerd. Ze zijn sterk genoeg en zullen in de toekomst beter kunnen. Er staan nog meer wedstrijden op ons programma.

R.K.O.N.S. I—Rolduc 3—2.

Ook het derde Trimester heeft Rolduc's elftal een uitstapje mogen maken. Een der

oudere Heeren, een sportvriend, stelde zich beschikbaar de tocht mee te maken. Deze keer hoeven we niet te voet „naar Schaesberg" te tippelen. Voor het huis wacht ons de keurige touringcar van den Heer Kerres. Als we een paar weken naar Italie konden, zou de stemming en opgewektheid niet vroolijker hoeven te zijn. „We gaan naar Schaesberg" en voor we ons goed georienteerd hebben zijn we er al.

We vernemen al spoedig dat we flink moeten aanpakken. „R.K.O.N.S. is de laatste tijd op dreef". Ze bezetten no. 3 van boven, van de ranglijst 1e kl. R. K. F.

Ongeveer 3 uur kunnen we in 't veld treden. We merken al spoedig de ongelijkheid van het terrein; aan de vleugels loopt het vooral sterk af. We staan ook niet zoo stevig op het gras als de R.K.O.N.S.-boys, die het stuk voor stuk, in omvang en grootte van de studenten winnen.

Rolduc neemt de eerste aanvallen. De linksbinnen schiet even boven de lat. De rechtsbinnen zet even later scherp voor; onze linksbuiten wil de bal in doel loopen, doch een onverwacht sprongetje van het leer verrast hem. Pech. De midvoor probeert het alleen. Passeert handig spil en backs; een keihard schot; precies boven naast het hoekje.

Nu is R.K.O.N.S. weg en het duurt lang voor onze achterhoede de bal weer aan de voorhoede kan geven. In deze periode is R.K.O.N.S. sterker en gevaarlijker. Vooral de beide zeer vlugge vleugelspelers passeeren herhaaldelijk onze kanthalfs en backs. Onze spil verricht schitterend werk en weet lange tijd de stand blanco te houden. Een goal hangt in de lucht en even voor half time juichen de R.K.O.N.S.-supporters voor de eerste keer.

Rust 1—0 voor Schaesberg.

De thee brengt verfrissching en de tweede helft wordt even enthousiast ingezet. Rolduc is nu voortdurend op de R.K.O.N.S.-helft. Corners volgen die overgekopt en naastgekogeld worden. Onze linksbuiten zien we dan in duel met de rechtsback. Hij wint het en plaatst in 't net.

Nu wordt het tempo nog vlugger. Het combinatiespel is bij Rolduc kort, te kort dikwijls. De vleugels worden nu en dan vergeten, wat R.K.O.N.S. niet doet en waardoor zij nog twee keer weten door te breken. Onze spil neemt dan een vrije trap even buiten het doelgebied. R.K.O.N.S. wil het uitzicht voor den keeper vrij laten. Onze spil waagt een schot op doel. De bal is goed gericht en verdwijnt in 't net. Rolduc leidt met 2—1. R.K.O.N.S. ziet het gevaar als Rolduc weer overdonderend komt opzetten. Spelers verwisselen van plaats. Het blijkt een groote verbetering: Alles zetten ze er op en spoedig zendt de linksbinnen, ineens uit een voorzet, no. 2 in. 2—2. Rolduc wil absoluut winnen. De achterhoede dringt ver naar voren, te ver. Het wordt ons noodlottig als R.K.O.N.S. plotseling naar voren schiet. Het was de goal waarmee ook Nederland in Zwitserland verloor. Direct fluit de scheidsrechter einde. We zijn weer geslagen, doch eervol. Het was een vlugge en faire wedstrijd.

Rolduc—R.K.O.N.S. 2—3.

10 Juni.

Reeds de eerste Zondag, na ons uitstapje naar Schaesberg, hebben we R.K.O.N.S. te gast. Met de vaste bedoeling revanche te nemen zijn we deze match begonnen. Het is ons weer langs de neus gegaan. We hebben definitief in R.K.O.N.S. de meerdere moeten erkennen; al geven de twee uitslagen duidelijk weer dat het goed spannende tegen elkaar opgaande wedstrijden zijn geweest.

Wat de wedstrijd zelf betreft. Ondanks de hooge temperatuur wordt er vurig van stapel geloopen. R.K.O.N.S. doelpunt eerst. Onze supporters die de kans op rooken in 't gedrang zien, moedigen luide aan. Rolduc gaat naar voren. De midvoor zwenkt naar links en de bal verdwijnt in de rechterbovenhoek. Prachtgoal 1—1.

R.K.O.N.S. bedreigt nu onze goal en maakt 2—1.

Onder de rust wordt er thee geschonken in de eetzaal van Klein-Rolduc.

De tweede helft wordt enthousiast ingezet.

Onze midvoor stopt een mooi aangegeven bal; plaatst naar onze rechtsbuiten. Deze rent langs de lijn, zet scherp voor, en onze linksbinnen kogelt de bal tegen de planken 2—2. Het gaat er op lijken dat Rolduc zal winnen. De R.K.O.N.S.-backs grijpen echter steeds krachtig in en geven onze voorhoede geen kans tot schieten. Dan raakt onze linksback de bal maar half en kan een toeloopende R.K.O.N.S.-man makkelijk doelpunten. Spoedig is de tijd verstreken. Zal Rolduc's elftal het op eigen veld niet tot een overwinning kunnen brengen?

Rolduc—Elftal der M.T.S. (Heerlen)

2—0. (gestaakt)

Men vond het een beetje gewaagd van het Rolduc's elftal een wedstrijd tegen het sterke M.T.S.-elftal te spelen. Je moest die opstelling zien! Een gevreesde P.S.V.'er op de centervoorplaats. De rechtsbuiten van de kampioensploeg R. K. F. van Nederland. De spil van M.V.V., tevens van het Limburgsche elftal. De keeper van Emma in doel. En verder allemaal spelers van ongeloofelijke capaciteiten.

En als het 24 Juni is, is ons groote huis leeggeloopen en staan allen in groote spanning langs de lijnen. Zelfs zooveel Heeren zagen we nog nooit op het terrein.

Rolduc speelt in Sparta trui. Dit is hun eenige gedachte „We zullen ons moeten geven tot het uiterste om hier succes te halen". De M.T.S.'ers hebben de bal al in beweging gebracht en het wordt stil langs de lijnen als de bal van voet tot voet gaat en de Rolducsche achterhoede hulpeloos schijnt toe te kijken. Het is echter maar voor een oogenblik. Onze nieuwe rechtsback, een tweede klasser, breekt schitterend de aanval en geeft naar voren en de eerste aanval van Rolduc geeft het publiek het vertrouwen terug. En dan zien we het Rolduc's elftal zooals we het tot nu toe niet zagen. Vlug zijn de aanvallen, en de ballen worden handig geplaatst. Een schot van de linksbuiten en onze toeschietende middenvoor doet de scharen juichen 1—0. Rolduc komt terug, twee, drie schoten op doel; de keeper gooit er zich roekeloos tusschen. Rolduc blijft in de aanval. De keeper loopt uit en de bal verdwijnt in 't net. 2—0 voor Rolduc. Dan breken plotseling de sluizen van de hemel los. Het publiek zoekt een veilig onderkomen. Het is geen bui. Het lijkt een wolkbreuk. De spelers krijgen een koud bad en druipend bereiken ze de kleedkamer. Groote plassen staan reeds op het terrein. Een geluk, dat Rolduc nog hooggelegen is. Doorspelen gaat niet meer. De wagen van het „huis" bewijst goede diensten en brengt de M.T.S.'ers naar de tram.

Graag zouden we het elftal der M.T.S. nog eens op Rolduc zien.

Rolduc—Minor (Kerkrade) 1—2.

Op het feest van St. Petrus en Paulus, speelden we 's avonds een wedstrijd tegen onze stadgenoote, R. K. Kerkrade. Rolduc telt eenige invallers, vanwege de eindexamens. Kerkrade mist haar rechtsbinnen en linkshalf. Het is een interessante en spannende wedstrijd geworden, zooals we dat verwachtten van het Rolducsche elftal na zijn glorieus begin tegen de M.T.S.'ers. Wat techniek en samenspel betreft, was Kerkrade wel de meerdere. We hebben hen echter de overwinning niet gemakkelijk gemaakt en de uitslag had best andersom kunnen zijn.

Kerkrade kwam onverwacht aan haar eerste goal door een schot van groote afstand. Onze keeper werd verrast. Hij meende dat de bal naast ging. Rolduc maakt spoedig gelijk door haar midvoor, die een vrije trap ineens inkogelde. Rust 1—1.

De tweede helft was bijzonder interessant. Rolduc speelde veelal op de Kerkrade-helft en haar aanvallen waren gevaarlijker. De Kerkrade-keeper had een extra-dag. Hij verdedigde zijn goal schitterend. Ook het tweede doelpunt door Kerkrade gemaakt had onze keeper wel kunnen voorkomen. Overigens verstond ook hij z'n vak deze avond. In de laatste minuten vooral werd er enthousiast gespeeld door Rolduc, flink gesteund door haar supporters. Een goal hadden ze zeker verdiend.

COMPETITIE 1933—1934.

1e Klas.

De competitie 1e klas had een zeer spannend verloop. De laatste wedstrijd heeft pas het kampioenschap gebracht. Pantarei, dat lange tijd sukkelde met de juiste opstelling van haar elftal had vooral in Minor een geduchte concurrent. De wedstrijden werden geleid door vreemde scheidsrechters.

Sparta I—Pantarei 2—4.

Pantarei wint de toss en Sparta trapt af. De rechtsback van Sparta mist finaal en de linksbinnen van Pantarei geeft zijn eltfal de leiding 0—1.

De achterhoede van Sparta blijkt onzeker te zijn en mist herhaaldelijk. Penalty bij Sparta. Deze wordt keurig overgebracht in een goal door de linkshalf van Pantarei. Sparta pakt even flink aan en dadelijk reeds brengt de rechtsbinnen de stand op 1—2.

Tot rust komt hier geen verandering meer in. De linksbinnen van Pantarei brengt direct na rust de stand op 1—3 door een schitterend genomen vrij schot. Penalty bij Pantarei. De rechtsbinnen maakt hierdoor een goal voor zijn elftal 2—3. 't Lijkt er even op, dat 't zal gaan spannen maar Pantarei blijkt toch de meerdere te zijn. Uit een corner verhoogt de middenvoor van Pantarei de stand door een mooie kopbal.

Minor—Sparta 3—6.

De Minor-menschen waren tamelijk gerust vóór deze wedstrijd. Ze verwachtten een overwinning gezien het slechte begin der Hollanders in deze competitie. Sparta van zijn kant heeft de moed niet laten zakken, en is volledig in 't veld gekomen. De zon schijnt lekker; een heldere glans ligt over het veld. De spelers zijn in stemming en zullen hun energie ten volle geven. Beide elftallen staan gereed. De fluit klinkt, de bal rolt, vliegt over het veld en opeens is er een wilde beweging van rennende jongemannen over het heele veld. De linksbuiten van Minor plaatst uit een corner ineens in doel 1—0. Sparta speelt krachtig verder en hun voorhoede is vlug en gevaarlijk. Een corner van hun linksbuiten brengt de Minor-achterhoede in de war; een knal tegen de muur 1—1. Vurig zit men achter de bal. De keepers zijn beide te vertrouwen. Pittige schoten werken ze keurig weg. Sparta's voorhoede draait weer voor Minordoel. Prachtschot van de linksbuiten. Geschreeuw, ...naast. De Sparta-supporters huilen als Indianen. En de Minor-achterhoede werkt als razend, om de bal over de andere helft te krijgen. Sparta dringt langs de backs. De linksbuiten staat vrij voor doel en de keeper slaat de bal via de paal in eigen doel. 1—2. Even later vliegt no. 3 tusschen de palen door.

Na rust overdondert Sparta de eerste minuten en maakt 1—4. Minor houdt stand en begint nu ook met meer succes te werken. Hun linksbinnen maakt een mooie goal. Dezelfde speler neemt een vrije schop. De bal vindt nog net een opening boven een springend Spartaman 5—3.

Vlug gaat het spel nu op en neer en de scheidsrechter heeft moeite om zijn taak aan zich te houden.

Als de Sparta-keeper dan ver uittrapt, staan de meeste Minor-spelers nog voor Sparta-doel. De bal springt over de Minor-back die alleen is achtergebleven. Een Sparta-speler zit al achter de bal en maakt 6—3.

Pantarei—Minor 0—5.

Minor bracht deze Zondag Pantarei bijna tot wanhoop. Pantarei probeerde een geheel nieuwe opstelling; wat hun fataal werd. Minor speelde een prachtige wedstrijd en Pantarei heeft aan hen de heele competitie de zwaarste dobber gehad.

Pantarei—Sparta 2—1.

In 't begin wegen beide partijen ongeveer tegen elkaar op. De bal zweeft nu eens voor de goal van Pantarei, dan weer voor die van Sparta. De rechtsbuiten van Pantarei bezorgt zijn club de leiding door een vlug en keurig genomen schot 1—0. Na de aftrap neemt Pantarei de bal weer over en stormt op de Sparta-goal af, en de midvoor schiet onhoudbaar in 2—0.

Sparta zet dan een flinke aanval op. De rechtsbinnen benut zijn kans op schitterende wijze 2—1.

Even later krijgt Sparta nog een vrije trap te nemen, maar deze vliegt hoog over.

Dank zij de achterhoede van Pantarei blijft de stand tot het einde 2—1.

Sparta—Minor 2—2.

26 November.

Voor deze Zondag was vastgesteld Pantarei-Sparta. De philosofen, nog onder de indruk van het feest van Sint Cathrien en vooral door het feit dat ze vier invallers telden, traden „le lendemain du jour de fête", niet in 't veld. Minor, zeer sportief, was te vinden voor de wedstrijd Sparta-Minor.

Het veld, ondanks de eerste sneeuw daags te voren, vinden we in tamelijk goede conditie. Een helft is wat glibberig en herhaaldelijk zien we de jongens dan ook slibberen en buitelingen maken. We zijn direct verrast door het enthousiaste, vlugge, uitstekende spel van Minor. Sparta is op z'n eigen helft aangewezen. Ze spelen voorloopig nog met tien man. Het zit Minor niet mee. Telkens denken we de bal tusschen de palen te zien, maar telkens ook uitingen van teleurstelling bijna wanhoop bij de geelwitten. Waarlijk ze verdienen een paar goals in deze periode.

De bal vliegt dan naar de linkervleugel. De linksbuiten houdt hem nog net op de lijn binnen het veld. Gauw voor doel; de bal stuit van de borst van de Sparta-keeper terug.

De rechtsbuiten van Minor loopt hem in doel; 0—1 voor Minor.

Sparta als het ware hierdoor wakker geschud, neemt de bal van man tot man snel mee in de richting van het Minor-doel. De Minor-backs raken onvast op hun beenen en Sparta's linksbinnen staat voor de Minor-keeper, die tevergeefs naar de bal valt 1—1.

Intusschen valt een zachte sneeuwregen, die het veld nog losser maakt. Het publiek is bijna heelemaal weg. Nu en dan hooren we een klein troepje supporters die in dikke jassen, tegen de muur leunend, beschutting zoeken tegen de koude sneeuw.

De spelers werken hard; doen vergeefsche pogingen om zich staande te houden op één been, wanneer zij de bal van hun doel wegschoppen. Spanning zit in 't spel. Zou het gelijk blijven? Daar doet Sparta met man en macht een overdonderende aanval. De Minor-achterhoede begrijpt de situatie niet. 2—1 voor Sparta. Langetijd gaat het spel op en neer. Plotseling zien we de Minor-voorhoede bij 't Spartadoel. Jawel het lukt 2—2.

Sparta en Minor staan nu beide aan de kop met 3 punten. De spanning is er dubbel door geworden.

Minor—Pantarei 2—3.

Pantarei heeft haar laatste kans benut. Hard is er gevochten en eerst in de verlenging wist Pantarei het winnende puntje te maken. Het kampioenschap is verloren door Minor. Hun eerste groote overwinning op Pantarei in 't begin der competitie doet hen echter hoopvol de bekerwedstrijden tegemoet zien.

De stand is hier:

Pantarei	4	3	0	1	6	9—10
Sparta	4	1	1	2	3	11—11
Minor	4	1	1	2	3	12—11

COMPETITIE 2e KLAS.

In deze klas werd Limburgia I onbedreigd kampioen. Sparta II kwam beter voor de dag dan 't vorige jaar. Minor II moest zich met de derde plaats tevreden stellen.

De stand is hier:

Limburgia I	4	3	0	1	6	17—10
Sparta II	4	2	0	2	4	10—13
Minor II	4	1	0	3	2	11—11

3de Klas.

Hier toonde Limburgia II de candidaat te zijn. Al haar tegenstanders werden geklopt. Minor III trok zich spoedig door gebrek aan spelers terug.

De stand was:

Limburgia II	4	3	1	0	6	10—7
Klein-Rolduc	4	1	2	1	3	7—11
Sparta	4	1	2	1	3	10—15

DE BEKERWEDSTRIJDEN.

1e Klas.

Het waren weer echte Rolducsche bekerwedstrijden dit jaar.

Er was een eenigszins nieuwe regeling getroffen. Elk Trimester werd één bekerwedstrijd gespeeld.

De eerste bekerwedstrijd werd gespeeld 5 November tusschen Minor-Pantarei en eindigde 4—4, welke stand na een kwartier verlenging niet veranderde.

De wedstrijd werd opnieuw gespeeld en de eindstand was 3—1 voor Minor.

In de volgende ronde kwam Pantarei uit tegen Sparta. De stand was 2—2; en na verlenging 3—2 voor Pantarei.

Minor—Pantarei 2—4.

6 Mei (Missiedag).

Het programma van de Missiedag vermeldde, *13.45 u. Missiewedstrijd Minor 1 contra Pantarei.* Geen moeite was er gespaard van de kant van het Dagelijksch Bestuur om ook deze namiddag zoo te organiseeren, dat hij paste in het kader van de groote dag. Het dient gezegd, dat zij hierin boven alle verwachtingen geslaagd zijn.

Vlaggen wapperden hoog op aan de hoeken van het veld. Rechts een prachtig gezicht op Herzogenrath. Links het bosquet, dat al maar donker is van het groen. Boven een blauwe hemel. Een veld gelijk een stadion. Een omgeving rijk genoeg en aantrekkelijk, om er alleen maar een wandeling te maken.

Om half twee was het veld vol geloopen en de jongens zijn in stemming. Klein-Rolduc heeft twee elftallen beschikbaar gesteld als juniores. Daar komt de Rolducsche harmonie, die heel deze dag verdienstelijk opluisterde, het veld op. En terwijl er een pittige marsch opklinkt, komt het Minor-elftal in een drafje aanloopen en betreedt het veld. Het gejuich der supporters overstemt de tonen der harmonie.

Even later verschijnt Pantarei. Het philosophencorps heeft de borst vooruitgezet en hun mannen krijgen een geweldige ovatie. Fotografen knippen en de elftallen moeten even poseeren. Dan hooren we de „Rolducsche omroep", die deze wedstrijd zal uitzenden naar alle deelen en windstreken der wereld. Hij heeft op een verhooging plaats genomen en zijn forsche stem wordt over het heele veld gehoord. Telkens schateren de jongens. Dan opeens de vraag „Waar is de bal"? De elftallen hebben zich reeds opgesteld. In 't verre Oosten meent de Omroeper een zwarte stip te onderscheiden. Hoog, boven van de sterretoren klinkt er trompetgeschal. Even later, een oorverdoovend gejoel der jongens. Een vliegtuig cirkelt boven het veld en pijlsnel schiet er een bal naar beneden.

Een surprise, eenig nog te Rolduc.

Father Dr. Ahaus (Mill Hill) doet de aftrap en dan genieten de toeschouwers van een vurige, spannende match. De omroeper weet intusschen de omstanders op het een en ander attent te maken. Een prognose wedstrijd uitgeschreven door het Dagelijksch Bestuur „Welk is de rusttsand + eindstand van de wedstrijd Pantarei—Minor"?, waaraan flink werd deelgenomen, droeg het zijne er toe bij deze wedstrijd zoo interessant mogelijk te doen zijn. Als de rust intreedt heeft Pantarei een 2—0 voorsprong. Ze speelden kalmer als Minor, doch Minor zal hen de beker niet cadeau geven. Zwakker waren ze niet. Onder de rust arriveert de „thee" per auto. Gedurende de wedstrijd trekt er een keurig versierd wagentje rond en zwaar valt het geld in de offerkist.

Het eindsignaal is reeds gegeven, maar de kamp is nog niet beslist. Minor heeft opgehaald en de stand is 2—2. Er moet verlengd worden. De beker moet duur gekocht worden. Het uithoudingsvermogen en de techniek van Pantarei is beter als bij Minor en dit bezorgt hen ook de overwinning.

De eindstand is 4—2. Dan staat er een versierde open auto klaar en de aanvoerder van Pantarei rijdt onder luid gejuich een eereronde.

De „Vaan" voorop trekken de Philosophen weg in zegetocht. Deze middag is schitterend verloopen.

BEKERWEDSTRIJDEN.

2e KLAS.

Limburgia—Sparta II 6—1.

Deze belangrijke wedstrijd opende ons voetbalprogramma van het 3e Trimester, waarin zooals gewoonlijk de strijd om kampioenschap en beker zijn hoogtepunt bereikt. Elke wedstrijd is beslissend en allen zetten hun beste beentje dan ook voor. Het veld is deze middag 22 April het oude veld niet meer. Het jonge lentegroen komt overal door de zachte bodem opschieten en geeft het terrein een frisch tintje, en we krijgen het idee of we in een stadion zijn.

De opkomst van diverse supporters is bevredigend en er klinken van alle kanten aanmoedigingskreten.

Er wordt gespeeld op 1e klasveld en algemeen geeft men Sparta dat corporeel een flinker erftal heeft, op het groote terrein een goede kans. In de eerste minuut komt Sparta onverwacht door te hard teruggeven van een Limburgia-back aan zijn eerste en eenige goal. De eer is gered en meer kunnen we van Sparta niet zeggen.

De uitslag 6—1 had niemand verwacht, maar degenen, die de wedstrijd zagen kunnen zich nog herinneren hoe de Limburgia-voorhoede telkens en telkens met de bal op Spartadoel losstormde, en het lag aan de Sparta-backs dat de overwinning niet grooter is geworden.

Sparta heeft nog een kans tegen Minor. De moed hoeven ze niet op te geven. Hun elftal was in 't veld zeker zoo goed als Limburgia, maar iedereen weet; een elftal met een schotlooze voorhoede kan partij geven maar moeilijk winnen.

Minor II—Sparta II 1—1 (?)

(Opnieuw gespeeld).

Minor II—Sparta II 3—2 na verlenging.

Het is zooals ge uit de uitslagen kunt lezen een spannende race geweest, ook in de tweede klas; de strijd om de beker.

Verlenging is bijna een noodzakelijk deel van de wedstrijden geworden. Een minder gelukkig toeval was het dat bij de eerste wedstrijd Minor II—Sparta II de netten niet achter de palen hingen. Dank zij het werk van onze moderator kwamen we dit jaar in 't bezit van een paar prachtige netten.

Nou hebben we netten en nu worden ze uitgehangen? Minder gelukkig zeg ik, omdat dan zeker heel wat herrie, zooals men dat in de voetbalwereld pleegt te zeggen, achterwege was gebleven. Wat was n.l. de kwestie:

Er zijn nog enkele minuten te spelen. Sparta II heeft de kans op de beker met de moed der wanhoop aangegrepen. Met man en macht staan ze daar te verdedigen. Ze houden stand en het lukt hun de 1—0 voorsprong tot 2 minuten voor het einde te behouden. Dan plotseling een knal tegen de muur. De bal springt van de muur, vanachter tusschen de palen door, het veld weer in. De scheidsrechter wijst naar het middenveld. Spontaan protesteeren de Spartaspelers en supporters. Minor beweert echter dat de bal zit. De scheidsrechter blijft bij de beslissing. Sparta staakt. Volgens het reglement is de wedstrijd dan gewonnen voor Minor met 6—1. Een paar dagen later zijn de gemoederen wat bekoeld, en rijst de algemeene opinie dat de bal toch niet gezeten heeft. Minor, sportief reikt Sparta de hand, en stelt een nieuwe wedstrijd voor en zoo staan we de volgende Zondag weer langs de witte lijnen en slikken de Minor- en Spartalui weer het opdwarrelende stof van het voetbalveld.

Het is een strijd waarin we het enthousiasme wel op z'n hoogste zien stijgen. Om beurten vinden ze regelmatig de goal en telkens is dat aanleiding om het vuur te doen opflikkeren.

En de eindstand brengt 2—2. Wat vechten de kerels in de verlenging! De meest gelukkige zal het winnen. Van een meerderheid is er geen sprake. Nog zijn er drie minuten te spelen. Lang genoeg om het winnende puntje te fabrieken.

Plotseling gaan de handen der Minor-supporters in de lucht, en komt er een wilde beweging langs de lijnen.

De Sparta-keeper is gezwicht 3—2 voor Minor.

In de laatste minuut raakt een speler van Sparta de bal nog met de hand. Penalty. In

een oogvlak staan al de supporters en spelers achter en rond de bal. Het fluitje klinkt. De Spartakeeper schiet naar de hoek. Hij slaat de bal terug, die verdwijnt tusschen de beenen van het publiek, dat zich uit de voeten maakt. De scheidsrechter geeft vlug het eindsignaal. Het was een waarlijk sensationeel slot.

Limburgia—Minor 3—3 (na verlenging).

Deze wedstrijd werd 's avonds gespeeld; vanwege een verandering in de dagorde. We hoorden 's middags al op de cour de wedstrijd Nederland—Zwitserland. Ondanks de nederlaag van ons nationaal elftal was het enthousiasme voor deze laatste bekerwedstrijd niet in 't minst gedaald.

We hadden, na de geweldige overrompeling van Sparta door Limburgia, ook hier een overwinning der Limburgia-mannen verwacht. Minor II dat zich na een tweede wedstrijd de meerdere van Sparta had getoond, laat direct blijken, dat hun streven naar de beker niet ongegrond is. Vurig en vlug spelen ze de bal over het veld, voortdurend op de Limburgia-helft en de eerste tien minuten overdonderen ze de Limburgia-achterhoede. De Limburgia-keeper gooit zich al vallend op een harde kogel van de linksbinnen. De linksbuiten van Minor stelt blijkbaar niet al te veel vertrouwen in deze elegante uitval. Hij loopt toe en de onthutste Limburgia-keeper kan de bal naar de middenplaats doen verhuizen.

Nu komt de Limburgia-voorhoede in 't bezit van de bal. En we staan weer verwonderd over hun afgemeten geplaatste ballen, dat vooruitschietende samenspel. Minor heeft niet lang plezier van zijn voorsprong. De gelijkmaker ligt al in de mazen. Het publiek neemt nu ook meer deel aan het spel en onder luid geroep vechten de spelers met het leer.

Een penalty door Limburgia genomen doet de Minormannen juichen. De bal wordt opgevangen. Even later komt Minor aan een onverwachte goal. De linksback van Limburgia doet een effectbal, om z'n voet, in eigen doel draaien.

Rust 2—1 voor Minor.

Lang duurt het niet of Limburgia loopt de achterstand in. Hun voorhoede is gevaarlijker. Ballen vliegen over en langs de palen. Het herinnert ons aan de enthousiaste aanvallen van onze Nederl. voorhoede, die schoot en schoot, doch Zwitserland de eer moest geven. Een goal in zoo'n periode is iets, doch te weinig en Minor maakt de stand weer gelijk 3—3.

Ze vechten als duivels de laatste minuten. En we denken: had Nederland ook maar eens gelijk kunnen maken dan had je wat gezien. Dan nog een paar keer zoo'n spannende uurtjes op de cour, terwijl Hollander vanaf het bordes, de jongens van vreugde doet opspringen en ze dan weer stil maakt en gedrukt omdat van der Meulen naar de verkeerde kant uitvalt. De scheidsrechter fluit en het is .... gelijk.

Het kwartier verlenging kan geen goal brengen. Een nieuwe wedstrijd, we hopen even spannend, zal de houder van de beker voor 1934 moeten brengen.

Limburgia—Minor (laatste bekerwedstrijd opnieuw) 4—2.

Er was plotseling een klein straaltje hoop gekomen onder de supporters van het Nederlandsch elftal op Rolduc. De wedstrijd Zwitserland—Nederland werd misschien, waarschijnlijk, werd zeker opnieuw gespeeld. Nederland had immers protest ingediend. In de kranten las men er echter niets over en Donderdag stond er geen radio op het bordes, liepen er geen draden door de lucht en bleven de compagniebanken op hun plaats, onder de oude boomen. De dagorde is weer gewoon. 's-Middags de wedstrijd Limburgia—Minor die de vorige Zondag, na verlenging gelijk bleef, wordt opnieuw gespeeld. Een paar gedienstige knapen hebben enkele liters water aan een kant over het veld gesproeid. Die traantjes baten echter niet. De wind komt van de kant van Herzogenrath, dwars over het veld. Hij neemt het stof op van het veld, en jaagt het in dichte draaiende wolken omhoog en het publiek krijgt z'n deel.

Soms zie je geen spelers meer, dan zie je ze weer rennen, om dan spoedig te verdwij-

RODA·TRINITATI·DICATA

HOCKEYCLUB.

GYMNASTIEKCLUB.

nen achter een stofwolk. Het is werkelijk romantisch als je je fantasie een beetje wilt laten werken. Nu en dan schijnen beelden uit de film „Storm over Azië" aan je geest voorbij te gaan.

De spelers worden intusschen niet van de wijs gebracht en geven wat ze kunnen. Wie zal de beker straks in triomf meedragen? En de Minor-keeper vliegt van de eene hoek naar de andere; fabelachtig. Hij is niet te passeeren.

Minor speelt te vurig. Dat tempo zullen ze niet volhouden. Zonder succes is dat zwoegen niet. De Minor-keeper bijt in 't stof, doch onder gejuich knalt hij de bal het veld weer in. De Limburgia-keeper schiet in z'n volle lengte een kalme bal tegemoet, doch komt precies te laat.

De Minor-keeper gooit er zich weer tusschen, spelers rollen over het struikelblok. Ongedeerd staat hij weer recht en het publiek uit z'n verwondering over die opkomende ster in luide ovatie.... De Limburgia-keeper grijpt de bal als hij van de muur terugspringt 2—0. Rust. Minor heeft reeds met ééne hand de beker. Limburgia zet de tanden op mekaar. Ze zullen er nog eens alles opzetten. De mindere van Minor zijn ze niet geweest de eerste helft, doch pech, pech.

In de tweede helft is alles veranderd. Minor is op verdediging aangewezen. Lang houden ze nog stand. Hun keeper staat daar als een rots in de branding. Dan volgen er 3 goals in 5 minuten. De backs maken fouten; en de Limburgia-voorhoede benut de kansen.

De spanning stijgt. Limburgia speelt nog steeds onvermoeid en dit uithoudingsvermogen, verkregen door betere en veelvuldiger training met de dikke bal, doet hen tenslotte zegevieren. Limburgia: Proficiat. Kranig werk.

KLEIN-ROLDUC.

Beker- en „choc"-wedstrijden.

Unitas—Concordia 1—4 en
Concordia—Unitas 6—1.

Eindelijk is het 3e Trimester er weer met zijn bekerwedstrijden, ook voor Kl.-Rolduc. Weken lang is er al getraind en ofschoon men Concordia de kans geeft, toch doet dit niets af aan de spanning, waarmee men de twee beslissende matches afwacht. Zelfs vele Heeren kunnen niet anders dan een wandeling naar het voetbalveld maken waar de harde strijd gestreden wordt.

Het begin is zenuwachtig en een penalty volgt die de Unitas-doelman onschadelijk maakt. Het vuur komt er in en de linksbinnen scoort 0—1 voor Concordia.

Concordia heeft gemakkelijk spel en maakt er 3—0 van.

Na rust pakt Unitas beter aan, misschien wel het gevolg van de Ranja, die Mhr. Smits met zijn auto op het terrein gebracht heeft. Nu zien we de echte, goede spelzijde van Unitas. Hun druk is geweldig op het doel der tegenpartij. Eindelijk ziet de rechtsbinnen zijn werken bekroond door een goed voorgeplaatste bal te benutten 1—3.

Ofschoon ze zwakker blijven, hebben ze toch, de Unitas-mannen, met als uitblinker hun aanvoerder, hun kleur dapper verdedigd. Zij lieten de moed wel eens zakken als Concordia kort achter mekaar scoorde. Toch geloof ik dat ze ook de tweede overwinning van Concordia hadden kunnen voorkomen, indien ze altijd, de heele wedstrijd door, met evenveel enthousiasme hadden gespeeld, als na de verfrissching gebracht door de Ranja van Mhr. Smits.

Unitas II moest ook het loodje leggen en de „choc" aan Concordia laten, dat na hard werken met 3—1 zegevierde.

Tennisclub R. T. C.

1933—1934.

Met groot enthousiasme werd dit jaar ingezet, wat vooral bleek uit het groot aantal leden.

Er was geen enkel vrij halfuurtje of de tennissport werd beoefend. In het eerste trimester werd met succes gespeeld tegen een

buiten-club. Tot ver in 't eerste trimester werd er gespeeld. Toen kwam door den winter de gedwongen rust.

't Tweede trimester werd gebruikt om te oefenen, daar de kampioensmatches van het derde in zicht waren. Bij het begin van het derde trimester werd het veld opgeknapt: de lijnen en een nieuw net!

De kampioensmatches werden uitgespeeld met meer belangstelling van 't „publiek" dan anders.

Het peil van spel begint weer langzaam te stijgen. Maar 't is nog niet dàt, wat 't vroeger geweest is.

Secretaris-Penningmeester,
JOS. VAN LOO.

Hockey-Club „Unitas".

Wij staan weer aan het einde van een schooljaar, dat wij als een omwenteling in de Rolducsche hockeywereld kunnen beschouwen. Onder de succesvolle leiding van onze oud-voorzitter, Karel Breukers, is het spel van onze club op een hoog peil gebracht. Namens alle leden betuigen wij hem dan ook onze beste dank. Met trots kunnen wij op het afgeloopen jaar terugzien, waarin na vijf jaren onze eerste wedstrijden gewonnen zijn. Ook bewonderen wij de spelers van ons elftal, hoe zij, na vroeger nederlaag op nederlaag te hebben geleden, toch steeds met nieuwe moed het spel weer hebben hervat en nu voor hun doorzettingsvermogen beloond zijn geworden; hierdoor zijn de verwachtingen in het vorige jaarboek gesteld, overtroffen.

1 Nov. 1933, speelden wij onze eerste wedstrijd van het seizoen tegen het opkomende elftal van Tegelen. Het veld was modder. Toch slaagden wij er in een achterstand van 1—0 bij de rust, in een overwinning van 5—2 om te zetten.

Anderhalve week hierna speelden wij tegen Valkenburg, waarvan wij na een hardnekkige strijd hier een overwinning van 2—1 boekten.

Het tweede trimester kwam Valkenburg weer tegen ons uit. Het werd een schitterende match met vele spannende momenten, zoowel voor de goal van Valkenburg als voor de onze. Beide partijen bleken tegen elkaar opgewassen te zijn, vandaar de eindstand 1—1. Met goedkeuring der twee aanvoerders werd de wedstrijd verlengd. Doch na hardnekkige verdediging en aanvallen van beide kanten bleef de eindstand 1—1.

11 Maart 1934 kwam Tegelen zich weer met ons meten, nu echter met een beter getraind elftal, wat al spoedig bleek bij aanval en verdediging. Onder een zachte regen en op modderig veld, was ons spel verre van goed. Het gelukte Tegelen dan ook een 3—2 overwinning te behalen.

In het derde trimester waagden wij het Roermond, zoowat het sterkste elftal van Limburg, uit te noodigen. Zondag 29 April was het prachtig weer. Roermond nam de leiding met prachtige aanvallen, doch onze achterhoede stond haar man; geen goal kwam er door. De rust eindigde met 0—0. Het tweede deel van de wedstrijd was evenals het voorgaande, een heftige strijd met vele spannende momenten en eindigde eveneens met 0—0. Bij verlenging gelukte het de Roermondsche midvoor een onverwacht hard schot in het doel te plaatsen. Na middenbal genomen te hebben, ging onze voorhoede met de bal er vandoor, waarna ook wij na een kleine schermutseling er in slaagden een tegenpunt te plaatsen. Na eenige seconden klonk het fluitje van de scheidsrechter en eindigden wij deze schitterende wedstrijd met een gelijk spel van 1—1. Prachtig hebben wij ons gehouden tegen een elftal, waarvan wij voor een jaar met 6—0 verloren.

Hockey-vrienden, gezien de resultaten van dit jaar spreken wij de hoop uit, dat de successen van het elftal in stijgende lijn mogen gaan. Het ledenaantal is de laatste jaren zeer sterk gegroeid, wat wij toeschrijven aan de steeds grooter wordende populariteit van onze club. Laten wij het volgende jaar weer met goede moed beginnen om weer zoo'n succesjaar ervan te maken.

M. SCHENK, Voorzitter.
J. VAN DER ZALM, Secretaris.

De Gymnastiekclub.

Op initiatief van den gymnastiekleeraar werd 14 Febr. 1934 een gymnastiek-club opgericht. Met enthousiasme werd er geregeld geoefend.

De eerste uitvoering zou met het directeursfeest gegeven worden, maar door verschillende omstandigheden kon deze niet doorgaan; ze had plaats op den daarop volgenden Zaterdag. De vele en velerlei prestaties hadden algemeen succes.

Nu 't „Bühnenfieber" overwonnen is, hopen we 'n volgend jaar meer voorstellingen te kunnen geven.

Onder de leiding van onzen moderator en leider en met de geestdrift en ijver van onze leden wacht ons een succesvol jaar.

De SECRETARIS.

SCHOOLJAAR 1933—1934.

Leerarencorps

I. Priesterleeraren.

van de Venne Mgr. A. J. M. H., Directeur.
Benoemd 1898.
Jacobs Dr. J. W. J. J. 1905.
Janssen Drs. L. J. 1910.
Absil Drs. Th. E. 1911.
Cramer Drs. P. J. J. H. M. 1911.
Everts Dr. P. E. 1912.
Knops J. W. H. 1913.
Linssen L. W. 1913.
Deumens Dr. A. L. I. 1913.
van der Mühlen Drs. H. J. 1913.
Sittarz Drs. W. F. J. 1914.
Steinhardt Drs. J. 1914.
Metzemakers J. P. J. 1914.
Reynen Drs. H. M. H. 1915.
Hutschemakers K. C. 1916.
Smits A. M. I. H. 1916.
Cobbenhagen Prof. Dr. M. J. H. 1916.
Brouwers Drs. G. L. J. 1917.
Kurris Dr. J. M. H. 1917.
Zuylen A. H. H. J. 1922.
Adams J. H. 1923.
Stroux Drs. F. A. A. 1923.
Boosten Drs. J. P. 1924.
Turlings H. J. H. 1924.
Pop Drs. L. J. J. 1926.
Huysmans Dr. R. H. A. 1931.
Castermans P. G. F. 1928.
Janssen A. J. A. 1928.
Peeters A. M. J. L. 1928.
Neuss F. J. M. 1929.
Titulaer J. J. P. 1929.
Bohnen J. H. J. 1930.
Halmans W. G. 1930.
Geurts P. H. J. M. 1932.
Janssen J. A. E. I. 1932.
Vliegen M. J. H. 1932.
Wintgens J. E. 1932.
Jansen J. E. P. M. 1933.

II. Leekenleeraren.

Eck P. J. A. 1910.
Vaessen J. H. 1921.
Ross Drs. A. L. H. 1924.
Willems G. H. 1926.
van Can Drs. H. L. M. 1928.
Burgers Dr. W. A. M. 1929.
Ballieux Mr. P. M. H. 1930.
de Groot C. A. J. 1930.
van Eijseren Drs. L. A. H. 1932.
van de Griendt Drs. N. R. J. J. 1933.
Selman Dr. J. 1933.

III. Onderwijzers voorb. school.

van der Heyden A. C. J. 1922 (Hoofd).
Cleven G. J. M. 1920.
Zwitserlood J. M. G. 1934.

IV. Muziekleeraren.

Zeyen P. 1901.
Brouwers E. 1927.
Ogier M. 1930.

Leerlingen van het schooljaar 1933-1934

Philosophie Sup.

Adams Antoon, Beegden.
van den Broek Piet, Roermond.
Claessens Louis, Maastricht.
Clerx Joseph, Neerbeek-Geleen.
Corbey Antoon, Rotterdam.
Cordewener Louis, Hoensbroek.
Driessen Jan, Sevenum.
Driessen Theo, Tegelen.
Geurts Frans, Grubbenvorst.
van der Haghen Frans, Velden.
Hanraets Joseph, Blerick.
Heynen Pierre, Kerkrade.
Horsmans Wim, Ulestraten.
Huysmans Jo, Roermond.
Janssen Henri, Venlo.
Janssens Jo, Baexem.
Leclercq Willy, Heerlen.
Litjens Gerard, Venray.
Mains René, Echt.
Meertens Lambert, Maastricht.
Miedema Eduard, St. Anthonis.
Naus Jacques, Helden.
Nobis Heinrich, Merkelbeek.
van Ophoven Jacques, Echt.
Penders Leo, Voerendaal.
Pennings Jacques, Maasbree.
Rothkrans Johan, Nieuwenhagen.
de Saive Jean, Wijk-Maastricht.
Schaaf Hubert, Heerlen.
Schrijen Henri, Broeksittard.
Schrijnemakers Joseph, Geleen.
Snackers Leo, Maastricht.
van de Venne Jacques, Houthem-St. Gerlach.
Vermeeren Bas, Sevenum.
Wolf Hubert, Maastricht.

Philosophie Inf.

van Amstel * Piet, Maastricht.
Beiten * Frits, Roermond.
Bettinger * Lambert, Horst.
Bongaerts André, Tegelen.
Boymans * Piet, Eygelshoven.
Cals * Jo, Roermond.
Clement Joseph, Merkelbeek.
Feiter * Leonard, Kerkrade.
Frissen * Marcel, Houthem-St. Gerlach.
Frijns * Jacques, Epen (L.).
Gibbels * Antoon, Heerlerheide.
Hendrickx * Paul, Echt.
Hermans * Jan, Leveroy.
Heuschen Johan, Nieuwenhagerheide.
Janssen * Charles, Maastricht.
Jaspers * Jan, Meyel.
Keysers * Martin, Horst.
Laugs Willy, Spaubeek.
van Leipzig * Pierre, Tegelen.
Meys * Willy, Nieuwenhagen.
Palmen Joseph, Schaesberg.
Pubben * Gerard, Venlo.
Pijpers * Matthieu, Swalmen.
Sangers * Leo, Maasbracht.
von Schwartzenberg * Bernard, Rimburg.
Smeets * Frans, Maasbracht.
Stevens * Matthieu, Stramproy.
Timmermans * Alphons, Kessel.
Tummers * André, Panningen.
Verstraelen * Arnold, Heel.
Vondenhoff Alex, Kerkrade.
Wismans * Henri, Cuyck.

*) Nieuwe leerlingen van het schooljaar 1933—1934.

Seminarie-Gymnasium

6de Klas, 1ste Afd.

Benders Joseph, Schinveld.
Berkers * Antoon, Helden.
Bey Joseph, Kerkrade.
Claus Willem, Eygelshoven.
Debrot Isaac, Willemstad (Curaçao).
ten Doeschate Jan, Sevenum.
Franssen Hubert, Spekholzerheide.
Gelissen Gerard, Sittard.
Hendrikse Theo, IJzendijke.
Hermens Victor, Amby.
Heuts Joseph, Beek (L.).
Heynen Guillaume, Maastricht.
Janssen Willem, Vijlen.
Jaspers Jan, Klimmen.
Kessen * Antoon, Maastricht.
Lochtman Hendrik, Kerkrade.
te Locke * Willy, Panningen.
Martens Richard, Valkenburg.
Mulkens * Jean, Grondsveld.
Rademakers Jo, Sittard.
Slangen Joop, Maasbree.
Slangen Louis, Heerlen.
Vondenhoff Hein, Kerkrade.
Wijnen Joseph, Kerkrade.

6de Klas, 2de Afd.

Begheyn Arthur, Nieuwenhagen.
van den Hombergh Henri, Amsterdam.
Loyson Jules, Nieuwenhagen.
Mertens Antoon, Grathem.
Osse Silvester, Raalte.
Smeets Pie, Thorn.
Widdershoven Leo, Kerkrade.

5de Klas,

Begheyn Jacques, Nieuwenhagen.
van den Bergh Jan, Nieuwstadt.
Bessems Leo, Heerlen.
Beurskens Willy, Tegelen.
Bours Theo, Terwinselen.
ten Doeschate Henri, Sevenum.
Hinskens Johan, Eygelshoven.
Hünen Leo, Bocholtz.
Janssen Frans, Spekholzerheide.
Janssen Leo, Hoensbroek.
Jenniskens * Louis, Vierlingsbeek.
Küppers Frans, Bleyerheide.
Michon * Michel, Maastricht.
Omloo Egbert, Arnhem.
Paulussen Pierre, Maastricht.
Soomers Henri, Eygelshoven.
Systermans Willem, Valkenburg.
van Well Jan, Horst.
Verstraelen * Gustaaf, Heel.
Weterman Hans, Deventer.
Wetzels Frans, Bleyerheide.
Wijffels Aimé, Aardenburg.

4de Klas.

van den Berk Jacques, Holtum-Born.
Brouwers Henri, Margraten.
Catsberg Emile, Lutterade.
Claessens * Piet, Gronsveld.
Coenen Piet, Sittard.
Curfs Willy, Houthem-St. Gerlach.
Giesen Frans, Zeddam.
van Hegelsom Frans, Grubbenvorst.
Jaspers Emmanuel, Klimmen.
Litjens Pierre, Horst.
van Loo Joseph, Kerkrade.
Martens Joseph, Valkenburg.
Riga Bernard, Beek (L.). †
Salden * Adriaan, Geleen.
Schraven Matthieu, Lottum.
Schijns Marcel, Mechelen-Wittem.
Smits Jacques, Maastricht.
Spauwen George, Gronsveld.
Tegelaers Willy, Ammerzoden.
Thönissen Jacques, Medan.
Vallen Emile, Ottersum.
van de Venne Hans, Nijmegen.
Verheugt * Piet, Mierlo.
van Wersch * Florent, Heerlen.

3de Klas.

Bissinger Max, Amsterdam.
Bloemen Arthur, Schaesberg.
Brand Thom, Wylré.
Förster Henri, Nieuwenhagen.
Garé Alphons, Beek (L.).
Geerits Willy, Blerick.
Gooden Gerard, Meyel.
Habets Alphons. Kerkrade.

van der Heyden Frans, Oirschot.
Knops Joseph, Oirsbeek.
Lambriks Robert, Valkenburg.
Lumey Hubert, Simpelveld.
Marcus Gerard, Gulpen.
Olieslagers Henri, Doenrade.
Paes Willy, Chèvremont-Kerkrade.
Rutten René, Maastricht.
Scholtes Matthieu, Terwinselen.
Vreuls Frans, Nieuwenhagen.
Wiegersma Jaap, Deurne.
Zeyen Nico, Chèvremont-Kerkrade.

2de Klas, 1ste Afd.

Baumans * Laurent, Vaals.
Bertels Hans, Deventer.
Bruysten Koos, Stein.
Cammaert Paul, Hontenisse.
Cremers Pierre, Maastricht.
Daniëls Mathé, Nijmegen.
Fredericks Antoon, Nijmegen.
Gelissen Jan, Sittard.
Hendriks * Frans, Kerkrade.
Horbach Hans, Gulpen.
Jaspers Paul, Klimmen.
Kuypers Hans, Chèvremont-Kerkrade.
van Loo Otto, Kerkrade.
le Lorrain * Etienne, Amsterdam.
Loyson Hubert, Nieuwenhagen.

2de Klas, 2de Afd.

Begheyn Paul, Nieuwenhagen.
Delahaye Frits, Amstenrade.
Nijst Leo, Kerkrade.
Olieslagers Martin, Doenrade.
Osse Max, Raalte.
Reuwer Wim, Ootmarsum.
Schoemaker Joseph, Deventer.
Seelen Jan, Reyen.
Senden Hans, Eygelshoven.
Smeets Jan, Valkenburg.
Terwisscha van Scheltinga Wiebe, Nijland.
Thissen Willy, Schinveld.
Verhey Henk, Didam.
van de Voort Eddy, Heerlen.
Vreuls Eugène, Nieuwenhagen.
Weterman Theo, Deventer.
Wintgens * Dirk, Heerlen.

1ste Klas, 1ste Afd.

Baur Jean, Nieuwenhagen. †
Beekman Henri, Gendringen.
van den Berg Wim, Utrecht.
Brock Hendrik, Vaals.
Brouwers * Christ, Heerlen.
de Bruyckere * Gerard, Oostburg.
Caminada Leo, den Haag.
Claassen Antoon, Tilburg.
Coppes * Jan, Enschede.
Coerver Willem, Bocholtz.
Crolla * Alphons, Valkenburg.
Dirken Frans, Simpelveld.
Genders Antoon, Breust-Eysden.
van Loo * Paul, Kerkrade.
Meens Henri, Berg en Terblijt.
Nissen Peter, Montfort.
Paulissen Joseph, Kerkrade.
Pubben * Theo, Venray.
van der Sande Gys, Breda.
van der Steen August, Reyen.

1ste Klas, 2de Afd.

Alberts Jules, Gulpen.
Boymans Adolf, Nieuwenhagen.
Bresser August, Eygelshoven.
Haeren Joseph, Eygelshoven.
Huntjens Hubert, Heerlen.
Ramaekers * Joseph, Gulpen.
van Riet * Jan, Stevensweert.
Sanders Bernard, Oss.
Starmans * Joseph, Nuth.
Systermans Antoon, Valkenburg.
Verhaak * Christ, Zevenbergsche Hoek.
Verhoeve * Frits, Langsa (Atjeh).
van Vlokhoven Antoon, Kerkrade.
Vrancken * Hubert, Kaalheide-Kerkrade.
van Wessum * Jaap, Wateringen.
Weyenborg * Adriaan, Lichtenvoorde.
Wiegersma Pieter, Deurne.
Wolfs Emile, Voorburg.

.....

Hoogere Burgerschool

5de Klas.

Becker Jan, Terborg.
van Dael Jan, Venlo.
Dekkers Eduard, Tilburg.
Dessing Henri, Naaldwijk.
Engels Antoon, Helden-Panningen.
Gooden Jacques, Meyel.
Gruythuysen Willy, Weert.
Haesen Victor, Maastricht.
Jansen Jan, Laren.
van Kessel Johan, Overschie.
Lemmens Walter, Terwinselen.
Luger Bart, Eindhoven.
Messelink Wim, Velp.
Muyrers Joseph, Simpelveld.
van Oosterhout Leo, Oud-Vosmeer.
Stoffels Elbert, Brunssum.
van Waes Hubert, Zuiddorpe.

4de Klas.

van Aerssen Robert, Wouw.
Dekkers Rudolf, Tilburg.
Duynstee Antoon, den Haag.
Dijkstra Henk, Gendringen.
Heys Karel, Gennep.
Jansen Jacques, Breda.
Mous Herman, Heerlen.
Nieuwenhuis Lambert, IJsselstein.
Payens Joseph, Breda.
Samson Jan, Nijmegen.
van der Sande Herman, Breda.
Schenk Matthieu, Maastricht.
Simons Willy, Heerlen.
Versteeg Karel, Delft.
van der Werf Jules, Bolsward.

3de Klas, 1ste Afd.

van Arcken * Daan, Nijmegen.
de Bie Walter, Zundert.
Borghstijn Gustave, Vlissingen.
Brouwers * Jan, Heerlen.
Bruykers Joseph, Brunssum.
Bücker John, Gilze.
Buysrogge Kees, Bergen op Zoom.
Caubo Willy, Vaals.
Dortu Frans, Chèvremont-Kerkrade.
Drost Simon, Venlo.
Fröger Theo, Medan.
van Geldorp Antoon, Weert.
Gerards Emile, Heerlen.
Glebocki Hans, Heerlerheide.
Heuvelmans Cas, Ell-Hunsel.
Heys Karel, Gennep.

3de Klas, 2de Afd.

Joosten Jan, Gendringen.
de Kerf Louis, St. Jan Steen.
Maenhout Bertrand, Sluis Heille.
Martens Jean, Bocholt (België).
Plaisier Max, Pladjoe.
Reiring * Jan, Winterswijk.
Rühülessin Willem, Batavia.
Sadée Eddy, Rotterdam.
Schäftlein Roul, Sarangan.
van Sloun Matthieu, Maastricht.
Smeets * Marcel, Maastricht.
Stoffels Frans, Brunssum.
Stoltz Wim, Oss.
van Susante Bertie, den Bosch.
Tromp Jan, Sneek.
Veeger Henk, Nijmegen.
Vrancken Joseph, Kaalheide-Kerkrade.
de Wit Wim, Hilversum.

2de Klas, 1ste Afd.

Akkermans Leo, Rotterdam.
Bary Hubert, Zevenaar.
Beurskens Henk, Tegelen.
Bloemen Louis, Oldenzaal.
Bos Cornelis, Usquert (Gron.).
Braat * Adri, Roosendaal.
Diebels Jan, Nijmegen.
Dijkstra Jules, Gendringen.
Drost * Theo, Venlo.
Eysink * Rudolf, Deventer.
Franssen Henri, Venlo.
Gelhard Bob, Deventer.
van der Ham Ferdi, Bilthoven.
van der Harten Jan, Eindhoven.
Heys Henk, Gennep.
Hoynck van Papendrecht Adri, Bergeijk.
de Jong Adri, Kortgene.
Koten Joseph, Amstenrade.
Martens Arnold, Heerlen.
Mulders Jo, Blerick.

2de Klas, 2de Afd.

Brand Henri, Wylré.
Brugman * Bernard, Gendringen.
Goes * Frans, Amsterdam.
Heys Jan, Gennep.
Meulemans Piet, Ravestein.
Pappers Joseph, Mechelen-Wittem.
Retel Piet, Fort de Kock.
Schoemaker Otto, Deventer.
Schrijnemaekers * Paul, Maastricht.
Smits André, Maastricht.
van Soest Jo, Utrecht.
Termote * Urbain, IJzendijke.
Tromp Johan, Sneek.
Turk Matthieu, Kerkrade.
Vorstermans Joseph, Arcen.
Vullinghs Gert, Horst.
van Wessum Theo, Wateringen.
Wolfs Eduard, St. Geertruid.
Zonjée August, Uitgeest.

1ste Klas, 1ste Afd.

van Benthem Tonny, Nijmegen.
Bos * Fredericus, Usquert.
Braat * Jules, Roosendaal.
Burgers Wim, den Haag.
Eckmans Pierre, Maastricht.
Henquet * Joseph, Eysden.
Hunink * Tonny, Wijhe.
Janssen * Matthieu, Stein.
Kremer Heinrich, Terwinselen.
Muysson * Charles, Padang.
van Nierop * Wim, Langsa, Atjeh.
Schoemaker * Ben, Almelo.
Schuhmacher * Paul, Scheveningen.
Sikkes Folkert, Gulpen.
Simons Jan, Heerlen.
Smit * Albert, de Bilt.
Steppe * Henk, Venlo.
Veeger Jan, Groningen.
Verheugt Joseph, Mierlo.
Versteegh Jaap, Utrecht.
de Vries Nico, Sneek.
Wachelder Matthieu, Kerkrade.
van der Werf Dirk, Bolsward.
Zantman * Hans, Batavia.

1ste Klas, 2de Afd.

Beugels * Nico, Kerkrade.
Drenth * Bernard, Oude Pekela.
Ebus * Paul, Venlo.
Fleischeuer * Bob, Makassar.
Goossens Piet, Gennep.
Hoenderkamp * Piet, Düsseldorf.
Jaartsveld * Henri, Groenlo.
Mutsaerts * Paul, Tilburg.
Raessens Frits, Nuenen.
Retera * Joseph, Beek (L.).
Rouppe v. der Voort * Rudolf, Scheveningen.
Ruiters Gerard, Kerkrade.
Sadée * Constant, Rotterdam.
Snijders Leo Nieuwenhagen.
Tromp * Hein, Sneek.
van Velzen * Jan, Bemmel.
Vissers * Henk, Eersel.
Willemse Kees, Kerkrade.
Wong Lun Hing René, Roermond.

****

Hoogere Handelsschool

2de Klas.

Bongaerts Jan, Boxmeer.
Boon Vincent, den Haag.
Breukers Karel, Roermond.
Nijst Charles, Kerkrade.
Samson Kees, Nijmegen.
Steinhoff Henk, Tilburg.
Timmermans Joseph, Nederweert.
Veldhuis Willy, Venlo.

1ste Klas.

Baur Bernard, Heerlen.
Bergmans Jean, Maastricht.
Coenen Jacques, Helmond.
Derks Arnold, Maastricht.
Doveren Johan, Heerlen.
Henquet Henri, Eysden.
Henquet Louis, Eysden.
Hermans Albert, Brunssum.

Laumen Leo, Venlo.
Meens August, Berg en Terblijt.
van der Meer Jacques, den Haag.
Moorman Gerard, Tilburg.
Sampermans Adolf, Simpelveld.
Schoemaker Jan, Deventer.
Schulte Hans, Rotterdam.
Tegelaers Frans, Ammerzoden.
Weterman Bennie, Deventer.
van der Zalm * Jan, den Haag.

Voorbereidende Klas

1ste Afd.

Ambrosius * Bernard, Horst.
Athmer * Gerrit, Utrecht.
Baur Hein, Heerlen.
Bischoff * Johan, Kerkrade.
Bruykers * Henri, Brunssum.
Burm * Andreas, Nieuw-Namen.
Caubo * Joseph, Vaals.
Coppes * Leo, Enschede.
Crolla * Joseph, Valkenburg.
Crijns * Alphons, Rumpen-Brunssum.
Erens * José, Schaesberg.
Gerards * Leo, Heerlen.
Greven * Bertie, Naaldwijk.
de Haes * Joseph, Echt.
Hox * Theo, Hasselt (België).
Pinckaerts * Piet, Maastricht.
Seelen * Harry, Reyen.
Smeets * Guillaume, Si Gala Gala Batang Toroe (Sumatra).
de Vries * Koos, Sneek.
Vullinghs Henk, Horst.
van der Werf Frits, Bolsward.
Wong Lun Hing * Adolf, Roermond.

2de Afd.

Boymans Coen, Rimburg.
Breukel * Tony, Gorssel.
Catsberg * Arthur, Lutterade.
Claessens Joseph, Schin op Geul.
Delhey * Leo, Kerkrade.
Feitz Winy, Apeldoorn.
Greven Tonny, Naaldwijk.
Jaspers * Matthieu, Klimmen.
Schins * Hans, Heerlen.
Schormans * Joseph, Nieuwenhagen.
Schrijnemaekers * Frans, Maastricht.
Schijns * Raymond, Valkenburg.
Seelen * Jan, Reyen.
Smeets * Guillaume, Stevensweert.
Smit * Jan, Deventer.
Snijders * Edgard, Nieuwenhagen.
Veen * Paul, Hilversum.
van de Venne * Paul, Nijmegen.
van de Voort * Jan, Heerlen.
de Vries * Theo, Sneek.
Vromen * Frans, Brunssum (L.).
Vullinghs * Jacques, Horst.

PERSONALIA 1933-1934

De *H. Priesterwijding* ontvingen:

M. Adams.
Ch. Brummans.
Eug. Debie.
Joh. Franck.
R. Geurts.
B. Gootzen.
W. Jenniskens.
J. Joosten.
P. Meisen.
M. Mestrom.
J. Packbier.
P. Römkens.
Fr. Rouwet.
Rob. Salomons.
M. Tummers.
H. Vaessen.
Th. Op 't Veld.
Cor In 't Ven.
J. van Wijngaarden.

van het Bisdom Roermond.

Karel Meurs.
van het Aartsbisdom Utrecht.

Joh. Wagemans.
van de Orde der Conventueelen.

Wim Eygenraam.
van het St. Joseph's College te Mill Hill.

Marcel Swillens.
van het Bisdom van Versailles.

August Wijshoff.
van het Bisdom van New-Orleans.

De volgende *examens* werden afgelegd:

Universiteit Amsterdam:

J. van den Hombergh, cand. med. 2e d.
P. Rood, cand. med. 2e d.
A. Verheugt, cand. med. 1e d.
H. Truyens, cand. med. 2e d.
R. Wijffels, arts.

Universiteit Leiden:

P. Zoetmulder, doct. Indon. lett.
A. Ferket, cand. med. 2e d.

Nuniversiteit Nijmegen:

P. Castermans, cand. klass. lett.
H. Quaedvlieg, cand. rechten.
J. Spuisers, doct. rechten.
A. Beuken, doct. Germ. lett. (cum laude).
A. Weynen, doct. Ned. lett. (cum laude).
H. Wouters, cand. Gesch.
E. Schillings, cand. rechten.

Universiteit Utrecht:

J. Jaspar, doct. med.
P. Mesker, semi-arts.
H. van de Kar, arts.
J. Weegels, cand. med. 2e d.
F. Bröcker, cand. med. 1e d.
H. Koenders, cand. med. 1e d.
A. Hillebrand, cand. med. 1e d.

Techn. Hoogeschool Delft:

W. Martens, mijningenieur ex.
F. van Goor, cand. natuurk. ing.
L. Raedts, ing. ex. civ.
J. Hartman, prop. civ. ir.
W. Mols, cand. civ. ir.

Handelshoogeschool Tilburg:

J. Kieven, prop. ex.
L. Nijst, prop. ex.
A. Ploegmakers, prop. ex.
J. Verster, prop. ex.
R. Nadaud, prop. ex.
R. Visschers, cand. ex.
M. Krekelberg, cand. ex.

Notarieel examen:

J. van de Weyer, 3e d.
G. Smeets, 3e d.
P. Hilbrand, 3e d.
J. Derkman, 3e d.
B. Borghuis, 3e d.
A. Ploegmakers 1e d.
J. M. van Riet 2e d.

Ex. Surnumerair registratie:

J. Schepers.

Examen Aardr. M. O.:

A. van Thiel.
(de examenlijst is afgesloten 18 Juli).

Werden benoemd:

tot Commandeur in de Orde van den Nederlandschen Leeuw:

Z. H. Exc. Mgr. A. F. Diepen, Bisschop van 's-Hertogenbosch.

Tot Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw:

Mgr. Dr. P. J. M. van Gils, Inspecteur van het lager onderwijs in het bisdom Roermond te Roermond.

tot Officier in de Orde van Oranje Nassau:

J. H. J. Houben, ing.-verific. kadaster, Breda.
J. L. Röselaers, pastoor van Hoensbroek.

tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau:

W. H. Berden, em. pastoor van Afferden.
V. R. P. J. Blom, onder-directeur der Provinciale Limburgsche Electriciteits Maatschappij te Maastricht.
R. P. P. A. Mignot, dir. N. V. Ver. Tabaksindustrieën Mignot en de Block, Eindhoven.
Ir. J. E. H. Rieter, dir. van de N. V. Pope's Metaaldraadlampenfabriek te Venlo.
P. C. H. Thijwissen te Venlo.

met de zwaarden:

H. Polis, kapitein motordienst, secr. Com. V. M.

Werden begiftigd:

met het Kruis van verdienste van het Nederlandsche Roode Kruis:

Ir. C. Raedts, hoofd-ingenieur bij de Oranje-Nassau Mijnen te Heerlerheide.

met „die Oesterreichische Kriegserinnerungsmedaille":

Louis Cornelis, lid van den Gemeenteraad van Roermond

met „die ungarische Kriegserinnerungsmedaille am rot-weiss-grünen Band":

J. Th. Nicolaï, chirurg te Hilversum.

OVERLEDENEN.

(achter de naam is het geboortejaar aangegeven).

P. A. de Bruyn (1850), oud-prefect van Rolduc, em. pastoor van Sevenum, te Heel.
Johan Zaal (1915), te Amsterdam.
P. P. J. Brouns (1884), pastoor van Schinveld.
Emile M. J. Clément Neijs (1854), docteur en droit, te Houthem St. Gerlach.
H. M. W. Kallen (1872), pastoor-deken van Meerssen.
Dr. Kranendonk Duffels (1879), scheepsarts.
Leo Schiffelers (1916), te Spekholzerheide.
J. Chr. Halmans (1847), em. pastoor van Buchten, te Sittard.
P. J. H. Seegers (1871), pastoor van Echterbosch.
Dr. J. W. H. Goossens (1869), Rijks-Archivaris in Limburg, te Maastricht.
Jules Tielens (1856), oud-directeur der Papierfabriek „Gebroeders Tielens" & Co. te Meerssen, te Maastricht.
B. J. Brouwer (1867), pastoor van Loenersloot.
Th. Stenmans (1873), pastoor van Edgard-La, te New-Orleans.
P. H. J. Bollen (1857), em. pastoor van Berg en Terblijt, te Maastricht.
Dr. Mich. Quix, te Maeseijck.
Herman Anton Veeger (1891), te Groningen.
J. L. Eygelshoven (1859), em. pastoor van Schin op Geul, te Heerlen.
August Hubert Claessens (1881), apotheker, te Schaesberg.
G. A. Wijffels (1892), arts, te Waspik.
Jan Poels (1870), lid der Ged. Staten van Limburg, te Venray.
Bernard Timmermans (1877), te Waalwijk.
Jan Joseph Hubert Baur (1920), Nieuwenhagen, te Kerkrade.
Bob Demmers (1917), te Maastricht.
Joh. C. I. A. van den Biggelaar (1899), te Ginneken.
Charles Ant. Adriaans (1911), econ. cand., te Maastricht.
J. E. J. Peeters (1875), pastoor van Heyen.
J. B. A. Dericks (1876), notaris, te Eindhoven.
J. A. J. Loven (1883), pastoor van Horn.
A. Th. A. G. Meyer (1868), pastoor van Haelen.
Jac. J. H. Aussems (1882), wethouder Margraten.
J. J. H. Janssen (1860), em. kapelaan van Hulsberg, te Heerlen.
J. A. J. Nolet (1868), President-Commissaris van de N. V. Schiedamsche Alcoholfabriek, te Schiedam.
Bernard Riga (1915), te Beek L.

IN MEMORIAM

Dr. W. Goossens †

Op 64-jarigen leeftijd overleed 9 November 1933 na een betrekkelijk lange ziekte, een van de meest verdienstelijke priesters van ons bisdom, de Maastrichtsche Rijksarchivaris, de Zeereerw. Heer Dr. W. Goossens; vier dagen later had aldaar onder zeer groote belangstelling de plechtige begrafenisdienst plaats en werd zijn stoffelijk overschot vervoerd naar zijn geboortedorp Berg en Terblijt, waar het thans rust vlak naast het nieuwe prachtige kerkgebouw, aan welks totstandkoming hij zelf zoo krachtig, kunstzinnig en offervaardig heeft meegewerkt.

Dr. Goossens had een breede rij van kennissen en vrienden, die hem waardeerden om zijn mooie karaktereigenschappen, zijn uitstekende talenten en zijn groote verdiensten, doch wijl hij de verpersoonlijkte bescheidenheid was, kenden zeer velen hem en zijn werken niet of onvolkomen en heeft hij tot zijn dood moeten wachten, alvorens geheel verdiende lof hem en zijn werk ten deel viel.

Toen heeft de Nederlandsche pers zijn groote verdiensten in het licht gesteld; toen is hij terecht gehuldigd als de geleerde, die woekerde met zijn tijd en zijn gaven, die angstvallig de zwaarste eischen stelde aan zijn uitspraken en publicaties, die school maakte en velen aanspoorde tot de beoefening van de wetenschap. Hij was vooral historicus en archeoloog; tot de kennis van Limburg's geschiedenis heeft hij veel bijgedragen: ik denk aan zijn redactioneel werk voor de bekende „Publications" en de Maasgouw. Hij was secretaris, later voorzitter van het Geschied- en Oudheidkundig Genootschap, terwijl hij ook de taak van Conservator van het museum vervulde. Hij zette de geschiedenis van het bisdom voort, begonnen door Habets. Als chartermeester en later als Rijksarchivaris vervulde hij zijn ambt met groote nauwgezetheid en dienstvaardigheid. Met Prof. Holwerda legde hij op Limburgschen bodem en elders Romeinsche villa's en andere gebouwen bloot en schreef over zijn bevindingen hoogst belangrijke en altijd echt wetenschappelijke artikelen. Hij was lid van de Rijksmonumenten-Commissie, lid en medeoprichter van de Valkenburgsche Catacomben-stichting. Deze opsomming is ongetwijfeld voldoende om te bewijzen, dat Dr. Goossens een man was van groote werkkracht en niet minder van groote wetenschap. Ik wil nog vermelden, dat het zijn rusteloos streven was, om allerlei vondsten op historisch en archeologisch gebied te behouden voor het Rijk en voor provinciale instellingen en hij was blij als een kind, wanneer de wetenschappelijke collecties telkens opnieuw werden uitgebreid.

Terecht is bij zijn afsterven gewezen op zijn groote dienstvaardigheid voor allen, die zijn hulp inriepen, op zijn eenvoud, op zijn echt-priesterlijken levenswandel, eigenschappen, welke een andersdenkende hoogleeraar aan een onzer universiteiten deed schrijven, dat Dr. Goossens een der edelste menschen was, die hij ooit ontmoet had.

Doch de lezers van Rolduc's Jaarboek vragen ongetwijfeld van mij, dat ik ook mijn aandacht wijd aan Dr. Goossens als oud-Rolducien. Hij was immers een der onzen; hij heeft te Rolduc twee jaar philosofie gestudeerd en 22 jaren lang (1894—1916) was hij als docent verbonden aan onze school. Hij heeft hier gedoceerd in Latijn en Geschiedenis. Onderwijs in Latijn gaf hij bijna al die jaren op sixième Latine of de 1ste klas Gymnasium. Wie weet, welke tact en welk geduld noodig zijn om jonge knapen in te leiden in de kennis van de taal van Latium, begrijpt dat zulks vooral op den langen duur een moeielijk en ook wel onaangenaam werk moet zijn. Doch hij gaf er zich aan met groote toewijding. Dr. Goossens was geen droogstoppel, die niet opgewekt en vroolijk

zijn kon; integendeel hij kon hartelijk meelachen om een goede grap, maar van nature was hij ernstig en hij eischte die hoedanigheid ook van zijn jeugdige leerlingen. „Wie Latijn wil leeren, moet ernstig zijn," was een les, die zij dikwijls te hooren kregen. Ook voor de oudere leerlingen, met name voor de seminaristen, hechtte hij hooge waarde aan de kennis van het Latijn, omdat hij terecht die kennis onmisbaar oordeelde voor de studie van de philosophie en van de theologie. De groote stapels cahiers gingen dagelijks naar zijn kamer en keerden altijd gecorrigeerd terug in de klas. Om de waarheid getrouw te blijven, moet ik erbij voegen, dat hij vooral later dat werk niet altijd zelf verrichtte en dat o.a. als ik mij niet vergis, onze tegenwoordige bisschop als leerling der hoogste klasse de taak van leeraar Goossens dikwijls verlicht heeft door hem dien arbeid uit de handen te nemen.

Wat de geschiedenis betreft, was Dr. Goossens zeker geheel op de hoogte, om onderwijs te geven in dat vak. Toch geloof ik, dat het hem moeilijk viel; hij miste de flux de bouche, hij sprak niet gemakkelijk, hij had een schuchterheid van optreden, hij vormde zijn zinnen niet vloeiend en ik stel mij voor, dat de geschiedenislessen hem heel wat inspanning en zelfoverwinning gekost hebben, maar aan de degelijkheid van zijn onderwijs deed zulks geen afbreuk, daarvoor was zijn kennis te groot en beschikte hij over een te diep inzicht in de geschiedenis en zoo bereikte hij bij de eindexamens altijd goede resultaten.

Dr. Goossens was historicus ook in zijn Rolducschen tijd. Toen schreef hij het proefschrift, waarop hij doctoreerde aan de Leuvensche universiteit. „Etude sur les états du Limbourg et des pays d'outre Meuse pendant le premier tiers du 18e siècle". Voorwaar een zware taak bij het vervullen van zijn druk, dagelijksch werk als priester-leeraar.

„Rolduc in Woord en Beeld", de geschiedenis van de Rolducsche abdij en van de latere Scholen van Rolduc, staat op naam van Directeur Corten en den leeraar A. Ruyten, maar is voor een groot deel ook zijn werk. Hij controleerde en bestudeerde daarvoor de annales Rodenses, het Rolducsch archief en archivalia ook in het buitenland.

Als leeraar verzamelde Dr. Goossens de stof voor het 3de deel van de Geschiedenis van ons bisdom, en groote verdiensten heeft hij voor het archief van Rolduc zelf, dat hij op uitstekende wijze rangschikte en waarvan hij de cataloog samenstelde.

Ook toen reeds was hij de vraagbaak voor velen, die tot hem kwamen voor geschiedkundige inlichtingen en wist hij bij menigeen belangstelling te wekken voor de historie.

Zoo werd zijn werk te Rolduc de voorbereiding op de belangrijke posities, welke hem later wachtten.

Zijn wetenschappelijke arbeid alhier was evenwel evenmin als later een hinderpaal voor de vervulling van zijn plicht als priester. Dat was en bleef hij in de eerste plaats, en zijn oud-leerlingen bewaren ongetwijfeld aan hem de herinnering van een plichtsbetrachtend en een vroom priester.

De schrijver van dit opstel heeft ongeveer 20 jaar met hem samengewerkt en denkt steeds met eigen stichting aan dien collega. Overal en altijd was hij stipt op zijn post; iederen morgen celebreerde hij in het vroege ochtenduur onder de communauteitsmis; zijn plaats onder de H. Diensten was nooit onbezet; zijn ambt als sacrista vatte hij gewetensvol op. Met woord en voorbeeld spoorde hij de leerlingen aan tot levendigen geloofszin en vroomheid; hij was een wijze en daarom ook gezochte raadgever in den biechtstoel. Met één woord: hij was een waar priester, een priester naar Gods hart.

Nadat Dr. Goossens van hier is vertrokken naar Maastricht, heeft hij ons niet verwend met vele bezoeken, daarvoor was zijn werk te zwaar en te druk, maar hij bewaarde onverminderd zijn belangstelling, zijn liefde voor Rolduc, en wanneer voor bouwplannen en restauraties zijn raad gevraagd werd, kwam hij gaarne naar hier om overleg te plegen en ons te laten profiteeren van zijn kennis en zijn ondervinding.

Rolduc blijft hem daarvoor dankbaar en bidt, dat deze servus fidelis et prudens bij God het rijke loon moge genieten voor zijn rijken arbeid.

Oud-Pastoor Piet Bollen. †

Onder de dooden, die in het Rolducsche Jaarboek van 1934 een dankbare vermelding verdienen, behoort de op 1 December 1933 ontslapen oud-pastoor Piet Bollen. Hij behoorde tot de oude garde der vroegere Rolduciens, want hij bereikte den leeftijd van 76 jaar en mocht 1 Maart 1933 nog op zijn ziekbed den gouden herinneringsdag beleven van zijn heilige priesterwijding. De laatste zes jaren genoot hij het otium cum dignitate in zijn geboorteplaats Maastricht.

Van zijn werkzaam priesterleven heeft Rolduc 14 jaren lang de vruchten geplukt, totdat een inzinking van zijn gezondheid hem dwong een rustiger werkkring te zoeken. Als jeugdig priester begon hij zijn taak te Rolduc in 1883 en toonde van den beginne af een groote liefde voor het vak Geschiedenis, welk vak hij met toewijding en kundigheid gedurende zijn leeraarschap doceerde. Hij werkte er zich zoo in, dat hij een nieuwe uitgave bezorgde, — waarvan de verdiensten ten volle werden erkend, — van enkele der geschiedenisboeken, welke zoo lang te Rolduc werden gebruikt, n.l. die van den vroegeren bekenden Rolducschen geschiedkundige Alf. Brouwers. Ook toen hij in de zielzorg was en den herderstaf voerde in de parochie Berg en Terblijt, bleef de liefde voor de historie van kerk en vaderland hem bij; daarover sprak hij zoo graag en toen nog publiceerde hij lezenswaardige artikels over de geschiedenis van zijn parochie en zijn streek, over de vervolgingen, waaraan de Zuid-Limburgsche katholieken hadden bloot gestaan, en die hen voor de uitoefening van hun godsdienst dreven in de onderaardsche gangen van het Limburgsche mergelland.

Pastoor Bollen was een eenvoudig en levenslustig man, een ijverig priester. Zoo won hij de sympathie van hen, die aan zijn zorgen waren toevertrouwd. Bij zijn parochianen en ook te Rolduc blijft zijn naam in dankbare herinnering.

Johan Zaal. †

Johan Zaal was een stille, eenvoudige jongen, vol plichtsbesef; hij werkte hard met het oog op zijn eigen toekomst en om voldoening te schenken aan zijn vader. Met zijn studie ging het goed en hij verheugde zich in het vooruitzicht, dat hij eerlang met het einddiploma H.H.S. zou heengaan van Rolduc. Naar zijn uiterlijk te oordeelen behoorde hij niet tot de sterksten, doch niemand dacht eraan, dat zijn leven maar van korten duur zou zijn.

Na de Kerstvacantie 1932 keerde hij niet terug met de andere leerlingen. Hier, zoowel als in zijn familie, hoopte men, dat zijn ongesteldheid van voorbijgaanden aard zou zijn, doch weldra bleek, dat een verraderlijke ziekte zich van hem had meester gemaakt. Hij zocht heil in een Sanatorium, maar zonder succes. Daar en later weer in zijn ouderlijk huis voltooide zich dat langzame proces van ondermijning en uitputting, dat hem 3 September 1933 uitgeteerd deed scheiden uit dit leven.

Het waren lange maanden, afwisselend van vrees en vertrouwen, maar vooral tegen het einde van pijnlijke benauwdheid en bitter lijden. Die smarten van lichaam en ziel droeg hij zoo gelaten, dat hij degenen, die hem verpleegden, erdoor stichtte. Hij toonde een groot vertrouwen op den goeden God, Zijne heilige Moeder en de lieve Heilige van Lisieux, wier machtige voorspraak hij hoopvol inriep. Het mocht niet zijn; zijn lichaam verviel, maar zijn ziel won aan kracht en schoonheid; zij werd meer en meer gelouterd door het lijden; zij groeide in offervaardigheid, zoodat hij zijn benauwdheid en zijn smart met berusting aanvaardde en ze zelfs aanbood aan God als offers voor de uitboeting van eigen fouten en die van anderen en voor den bloei van het missiewerk. Zoo gereinigd en geheiligd ging Johan Zaal over in het andere leven, waar, zooals wij vast vertrouwen, het ongestoorde geluk zijn deel moge zijn.

Bernard Riga. †

In 't eerste trimester werd Bernard ziek. Hij zat toen bij ons op vierde Gymnasium.

Eerst werd hij naar de infirmerie gebracht, maar al gauw ging hij naar huis. Leeraren die hem waren gaan opzoeken, brachten z'n groeten over voor onze klas, en dan hoorden we weer iets over zijn gezondheidstoestand.

Wat later vertelde men ons, dat hij naar 't sanatorium gebracht was.

In iedere derde ordevergadering werd voor hem gebeden, en onze hoofdprofessor zei ook af en toe, dat we goed voor hem moesten bidden. Zoo werden we geregeld op de hoogte gehouden van z'n toestand, die langzaam verergerde.

We beseften, dat 't ernstig werd, toen hij van 't sanatorium weer naar huis teruggebracht werd. Voor Paschen kregen we z'n groeten nog en vroeg hij ons voor hem te bidden. Toch dachten we niet, dat hij zoo spoedig sterven zou.

Plotseling echter trof ons het bericht van zijn dood. We schrokken en werden even stil. We dachten, hoe dit jonge leven, dat dezelfde idealen had als wij, afgebroken was, hoe ook hij gehoopt had eens priester te worden.

God echter was tevreden geweest met zijn wil alleen....

's Avonds werd in de kerk de Miserere gebeden en voor iedere les en studie weerklonk het bidden van een tientje van den rozenkrans.

Het zou ons zeer gespeten hebben, als wij onzen klasgenoot niet op zijn laatsten tocht naar het kerkhof hadden mogen vergezellen. 's-Morgens vroeg vertrokken wij, ernstig en stil met de auto-bus naar Beek.

De lucht was grauw. Zwart-grijze wolken vulden heel den hemel. Soms regende het met korte, heftige buien.

Bij 't sterfhuis stond de zwarte wagen, met de neergelaten gordijnen, die straks den doode naar de kerk zou brengen. Een voor een gingen we stil naar binnen, naar de kamer, waar onze vriend lag.

Op 'n witte tafel stond de blank-bruine kist. Er hing 'n treurig licht in de kamer. Heel sterk voelden we allen toen, wat de dood was, want voor ons stond die doodskist met 't zilverwitte kruis, en hier lag een van onze klasgenooten, Bernard, even jong en kort geleden even levenslustig als wij.

We maakten 'n kruis over den doode met gewijde palm en gewijd water. Dan werd hij naar buiten gedragen. De autodeuren klapten open. Voorzichtig werd de kist opgetild en 't kruis schitterde even in de zon, die nu doorgebroken was. De doodskist schoof over de schuivende rollen. De deuren klapten dicht met 'n metaalachtigen klank: 't afscheid voor eeuwig van zijn ouderlijk huis.

Zuchtend sloeg de motor aan. Vreemd klonk z'n geluid door de biddende stemmen. Langzaam trokken we weg. De menschen langs den weg knielden en baden 'n weesgegroetje. De regendruppels glinsterden nog in het gras. Er stond 'n baksteenen kapelletje en daar bleven we staan en baden weer voor onzen gestorven vriend. Hoe dikwijls zal ook hij hier een kort gebed gestort hebben. De weg liep omhoog, tusschen groene korenvelden, met roode klaprozen. Op den top bleven we stil staan bidden. Van hier konden we 't golvende land overzien.

Beneden lag de kerk. Door de galmgaten zagen we de klokken slingeren, die een welkom toeriepen en aan de menschen vertelden, dat een der hunnen opgeroepen was naar den hemel.

Over den grooten weg kwamen de misdienaars met 't koperen kruis en de priesters.

't Lijk werd gezegend, dan trokken we verder door de straat, die breed open voor ons lag. Op de trottoirs stonden de menschen, stil, ernstig. We naderden de kerk. Priesters en koor zongen de psalmen.

Nu werd de kist op 'n lage baar geplaatst en naar binnen gedragen. Men zette haar neer tusschen de blanke, brandende waskaarsen, vooraan in de kerk. Wij knielden ernaast en luisterden naar de psalmen of volgden de stille H. Mis op 't hoofdaltaar.

Dan begon de plechtige Requiemmis voor Bernard en allen baden met den priester mee, toen Christus zich offerde en tot ons

P. BOLLEN †
LEERAAR ROLDUC 1883—1897

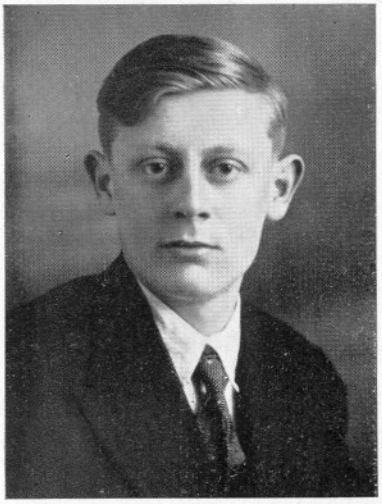

B. RIGA † 17 Juni '34,
LEERLING ROLDUC 1928—'34

J. ZAAL † 3 Sept. '33,
LEERLING ROLDUC 1928—'33

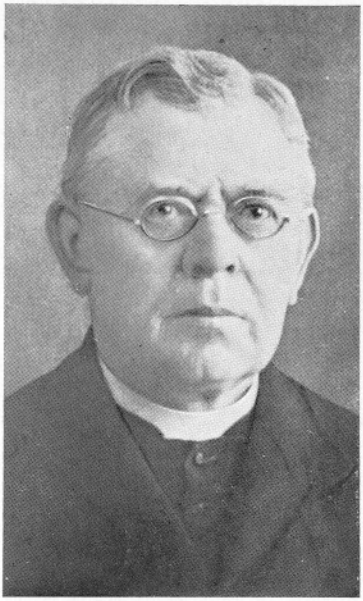

DR. W. GOOSSENS †
LEERAAR ROLDUC 1894—1917

J. BAUR † 14 Maart '34,
LEERLING ROLDUC 1932—'34

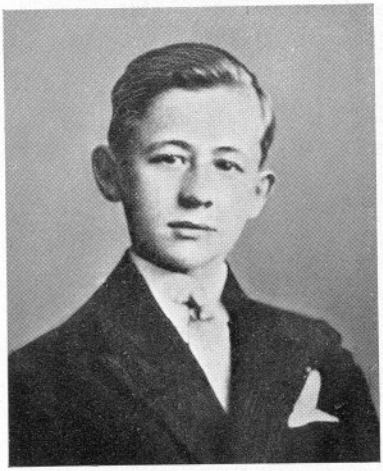

L. SCHIFFELERS † 13 Oct. '33,
LEERLING ROLDUC 1929—'32

Drs. P. G. J. H. M. CRAMER,
Leeraar Rolduc, 1911—'33

G. J. M. CLEVEN,
Onderwijzer Rolduc, 1920—'34

M. OGIER,
Muziek-Leeraar Rolduc, 1930—'34

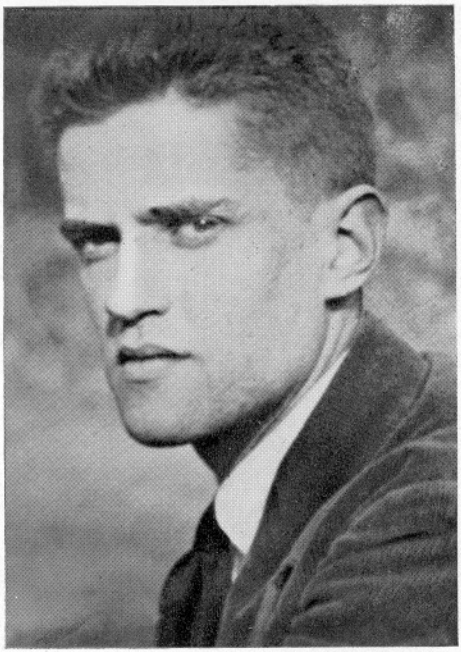

Drs N. VAN DE GRIENDT,
Leeraar Rolduc, 1933—'34

kwam. We vroegen God om onzen vriend op te nemen in Zijn Hemel.

Na de H. Mis werd de Absoute verricht. 't Wijwater glinsterde op 't bruine hout en de wierook klom met ons gebed door de zonnestralen tot God. „Heer, geef z'n ziel de eeuwige rust" vroegen we met den priester.

In twee rijen gingen we naar buiten, voor de laatste keer samen met Bernard. Op 't kerkhof stonden wit de marmeren grafsteenen, ertusschen 'n heuvel bruine klei. Daar was z'n graf. Nu moesten we scheiden, niet voor eeuwig; eens zullen wij onzen vriend weerzien.

De doodskist werd voorzichtig boven 't graf gelegd. Weer viel 't wijwater erop. Wij baden zacht, onze gebeden waren afscheidswoorden. De priester zegende 't graf voor de laatste keer: „Anima ejus et animae omnium fidelium defunctorum per misericordiam Dei requiescant in pace."

Toen gingen we eerbiedig langs 't graf en brachten 'n laatste groet aan Bernard, onzen vriend.

J.

Leo Schiffelers. †

Kinderen kunnen felle dingen soms onbarmhartig-scherp tot uiting brengen. Op 'n middag ontmoette ik bij de portier deze jongen, nadat hij enkele weken was thuis geweest.

„Zoo Leo, kom je weer terug? Heelemaal beter?"

„Nee M'sieu.... koffer halen,.... naar Dekkerswald,.... aan de longen!"

(Hij sprak z'n nederlandsch altijd in versnellend tempo, zoodat 't begin van de zin vaak moeilijk verstaanbaar was). Met 'n lachend gezicht en 'n kinderlijke openheid — kenmerkend voor deze zestien-jarige — had hij z'n lichamelijk leed, zonder iets te verbergen, uitgesproken.

Hij ging. Maar weldra kwam hij weer thuis, en we begrepen....

Ik ben nog eens bij hem geweest. Hij lag te bed, lang en mager, altijd nog het fleurige blinken in zijn oogen, en het lachende in gelaat en stem. En hij vertelde: na de groote vacantie zou hij terugkomen, en hij zou een nieuw foto-toestel koopen, en hij zou nog meer goudvisschen aanschaffen voor zijn aquarium, en hij zou....

Onverwoestbaar optimisme. Wat kon ik anders doen, dan met hem afspreken samen te bidden voor een spoedig herstel.

Maar de ziekte deed haar werk, onverbiddelijk en meedoogenloos. Hij stierf 13 October 1933.

Wij missen zijn stralende vriendelijkheid en kinderlijk-blijde opgewektheid, doch wij hopen en bidden, dat zijn jonge ziel de nooiteindigende blijheid is binnengegaan.

Leo, deducant te angeli....

J. B.

De kleine Jean Baur. †

Wij zagen het spel van „Elckerlyc" in het stemming-scheppende weten, dat de kleine Sjang op het punt stond de weg van Elckerlyc te gaan. Ook hij had de waarschuwing gekregen, dat het tijd werd om „rekeninghe" te doen, en al één keer was „die Doot" hem heel nabij geweest, „die Doot, die niemant en spaert".

Maar och, wat is spel bij de schoone werkelijkheid van dit ontroerend sterven?

Hij was ziek geworden en opgenomen in het hospitaal, „ter observatie". Wie dacht aan een ernstige wending? Ik hoorde voor 't eerst ervan met deze woorden:

„Het zou me niets verwonderen, als Onze Lieve Heer die kleine haalde, ... zoo'n brave, reine jongen, dat zie-je op z'n gezicht".

Het was een priester-leeraar, die ze sprak.

Wel merkwaardig deze formuleering: voor mij was het de eerste bewustwording van de gevaarlijke toestand; voor Sjang, het mooist denkbare paspoort voor de reis naar het verre land. Misschien geeft dit zonderlinge

woord wel een verklaring, waarom deze sterke ziel opeens werd opgeroepen. Het was de goede vrucht, die de goddelijke Tuinier zag, en die Hij begeerde te plukken, spoedig. Maar eerst moest ze heel en al rijp gestoofd worden onder de zengende zon van het lijden, alle wrangheid moest weggegloeid worden door de brandende stralen van de pijn: een versneld rijpings-proces.

En het lijden heeft boven hem gehangen, voortdurend, fel en verhevigd....

Ik heb hem gezien,.... vreemd, dat blauwe lint om zijn hals, een accent van feestelijkheid bij dat zwaar-geteisterd, onrustig-woelend hoofd. Ik heb zijn witte handen, dorstig van koorts, zien tasten naar de koelheid van de wand, en dan weer naar zijn moeder grijpen, haar streelend: „Mamma!"

Ik heb zijn klagende stem gehoord dat de pijn niet te dragen was, en even later „alles wat Jezus van me vraagt".

Men had hem aangeraden zijn lijden op te offeren voor een vastgestelde intentie. En 's morgens vertrouwde hij z'n raadgever toe, dat hij iets heel extra's had gedaan.... voor de missie: verschillende uren de koortsdorst gedragen zonder te drinken; „bijna" de heele nacht had hij het volgehouden!

Zijn bediening was een gebeurtenis geweest, die een ontroering deed rillen door allen die op zijn kamer zaten. Hij bad hardop, met die onbeschrijfbare hartelijkheid van zijn eigen gewone jongens-woorden: elke formule was weggevallen in de zuivere onmiddellijke samenspraak van God en ziel.

Daarna had hij een stil verzoek: de Rector van het ziekenhuis moest hem aan zijn oor fluisteren, of de dood nu werkelijk nabij was. Met 'n half antwoord nam hij geen genoegen: hij wilde eerlijk de waarheid weten. Toen heeft hij zich heelemaal losgemaakt van de tijd, sterk en dapper wachtte hij het laatste oogenblik.

De volgende dag was ik bij hem. Tusschen al zijn pijn, opeens 'n rustige vraag met een vreemde inhoud, die ik niet direct begreep, niet durfde begrijpen:

„Meneer, hoeveel koorts kan ik hebben?"

„Ik denk acht en dertig, jongen."

„Nee meneer, hoeveel koorts dat ik *kan* hebben?"

't Was een oogenblik stil, een verwarde stilte door die overrompelende vraag.

„Och Sjang, wel twee en veertig en nog meer....".

Ik zag, hoe de moeder zich dapper hield: „Nee kind, zoover is het nog niet....".

Ik ben van hem weggegaan die laatste keer, geslagen door zijn pijn, getroffen door zijn sterke, stil-huilende moeder, maar ook met iets over me van geluk en blijheid, omdat ik voelde dat een wondere loutering zich hier voltrok. De vrucht kon wel haast vallen in de schoot van de Schepper....

Twee dagen later is hij gestorven.

Het versnelde rijpings-proces had precies een maand geduurd.

Mijn beste kleine Sjang, onze Elckerlyc, wij hebben voor jou gebeden, bid jij nu ook voor ons, bid voor je goede ouders en je zusjes, bid voor je klasgenooten, die je lichaam naar 't kerkhof hebben gedragen, bid voor Rolduc, en voor allen die eens met jou hebben gewoond in dit huis.

J. B.

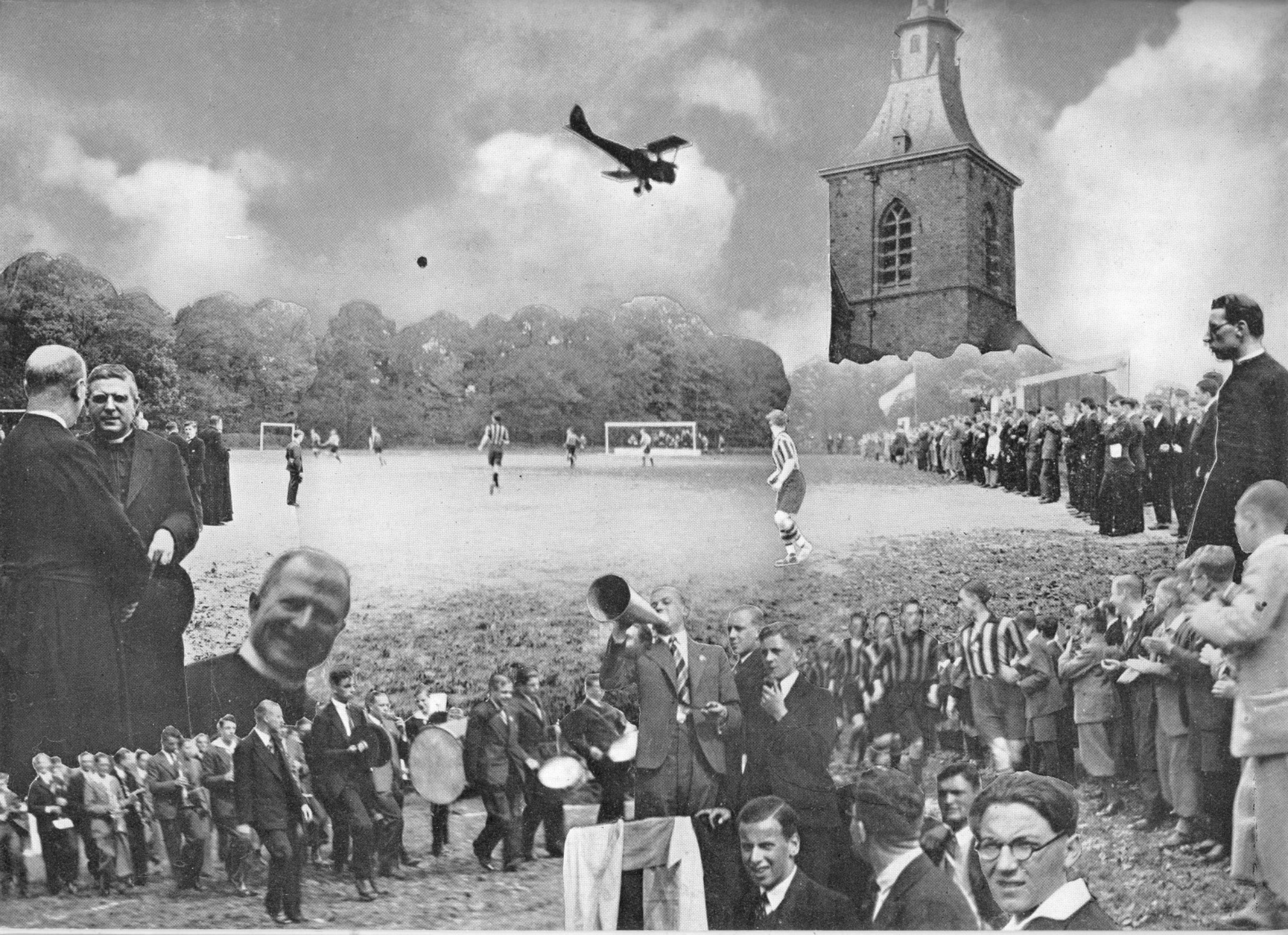

art. Jrb 1934 blz. 67 - 73 verder met blz 3/9

(N.B. De voetnoten staan direct achter de betrokken alinea)

Wat oude Bidprentjes verhalen.

In het archief der stad Keulen bevindt zich een omvangrijke verzameling bidprentjes, die zeven zware banden omvat, en die voor het grootste gedeelte, vooral de oudste, uit de beroemde collectie MERLO stammen. Heel bijzonder trekken de oudste overlijdensberichten de aandacht, welke tot het begin der 18e eeuw teruggaan en welke stammen uit het Rijnland en Westfalen, alsook uit Holland en België. Vorm en inhoud ervan zijn verschillend naargelang de positie, welke de overledene in zijn leven bekleedde.

Terwijl in doorsnee de prentjes naar *vorm en inhoud* slechts bijkomstig verschillen van de tegenwoordige, vallen de doodsberichten van geestelijken en personen van hoogeren stand uit de 18e eeuw op én door hun ongewone grootte én door hun zwart-witte teekeningen en versieringen.

Toen ik de verzameling doorzag, stiet ik op een rij bidprentjes van personen uit de beroemde abdij Rolduc. Deze zullen we hier even nagaan.

("sierlijst")

ANNO millesimo septingemesimo octuagesimo primo die decimâ mensis Decembris horâ nonâ vesperrinâ extremis Eclesiae Sacramentis praemunitus piè in Domino obiit

REVERENDISSIMUS DOMINUS

D. JOANNES JOSEPHUS HAGHEN ,

'CANONICORUM REGULARIUM VETERIS INSTITUTI ORDINIS S.ti AUGUUSTINI IN ABBATIA RODENSI ABBAS TRIGESIMUS OCTAVUS.

AEtatis suae Anno 83.tio , Religïosae Professionis 64.to, Dignitatis Sacerdotalis 59.no, oneris Abbatialis 25.to. Ejus anima pietatis.christianae suffragiis comrnendatur.

REQIESCAT IN PACE.

Het oudste bidprentje van Rolduc in de verzameling Merlo is dat van den Abt JOHANN JOSEPH HAGHEN, die van 1757 gedurende 24 jaar het klooster bestuurde en aldaar op

den 10den December 1781 's-avonds tegen 9 uur zalig in den Heer overleed.
Hierbij een fotocopy van dit herinneringsblad:

ANNO milleſimo ſeptingenteſimo octuageſimo primo die decimâ menſis Decembris horâ nonâ veſpertinâ extremis Eccleſiæ Sacramentis præmunitus piè in Domino obiit

REVERENDISSIMUS DOMINUS

D. JOANNES JOSEPHUS HAGHEN,

CANONICORUM REGULARIUM VETERIS INSTITUTI ORDINIS S.ti AUGUSTINI IN ABBATIA RODENSI ABBAS TRIGESIMUS OCTAVUS.

Ætatis ſuæ Anno 83.tio, Religioſæ Profeſſionis 64.to, Dignitatis Sacerdotalis 59.no, oneris Abbatialis 25.to. Ejus anima pietatis chriſtianæ ſuffragiis commendatur.

REQUIESCAT IN PACE.

Het prachtige herinneringsblad van dezen verdienstelijken prelaat onderscheidt zich vooral door zijn grootte - het is ongeveer 50 c.M. breed en 40 c.M. lang - maar het is ook zeer merkwaardig door zijn rijke uitvoering en versiering der randlijsten, zoodat men dit "bidprentje" met recht als een van de mooiste en karakteristiekste oudere exemplaren qualificeeren kan. De heele uiterlijke versiering van het "prentje", stemt overeen met den overdadigen smaak van den destijds nog heerschenden Rococo-stijl, die ook de kleinkunst beheerschte en overal naar wegen en middelen zocht om zooveel mogelijk, ook wat schijnbaar niet te zeggen was, uit te drukken. En zoo is in overeenstemming met den smaak van dien tijd veel, wat men in den tekst moeilijk tot uitdrukking had kunnen brengen, in beeld gebracht.

Deze voorstellingen deelden de tijdgenooten en ingewijden veel mede uit het leven en den werkkring van den overledene, wat men wegens de beperkte ruimte in den tekst niet kon opnemen.

Laat ons nu het boven afgedrukte bidprentje eens nader bezien. In het midden hebben we den eigenlijken tekst. Deze is, als men het b.v. met het zeer uitvoerige In memoriam van Nicolaas Heyendael vergelijkt, uiterst sober gehouden en luidt als volgt:

Anno millesimo septingentesimo octuagesimo primo die decima mensis Decembris hora

nona vespertina extremis Ecclesiae Sacramentis praemunitus pie in Domino obiit

Reverendissimus Dominus

D. JOHANNES JOSEPHUS HAGHEN

Canonicorum Regularium veteris Instituti ordinis Sti Augustini in Abbatia Rodensi Abbas Trigesimus Octavus Aetatis suae anno 83tio Religiosae Pröfessionis 64to Eius anima pietatis christianae suffragiis commendatur.

Requiescat in pace.

Dit eigenlijke overlijdensbericht is aan de vier zijden omgeven met teekeningen, die niet alle even artistiek zijn uitgevoerd.

Beginnen we bij den bovensten rand:

In het midden is een uurwerk aangebracht, door treurende engeltjes vastgehouden, welke het doodsuur van den overledene aangeeft (hora non a vespertina). Daarenboven toont de bovenrand de symbolen van de hoogste geestelijke en wereldlijke macht op aarde. Links van het uurwerk zien we op een kussen de pauselijke tiaar met Petrus' sleutels en den herderstaf; rechts eveneens op een kussen de keizerskroon, naast scepter en rijkszwaard. Deze symbolen bevatten ongetwijfeld een aanduiding der hooge positie, welke de overledene bekleedde. Zijn waardigheid van *abt* heeft hij aan het opperhoofd der Christenheid, den Paus, te danken, door wien hij in zijn ambt bevestigd is na de keuze door den bisschop van het diocees.

Bovendien is hij voor zijn abdij met haar uitgebreide bezittingen leenman van den keizer, die zijn benoeming in een oorkonde plechtig heeft bevestigd. Tegelijkertijd wijzen deze afbeeldingen echter er ook op, dat de overledene tegelijk wereldlijk en geestelijk vorst (in één persoon) was. Hij was immers als abt van Rolduc tevens ook wereldlijk landheer van de Pandheerlijkheden Kerkrade en Merkstein en voorzitter der staten van het land 's Hertogenrade en de provincie Limburg. In den benedenrand zien we in het midden een geopende lijkkist waaruit de Dood oprijst en waarop deze, op de vergankelijkheid van al het aardsche wijzende, woorden staan: Hodie mihi, cras tibi (heden ik, morgen gij). Links ervan zijn in barok-ornamenten enkele zinnebeelden van wetenschap en kunst aangebracht: een aardglobe, een schilderspalet, cirkel, teleskoop, hoekmeter en inktpot, daarnaast ook werktuigen, zooals bijl, ladder, tang en hamer. Deze emblemen duiden aan, dat de overledene in zijn leven beschermer was van de kunsten en wetenschappen.

Twee dezer emblemen wijzen zelfs op een persoonlijke werkzaamheid van den overledene op dit gebied. De inktpot n.l. wijst op de werkzaamheid van Haghen als schrijver, terwijl het schilderspalet aanduidt, dat de overledene zich in zijn jeugd ook met schilderen heeft bezig gehouden 1).

NOOT 1) Vgl. RoIduc in Woord en Beeld, pag. 149 en 150. (einde noot)

De werktuigen tenlotte zeggen ons, dat onder het bestuur van den overleden abt talrijke

herstellingswerken aan de abdijgebouwen en kloostergoederen zijn uitgevoerd. Rechts van de lijkkist zien we de meest verschillende gereedschappen van landbouw en industrie, zooals hooivork, zeis, sikkel, dorschvlegel, pikhouweel en schop. Ook hier kan een ingewijde gemakkelijk raden wat de teekenaar wilde zeggen: de abdij bezat talrijke landgoederen; waarop leenmannen en pachters van het klooster zaten en hun bestaan vonden. Hak en schop tenslotte wijzen op den mijnbouw der abdij, die onder Haghen een geweldigen opbloei beleefde en die voor de door vele oorlogen verarmde bevolking een nieuw loonende bron van inkomsten schiep. De *linkerrand* vertoont in het midden weer een voorstelling van den dood, die in zijn hand den gebruikelijken zandlooper houdt. Boven en beneden zien we de teekenen der priesterlijke waardigheid van priester en abt, en wel beneden: een kazuifel, twee bonnetten, een wijwatersvat met kwast en een wierooksvat; boven twee gekruiste kromstaven, een mijter en een monseigneurshoed.

Op den rechterrand tenslotte is in het midden weer de alles bedwingende dood voorgesteld; de dood draagt hier een lampje in zijn hand. Verder bevat deze rand de kenteekenen van het wereldlijke gezag, alsook van het beroep van ridder en krijger, nl. boven drie kronen, een scepter en een zwaard, beneden een helm met visier, een trom, een vlag, degen, geweer en zelfs een loop van een kanon. Dus de laatste rand staat in scherp contrast met den tegenoverliggenden linker, daar hier de tegenstelling tusschen het streven van den geestelijken stand en den wereldlijken d.i. den ridderstand uitgedrukt wordt.

Zoo beantwoordt dus de rijke versiering van de bidprentjes van Mgr. Haghen heelemaal aan den kunstsmaak van dien tijd, die gaarne overal zooveel mogelijk decoratief wilde zijn. Interessant is het vooral, hoever men bij dit streven ging, om in plaats van 'n uitvoerigen tekst, zinnebeeldige voorstellingen te plaatsen.

Bij personen van niet zulken hoogen rang zijn die teekeningen natuurlijk veel eenvoudiger, meest niet persoonlijk en dus alleen decoratief. Dat is het geval met het tweede groote bidprentje uit de Rolducsche gemeenschap n.l. het overlijdensbericht van den geleerden geschiedschrijver van het Limburgsche land SIMON PETER ERNST, die in 1807 als pastoor van Afden overleed. De grootte van deze aankondiging komt overeen met die van Haghen. De randversiering is echter eenvoudig, met rechte lijnen. Men moet hier echter bedenken, dat tusschen het jaar van overlijden van abt Haghen en dat van Ernst de groote Fransche Revolutie ligt, die, evenals in het openbare en juridische leven, ook op het gebied der kunst een volledige ommekeer heeft gebracht. In plaats van de rijke monumenten der Barok en Rococo is de nuchtere, elke overdrijving verwerpende kunstrichting van het Empire met zijn strenge rechte lijnen gekomen. De tekst van dit bericht, eveneens in het Latijn, is de volgende:

Jesus, Maria, Joseph, Augustinus.

Daaronder de voorstelling van drie doodsemblemen in dien tijd gebruikelijk.

Anno salutis millesimo octingentesimo decimo septimo, mensis Decembris die undecimo, quadrante ante nonam vespertinam, ex diuturno, typho nervoso reconvalescens, tandem hydrope pectorali exhaustus, suetis morientium Sacramentis iterato munitus, inter astantium preces, quas mortem praesentiens ipsemet ultimis verbis petiverat, placide in Domino obiit anno aetatis 74 to.

Admodum reverendus doctissimusque Dominus

SIMON PETRUS ERNST,

Canonicus regularis abbatiae olim Rodensis, sacrae Scripturae et Theologiae per plures annos Professor, Parochiae in Afden, cuius benefactor munificentissimus fuit, in annum trigesimum primum Pastor zelotissimus, Societatis Academicae Scientiarum Bruxellensis membrum.

Cuius viri raram Theologiae et Historiae scientiarum pari cum animi demissione jungentis panegyrin de adulatione minime suspectam pauperum fletus, parochianorum singultus, confratrum dolor maximus omniumque notorum, praesertim eruditorum condolens affectus abunde praedicant. Perdilecta eius anima fidelium sacrificiis et precibus recommandatur, ut quantocius aeterna requiescat in pace.

AÇUISGRANI TYPIS THOMAE VLIECKX.

Naast deze groote aankondiging van den bekenden schrijver van de "histoire du Limbourg" bevat de verzameling Merlo nog twee kleinere bidprentjes van Ernst: de tekst daarvan is een slechte Duitsche vertaling van bovenstaanden Latijnschen tekst.

De achterkant van een prentje laat een technisch goed uitgevoerde voorstelling zien, de achtergrond wordt gevormd door een rijke bibliotheek; daarboven hangt een portret van den H. Augustinus met aureool en boven die aureool een mijter met het onderschrift: S. Augustinus Doctor Ecclesiae. Voor de bibliotheek staat een schrijftafel met inktpot en ganzeveer, en daarvoor een bureaustoel met hooge leuning. Deze voorstelling toont n.l. het door den dood van Ernst verweesde studeervertrek van den ver buiten de landsgrenzen bekenden en geleerden professor in de godgeleerdheid en geschiedenis. Behalve bij de groote overlijdensaankondigingen bevat de Keulsche verzameling verder nog 9 bidprentjes van voormalige koorheeren der abdij Rolduc, die wat hun vorm betreft, van weinig belang zijn, aangezien ze in dat opzicht weinig van de tegenwoordige verschillen. Maar wel de inhoud interesseert ons, omdat we hieruit veel vernemen over den voor een groot deel zeer bewogen levensloop van die mannen, welke een noodlottig gebeuren uit hun beschouwende rust verdreef en een gedeeltelijk onzekere toekomst deed tegemoet gaan. Ik geef nu kort den inhoud van deze brieven en wel in chronologische volgorde naar de data van overlijden.

JOHANN KASPAR KEMMLING.

10 Juli 1734 geboren te Kleintroisdorf in de parochie Kirchherten, trad evenals zijn broer Joseph Adam in het jaar 1755 in het klooster te Rolduc. Na zijn priesterwijding op den 23sten December 1758, was hij eerst werkzaam als vice-pastoor te Eupen en Kerkrade, en werd dan tot pastoor in Membach benoemd. Daarna ging hij als secundarius

2), als hulp voor den ziekelijken Prior Gerhard Heyendael naar het klooster Marienthal aan de Ahr.

NOOT 2) De tweede geestelijke die den Prior hielp in de zielzorg. (einde noot)

In het jaar 1775 zond abt Haghen Kemmling als pastoor naar Lommersum, waar hij nog 40 jaar uiterst zegenrijken arbeid verrichtte. In 1815 legde hij zijn ambt wegens ouderdomszwakte neer en stierf, diep betreurd door zijn gemeente, te Lommersum op den 4den Maart 1821 in den ouderdom van bijna 87 jaar.

PETER JOSEPH CORNELI.

Hij stamde uit het nabij gelegen Broichhausen (Rimburg), waar hij in 1750 het levenslicht aanschouwde. De roepstem van zijn hart volgend, trad hij in de abdij van Rolduc en na beëindiging der theologische studies werd hij in Luik tot priester gewijd. Nadat hij korten tijd als vice-pastoor in Doveren en Eupen had gewerkt, werd hij door zijn overheid teruggeroepen en was daar vele jaren lang tot tevredenheid van zijn abt Lector in de theologie. Daarna ging hij weer in de zielzorg en wel als pastoor naar Doveren. Zijn levensavond bracht hij door als rector in zijn geboorteplaats Broichhausen, waar de grijze priester nog met de frischheid van een jongeling onvermoeibaar voor het zieleheil der hem toevertrouwde geloovigen werkte. Hij stierf hier 18 April 1822 in zijn 73 ste levensjaar.

SERVAAS KREISCHER.

4 November 1756 in Henri-Chapelle geboren, trad hij in 1781 in de abdij. De priesterwijding ontving hij op den 6den Maart 1784. Vier jaar later zond hem abt Chaineux in de zielzorg naar Lommersurn, waar hij vele jaren als vice-pastoor onder zijn confrater

pastoor Johann Kaspar Kemmling werkte, wiens opvolger hij werd in 1815. Hij stierf te Lommersum ten gevolge van een boosaardige koorts op den 5den September 1822, bijna 66 jaar oud.

JOHAN TILMAN LAURENT TüRCK.

Hij stamde uit het Hertogdom Jülich en werd 11 April 1743 op den hof Perings bij Bedburg-Reiferscheid geboren. Zooals twee broers, koos ook hij den geestelijken stand en begon in 1759 te Rolduc zijn noviciaat. In 1762 legde hij daar de kloostergeloften af en werd in 1768 te Luik tot priester gewijd. In 1779 werd hij zielzorger ter ondersteuning van den zieken pastoor Joseph Antoon Fabritius, wiens opvolger hij een jaar later werd,

aan de Mariakerk te Herzogenrath. Hier was hij als ijverig zieleherder werkzaam tot het einde zijns levens en droeg dagelijks de H. Mis voor zijn kudde op, zooals het bidprentje zegt, en waakte als een vader over zijn geloovigen. Türck stierf den 27sten Februari 1823, bijna 80 jaar oud.

TILMAN LAURENT WELTER.

Hij was een dorpsgenoot van Türck en werd 19 Juni 1752 te Bedburg geboren. Op den 15den Augustus 1777 legde hij te Rolduc de kloostergeloften af en werd spoedig daarna te Luik tot priester gewijd. Hij was eerst vice-pastoor te Kerkrade, werd echter vervolgens door zijn abt in het klooster teruggeroepen, waar hij jaren lang het ambt van gastenpater bekleedde (receptor hospiturn). In 1808 werd hij tot pastoor in Waubach benoemd. Het bidprentje zegt van hem letterlijk: "Zijn bijzondere en onuitputtelijke vrijgevigheid voor de versiering van zijn parochiekerk maakte hem tot een voorbeeld en hij kon met den psalmist zeggen: Heer, de ijver voor uw huis heeft mij verteerd". Welter stierf op 72-jarigen leeftijd op 6 April 1824 aan longontsteking. 3)

NOOT 3) Na de opheffing der abdij kwam het beroemde relikwie van het H. Kruis, dat zich sedert 1663 in Rolduc bevond, bij de verdeeling der kloosterschatten, in het bezit van Welter, die ze naar Waubach bracht, waar ze nog heden een voorwerp van algemeene vereering voor de heele omtrek is. - Vgl. hierover ook "Rolduc in Woord en Beeld", pag. 58 e.v. (einde noot)

JOHAN HENDRIK PHILIPPEN.

Geboren te Kückhoven in het jaar 1754, werd hij na zijn intreden in de abdij Rolduc in 1779 tot priester gewijd. Uitsluitend werkzaam in de zielzorg, was hij achtereenvolgens als vice-pastoor in Lommersurn, daarna als Secundarius in het klooster Marienthal, dan a1s vice-pastoor in Henri-Chapelle en Herzogenrath werkzaam, en werd in 1817 pastoor te Membach, waar hij, 17 Juni 1824 wegens ouderdomszwakte op 70-jarigen leeftijd overleed.

MARTINUS GOSWIJN LANKHART.

Hij werd in het jaar 1753 te Ahrweiler,de voornaamste plaats van de Ahrstreek, geboren. Als koorheer der abdij Rolduc, was hij achtereenvolgens als vice-pastoor te Lommersurn, Baelen en Eupen werkzaam, en werd tenslotte door zijn geestelijke overheid als pastoor naar Hersel gezonden. Tegenslag en woelige tijden, zoo zegt het bidprentje, noodzaakten hem deze plaats te verlaten. Het laatst was hij als pastoor te Endenich bij Bonn werkzaam, waar hij in 1822 wegens een beroerte zijn ambt neerlegde en op den 11den Januari 1825, diep betreurd door zijn vroegere parochianen, in den ouderdom van 72 jaar overleed.

DIONYSIUS JOSEPH ZENTIS.

Te übach in het land 's-Hertogenrade in 1763 geboren, studeerde hij eerst philosophie en trad dan in de abdij Rolduc. In het jaar 1794 ging hij als kapelaan naar Baelen en werd aldaar in 1804, na het overlijden van zijn pastoor en confrater Theodoor Jerusalem, tot diens opvolger benoemd. Na 23 jarigen onvermoeibaren arbeid in den wijngaard des Heeren, werd hij door den Hemelschen Vader tot de aan de getrouwe arbeiders beloofde vergelding opgeroepen. Hij overleed te Baelen den 3den Mei 1827 in den ouderdom van 64 jaar.

JOHAN JOSEPH MULLER, Dr. Theol.

26 December 1768 te Rheinbach, bij Bonn geboren, kwam hij op 18-jarigen leeftijd, na beëindiging van zijn gymnasiale en philosophische studies naar de abdij Rolduc en werd in 1793 te Luik tot priester gewijd. Tengevolge der Fransche Revolutie zag hij zich spoedig gedwongen met zijn confraters, die in het klooster verbleven, de verheffende stilte der abdij met de ballingschap te verwisselen. Hij volgde zijn abt op diens vlucht naar Duitschland, in de hoop weer spoedig naar zijn geliefd Rolduc te kunnen terugkeeren. Maar Gods raadsbesluit wilde anders, en de koorheer Müller zag zich genoodzaakt een plaats in de zielzorg te aanvaarden. Hij ging als kapelaan naar Eupen, waar hij na den dood van zijn confrater koorheer Johannus Houben tot "Oberpfarrer" werd benoemd. Daar zijn arbeid als zielzorger de onverdeelde waardeering bij zijn overheid had gevonden, werd hij bij de oprichting van het metropolitaankapittel te Keulen tot lid ervan benoemd, als aartsbisschoppelijk Poenitencier aan de domkerk aangesteld, en werd later tot geestelijk raadsman en "Examinator synodalis" bevorderd.

Hij stierf in dat ambt den 18den Mei 1850 in den ouderdom van meer dan 80 jaar als voorlaatste der koorheeren der voormalige abdij Rolduc.

Hiermee sluit de rij der bidprentjes van voormalige leden der abdij Rolduc in de verzameling Merlo. De gegevens, welke wij uit den inhoud van deze doodsprentjes putten, vormen een welkome aanvulling en gedeeltelijk ook een correctie van de Catalogus Canonicorum regularium Abbatiae Rodensis, welke zich in het archief van het Klein-Seminarie Rolduc bevindt. Ik zou echter de rij der laatste Rolducsche koorheeren niet willen besluiten, zonder nog twee mannen te gedenken, wier bidprentjes zich in mijn bezit bevinden en welke in dezen samenhang volledigheidshalve niet mogen ontbreken. De eerste is de man, wiens schitterende verdienste het is, dat Rolduc voor zijn oeroude bestemming behouden bleef en dat heden in de oude en eerbiedwaardige kloosterruimten de imposante studie-inrichting en het Klein-Seminarie voor het bisdom gehuisvest zijn. Het betreft hier de koorheer Kruyder, wiens portret bij den ingang van de kamer van den Directeur, tusschen verschillende portretten van vroegere abten een eereplaats inneemt.

JOHAN JOSEPH KRUYDER.

De overledene was geboren te Henri-Chapelle 15 Maart 1763. Na de voltooiing van zijn

gymnasiale studies volgde hij zijn neiging tot het priesterschap en trad in de abdij Rolduc. Den 8sten Febr. 1788 legde hij hier de kloostergeloften af en werd 18 Juni 1791 tot priester gewijd. In 1803 volgde hij met meerdere huisgenooten, die nog niet in de zielzorg werkzaam waren, zijn abt, toen deze naar Duitschland uitweek. Vandaar teruggekeerd, wijdde hij zich aan de zielzorg, successievelijk te Kerkrade, Alsdorf en Afden, waar hij 12 December 1817 als opvolger van Simon Ernst tot pastoor werd benoemd. Het was de innigste wensch van Kruyder en van alle nog levende confraters, de abdij en de daarbij behoorende goederen voor het oorspronkelijk doel te behouden, zooals het hun destijds gelukt was, deze uit de handen der Fransche republiek terug te koopen. Zoo werd Kruyder het werktuig, waarvan God zich bediende, om het Klein-Seminarie te Rolduc met zijn gebouwen en aangrenzend akkerland van 300 morgen en 90 morgen bosch op te richten. Zijn vertrouwen op het verrijzen van zijn geliefd Rolduc tot nieuwen glans, had hem niet teleurgesteld, en de door hem gevestigde spreuk: "Gottes Segen ruhet über diesem Hause", zou in vervulling gaan. Niet minder waren zijn verdiensten voor zijn parochie. Vooral de armen hadden zijn zorg. Ondanks zijn hoogen ouderdom was hij onvermoeid in de vervulling zijner pastorale plichten. Hij overleed 24 April 1846 tengevolge van een longontsteking, welke hij in den biechtstoel had opgeloopen, in zijn 84ste levensjaar.

Ik sluit nu deze uiteenzetting met een bespreking van het bidprentje van den laatsten koorheer der abdij Rolduc:

JOHANNES CORSTEN.

Hij werd 29 December 1768 te Kückhoven bij Erkelenz geboren. Na zijn gymnasiale studies aan het Jezuieten-college te Düsseldorf te hebben beëindigd, trad de overledene in de Augustijner abdij te Rolduc. In 1795 werd hij te Keulen tot priester gewijd. Door de Fransche Revolutie verdreven, volgde hij zijn abt in de ballingschap en vertoefde te Hamburg, Bremen en Münster. In laatstgenoemde stad stond in 1796 de ziek geworden abt Chaineux op dringend verlangen van een achtenswaardig en pastoor, den veelbelovenden jongen geestelijke af, om voorloopig mee te helpen in de zielzorg te Henri-Chapelle, hopende hem heel spoedig, na het luwen van den storm weer bij zich te nemen. In 1815 kwam Corsten als pastoor naar Lontzen, waar hij tot zijn dood bleef. In het door zijn kapelaan Mennicken geschreven "in memoriam", staat aan het einde: In ipso Abbatia Rodensi, cui fuerat olim adscriptus, *novissimum* videt perire filium. Corsten heeft de verschillende uitvaartdiensten zijner confraters in de abdijkerk te Rolduc telkens verricht. Hij zelf overleed in den hoogen ouderdom van 82 jaar op 18 Juli 1850.4)

NOOT 4) De pachthoeve Crombach van de abdij, die evenals de abdij, in 1797 door S. P. Ernst was teruggekocht, kwam later in het bezit van koorheer Corsten. Deze vermaakte deze prachtige hofstede aan zijn familie, welke haar nog in de 90er jaren van de vorige eeuw in bezit had. (einde noot)

Dr. GIERLICHS,

Herzogenrath.

(OCRLC2006)

Een mooie dag in het eerste trimester van het afgeloopen schooljaar: Het bezoek van Z. H. Exc. Mgr. Diepen op 1 Oct. 1933.

Betrekkelijk lang was het geleden, dat Z. H. Exc. Mgr. Diepen, bisschop van Den Bosch, Rolduc met zijn bezoek vereerde.

Wij wisten evenwel, dat een invitatie onzerzijds in goede aarde zou vallen en spoedig, nadat deze verzonden was, kwam dan ook het bericht, dat Mgr. gaarne van zijn jaarlijksch vacantie-verblijf te Valkenburg zou gebruik maken, om ons huis en zijn bewoners te bezoeken, ja zelfs, dat Z. H. Exc. bereid was, om bij die gelegenheid een plechtige pontificale Hoogmis in onze kerk op te dragen. Onnoodig te zeggen, dat heel Rolduc opgetogen was over deze tijding, en dat men gaarne aan het werk ging om dezen hoogen gast een waardige ontvangst te bereiden.

Mgr. zou komen op 1 October, Rozenkrans-Zondag. Het programma van dien dag vermeldde de pontificale hoogmis, de plechtige begroeting op de groote speelplaats, het feestdiner van alle leeraren en leerlingen met Mgr. in de groote eetzaal, en in den namiddag de Rozenkransprocessie, waaraan Z. H. Exc. zou deelnemen.

Goddank trok de zware mist, waarmee de 1ste October inzette, en die Mgr's autotocht van Valkenburg naar hier niet zoo prettig maakte, op en kregen wij een mooien blijden zonnedag. Tegen 9 uur beierden de Rolducsche klokken den bisschop-oudleerling het welkom toe. Spoedig daarna schreed Mgr. gehuld in de Cappa Magna, voorafgegaan door het jongenskoor, dat zijn mooien zang deed galmen door de eeuwenoude gangen, de acolythen en de priesterleeraren in superplie, het imposante kerkgebouw binnen. Onmiddellijk zette ons mooie orgel, met echt vaardige hand bespeeld door Mhr. Zeijen, zijn machtige muziek in, en terwijl de bisschop op zijn troon werd gekleed, voerde het koor onder de kundige leiding van Mhr. Zuylen op hoogstaande wijze het Ecce Sacerdos van Smyers uit.

Een pontificale hoogmis was te Rolduc sedert lang niet meer opgedragen, en het is dan ook niet te verwonderen, dat er in de kerk een levendige en vrome belangstelling was waar te nemen voor deze grootsche plechtigheid.

Altijd maken de kerkelijke diensten te Rolduc een verheffenden indruk, maar heel bijzonder op dezen dag, nu de rijke liturgie zich in al haar pracht ontplooide op het hooge priesterkoor, nu de hooge gestalte van den bisschop, dragend de teekenen zijner hooge macht en waardigheid, zich telkens statig bewoog van den troon naar het altaar, en omgekeerd, nu de mede officieerende priesters hun beteekenisvolle taak streng liturgisch en in regelmaat vervulden, nu de talrijke misdienaars in hun kleurig rood en wit, stemmig hun werk verrichten, nu de verschillende gedeelten van het H. Misoffer elkander opvolgden, terwijl blanke geurige wolkjes opstegen uit de in cadans zwaaiende wierookvaten en de met diep gevoel vertolkte Gregoriaansche zang heel die plechtigheid begeleidde.

Zij eindigde met het Tantum ergo, en den zegen met het Allerheiligste, in haar geheel een onuitwischbaren indruk achterlatend bij allen, die erbij mochten tegenwoordig zijn.

Half twaalf had de officieele begroeting plaats op de groote cour. Toen Z. H. Exc., omgeven door de leeraren op het met planten versierde balcon verscheen, klonken hartelijk handgeklap en blijde tonen van Rolduc's Harmonie en onmiddellijk traden een paar honderd leerlingen onder aanvoering van Mhr. Vaessen aan, om eerst in gesloten gelederen, den bekenden groet aan Mgr. brengend, voorbij te trekken en zich dan op

te stellen voor de ingestudeerde gymnastische oefeningen. Dan was het de beurt aan een achttal kleinere leerlingen, om in een spreekkoor en onder aanbieding van bloemen den hoogen gast te verwelkomen. Die taak herhaalde vervolgens de Directeur in naam van alle heeren leeraren en van de leerlingen. Hij begroette Mgr. én als bisschop én als oud-leerling; hij dankte voor de groote eer van het bezoek, en niet het minst voor het feit, dat Z. H. Exc. de plechtige pontificale hoogmis had willen opdragen te Rolduc en legde in aller naam plechtig getuigenis af van Rolduc's blijvende vereering en dankbaarheid ten opzichte van den bisschop-oud-leerling.

Dat allen met de vertolkte gevoelens instemden, bleek duidelijk uit de enthousiaste wijze, waarop de aanwezigen daarop reageerden.

Mgr. Diepen toonde zich getroffen door zooveel bewijzen van sympathie en verklaarde gaarne naar Rolduc te zijn teruggekeerd, waar hij 60 jaar geleden vertoefde en waaraan voor hem zoete herinneringen zijn verbonden; dankbaar maakte de bisschop melding van hetgeen te Rolduc voor zijn lichamelijk en geestelijk welzijn in zoo ruime mate was gedaan, vooral voor de versterking van zijn roeping tot het H. Priesterschap.

Hij beloofde Rolduc zijn voortdurende vriendschap en gebed, en aan de leerlingen een extra gunst, welke met het bisschoppelijk bezoek verbonden is.

Die beloften waren natuurlijk hartelijk welkom.

Dan volgden de gymnastische oefeningen, welke keurig werden uitgevoerd, en die Mgr. de aanleiding gaven, om ook daarvoor te danken, maar speciaal om den wensch tot de leerlingen te richten, dat, wanneer later de kerk een beroep op hen zou doen, zij steeds bereid zouden zijn om met stiptheid en bereidvaardigheid daaraan gevolg te geven.

Toen spoedig daarna de groote bel luidde, was het, om allen te roepen naar de vroolijk opgetooide eetzaal, waar het feestdiner plaats had. Het Rolducsch orkest, opgesteld in de muziekzaal versterkte met zijn blijde tonen de feeststemming. Voor den innerlijken mensch werd op uitstekende wijze gezorgd en tusschen de verschillende gerechten wisselden gezamenlijke gezangen, waarbij de Rolducsche liederen niet werden vergeten, en voordrachten en toespraken elkaar af. Twee leerlingen declameerden een gedicht, waarin Mgr. gehuldigd werd als de paladijn van de devotie tot de Zoete Lieve Vrouwe van den Bosch, terwijl de president der philosofen met groote waardeering sprak over hetgeen het Nederlandsch Episcopaat, en met name Mgr. Diepen doen voor de Katholieke jeugd.

De Directeur sprak nogmaals een hartelijk dankwoord voor Mgr's groote belangstelling en ook voor de bereidwilligheid van den bisschop, om, met alle leerlingen te willen aanzitten aan een disch; hij beloofde tevens in aller naam, dat zij de zware taak van het Nederlandsche Episcopaat zouden helpen verlichten door hun gebed, maar vooral door onvoorwaardelijke onderwerping aan de door God zelf aangewezen hooge leiders.

Mgr. voelde zich gedrongen, om andermaal zijn hartelijken dank uit te spreken voor het mooie dat hij te Rolduc had gezien en ondervonden, en gaf den leerlingen den kostbaren raad mee, die werd ingegeven door den feestdag, n.l. om echte Mariakinderen te zijn en te blijven en om iederen dag het Rozenkransgebed te verrichten.

Het waren een paar uren van oprechte blijdschap, van velerlei genot, van innig samenleven van de groote Rolducsche familie met den bisschop-oud-leerling, die zichtbaar de Rolducsche harten heeft veroverd.

Ten slotte het plechtige lof met de processie, waarbij Z. H. Exc. ook in cappa magna assisteerde. De Rolducsche processie van den 1sten Zondag der maand is altijd een treffende plechtigheid, doch ditmaal werd ze niet weinig verhoogd door de deelneming van den bisschop. De honderden jongemannen, die luide het rozenhoedje biddend, voortschrijden door de breede gangen, de jeugdige zangers, die hun meerstemmige kerkelijke hymnen doen klinken door de eerbiedwaardige gebouwen, de koorknapen zwaaiend de zilveren wierookvaten, en andere met de talrijke priesters dragend de

brandende kaarsen, dan de officiant met het Allerheiligste onder het baldakijn, gevolgd door de statige, rijk gedoschte figuur van den bisschop en ten slotte de trouwe dienstboden met ons allen meebiddend tot den Eucharistischen God en de reine Moedermaagd. Het was een waardige bekroning van den mooien dag.

Daarmee was voor de leerlingen de feestdag ten einde. Mgr. maakte van de overblijvende uren gaarne gebruik, om het oude en uitgebouwde Rolduc te bezichtigen. Het was een wandeling van meer dan een uur, waarbij vele jeugdherinneringen werden wakker geschud. De bijzondere belangstelling van Z. H. Exc. gold het gerestaureerde kerkgebouw en het kerkhof, waar Mgr. gaarne een gebed stortte bij het graf van een overleden medeleerling.

Den volgenden dag droeg de bisschop de H. Mis op in de kapel van de Eerw. Zusters en keerde daarna, naar wij durven zeggen, voldaan terug naar zijne familie.

****

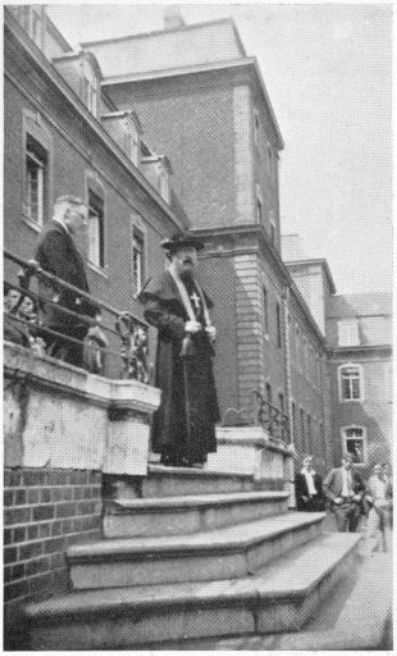

MGR. BRANS

RADIO HOLLAND-ZWITSERLAND

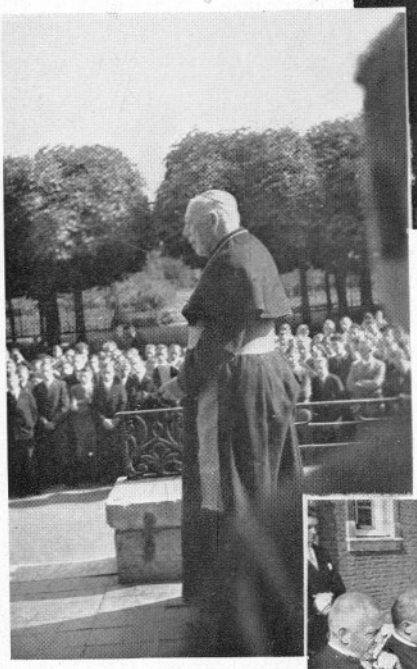

BEZOEK VAN MGR. DIEPEN

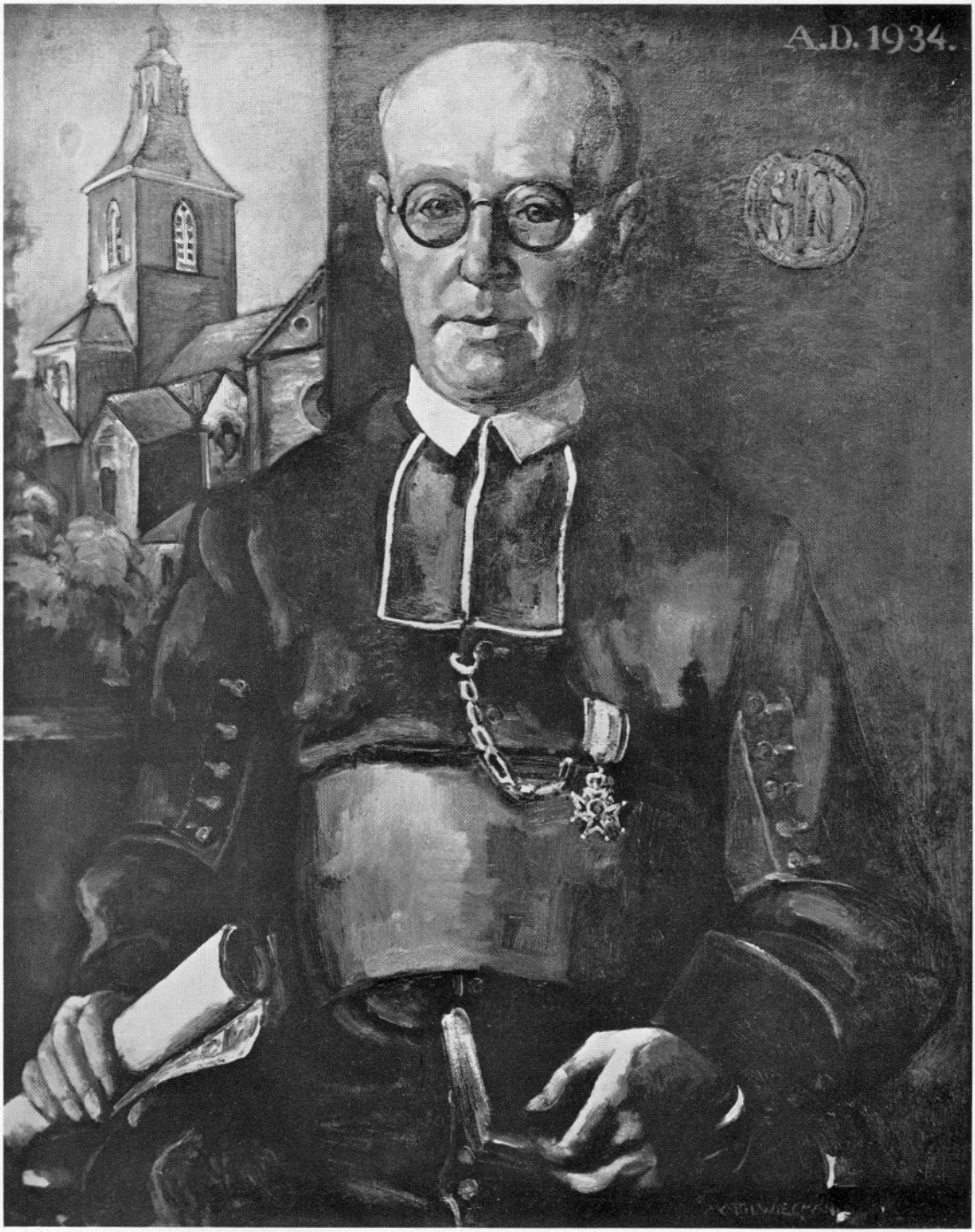

DIRECTEUR A. v. d. VENNE
DOOR MATTH. WIEGMAN

Directeur van de Venne

geschilderd door Matth. Wiegman.

De Rolducsche traditie wil, dat iedere Directeur zich in een conterfeitsel van olieverf laat inschakelen in de eerbiedwaardige rij van Bestuurderen van Rolduc. Aldus moest ook de tegenwoordige Directeur, Mgr. A. v. d. Venne, zich onderwerpen aan 't schilderspenseel. Hier zien we weer de macht der traditie: want, zooals wij den Directeur kennen, wars van uiterlijke praal, gelooven we niet, dat zonder deze traditie, Mgr. v. d. Venne den tijd en den zin gevonden zou hebben om te poseeren voor Matthieu Wiegman.

We weten, dat het niet iederen kunstenaar gegeven is om zich zóó te kunnen verdiepen in de opdracht van een portret, dat het werk bevredigt èn als portret èn als schilderij.

We hoeven niet ver uit de buurt te zoeken om voorbeelden te vinden van goed-lijkende en precieus geschilderde portretten, die als schilderij zoo dood zijn als een pier. En een oude inrichting, zooals Rolduc, heeft in den loop der tijden dan ook een verzameling portretten moeten aanleggen, waartusschen er heel wat zijn, waarmee men, eerlijk gezegd, eigenlijk een beetje verlegen zit.

Van den anderen kant kennen we ook in de moderne kunst portretten van goede kunstenaars, die uitblinken door schilderkunstige qualiteiten, die echter de uiterlijke gelijkenis dermate op den achtergrond schuiven, dat deze in zich zeer waardevolle stukken moeilijk kunnen dienen om een bepaalde persoon te representeeren in een officieele galerij.

Het schilderij, dat Wiegman van Mgr. A. v. d. Venne schilderde, voldoet aan de eischen van portret en van kunstwerk.

Het werk is allereerst een echte Matth. Wiegman. Zij, die den schilder kennen uit zijn blinkende perioden van landschap, stilleven en religieuze composities, zullen misschien in dit werk het bewogene rhythme, de schijnbaar onverantwoorde deformatie niet waardeeren, niettemin boeit ook hier de schilderkunst door een spontane sonore kleurenpracht en diepte en door een moderne suggestie in de plans. Afgezien van de voorstelling, is er een vaart in de lijnen en een hartstocht in de schilderlijke uitbuiting der vlakken, die den lateren gehaasten Matthieu Wiegman eigen is.

Maar dan is het schilderij werkelijk ook de beeltenis van den Directeur van Rolduc. Men zou kunnen zeggen, dat meer en eerder het huidige Directeurschap geschilderd is, waarin de persoon van Mgr. v. d. Venne is opgenomen, dan dat de persoonlijkheid geschilderd is, waarin het Directeurschap is opgenomen. Deze verheffing van het persoonlijke nadert het plechtstatige en monumentale, waarin ingetogenheid, goedheid, een opschietende strengheid zijn ondergebracht en zij is het geheim (deze verheffing uit het beperkte) waarmede de kunstenaar het vlotte moderne schilderij in de Rolducsche sfeer brengt, waar een interessant bondgenootschap gebeurt tusschen de schoone dingen uit het verleden en de eischen van den modernen tijd.

De waardevolle cultureele beteekenis van dit schilderij is het begrip van Rolducsche waarden en verhoudingen, waarvan de Directeur voor een deel de vader is en voor een deel de zoon.

M. Wiegman ziet den waren warmen Rolducschen geest van den echten Rolduciën, die Rolduc bestuurt in de persoon samengestroomd, liefde belijdend voor de schoonheden van dit aloude huis, getuigend van een ernstigen zin en een moeitevol streven en een bezorgdheid om de moderne waarden te verstaan en conflicten op te lossen tot de glorie van Rolduc en tot onvergetelijke weldaad voor de katholieke jeugd.

In de eene hand houdt Mgr. v. d. Venne een bouwplan, hetwelk aanduidt, dat hij zich in de geschiedenis van Rolduc den titel van

bouwdirecteur verworven heeft Hij voorzag Rolduc van de twee groote zijvleugels, hij had geen vrees om voor de electrificatie en centrale verwarming de oude muren te doorbreken, en de plannen voor de nieuwe aula zijn in bewerking. Het schoonste van zijn vele werkzaamheden, die den bizonderen dank verdient van iederen Rolducien, is echter de restauratie van den kerktoren, de verankering en decoratieve verzorging der kerk.

Daarom staat in een perspectievische verschuiving van plans op den achtergrond van het schilderij de kerk geschilderd met een verder perspectief.

Het drukke leven van Mgr. v. d. Venne staat in den dienst der Kerk; daarom heeft dit leven een hoogere zachtmoedige wijding en daarom kon het schilderstuk ook worden tot een hoogere kleurrijke apotheose van dezen sympathieken mensch, zooals hij daar geconterfeit is met de teekenen zijner waardigheid en met de erkenning zijner verdiensten: met purper en met ridderorde.

****

art.jrb 1934 pg 79-84

Onderwijs in de Middeleeuwsche Kloosters, de Boekenlijst van Rolduc.

(N.B. De voetnoten staan direct achter de betrokken alinea)

Vóór de elfde eeuw kan men in ons vaderland van een geregelden toestand op school-gebied niet spreken. De Noormannen verwoestten maar al te dikwijls de kloosters en de scholen, die eraan verbonden waren. Toen dezen echter hun onzalig bedrijf staakten, kon weer de hand gelegd worden aan weteschappelijke vorming. De Kerk heeft ten allen tijde er naar gestreefd haar priesters en dienaren die wetenschappen bij te brengen, die voor hun verantwoordelijk ambt vereischt worden. Overal verrezen dan ook kloosters en naast deze, inrichtingen van onderwijs.

Moll zegt er van "was het de Kerk geweest, die de natie had opgekweekt tot die trap van rijpheid waarop zij hare behoefte aan verdere ontwikkeling eerst recht kon beseffen, tot eere van diezelfde Kerk mag gezegd worden, dat zij het ook geweest is, die het hare er toe bijgedragen heeft, om in die behoefte te voorzien. Van haar inzonderheid gingen de belangrijkste inrichtingen voor onderwijs uit, en hare bevoorrechte leden, geestelijken en religieuzen, leverden tot in de XVIe eeuw het grootste en niet het minst bruikbare contingent van leeraren aan alle scholen."

De eerste en voornaamste dier inrichtingen waren de *kapittelscholen,* waar de kapittelleden en de parochiepriesters hun opleiding genoten, maar waar ook leeken werden toegelaten, ofschoon de scholen hun kerkelijk karakter bleven behouden. Daarnaast vinden we de *kloosterscholen.* In de verschillende abdijen en kloosters bevonden zich velen, die hun leven aan de studie wijdden, die in een wetenschappelijk verkeer stonden met andere abdijen. Daar werden de handschriften afgeschreven en bestudeerd. Niet te verwonderen, dat naar die centra van wetenschap weetgierige jongelingen zich begaven om in gewijde zoowelals ongewijde letteren te worden onderricht. Deze scholen hebben dan ook een machtigen invloed uitgeoefend op de intellectueele ontwikkeling onzer voorouders. Toen ook de poorters tot zelfbewustzijn ontwaakten, sprak het vanzelf, dat ook zij voor hun kinderen uitzagen naar een gelegenheid, om hen te bekwamen in de verschillende wetenschappen. Door den grooten toeloop waren de "buitenscholen", die aan de meeste kapittel- en kloosterscholen verbonden waren, niet meer in staat in alle behoeften te voorzien. Vandaar dat men langzamerhand meestal *parochie-* of *gemeentescholen* zag verrijzen. Wij zullen heden ons alleen beperken tot de kloosterscholen.

De kloosterscholen waren in de latere middeleeuwen overtalrijk. Ons land bezat ongeveer 1 1/2 millioen inwoners en er waren ongeveer vijf honderd kloosters. Als men

nu bedenkt, dat een Middeleeuwsch klooster zonder school niet denkbaar is, valt het te begrijpen, dat er aan scholen geen gebrek was. De meeste dier scholen beoogden de opleiding der toekomstige religieuzen, maar er waren er ook vele die voor leeken openstonden.

Ook de vrouwelijke religieuzen hadden haar latijnsche scholen. Men hield wel de eigenlijke geleerdheid voor het monopolie der mannen, maar er waren toch ook "wezenlijk geleerde vrouwen van adellijken bloede, die als schrijfsters zijn opgetreden, vrouwen, die haar zonen ook in vakken van hoog ere studie, in 't Grieksch en Latijn, zelve konden onderrichten."

In de abdij van Rijnsburg gaf de "binnenscoelmeister" onderwijs aan "scoeljuffers", jonkvrouwen, die hier haar opvoeding ontvingen. Ook de oblaten kregen er les in alle vrouwelijke handwerken, lezen en schrijven.

Het spreekt van zelf, dat de mannenkloosters echter het leeuwenaandeel hadden in het geven van onderwijs en onder deze munt het klooster van Aduard het meeste uit. Deze abdij had twee scholen, die voor eerstbeginnenden lag in het klooster zelf, de andere buiten de ringmuren, dicht bij het dorp Bedum. De laatste werd ook wel Schola rubra, "Roode School" genoemd en bevatte de leerlingen van hoogeren stand en de meer gevorderden; in deze school bestudeerde men de Latijnsche en Grieksche letterkunde. Daarom bezat de abdij een groote boekerij. Ook de abdijschool van Egmond had een groote vermaardheid. Men leidde er op voor geestelijke zoowel als wereldlijke bedieningen; er werd veel werk gemaakt van het afschrijven van boeken. Een Ovidius uit dien tijd is bewaard gebleven en bewijst dat nog andere schrijvers met de leerlingen gelezen werden, want op de laatste pagina staat bijgeschreven: "et alii quidam auctores utiles pueris."

Er waren daar monachi pueri scolares, maar daarnaast ook anderen, wellicht toekomstige geestelijken en zonen van den adel.

Ook de school te Witterwierum heeft haar bloeitijd gehad onder de abten Emo en Menco, den eersten vooral, die te Parijs, Orleans en Oxford had gestudeerd en meester was in de vrije kunsten. Onder Menco groeide het aantal leerlingen zóózeer aan, dat men de monniken-scholieren van de overigen moest scheiden. Nog een andere bekende school was die der abdij Mariëngaarde bij Hallum, vooral onder abt Sibrandus.

Deze wist een uitstekenden magister, Fredericus genaamd, tegen hoog salaris aan de school te verbinden. In de morgenuren behandelde hij met zijn leerlingen de heidensche dichters en geschiedschrijvers, de middag werd besteed aan Ambrosius, Augustinus en Hieronymus.

Ook aan de abdij van Rolduc was reeds sinds de 12de eeuw een kloosterschool verbonden; ook daar werden volgens den schrijver der annales Rodenses, "de schoone letteren, zooals dit van den beginne af steeds gebruikelijk was, onderwezen. De bestuurder der school was de prior des kloosters, die onder zich de paedagogen had."

Welke waren nu de leerstoffen en welke methode volgde men in de kloosterscholen van Rolduc? Voorop zij gezegd, dat in alle scholen hetzelfde werd onderwezen; zij hadden alle hun ontstaan aan de Kerk te danken, vandaar dat men ook op de stadsscholen, juist

als op de kapittel- en kloosterscholen, Latijn, logica en muziek en ook hoogere wetenschappen als wijsbegeerte en godgeleerdheid onderwees. Trouwens ook van stadsscholen waren meerdere leerlingen voor den geestelijken stand bestemd.

Het onderwijs ving aan met het onderricht in lezen en schrijven, waarvoor men abecedariën gebruikte, die de letters bevatten, het Onze Vader, Weesgegroet en andere gebeden, die men de kinderen liet lezen en van buiten leeren. Voor meergevorderden werd de "dietsche catoen" gebruikt, een verzameling van zederijmen van Dyonisius Cato; ook de "Aesopet" was een gaarne gebruikt boek, het was een vertaling van de fabelen van Aesopus. Het onderwijs in de dietsche taal werd voortgezet, ook als men met het Latijn begon, waarvoor men de grammatica van Donatus gebruikte, later vervangen door het "doctrinale puerorum", een boek dat op vers de geheele Latijnsche taalleer bevatte. Als leesboek gebruikte men veel "disticha catonis", de "biblia pauperum" en het "speculum humanae salvationis" Waren de leerlingen iets meer gevorderd, dan werden de beste oude schrijvers gebruikt.

Er is een cataloog bewaard gebleven van de boekerij der abdij van Kloosterrade uit omstreeks 1230 1), daarin zijn 140 nummers genoteerd, die op de theologie betrekking hebben en 86 op de "zeven vrije kunsten". Daarin vindt men vermeld als handboeken voor de grammatica 4 exemplaren van Donatus en zelfs 10 van Priscianus, Lucanus en Sallustius waren er te vinden in drie exemplaren en de Achileïs van Statius met glossen treft men er viermaal aan. Er stonden daar tevens een verzameling der werken van Ovidius, de Metamorphosen, de brieven ex Ponto en de Tristes, van Vergilius de Aeneïde en de Georgica, glossen op de dichtwerken van Prudentius en Lucanus, de Psychomachie van Prudentius, de werken van Persius stonden er in dubbel exemplaar. Ook de Latijnsche Prozaschrijvers vonden er hun plaats: Van Cicero twee exemplaren van: de Amicitia. Nog vele andere schrijvers staan er aangegeven, maar het zou ons te ver voeren, deze allen op te noemen. Laten wij alleen nog zeggen, dat de bibliotheken der verschillende abdijen en kloosters wel goed voorzien moesten zijn, daar "het vervaardigen van Latijnsche verzen en het maken van Latijnsche opstellen een hoofdbezigheid was in de scholen der middeleeuwen."

NOOT 1) Zie deze boekenlijst: Rolduc in Woord en Beeld, blz. 104. (einde noot)

Toch heeft men in dien tijd meer gelet op vaardigheid in het gebruik der taal dan op den klassieken vorm. Wat het Grieksch betreft, zeer waarschijnlijk kon men ook deze taal leeren, maar in de 12de en 13de eeuw vindt men hiervan in de kloosterschool te Rolduc geen sporen. Delprat zegt, dat in de abdij van Aduard de Grieksche letterkunde beoefend werd en men in de bibliotheek Plutarchus vond staan naast Thucydides en Herodatus. Aan rhetorica werd veel zorg besteed en ook de logica stond voor meergevorderden op het program. Voor dat vak bevatte de boekerij der abdij van Kloosterrade o.a. "een bloemlezing uit de werken van Aristoteles door Boëthius, alsmede diens werk de Consolatione; de werken van Theodulus, inleidende glossen over de philosophie van Porphyrius, glossen op Macrobius en Plato en den Timaeus van den laatsten." 1)

NOOT 1) cf. Habets: Gesch. v. h. bisdom Roermond I, blz. 505. (einde noot)

Ook de elementaire wiskunde werd aan de leerlingen onderwezen. De rekenkunde had een plaats op het program daar men deze noodig had voor het berekenen van den Paaschtijd, wat men ohmisbaar achtte voor de toekomstige geestelijken. Men behoeft maar het oog te slaan op de prachtige bouwwerken onzer voorouders, om te beseffen, dat zij ook in de wiskunde goed onderlegd waren. In de bibliotheek van Kloosterrade vinden we dan ook over wiskunde boeken als: Boëthius in Arithmeticam, Breviarium Aritpmeticae, Computus Rabanii, Glosae super Arithmeticam, regulae Arithmeticae et Geometriae.

De muziek nam een voorname plaats in het onderwijs in. In den beginne geschiedden de oefeningen alleen practisch, voor de meergevorderden werd echter ook les in de theorie gegeven. Reeds in 1105 vinden wij te Egmond de geschriften van Guido van Arezzo. Een uit de 12e eeuw dagteekenend Utrechtsch antiphonarium bevat een opstel over de toonsoorten. Te Kloosterrade ontbraken boeken over de muziek ook geenszins: "Men vond er het handboek over de muziek van Boëthius, een micrologus in Musica, een Musica Guidonis et Joannis, een Musica Odonis," etc.

Van natuur-, aardrijks- en sterrenkunde was te weinig bekend, om er een uitgebreid onderwijs in te geven. De geschiedenis werd niet verwaarloosd, kerkelijke zoowel als ongewijde geschiedenis werden onderwezen, naast annalen en chronijken werden Sallustius en Livius daarvoor gebruikt.

In den loop der middeleeuwen zijn in ons vaderland talrijke annales en chronijken ontstaan, die ofwel de algemeene geschiedenis van ons land behandelden, of de lotgevallen en gebeurtenissen in de afzonderlijke kloosters. Elk klooster toch hield er zijn chronijkschrijver op na, die ambtshalve belast was, de gebeurtenissen, die van eenig belang konden zijn voor de geschiedenis van klooster of abdij op te teekenen. Zoo werden in bovengenoemden catalogus o.a. de volgende werken opgesomd: Hegesippus, De excidio Hierosolymorum; Orosius: In Historiam Romanorum; Historia Longobardorum et Persarum; Ecclesiastica Historia; Scolastica historia; vita S. Martini cum aliis vitis et passionibus sanctorum, vita S. Servatii, vita S. Adalberti, Passio S. Ignatii, etc. 1)

NOOT 1) cf. Studiën 1891, blz. 250. (einde noot)

De theologische en philosophische studies werden vooral in de 12e en 13e eeuw, toen de scholastiek in hooge eer kwam, ijverig beoefend. Petrus Lombardus, Thomas van Aquine, Bonaventura, Scotus en Albertus Magnus waren de schrijvers, wier leer met zorg werd bestudeerd. Voor degenen, die zich verder in de godgeleerdheid wilden bekwamen, was de universiteit van Parijs de aangewezen plaats.

Voor de wijsbegeerte was Aristoteles de uitnemendste wijsgeer.

Kanoniek en Romeinsch recht vonden hun beoefenaars, gewoonlijk trok men dan naar Italiaansche universiteiten om den doctorstitel te behalen.

Ook in de meermalen genoemde boekenlijst van Kloosterrade vinden we tal van boeken, die betrekking hebben op de H. Schrift, op de theologie, het kerkelijk recht en de

liturgie, waaruit wij mogen besluiten dat de gewijde wetenschap er in aanzien stond.

Uit het voorgaande blijkt overduidelijk, dat de Kerk steeds de opvoeding en het onderwijs ter harte nam en naar best vermogen verzorgde. Aan haar vooral is het te danken, dat de wetenschap ook in onze Noordelijke Nederlanden ijverig beoefend werd. Voor ons land, waar men bij zestig kapittelkerken en een bijna vijfmaal grooter aantal abdijen en kloosters even zoovele inrichtingen van onderwijs aantrof, kan men dan ook zeker niet spreken van de duistere middeleeuwen. En wanneer wij den catalogus der abdij, waarvan wij hierboven spraken, aandachtig beschouwen, dan mogen wij met recht besluiten, dat in de kloosterscholen der abdij de liefde tot wetenschap bloeide en de kloosterlingen der abdij een, voor die dagen, hooge wetenschappelijke ontwikkeling bezaten.

Naar aanleiding van de boekenlijst der abdij Rolduc, moge hier ten slotte in het kort een en ander volgen over de kloosterboekerijen en de boekenlijsten in de Middeleeuwen.

De kloosters in ons land stonden sinds de vroege Middeleeuwen niet ten achter bij andere landen, wat het bezit van boekenverzamelingen aangaat. Zoo waren de kloosterbibliotheken van Egmond, Wittewierum en Aduard terecht wijd en zijd bekend. Om eenig idee te krijgen hoeveel banden een kloosterbibliotheek in die dagen telde, is het voldoende te weten, dat die van de abdij van Egmond reeds vóór het einde der elfde eeuw ongeveer honderd banden bevatte, welk getal in het begin der 15e eeuw tot niet minder dan 300 handschriften was aangegroeid, en dat de catalogus der bibliotheek van Kloosterrade, die omstreeks 1230 werd samengesteld, van 226 nummers melding maakt. Daar het meestal werken van geestelijken aard waren, zooals bijbels, uitleggingen van de H. Schrift en de geschriften der Kerkvaders, werden die boekerijen als iets heiligs beschouwd, hetgeen tot gevolg had, dat ze meestal in de kerken of in de sacristieën bewaard werden. Toen echter de voorraad grooter werd, werden andere deelen van het klooster als bergplaats benut, doch eerst in de latere middeleeuwen kwam de gewoonte op om alle deelen in één en dezelfde bergruimte onder te brengen.

De voorzanger van het klooster (procantor) was speciaal met de zorg voor de bibliotheek belast. Dit vloeide voort uit het verband dat er bestond tusschen boekerij en koordienst: de voorzanger moest aanduiden welke boeken men in het koor noodig had, hij was belast met de verbetering en de aanvulling der zangboeken en moest de evangelie- en epistelboeken van rustteekens voorzien, zoodat het voor de hand lag, dat men ook de overige handschriften aan zijn zorg toevertrouwde.

De voornaamste wijze, waarop de monniken hun boekenschat vermeerderden, was het afschrijven. In de vroege middeleeuwen geschiedde dit werk in kleine celletjes, "scriptoria" genaamd; eerst in de latere middeleeuwen vinden wij van een algemeen scriptorium (schrijfzaal) gewag gemaakt. Daar het afschrijven een groote nauwkeurigheid vereischte, moest de novice eerst een soort van cursus doormaken waar hem schrijven geleerd werd. Slechts zij die hierin uitmuntten, werden tot het eigenlijke werk toegelaten. Daar verdeelde de voorzanger, die ook hier de leiding had, de verschillende werkzaamheden onder hen: sommigen moesten het perkament bereiden, anderen waren met het linieeren belast, terwijl de overigen het eigenlijke schrijfwerk moesten verrichten.

De ouderen hadden tenslotte tot taak de afschriften te collationneeren en ze aldus geheel voor het gebruik dienstbaar te maken. Steeds werd de arbeid met gebed begonnen, terwijl gedurende het werk het strengste stilzwijgen was voorgeschreven, daar het minste geluid nadeelig voor het nauwkeurig overschrijven werd geacht. Was het handschrift afgewerkt, dan moest het nog worden ingebonden. Vóór de 12e eeuw geschiedde dit nog op zeer eenvoudige wijze, door n.l. de katernen aan twee of drie lederen riempjes vast te hechten die vervolgens op plankjes genageld werden. Eerst later kwamen de banden, soms met zilver of ivoor beslag. Daarna werd het boek plechtig aan God opgedragen. Deze "dedicatio" geschiedde aldus: onder de Hoogmis werd het boek op het hoogaltaar neergelegd en door den abt gezegend. Daarna werd het op solemneele wijze naar de boekerij gebracht en aldaar ingeschreven.

Groote branden, de invallen der Noormannen, en de Beeldenstorm zijn even zoovele oorzaken, dat van de eertijds wijdberoemde kloosterbibliotheken slechts de schamele resten tot ons zijn gekomen. Dikwijls zijn het alleen de catalogi, zooals die der abdij van Rolduc, die ons verhalen wat eenmaal de trots van het klooster uitmaakte. Reeds in de vroegste middeleeuwen was het n.l. gebruikelijk catalogi aan te leggen. In de 15e eeuw legden sommige generaal-kapittels aan de hun onderhoorige kloosters de verplichting op om al hun boeken op te teekenen. Ingevolge de overoude gewoonte om in bijbels of in aan Heiligen gewijde boeken belangrijke zaken neer te schrijven, treft men dergelijke hoogst merkwaardige inventarissen dikwijls op het een of andere witte blad van een exemplaar van de H. Schrift of van oude missalen aan. Zelfs zijn van verschillende concilies verordeningen in dien geest bekend.

Ofschoon het aantal tot ons gekomen catalogi betrekkelijk gering is, is toch voldoende materiaal aanwezig om uit te maken of bij het vervaardigen van dergelijke lijsten van een bepaald systeem werd uitgegaan. Ook al zijn nu sommige niets meer dan lijsten, de overgroote meerderheid verdeelt de werken in klassen en bevat aanwijzingen die de handschriften en hun plaats in de boekerij nader moesten aanduiden. Bijna alle vertoonen dezelfde volgorde: ze vangen aan met de theologische geschriften, terwijl de afdeeling der meer profane werken veelal naar de "zeven vrije kunsten" is onderverdeeld. Zoo geeft ook de catalogus van Rolduc eerst een opsomming van de theologische werken (Hi sunt libri theologici Rodensis ecclesiae), dan volgt de lijst der "libri artium liberalium et philosophorum et auctorum et poetarum".

Belangrijk is ook de verdeeling die men in sommige catalogi aantreft in klooster- en schoolbibliotheek, welke verdeeling overeenstemt met die in binnen- en buitenbibliotheek uit de latere middeleeuwen. Het bestaan van de tweede soort heeft vooral voor de minderbedeelde priesterstudenten ontzaglijk veel nut teweeggebracht. De hooge prijzen maakten het voor hen onmogelijk om de noodige studieboeken zelf aan te schaffen. De schoolbibliotheek nu schiep de gelegenheid studieboeken voor korten tijd mede naar huis te nemen.

Beschouwt men de catalogi in het algemeen, dan dienden zij enkel om de codices te kunnen vinden of het aantal banden aan te geven, doch geenszins om een juiste inhoudsopgave of beschrijving van het handschrift te leveren. Ook geschiedde de

inschrijving niet alphabetisch, zooals blijkt uit den catalogus van Rolduc. Eerst in de 15e eeuw werd het vrijwel gewoonte om dubbele lijsten te houden waarvan er één alphabetisch was opgesteld en dienst deed als index der afzonderlijke geschriften die in de codices waren opgenomen. Nagenoeg overal werd bij het vermelden der boeken het volgende systeem gevolgd. Men somde eenvoudig de werken op volgens hun titels of de namen der schrijvers. Niet zelden werden daarbij de eerste woorden of de eerste en de laatste woorden van het werk of van de eerste bladzijde aangegeven. Dit diende vooral om het handschrift van andere afschriften van hetzelfde werk te onderscheiden. Meermalen werden sommige werken met letters van andere kleur aangeduid, terwijl in oude tijden soms palaeografische bijzonderheden werden aangestipt. Ook treft men hier en daar wel tijdsbepalingen en prijsopgaven aan. Al deze bijzonderheden komen thans uitstekend te pas, wanneer men de oudheid en de geschiedenis van een bepaald handschrift wil opsporen. Zoo is in dit opzicht de catalogus der bibliotheek van Egmond, die in het begin der 16e eeuw door Boudewijn uten Hage vervaardigd werd, uiterst belangrijk, daar zij nadere gegevens bevat omtrent den tijd waarop de handschriften in de boekerij van het klooster werden opgenomen. Met behulp van die gegevens is de groei dezer bibliotheek sedert de l0e eeuw goed voor oogen te stellen.

Ook legden sedert de 12e eeuw sommige kloosters catalogi aan, waarin de handschriften van meerdere kloosters waren opgenomen. Zoo was men in staat om na te zoeken, waar een werk zich bevond dat in de eigen bibliotheek ontbrak.

Al zien wij dus, dat de primitieve wijze van het aanleggen van een catalogus wel zeer verschilt van wat wij heden ten dage daaronder verstaan, toch kwam ook reeds in die tijden de overtuiging naar voren, dat de schatten die men bezat eerst ten volle zouden beantwoorden aan hun doel, wanneer door ordening en beschrijving hun aard en inhoud beter konden worden gekend.

J. KLEIJNTJENS S.J.

(OCRLC2006)

Ontmoeting in het buitenland.

Vroeger al heb ik eens in een der Jaarboeken geschilderd, hoe de oud-leerling van Rolduc temidden van het gejacht der moderne wereld soms eensklaps door de waarneming van een doodgewoon ding, door een bepaald geluid of een bepaalden geur, verplaatst wordt naar de vredige sfeer van Rolduc, waar hij zulk een mooi en goed deel zijner jeugdjaren gesleten heeft. Wij kunnen niet vergeten!.... constateerde ik toen.

Sedertdien zijn alweer jaren voorbijgegaan. Er is — ik vertelde van dit voorrecht in een ander Jaarboek — een ras-echt oud-Rolduckenaar naast mij komen wonen, met wien ik geregeld gesprekken heb, waarvoor menig oud-leerling een reis zou over hebben en waarbij de ongelukkigen, die dan buitenstaander zijn, oogen opzetten voor zóóveel herinneringsgeestdrift. We hebben inmiddels ook de eerste réunie gehad met haar vreugde om het weerzien van oude vrienden, met haar constateeren, dat waarlijk niet alleen onder de eigen „lichting" zulk een kameraadschappelijke saâmhoorigheid bestond, met haar verbazingen, als sommigen uiterlijk soms zoo hevig veranderd bleken of als een ander, die nu eens nèt precies hetzelfde kleine kereltje van vroeger gebleven was, zoo maar opeens over zijn.... kinderen begon.

Maar tusschen die hoogtijdagen van Rolducsch herdenken doorsnoeren zich als een bonte kralenrij de dingen des gewonen levens, die dagelijks en zonder ophouden de gedachten van honderden even doen flitsen naar den vertrouwden uithoek van Limburg.

Teerlucht.... de cour, zooals zij was, wanneer je terugkwam van de zomervacantie....

Water, dat uit een tuinslang proest.... de dortoirs van vroeger met hun zinken lavoirs en koperen kraantjes....

Een kauw, die schreeuwt in een villatuin.. het knusse cour-driehoekje van Klein-Rolduc met de hokjes voor de kauwen en duiven aan den voet van den sterretoren....

Gerol van treinen in den avond.... de oorlogsdrukte op de emplacementen van Herzogenrath....

„Ut nobis parcas", neergalmend van het hooge koor in een stadskerk.... de prachtige processies op de Kruisdagen onder de bloemende vruchtboomen door en langs de frissche groene vakken radijsjes....

Een Aneta-telegram over een ongelukkige noodlanding van een K.N.I.L.M. vliegtuig in een Sumatraansch oerwoud.... een voetbalwedstrijd op het Rolducsche veld op een snikheeten zomeravond, waarbij degene, die

later piloot in Indië werd, met volharding zijn taak verrichtte onder de Sparta-lat.

En zoo gaat dagelijks die caleidoscoop maar voort en bij menig plaatje voegt zich plots een ander, een pendant uit den tijd, toen men nog een onbezorgde, nonchalante kostschooljongen was.

Onder die feiten van allen dag, die den oud-Rolduckenaar eensklaps verplaatsen naar de vertrouwde wereld van soms héél lang geleden, neemt de categorie der plotselinge ontmoetingen een heel aparte plaats in. Wonderlijk, zooals men soms opeens tegenover een bekend gezicht kan staan en dan onmiddellijk daaromheen een bepaalde entourage ziet, een stuk Rolducsche studiezaal, een klam uitgeslagen pilaar in de Rolducsche kerk, een hoekje in den Rolducschen refter! En wonderlijker nog, zooals zich soms een geheel onbekende met een grijzen haardos of een kalen schedel op z'n onverwachtst ontpoppen kan als een oud-leerling van Rolduc uit jaren, die voor de Rolducsche jeugd van thans wel heelemáál grijze oudheid wezen moeten!

Van zoo'n ontmoeting wil ik in dit jaarboek verslag doen:

We waren in Augustus van het vorig jaar te Bernkastel. Na een vermoeienden dag in het wegens de uitstelling van den Heiligen Rok door tal van Sonderzüge bestormde Trier had een kalm, rustiek locaaltje, dat in den vallenden avond gemoedelijk tusschen de blauwe wijnbergen heenstommelde, ons in het stille, romantische stadje aan de Mosel afgezet. En na een welverdiende nachtrust zouden we den prachtigen tocht door de Bernkasteler Schweiz naar Traben-Trarbach ondernemen. Al eerder eens hadden we dien tocht gemaakt, maar een zwaar onweer, dat ons onderweg overviel, de krakende donders, die door alle dalen teruggalmden, en de ontzaggelijke wolkbreuken, die van ieder bergpaadje een bruisende bergbeek maakten, hadden het verlangen gewekt, denzelfden tocht nog eens onder gunstiger omstandigheden te herhalen.

Die gunstiger omstandigheden waren er nu. Fel blakerde op Bernkastels marktpleintje de midzomerzon het slanke leien dakje en het Sint Martinuswapen van het erkertje, dat, als het ware opgroeiend uit een zware zuil, een der hoeken van het Rathaus siert. Blanker dan anders nog staken in het ochtendlicht de witte partijen in de vakwerkgevels af tegen de donkere diagonaalbalken. Tot in de fijnste krulletjes en puntjes met zonnegoud belegd, pronkte op het kleine pleintje de smeedijzeren Renaissance-fontein op haar voetstuk van vijf, zes, zeven hardsteenen treedjes. En boven de aan alle kanten glinsterend neerdalende waterstraaltjes zwaaide, met ieder groefje van zijn gespreide vleugelen scherp door de zon geteekend, de aartsengel Michael zijn zwaard.

Mijn tochtgenooten waren in een paar kleine winkeltjes verdwenen, waaruit ze zoo dadelijk mijn grooten Noorschen rugzak zouden volsjouwen met pruimen en broodjes en ham en filmpjes voor onderweg. Terwijl ik wachtte en, steunend op mijn in een voeg tusschen de keien geprikten bergstok, één voor één de antieke geveltjes met hun mengeling van gothiek, Renaissance en barok monsterde, kwam er een oud heertje, dat bij het klaterende fonteintje zoo wat had staan zonnen, op mij toe voor een praatje, een manneke, zooals je ze meer ziet in die oude, tusschen de bergen van Duitschland verzonken stadjes. Met een linnen jasje wat slordig om zijn magere leden, een tot allerlei puntige vormen gedeukten flambard achter op zijn bruine hoofd, een klein boekje onder zijn arm gekneld en over dien arm bengelend een lichten bergstok stond hij daar vóór mij. En hij informeerde, waar de tocht wel henen was en of we wel wisten, hoe we, tusschen al die bosschen en wijnbergen door, in Bad Wildstein komen moesten. Want dat was nog al ingewikkeld. Het volgende stuk tot Trarbach was over de chaussée tenminste heel wat gemakkelijker uit te visschen....

We stelden hem op dit punt gerust: we waren hier immers geen vreemden meer en hadden den tocht al eens eerder gemaakt. We hadden, moest hij weten, nu eenmaal een zwak voor heel deze streek vol oudheid, romantiek en sterkende berglucht.... Trier bijvoorbeeld....

Trier?.... Ach, so?.... Kwam het gezel-

schap uit Trier?.... Den Heiligen Rok bezocht?.... Daarover had hij nu nèt uit de bibliotheek zoo'n alleraardigst boekje opgediept!.... En het kleine, oude boekje kwam onder zijn arm vandaan en we moesten beslist eens neuzen in de oude lettertjes, die op het dikke, grijze papier verhaalden van de bedevaart van 1512.

Maar we wilden heusch verder. De ham en de broodjes en de pruimen zaten al netjes bij de thermosflesch. En het pad omhoog over de bergkam, waar de Mosel in een driekwartcirkel omheenslingert, vóór zij in Trarbach doorschuift onder de brug, lokte ons.

Eerst evenwel moest onze spontane cicerone nog weten, wat voor landslui we waren. Hollanders, raadde hij. En in ons bevestigend antwoord had hij meteen ook weer een aanleiding, om zijn bergstok nog weer eens gezellig aan den anderen kant voor een steuntje tusschen de keien te planten. In Holland had hij immers ook een paar jaar gewoond!

„Nederland" verbeterden wij, toen we hoorden, waar dat geweest was. Want te Rolduc — ik kon het op dat moment nauwelijks gelooven — was hij leerling geweest in de jaren 1878 en '79. Joseph Dillinger heette hij. En ook hij, die gemoedelijke Bernkasteler daar op dat knusse middeleeuwsche pleintje, wilde maar weer tegenover dengene, die aankwam op Rolduc vijf en dertig jaar, nadat hij het vaarwel zei, onmiddellijk van wal steken met allerlei verhalen over wat hem nog allemaal over dien goeden tijd van weleer in het geheugen lag.

We mochten het, wilde ons reisplan niet in duigen vallen, zoover niet laten komen. Hij kon nog nèt vertellen van de trucjes, die de jongens in zijn tijd verzonnen, om stiekeme trekjes aan een sigaar te kunnen doen. Toen liet ik hem terwille mijner niet-Rolducsche reisgenooten bij het fonteintje achter. Was ik alleen geweest, ik zou den klim tusschen de wijngaarden en de pijnboomen door hebben opgeofferd. Ik zou den veteraan hebben meegenomen naar een koel terras aan de groen voortglijdende Mosel en ik, de man van 1914/1920 zou den man van 1878/79 over Rolduc geinterviewd hebben onder den rinschen dronk van een lekkeren, spritzigen Graacher Himmelreich....

Want, om dan maar weer eens een greep in Horatius te doen, fecundi calices quem non fecere disertum?

Mr. M. VAN ROOY.

Voorburg, 9 Juni 1934.

1934 blz. 87-101

Allerlei gasten op Rolduc.

In de middeleeuwen waren de kloosters plaatsen waar vreemde pelgrims en ook andere reizigers bij voorkeur hun intrek namen; liefdevol werd de vreemdeling binnen hun gastvrije muren opgenomen. Hier vond hij alles wat hij op z'n vermoeiende tocht had moeten missen. Ook in latere eeuwen, toen reeds overal geriefelijke herbergen den vreemdeling tot verblijf uitnoodigden, verloren de kloosters hun aantrekkingskracht niet, en bij voorkeur zetten vreemdelingen van alle rang en stand de voet over de gastvrije kloosterdrempel, om hier in de stilte en afzondering der kloosterherbergen onderdak en verzorging te zoeken.

Zoo was 't van oudsher ook in ons gastvrij Rolduc; en nog in de eeuwen die juist achter ons liggen, werd de gastvrijheid in de wijd en zijd bekende abdij op meer dan gewone wijze beoefend. Het klooster bood den vreemdeling alles wat hij zich maar kon wenschen. Behalve de contemplatieve rust der kloosterlijke eenzaamheid vond hij hier een geriefelijk onderdak in de vriendelijke ruimten van het gastenverblijf, dat zich in de onmiddellijke nabijheid van de abtswoning bevond. Een van de koorheeren moest speciaal voor het lichamelijk welzijn der gasten zorgen. Hij was de receptor hospitum bij wien de vreemdelingen zich bij hun aankomst meldden. Hij zorgde ervoor al hun wenschen te vervullen, en hij at met hen tezamen aan de gastentafel, tenzij men aan de algemeene kloostertafel aanzat, wat bij gasten van geestelijke stand vaak voorkwam. Het ontbrak niet aan voortreffelijke spijzen en dranken. De kloostertuin leverde alles wat in de keuken noodig was; voor wild zorgde de kloosterjager; en de visschen uit de talrijke vijvers boden op vastendagen een welkome afwisseling in de rij der spijzen; in de kelder lag de fonkelroode Ahr-wijn, die opgeslagen was in de kelders der wijnbergen van de abdij te Ahrweiler, Dernau en Mayschoss door vlijtige wijngaardeniers; terwijl de kloosterbrouwerij ervoor zorgde, dat de volgelingen van Gambrinus voldaan werden. Zoo was dan aan alle vereischten voldaan, om zelfs de voornaamste gasten binnen de kloostermuren waardig te huisvesten.

In de laatste tijd voor de kloosterhervorming der abten Petrus Melchior van der Steeghe en Johannes Bock schijnt men zelfs meermalen de gastvrijheid te ver te hebben gedreven. In ieder geval staat in het dagboek der abdij de aanteekening, dat men in overeenstemming met de regels der kloosterhervorming een zekere gereserveerdheid in acht ging nemen bij het onthalen van vreemden. Zoo vervalt b.v. tegen het einde van de 17e eeuw de vroeger gebruikelijke spijziging der talrijke processie's; en bij het afleggen der kloostergeloften door den novice Nicolaas Heyendal wordt uitdrukkelijk vermeld, dat hier voor 't eerst van elke

uiterlijke viering werd afgezien. Tot dusver namen bij dergelijke gelegenheden de familieleden van den novice hun intrek in het klooster en werd de dag met overvloedige maaltijden gevierd; een gewoonte, die heelemaal niet strookte met de waardigheid en ernst van die dag. 1)

NOOT 1) Cf. de passage in de Annales Rodenses bij Ernst Lavalleye VII. 190: Ad die tam professionem non fuerunt vocati ulli ex consanguineis profitendi, sicut ante consuetum fuerat; et sic in postremum semper observatum fuit, ut vel sic Deo satisfieret pro gravissimis excessibus et intemperantiis quondam in professionibus hoc loco fieri solitis.

(einde noot)

Ofschoon op deze manier vele misbruiken verdwenen, kwamen er toch nog altijd genoeg gasten naar de abdij, en de receptor hospitum had zijn handen vol om aan allen onderdak, verzorging en een aangenaam verblijf te verschaffen. Laten we eens zien wat ons het dagboek van Rolduc, waarvan zich fragmenten - omvattend de tijd van 1685 tot 1701 - in het archief te Rolduc, terwijl andere stukken ervan - uit de jaren 1740 tot 1772 - in het Pruisische Staatsarchief te Düsseldorf bevinden, over het beoefenen der gastvrijheid door de abdij weet te vermelden:

Op de eerste plaats waren het bevriende ordens- en wereldgeestelijken, die gaarne de kloosterstilte opzochten, om hier in afzondering retraite te houden, theologie te studeeren, of ook rust en ontspanning te zoeken. Vervolgens kwamen de familieleden der koorheeren, die dikwijls op bezoek waren; of menschen die een zoon als novice in het klooster wilden doen, en die zich van tevoren van de toestanden op de hoogte wilden stellen. Al deze menschen moesten behoorlijk worden ontvangen en aan hun wenschen moest worden voldaan; en inderdaad behoorde de receptor groote handigheid en fijne tact te bezitten om deze verschillend geaarde gasten tevreden te stellen.

Behalve zulke dagelijksche bezoekers verschenen dan ook dikwijls vertrouwde vrienden, b.v. de dokters die lange tijd huisarts der abdij waren, Dr. Gatzweiler en Dr. Ernon uit Aken, die buiten hun talrijke doktersbezoeken ook dikwijls met hun familie als gasten in het klooster verbleven. Zoo nu en dan kwamen er ook ongewenschte en opdringerige bezoekers, die door hun lawaai en aanmatigend optreden de stilte van het klooster ernstig stoorden. Zoo'n geval verhaalt het dagboek uit het jaar 1770: Ingens cohors Aquensium et Dusseldorpensium duabus rhedis tredecimque equis circa prandium magno strepitu et apparatu advenit sumptoque prandio rediit Aquisgranum. Zulke gasten zag men natuurlijk graag vertrekken, en we begrijpen de toevoeging van den dagboekschrijver, die zijn bericht over dit bezoek met de verzuchting besluit: Ab huiusmodi vanis

visitationibus et conviviis libera et praeserva nos, Domine!

Vaak kwamen hooge gasten aan, die met bijzondere onderscheiding ontvangen en behandeld moesten worden. Op de eerste plaats de geestelijke hoogwaardigheidsbekleeders. Laten wij beginnen met de opsomming van vreemde Abten, die hier gastvrijheid zochten en ontvingen. Het dagboek uit die dagen vermeldt ons menige klinkende naam, b.v. de abt van Orval, de abt van het benedictijnenklooster te Hildesheim, de abt van Valdieu, de proost van St.-Gerlach, enz. Zij allen voelden zich te Rolduc goed thuis en namen afscheid met een hartelijk woord van dank. Weer anderen, zooals de abten van Steinfeld en Gladbach, die wegens ziekte van de Akensche baden gebruik wilden maken, moesten in het refugium te Aken worden ondergebracht, dat in de Eilfschornsteinstrasze lag, en waar zij dikwijls wekenlang van de Rolducsche gastvrijheid profiteerden. Ook noemt het dagboek nog andere prelaten en verschillende bisschoppen, die als gast te Rolduc vertoefden, zoo b.v. in 1696 de coadministrator van Luik met gevolg, in 1700 de domheer Vorst van Murbach, uit Straetsburg, in 1701 de bisschop van Sitten en in 1747 de Vicaris-Generaal van Keulen.

Zeer hoog bezoek kwam in 't jaar 1699, n.l. de keurvorst en aartsbisschop van Keulen met een talloos gevolg. De receptor hospitum wist bijna niet meer wat hij 't eerst moest regelen. De hooge heeren moesten immers overeenkomstig de hofetiquette van die tijd, naar de rang die zij bekleedden worden ondergebracht en onthaald. De doorluchtige vorst at afzonderlijk in een vertrek naast de kamer van den abt; drie van zijn voornaamste begeleiders aten met abt Bock en den koorheer Jansen in de groote zaal; de biechtvader van den vorst, zijn secretaris en een paar van zijn raadsheeren werden in een naburig vertrek ondergebracht en onthaald, terwijl de talrijke pages en andere hovelingen in een aangrenzende kamer plaats namen. In de keuken en de stookplaats (hypocaustum) zaten de bijna ontelbare knechten die zich te goed deden aan de smakelijke gerechten, die in de kloosterkeuken op deze dag waren klaargemaakt. Er waren zooveel paarden, dat ze niet allemaal gestald konden worden. In de namiddag vertrok het hooge gezelschap in de richting van Aldenhoven. Zij moeten wel tevreden geweest zijn over de gastvrije ontvangst te Rolduc, want het bericht sluit met de woorden: Fecimus quidquid potuimus, ut tantum hospitem digne reciperemus I

Het volgende jaar zag ook het Akensche refugium een hooge gast binnen zijne muren n.l. den Aartsbisschop Sebastiaan, Apostolisch-vicaris van Holland met andere kerkelijke hoogwaardigheidsbekleeders. In 1771 verbleef de bisschop van Freising Mgr. von Wälden te Rolduc. In zijn gezelschap was ook de broer van den kerkvorst, een Beiersche generaal, een Malthezer ridder en een voorname Engelsche lord. Deze voorname gasten en hun talrijk gevolg werden met bijzondere onderscheiding ontvangen. De feestmaaltijd bestond uit verschillende gangen: . . . . huc advenere sumptoque hic prandio, quod in carnibus simul et piscibus praecedenter ipsis parari feceramus, circa 5tam pomeridianam Aquisgranum reversi sunt. D. Abbas honoris gratia comitatum eo

usque praestitit. Bij hun vertrek begeleidde Abt Haghen zijn hooge gasten tot Aken, en de volgende maand was hij bij den bisschop te gast.

Vaak ook kwamen de Wijbisschoppen van Luik naar Rolduc. Op hun dienstreizen naar Keulen overnachtten ze hier gewoonlijk. Ook verbleven ze op hun vorm reizen dikwijls in de abdij, en namen zij hier gedurende een paar dagen hun intrek om of in de abdij zelf of in de naburige parochie's het H. Vormsel toe te dienen. Zoo was hier in 1687 de Luiksche wijbisschop Blavier, 1667 en 1701 wijbisschop Lamergelle. In 1746 had een gezamenlijke vorming op Rolduc plaats. De pastoors van Kerkrade, Herzogenrath, Afden, Simpelveld, Geilenkirchen, Hünshoven, Alsdorf en Eys kwamen met hun parochianen hierheen, en op deze dag werd er een gat geslagen in de voorraden van keuken en kelder!

Ook zag de abdij hooge wereldlijke heeren onder haar gasten. In 1688 bracht graaf von Tilly, een overste in dienst van de Staten, een bezoek aan het klooster, bezichtigde met veel interesse kerk en kloostergebouwen, en bij zijn vertrek uitte hij zich vol lof over de ontvangst die hem te beurt was gevallen. In 1695 werd ter eere van den landgraaf van Hessen, die met talrijke officieren op bezoek was, een groote feestmaaltijd gehouden. Een paar jaar later was de gouverneur van Geldern, Vorst van Nassau-Hadamar, met zijn gemalin, twee zoons en een groot gevolg hier te gast. Abt Bock vergezelde hen persoonlijk naar Aken, waar de hooge gasten gedurende veertien dagen in het refugium hun intrek namen. In 't jaar 1700 kwam vorst Willem van Nassau met zijn gemalin, geboren gravin Hohenlohe, naar Rolduc. De vorstelijke familie werd met haar gevolg passend ontvangen. In 1770 werd de abdij bezocht door den graaf van Goltstein met zijn huishouden en door den generaal in dienst der Staten van Berghe-Trips. Van de omwonende adel kwamen vooral de kasteelheeren van Alsdorf, de heeren van Blanckart, in de gastvrije abdij. Zoo vertoefde b.v. in 1689 baron Otto Ludwig von Blanckart tamelijk lang op Rolduc om, zooals het dagboek zegt, zich waardig op de dood voor te bereiden. In 1740 bracht de heer van Alsdorf zijn zoon Georg Ludwig naar het klooster om retraite te doen en te studeeren.

Omdat de abt van Rolduc voorzitter was van de Staten van Limburg en het land van 's-Hertogenrade, en bovendien als heer van Kerkrade en Merkstein in het land een vooraanstaande plaats innam, kon het niet uitblijven, dat de leden der Staten dikwijls te Rolduc bijeenkwamen om met den abt over het lot van het land te beraadslagen. Wanneer de staatszaken waren afgedaan, placht men met den abt in het refectorium het maal te gebruiken, en in aansluiting hieraan bleef men onder het genot van een glas wijn ongedwongen napraten over de dingen van de dag. Zoo liepen dan ook de schouten der verschillende banken in het land van 's-Hertogenrade in de abdij in en uit; en men hield het uit beleefdheid voor plicht om den abt met Nieuwjaar, Paschen, Pinksteren en Kerstmis een officieel bezoek te brengen en geluk te wenschen, waaraan zich dan natuurlijk een feestelijk onthaal aansloot. Ook werden hier de bijzondere aangelegenheden der

omliggende gemeenten besproken en behandeld. Zoo hadden hier van 1745 af de onderhandelingen plaats over de bouw van een nieuwe kerk te Merkstein; en herhaaldelijk waren de schout, schepenen en gezworenen van Merkstein, en ook de vertegenwoordigers van de tiendheeren van Rimburg op Rolduc, om onder voorzitterschap van den abt als landsheer te onderhandelen over de prestaties der afzonderlijke partijen. En als dan soms het vreedzame verloop der besprekingen dreigde verstoord te worden, dan wist de handige abt als minzaam gastheer steeds de opgewonden gemoederen te kalmeeren en verzoeningsgezind te maken. Ook de kwestie van de bouw van een nieuwe kerk in de parochie Doveren bij Erkelenz, die onder het klooster stond, bracht dikwijls vreemde gasten op Rolduc; zoo b.v. de schout Krey uit Geilenkirchen en verschillende afgevaardigden van het stadsbestuur te Düsseldorf.

Een andere keer weer was de abt door de Staten gekozen tot commissaris in een bijzondere landskwestie b.v. om een grensregeling door te zetten tegen Jülich. Ter plaatse in het bosch van Übach, waarover de strijd liep, kwam men op een bepaalde dag samen in tegenwoordigheid van schout en schepenen van Merkstein, Übach, Aldenhoven en Baesweiler. Na afloop ontbeet men op de boerderij van de abdij Altmerbern, en met genoegen namen hierop de vertegenwoordigers uit Jülich de uitnoodiging van den abt aan, om zich van de beroemde Rolducsche gastvrijheid ter plaatse te komen overtuigen.

Op bepaalde tijden verschenen hier in de streek ook de hooge ambtenaren van het gewest of zelfs van de regeering te Brussel om officieele maatregelen te treffen. Ongetwijfeld hadden ze wel onderdak kunnen vinden in de herbergen van Herzogenrath, waar het bestuur was gevestigd - maar zeker niet het comfort, dat ze van huis uit gewoon waren. Dat wist ook de abt, en dus kwam hij gaarne aan de stille wensch van de zich op dienstreis bevindende ambtenaren tegemoet, en bood hun met vriendelijke woorden onderdak in zijn klooster aan, wat natuurlijk met graagte werd aanvaard. Zoo vertoefde hier herhaaldelijk de hoofdontvanger der belastingen in Limburg, Fromenteau de Ruyff, en regelde van Rolduc uit zijn zaken bij de verschillende banken in het land van 's-Hertogenrade. De abt ging nog verder: Hij stelde zijn gast de mooie en geriefelijke koets der abdij ter beschikking, opdat hij snel en zonder moeite de plaats waar zijn ambt hem riep kon bereiken, en 's avonds kon terugkeeren naar de welvoorziene disch in de gastenkamer. De koninklijke houtvester Thymus bracht zelfs op een dienstreis zijn vrouw mee, die op die manier ook de gastvrijheid van het klooster leerde kennen. Ook de beide raadsheeren van den Souverein en Raad te Brussel du Marmol en de Tiège namen gaarne de uitnoodiging van den abt aan, toen zij gedurende vrij lange tijd in het land vertoefden om de nieuwe registers der provincies samen te stellen. De eerste verbleef er ook als commissaris van de Hooge Raad van Brabant in de strijdvraag van de abdij met Simpelveld vanwege het landgoed Crombach in Kerkrade en Simpelveld. Hij nam toen zijn intrek in de abdij en abt Haghen liet alleen al uit eigenbelang niets na om den invloedrijken man, van wiens verslag

veel voor het klooster afhing, het verblijf te Rolduc zoo aangenaam mogelijk te maken.

Van meer beteekenis was ook de verhouding der abdij tot den hoogsten bestuursambtenaar in de omtrek n.l. den drost van stad en land van Herzogenrath.

Lange tijd ging het helaas minder goed. De toenmalige drost, baron Johan Hendrik van Berghe- Trips, heer van Anstel en medebezitter van de heerlijkheid Kerkrade, stond namelijk met zijn Condominus, den abt van Rolduc, op zeer gespannen voet; en herhaaldelijk was het bij de uitoefening van zijn ambt tot oneenigheid en pijnlijke voorvallen gekomen. Ook was de drost in ernstige oneenigheid geraakt met de burgers van Herzogenrath, omdat hij herhaaldelijk inbreuk maakte op hun rechten. Toen nu na de dood van baron van Berghe-Trips de regeering te Brussel in 1748 den graaf Hoen de Cartils, Heer van Amstenrade, Chaloun, Schin op Geul en Oud-Valkenburg tot opvolger benoemde, herademden de abt en de bevolking, en in Rolduc en Herzogenrath maakte men zich op tot een buitengewoon feestelijke ontvangst van den nieuwen gebieder. Tot dat doel had de abt alle leden van de Staten van 's-Hertogenrade en Valkenburg op de abdij uitgenoodigd. Toen nu de graaf 's-morgens uit Aken in 't klooster arriveerde, had in de kapittelzaal een feestvergadering plaats, waarin de nieuwe drost door den abt Fabritius plechtig werd geinstalleerd. Daaraan aansluitend had een groote feestmaaltijd plaats, waaraan de medeleden der Staten uit Hertogenrade en Valkenburg, en ook de schout, schepenen en burgemeester van Herzogenrath deelnamen. 's Namiddags hield de graaf zijn plechtige intocht in de stad Herzogenrath. Aan de poort werd hij ontvangen door een eerewacht van meisjes en door de schutterij en naar het kasteel geleid, waar te zijner eer een feestmaal gegeven werd waaraan de notabelen der stad en, namens de abdij, de provisor deelnamen. 's Avonds keerde de nieuwe drost naar de abdij terug, waar hij overnachtte en ook de volgende dag bleef. Tevreden over de hartelijk ontvangst keerde hij, door den abt tot Aken begeleid, naar zijn kasteel Chaloon terug. De gastvrije opname te Rolduc had zichtbaar indruk op hem gemaakt, en nog dikwijls en gaarne verbleef hij, als ambtsbezigheden hem naar Herzogenrath riepen, binnen Rolducs gastvrije muren.

Velerlei gasten verbleven te Rolduc ten tijde der processen tegen de z.g. bokkenrijders. Toen de onveiligheid in de omtrek beangstigend was geworden, grepen eindelijk in 1741 de rechtbanken van het land van 's-Hertogenrade in, en toen begonnen in Kerkrade, Herzogenrath, Merkstein en Übach de verhooren, folteringen en veroordeelingen der booswichten, die men te pakken gekregen had. Laten wij eens zien wat de dagboekschrijver uit de eerste periode van deze rooverbende (1734-1756) bericht.

In Merkstein werden op de 8ste Augustus 1741 de gebroeders Peter en Johannes D., nadat ze op de pijnbank verschillende inbraken en heiligschennissen in naburige kerken hadden bekend, opgehangen. De vrouw

van den laatstgenoemde, die aan de inbraken had deelgenomen, werd in het openbaar gegeeseld, gebrandmerkt en voor levenslang uit het gebied van Merkstein verbannen. Na de terechtstelling waren de leden van de Merksteinsche rechtbank te gast in de abdij, welke immers in Merkstein heerlijke grondrechten bezat. Wij lezen daar: Executione peracta D. Praetor, graphiarius cum septem scabinis et quibusdam amicis fuerunt prandio valde honesto excepti hic in Monasterio. Bovendien moest de abdij de kosten van het proces dragen, omdat de delinquenten geen geld hadden en daarom volgens de geldende wetten de landsheer - in dit geval dus de abt - voor de ontstane kosten moest opkomen: Totumque hoc negotium fuit tractatum et finitum sumptibus Abbatiae, quia cum rei essent pauperes nihilque bonorum sive mobilium sive immobilium habentes. Abbas noster qua Dominus temperalis in Merxstein iuxta leges et mores patriae expensas solvere debuit. Met 'n angstig voorgevoel voor komende nog ergere dingen besluit de schrijver van deze regels zijn verhaal: Parvi fures puniuntur et magni relinquuntur impunes! Domine, praeserva nos et nostra a malis et perversis hominibus, quorum numerus in dies magis ac magis crescit!

Op de 22ste en 23ste Juli 1743 werden acht misdadigers, die zich in Jülich in hechtenis bevonden, geconfronteerd met zes leden van de wijdvertakte rooverbende, die op het kasteel te Herzogenrath gevangen zaten. De confrontatie zou oorspronkelijk op de grens in het Übacher bosch plaats vinden. Wegens de voortdurende regen echter geschiedde het te Oudmerbern op het landgoed van de abdij. Ook in deze zaak schijnt de abdij gerechtelijk betrokken te zijn geweest, want we vinden de aanteekening, dat het door den griffier opgestelde protocol in het abdij-archief moest bewaard worden. Na afloop kwam het gerecht uit Jülich hier op bezoek: Praetor et duo scabini et scriba Iuliacensis pernoctaverunt hic in Abbatia et valde contente redierunt Juliacum.

In de volgende maand bevinden zich onder de gasten der abdij twee rechtsgeleerden van het hooge gerechtshof van Limburg, die verscheidene dagen hun intrek namen in de abdij en van hieruit de rechtszittingen in Übach, Kerkrade en Scheidt bijwoonden. 2)

NOOT 2) Bedoeld is Prickart-scheidt, d.i. Schaesberg. (einde noot)

Ons dagboek meldt hierover: Vesperi venerunt hic hospitium sumpturi Domini iurisconsulti et scabini altae curiae Limburgensis Pelzer et Smetz adsumpti a justitia de Ubach ad ferendam secum sententiam in causis criminalibus duo de cim forum seu criminosorum; isti Domini iurisconsulti de Ubach, cui iidem negotio gunt ubique aliquot dies fuerunt impensi, apparenter assumentur a Iustitia de Kirchrode et de Scheidt in eundem finem. 3)

NOOT 3) In het algemeen waren de verschillende rechtbanken in Limburg in crimineele zaken zelfstandig; een hooger beroep bestond in zulke gevallen niet; hunne uitspraken hadden onvoorwaardelijke rechtskracht. Maar omdat nu de misdaden op schrikbarende wijze toenamen, schijnt men van

hoogerhand erop aangedrongen te hebben juristen van naam aan de processen te doen deelnemen. Dit had, zooals wij nog zullen zien, schending van de landsprivilegies, oneenigheid over de rechtsbevoegdheid en de volgorde der processen, alsook onderbreking en opschorting van de hangende processen tot gevolg.(einde noot 3)

Massale terechtstellingen in Übach en Schaesberg en op verschillende plaatsen in het land van Valkenburg, welke in de loop van het jaar 1743 plaats hadden, 4) leidden tot een protest van den Hoogen Raad van Brabant, wat, zooals reeds is aangeduid, een vrij lang oponthoud der processen ten gevolge had. Men wilde in Brussel, voordat er nog meer vonnissen voltrokken werden, de processtukken inzien. Omdat dit echter tegen de landsprivilegie's was, grepen de Staten der Provincie, die taai aan hun oude rechten vasthielden, krachtig in. Ten slotte werd men het erover eens, dat de nog loopende processen met goedkeuring of medewerking van twee rechtskundige schepenen van het Limburgsche gerechtshof zouden gevoerd worden. Nu werden de processen voortgezet, en spoedig zien wij herhaaldelijk vreemde juristen als gasten op Rolduc. Op de 5e Maart 1744 bericht het diarium Rodense: His diebus advocatus Rasquin fuit hic hospitatus per duas noctes et semel cum Dominis Dortant et Corneli iuniore 5) sumpsit prartdium occasione lectionis et decisionis criminalis quattuor malefactorum districtus Rodaeducensis detentorum in castro ibidem cum aliis eiusdem turmae.

NOOT 4) In het district Ubach werden op 10 September 1743 bij Heerlerheide (prope ericam de Herle) 10, in Schaesberg op 30 Nov. 8 arme zondaars op uiterst wreede wijze terechtgesteld.(einde noot 4)

NOOT 5)Dortant was lid van de rechtbank te Schaesberg, Corneli van de rechtbank te Übach.(einde noot 5)

Juli van hetzelfde jaar was in de abdij op bezoek de Valkenburgsche jurist de Tiège, de secretaris der Staten van het land van Valkenburg, die door de Hooge Raad toegelaten was om de processen tegen de bokkenrijders door te zetten. Ook in de volgende maanden verbleef hij meermalen op Rolduc en bracht hij nog een tweeden jurist mee, Poswyck genaamd, om verschillende processen in Kerkrade en Herzogenrath af te handelen. Bij de 17e Aug. 1744 wordt aangeteekend: Fuerunt hic in prandio et etiam pernoctaverunt D.D. advocati de Tiège et Poswyck, qui assumpti fuerant 11. iudicio Rodaeducensi ad decidendam certam causam. In November verbleef de Tiège nogmaals drie dagen in de abdij en verrichtte gedurende aeze- tijd zijn ambtsbezigheden op de burcht van Herzogenrath.

In 't begin van 1745 werden de processen tegen de bokkenrijders voor zeven jaar onderbroken. Tengevolge n.l. van de talrijke arrestaties en opsluitingen

verdween de bende voorloopig van het tooneel. Bovendien hadden in deze tijd tot 1748 irt 't land van 's-Hertogenrade veel inkwartieringen plaats ten gevolge van de Oostenrijksche successieoorlog, waardoor aan de dieven de uitoefening van hun bedrijf werd belet. Eerst in 1752 hooren wij weer van een executie in 't land van 's-Hertogenrade. Bij die gelegenheid verbleef de drost Hoen, waarover we reeds gesproken hebben, op Rolduc om de volgende dag de bestraffing van een dief bij te wonen, die tot straf gegeeseld en verbannen zou worden. Er staat: Advenit O. Comes Hoen, Drossardus huius patriae, qui sequenti die praefuit in Hertogenrode executioni cuiusdam detenti propter quaedam parva furta et ex hac causa per sententiam damnati a.d caesionem virgis et exsilium ad quinquaginta annos.

Veel meer opwinding en onrust brachten de bezoeken tijdens de tweede periode der bokkenrijdersprocessen in het stille door godsdienstoefeningen geregelde kloosterleven. Wij zagen reeds dat na 't jaar 1744 een merkbare verslapping bij de bokkenrijdersbende te constateeren viel. Het was echter slechts een stilte die de storm voorafgaat. Want vanaf het jaar 1762 trad de bende opnieuw en gevaarlijker op dan vroeger. Tijdens de eerste periode hadden de processen plaats in de afzonderlijke dorpen, die immers hun eigen rechtbank bezaten. Daar nu echter door het groote aantal zich nog op vrije voeten bevindende bendeleden deze streek erg onveilig was, en bovenal het gevaar bestond, dat de roovers uit hun gevangenis bevrijd werden, en de uit eigen burgers bestaande bewaking onbetrouwbaar was, ging men er spoedig toe over om de in hechtenis genomen roovers naar de gevangenis van de burcht te Herzogenrath over te brengen. Toen daar geen ruimte meer was werden ze opgesloten onder de stadspoorten. In Herzogenrath namen de rechters der verschillende rechtbanken de verhooren af en werden de processen gevoerd. Natuurlijk zochten de rechters steeds gastvrijheid te Rolduc en namen zij hun intrek in het klooster. Het fragment van ons dagboek uit de jaren 1770-1772 weet hierover allerlei te berichten.

Op 1 November 1770 bezocht de schout van Aldenhoven en hofraad van den keurvorst Junckgeburth de abdij. Daags tevoren had hij een beruchte bokkenrijder uit Übach, die in 't gebied van Jülich gevangen was genomen, aan den schout van Übach op diens verzoek uitgeleverd. Wij laten hier het dagboek aan het woord: D. Junckgeburth Praetor in Aldenhoven et Consiliarius Aulicus Electoris Palatini, qui pridie insignem furem Ubacensem in ditione Juliacensi deprehensum et per aliquot septimanas in carcere Juliaci detentum extradiderat Praetori in Ubach, ista occasione in Abbatia hospitium sumpserat.

In 1771 begonnen, zooals reeds gezegd, de verhooren en ondervragingen van de dieven, die in Herzogenrath gevangen zaten. Aangezien de rechters der verschillende rechtbanken nu ambtshalve op de burcht van Herzogenrath moesten vertoeven, profiteerden zij steeds van de Rolducsche gastvrijheid en was het klooster nooit zonder gasten, die elkaar steeds opnieuw opvolgden. Dat dit voortdurend komen en gaan van gasten en de daarmee gepaard gaande onrust

der kloosterbewoners op den duur lastig was en storend werkte, staat buiten twijfel. 't Is daarom niet te verwonderen, dat de schrijver van het dagboek blijkens sommige uitdrukkingen slechts moeilijk zijn ontstemming kon verbergen. Vooral waren het de schout van Herzogenrath en die van Übach, de gebroeders de Limpens, die de gastvrijheid van Rolduc voor zich opeischten. Maar laten wij den dagboekschrijver zelf aan het woord komen. Hij zegt bij de 8ste Maart 1771, toen door de doktoren en de gerechtelijke commissie de lijkschouwing had plaats gehad van den bokkenrijder Balthasar K. uit Merkstein, die tengevolge van een onmenschelijke foltering te Herzogenrath was overleden: Post prandium 9a huius D. Limpens Praetor Rodensis, qui ratione officii sui rerumque criminalium hic *tere habitat percommode ac gratis* ad propria abiit. De 9de van deze maand keerde de schout van Herzogenrath, Limpens, die op grond van zijn ambt en der processen, "hier geriefelijk en gratis woont" na het middagmaal naar huis terug. Drie dagen tevoren had Baron van Eynatten met verscheidene schouten uit de buurt en enkele andere in de abdij zijn intrek genomen om de volgende dag op de burcht van Herzogenrath bij de foltering van bovengenoemden boosdoener aanwezig te zijn. Op 25 April verscheen wederom de baron van Eynatten, ditmaal in gezelschap van den landvoogd van Geilenkirchen en was de volgende dag tegenwoordig bij de foltering van verschillende bokkenrijders in Herzogenrath. Zij keerden met de rechters die eraan hadden deelgenomen terug, en na het eten vertrokken ze weer. Nauwelijks waren ze weggereden, of daar verscheen opnieuw de schout van Übach en vestigde zich in het klooster om de volgende dag enkele arme zondaars uit zijn district aan een hoogst pijnlijke ondervraging te onderwerpen.

Omdat in de daarop volgende weken het getal der gevangenen voortdurend toenam en alle gevangenissen in Herzogenrath overvol waren, en bovendien het gerucht liep dat de zich nog in vrijheid bevindende bokkenrijders een aanslag beraamden op de burcht en de stadspoorten om hun gevangen kameraden te bevrijden, wendde de opperschout van Herzogenrath zich tot het gewest Limburg. Hij vertrouwde n.l. - en niet zonder reden - de bewaking, die uit burgers van de stad bestond, niet; en vroeg Limburg om soldaten te zenden. 9 Juli verscheen de keizerlijke kapitein von Mayer uit Limburg met een afdeeling Oostenrijksche soldaten, en nam zijn intrek in de abdij. Hij schreef een geregelde bewakingsdienst voor op de burcht, en vertrok na eenige dagen weer naar Limburg.

In Juli en Augustus ging er geen dag voorbij of er verbleven een of meer rechters in de abdij, om van hier uit de verhooren en folteringen der gevangenen op de burcht te leiden. Zoo luidt het op 22 Juni: D. Limpens Praetor Ubacensis, qui cum fratre suo per totam fere hebdomadam successione hic fuit vacans processui criminali circa fures captos et adhuc capiendos domum reversus est. Begin Juli kwamen de jonkheeren van Eynatten en Mirbach naar de abdij, waar zij overnachtten. De volgende dag gingen zij naar Herzogenrath en waren daar

aanwezig bij de folteringen van enkele bokkenrijders. Daarna keerden zij terug naar Rolduc, aten daar, en reden vervolgens naar huis. Rond deze tijd had ook de schout van Herzogenrath weer eens een week te Rolduc doorgebracht (per totam praecedentem hebdomadam hic gratis hospitatus) en hij keerde 7 Juli weer naar zijn huis te Übach terug. Groot moet wel de verwondering van den receptor hospitum zijn geweest, toen de Limpens de volgende dag, nadat hij thuis even van kleeren verwisseld had, er opnieuw de kamer die hij voor weinige uren had verlaten, betrok. Tegelijkertijd arriveerden ook de baron van Eynatten met zijn gemalin en twee jonkheeren met zes dienaren en evenzooveel paarden, en namen voor de nacht en de volgende dag hun intrek in het klooster, om zooals de dagboekschrijver terecht vol tegenzin opmerkt alleen uit ijdele nieuwsgierigheid de foltering van een armen zondaar in Herzogenrath bij te wonen. Wij laten deze passage letterlijk volgen: Mutata chlamide domi rediit (scil, praetor de Limpens) ad Abbatiam, quo etiam D. Baron de Eynatten cum uxore sua et duobus aliis baronibus sex equis vecti sexque domesticis stipati advenerunt "ex vana curiositate" spectandi alterum infelicem furem torturae in castello Rodensi ad dictum sumptoque prandio omnes cum isto junkero abierunt.

Op 7 October van 't zelfde jaar had in Herzogenrath de terechtstelling plaats van twee bokkenrijders, n.l. van Albert S. uit Merkstein en van Z. vulgo Knüllen uit Herzogenrath. Deze laatste werd door den Rolducschen koorheer Paul Kemmerling, pastoor te Herzogenrath, tot de dood voorbereid, en werd ook door deze op zijn laatste tocht naar de plaats geleid der "beestachtige" terechtstelling, zooals het dagboek zegt. De terechtstelling aan de Beckenberg werd bijgewoond door Peltzer, schepen te Aken, en vele anderen, die zich na afloop naar de abdij begaven. De volgende dag kwamen de schepenen Thielen en Ernst van 't Hooge Gerechtshof in Limburg aan en vonden in de abdij gedurende eenige dagen onderdak en verpleging. Er werd nu n.l. een begin gemaakt met de foltering van den ongelukkigen geneesheer Joseph K. uit Herzogenrath, die tot dan toe geen bekentenis had afgelegd. Wij lezen: D.D. Thielen, Ernst et Limpens in castello Rodensi adsisterunt criminali quaestui et torturae infelicis chirurgi K., qui tamen per omnia genera tormentorurn vexatus ante et post prandium nihil omnino professus est. Reverendissimus circa prandium in abbatiam rediit, cum praedictis scabinis, praetoribus Limpens et Drossardo in Kirchrath prandit. De pijniging van den delinquent werd op de volgende dag voortgezet, echter zonder dat hij bekende.

Bij gelegenheid van de terechtstelling van negen bokkenrijders namen verschillende rechters en enkele vreemde schouten met vier paarden en twee bedienden hun intrek in de abdij van 13 tot 15 October. Het zou te ver voeren al de gasten op te sommen welke ter gelegenheid van de steeds toenemende processen in het klooster vertoefden. Zooveel kan echter wel worden gezegd, dat volgens het bericht van ons dagboek tot in de zomer van het volgende jaar - het fragment gaat n.l. niet verder - voortdurend rechters en schepenen werden geherbergd, die aanwezig moesten zijn bij de tallooze verhooren, folteringen en

terechtstellingen der in hechtenis genomen roovers. Daarbij kwamen dan nog de talrijke nieuwsgierigen, aangelokt door de verschrikkelijke tooneelen.

Eén geval willen we echter nog bespreken: In Mei 1772 voltrok zich het lot van den ongelukkigen geneesheer K. uit Herzogenrath. Hij was door de overige gevangenen eenstemmig als de hoofdman der bende aangewezen, maar ondanks de herhaaldelijke en uiterst pijnlijke folteringen bleef hij hardnekkig ontkennen. De doodstraf was tegen hem uitgesproken, maar eerst zou hij nogmaals en nu aan de zwaarste folteringen worden onderworpen om hem tenslotte op deze wijze toch nog een bekentenis af te dwingen. Naar aanleiding hiervan verschenen op 5 Mei 1772 de beide schouten de Limpens, de drost van Kerkrade Grieffgens, en twee door de rechtbank te Herzogenrath ontboden paters Jezuiëten op de abdij om hier voor enkele dagen hun intrek te nemen. Op de twee volgende dagen vond de foltering van den ongelukkige plaats zonder dat deze echter bekende. Op de 6e Mei vinden wij in ons dagboek aangeteekend: Admotus est infelix dictus K. toleratis aliis levioribus torturis equuleo ante et post prandium absque ulla confessione suorum nec complicium criminum seu furtorum. Bij de 7e Mei staat aangeteekend: Hac mane discessit D. de Limpens praetor in Übach, item hac mane dictus pervicax chyrurgus K. ultima acerbissima tortura tortus est, sed mansit quasi insensibilis cum admiratione et attonitu omnium adstantium. De Jezuiet Zünder uit Aken, die in de abdij verbleef, bereidde den ongelukkige op de dood voor, en begeleidde hem ook op de 11e Mei naar de plaats der terechtstelling aan de Beckenberg, waar zich een ontzaggelijke menigte had verzameld om de terechtstelling bij te wonen. Het dagboek vermeldt hierover het volgende: Heri incepit et ho die continuavit pater Jesuita Zunder assistere et praeparare dictum K. ad mortem cras secuturam. . . . . Publico suspendio in Beckenbergh obiit infelix K. circa 11mam matutinam, cui spectaculo talis ac cursus populi fuit, qualis nunquam hic visus est. Na de terechtstelling van den hoofdman der bende duurden de processen en terechtstellingen in het land van 's-Hertogenrade nog voort tot 12 Aug. 1776. Het fragment van het Rolducsche dagboek houdt echter, zooals reeds vermeld, op bij 19 Aug. 1772; en zoo vernemen wij uit deze bron niets meer over het verdere verloop van deze huiveringwekkende tooneelen. Zonder twijfel heeft de abdij naar aanleiding hiervan nog dikwijls gasten binnen haar muren gezien. Voor de geschiedenis der bokkenrijders in onze streken zijn de gegevens van het diarium Rodense van het grootste belang, omdat ze ons een aanschouwelijk beeld geven van de gebeurtenissen, welke de gemoederen zoo lang in opwinding hebben gebracht. Zij vormen ook een waardevolle aanvulling en uitbreiding op het bekende dagboek van den pastoor van Afden, Henricus Thimister, die eveneens uitvoerig de processen uit de eerste periode der bokkenrijders beschrijft.

De rechtsplegingen tegen de bekende rooverbende brachten weliswaar veel gasten in de kloosterlijke eenzaamheid der abdij, maar de bezoeken zijn toch niet te vergelijken met de veel zwaardere last welke het klooster werd opgelegd

door de inkwartieringen en requisitie's in de abdij en de haar toebehoorende kloostergoederen ten gevolge van de Oostenrijksche successie-oorlog. Ook hierover geeft het dagboek der abdij ons nauwkeurige inlichtingen. In dit geval gaat het over ongenoode gasten, die aanmatigend en brutaal optraden en met geweld namen, wat men hun niet bereidwillig gaf. Aanvankelijk waren het slechts toevallige doortochten en inkwartieringen. Maar toen het land van 's Hertogenrade binnen de kring der krijgsoperatie's kwam en zelfs - zij 't slechts voor korte tijd - het terrein van de strijd werd, namen de inkwartieringen, inbeslagnemingen en zelfs plunderingen voor de abdij en omliggende plaatsen bedenkelijke vormen aan. Wij laten nu het dagboek zelf aan het woord:

Van de eerste oorlogsjaren bespeurde men hier te lande nauwelijks iets. Het terrein van de strijd was immers ver verwijderd, en doortochten hadden slechts zeer zelden plaats. Eerst het voorjaar van 1743 bracht inkwartieringen. In Maart rukten Engelsche troepen het land binnen, die hun kwartier opsloegen in Herzogenrath, Merkstein en Alsdorf; terwijl de officieren in de abdij werden opgenomen. In Herzogenrath lagen ongeveer 200 ruiters. De troepen bleven er enkele dagen en waren uitstekend gedisciplineerd. Van hieruit trokken zij naar het Jülicher land. Daar betrokken ze vaste kwartieren; want men wilde de keurvorst van de Paltz dwingen om in de oorlog tusschen Karel VII en Maria Theresia onzijdig te blijven en zijn troepen uit Beieren terug te trekken.

In Januari 1745 hooren wij weer van troependoortochten in deze streek. Engelsche, Hannoveraansche, Oostenrijksche en Hollandsche regimenten, die van 't slagveld in België kwamen, trokken door het land van 's-Hertogenrade naar de Rijn. Een gedeelte betrok in de omgeving van Jülich de winterkwartieren. In Febr. 1746 hadden doortochten
plaats der troepen van de Rijn naar het Belgische front, waar iedere dag de strijd opnieuw kon ontbranden. Op 20 Februari arriveerde in Herzogenrath de keizerlijke generaal-majoor der cavalerie Markies de Bournonville, de zoon van den stadhouder der Oostenrijksche Nederlanden, op doortocht met het regiment dragonders van Styrum. Het eerste eskadron en de regimentsstaf lag in Herzogenrath. De markies had zijn kwartier in het voornaamste huis van het stadje, n.l. het huis Bombaye achter de kerk. 6) Het schijnt dat het den generaal daar niet erg bevallen is, want op zijn verzoek noodigde abt Fabritius hem uit in de abdij zijn intrek te nemen. 7) De markies nam de uitnoodiging met genoegen aan en verhuisde met den regimentscommandant naar Rolduc. Twee dagen later trokken de troepen weg in de richting van Maastricht.

NOOT 6) Bedoeld is het huis Eynrode, thans bewoond door de Augustijne-Cellitinnen.(einde noot 6)

NOOT 7) De abdij zelf was volgens de landsprivilegie's vrij van inkwartiering. Het gaat dus hier om een zuiver persoonlijke vriendelijkheid van den abt.(einde noot 7)

De generaal betuigde in hartelijke woorden zijn dank voor de vriendelijke

ontvangst en beloofde tevens zijn troepen de uiterste discipline te zullen opleggen en hun op het hart te zullen drukken zich van ongeoorloofde en gewelddadige requisitie's te onthouden. De generaal hield woord. Ook abt Fabritius was uiterst tevreden; hij meende hiermee gedaan te hebben wat hij kon, om de burgers van Herzogenrath aan zich te verplichten.

De volgende dag arriveerde het tweede eskadron van bovengenoemd regiment. De ritmeester begaf zich ongenood naar het klooster, waar hij ten eten werd gevraagd. Ook hij zegde de strengste tucht toe, en reed de volgende morgen met zijn eskadron verder. Met groote voldoening sloegen de bewoners van Herzogenrath de voorbeeldige discipline der dragonders gade, die voordat zij de paarden bestegen, eerbiedig het kruisteeken maakten. De inkwartieringen verliepen echter niet altijd zoo gemakkelijk als dit keer. Er kwamen ook lastige gasten; dat zou de toekomst leeren.

Dreigender werd de toekomst door het verloop van de krijgsgebeurtenissen in de herfst van hetzelfde jaar, toen het pragmatieke leger tot aan de Maas werd teruggedrongen. Na een onfortuinlijke strijd bij Visé moesten de Verbondenen daar hun legerplaats opgeven en naar Maastricht terugtrekken. Daar men nu in deze streken rekende op grootere inkwartieringen en zelfs plunderingen, brachten de bevreesde inwoners hun roerende goederen naar Aken of andere veilige plaatsen. Ook de abt Fabritius trof de noodige voorzorgsmaatregelen en liet op de eerste plaats het archief van Rolduc en alle kostbaarheden naar het refugium in Aken brengen. Ondertusschen moesten ontzaggelijke voorraden levensmiddelen voor het leger en voedsel voor de paarden worden geleverd. De abt had in Merkstein en Kerkrade, alsmede op de hoeven der abdij de handen vol om de opgeëischte hoeveelheden te laten opladen en verzenden. Inmiddels werden de berichten van het slagveld steeds slechter; een uitval uit Maastricht had niet de verhoopte uitwerking. Bij Raucoux in het bisdom Luik hielden de Franschen onder aanvoering van maarschalk van Saksen stand tegen de bondgenooten onder Hertog Karel van Lotharingen, die in wanorde en met groot verlies aan menschen en materiaal moesten terugtrekken. Spoedig verbreidde zich hier het bericht, dat d vluchtende Oostenrijksche soldaten, die reeds het land van Valkenburg binnenrukten, zich te buiten gingen aan uitspattingen en plunderingen. Elk oogenblik werd hier hun komst verwacht. De abt was op alles voorbereid en verloor zijn kalmte niet. Allereerst gaf hij op de landgoederen der abdij de noodige aanwijzingen voor de inkwartiering der te wachten Oostenrijksche cavallerie.

13 Oktober kwamen de eerste vluchtelingen; het was een ritmeester van het regiment dragonders van Styrum met 230 man. De officieren namen hun intrek in het klooster, terwijl de manschappen voor de helft in Kerkrade en Herzogenrath werden ingekwartierd, terwijl de rest onderdak vond in Merkstein en Übach. Drie dagen later kwamen de andere eskadrons aan. Overal kwam het tot plunderingen en afpersing van fourage. Ook op de hoeven der abdij te Spekholzerheide en Crombach hadden brutale requisitie's plaats. In deze dagen

wemelde, zooals het dagboek oericht, heel het land van 's-Hertogenrade van cavalleristen en trein-soldaten, die overal levensmiddelen en paardenvoer zochten. De boerderijen der abdij te Nieuwen Oud-Merbern en Nieuw-Streiffeld verloren in die tijd het grootste deel van hun voorraad veevoeder en haver. De overige pachters verwachtten elk oogenblik hetzelfde lot.

De 29ste Oktober bracht groote opwinding te weeg onder de klooster bewoners. 's Namiddags verscheen namelijk een vaandrig van het regiment kurassiers Birkenfeld met ongeveer 40 man voor de roode poort en verlangde onder bedreiging hooi en haver. Dit werd echter én door de bewakers van het klooster, én door den provisor, én door den toegesnelden abt geweigerd, omdat, zoo als gemeld, de abdij zelfs in oorlogstijd vrijgesteld was van leveranties aan de troepen. De vaandrig hield echter voet bij stuk, en dreigde ten slotte geweld te zullen gebruiken. Inderdaad maakten zijn manschappen zich gereed het venster van de in de nabijheid liggende paardenstal, waar zich de voedselvoorraad bevond, in te slaan. De dienstknechten van het klooster boden weliswaar tegenstand; maar men zou tenslotte toch hebben moeten wijken voor het geweld. Gelukkig verscheen op 't laatste oogenblik de ritmeester van het eskadron, waartoe de vaandrig behoorde. Op diens bevel trokken de gevaarlijke gasten af, en haalden nog op dezelfde dag met geweld het voeder weg op de abdijhoeve Oud-Merbern. Ook op andere plaatsen van 't land 's-Hertogenrade hadden op deze dag plunderingen plaats door soldaten van het regiment Birkenfeld.

Die avond verbleven in de abdij de luitenant-kolonel, een ritmeester en een vaandrig van dat regiment, aten en overnachtten er. Om de algemeene verwarring volkomen te maken, rukte de volgende dag het Beiersche regiment infanterie Hildburghausen het land van 's-Hertogenrade binnen, dat met de regimenten van Seckendorf en het lijfregiment in de richting van Maastricht trok om daar de uitgeputte fronttroepen af te lossen en garnizoensdienst te verrichten. 8)

NOOT 8) Na de dood van Karel VII had diens zoon Max Joseph te Füssen vrede gesloten met Maria Theresia. De vroegere tegenstander was nu een bondgenoot van Oostenrijk geworden. (einde noot 8)

Enkele dagen later werd gemeld, dat de Franschen van een verdere vervolging der Oostenrijkers hadden afgezien, en naar België terugtrokken om daar de winterkwartieren te betrekken. De bevolking herademde; nu kon men beginnen ook hier de voorbereidselen te treffen voor de winterkwartieren der Oostenrijksche troepen. Begin November, toen de wederzijdsche doortochten voorbij waren, kwamen hier de troepen aan, die volgens bevel van het keizerlijke hoofdkwartier in het land van 's-Hertogenrade zouden overwinteren. Het was het regiment infanterie Prins Karel van Lotharingen. De regimentscommandant, de luitenant-kolonel graaf van Perony arriveerde op 5

November met zijn staf en het eerste bataillon te Herzogenrath. Een ijlings bijeengeroepen Staten vergadering besloot de vijf compagnieën te verdeelen over de verschillende plaatsen, en regelde ook de verdeeling der verlangde leveranties voor manschappen en paarden, alsook de gebruikelijke geschenken voor de officieren. De abt leidde in Kerkrade en Merkstein persoonlijk de inkwartiering der troepen. Op 8 November legde de graaf van Perony een eerste bezoek af bij den abt en werd met zijn officieren ten eten gevraagd op 11 November.

Er ontwikkelde zich een goede verstandhouding tusschen de troepen en de bewoners van het land, en de winterkwartieren verliepen naar beider genoegen. In Januari legde de abt een tegenbezoek af bij den graaf Peronyen dineerde in diens kwartier te Herzogenrath. Eind Februari bood de abt de officieren een groot feestmaal aan, waartoe ook de schouten van het land werden uitgenoodigd. Bij deze gelegenheid werd de kwestie van de aanstaande opheffing der winterkwartieren besproken en werd de levering der rantsoenen aan manschappen en paarden bepaald. Op 25 Maart legde de graaf van Perony met zijn staf een afscheidsbezoek op de abdij af; daarop werd door de abdij een groot afscheidsmaal op 28 Maart aangeboden, waaraan werd deelgenomen door alle notabelen van de buurt. De volgende dag marcheerden afdeelingen der regimenten Birkenfeld, Hohenzollern en Batthyany het land van 's-Hertogenrade binnen en namen voor één nacht kwartier in Kerkrade, Merkstein, Übach en Simpelveld. 31 Maart trokken de troepen af naar het front.

Het land was nu weliswaar bevrijd van de inkwartieringen, maar in plaats daarvan begon nu een tijd van de brutaalste requisitie's. Ook de abdijhoeven en de heerlijkheden Kerkrade en Merkstein moesten geweldige hoeveelheden afstaan aan de Maastrichtsche depots. De krijgsoperatie's namen in den zomer van het jaar 1747 een verder ongelukkig verloop. Een grootsch opgezet offensief der bondgenooten mislukte, en hun leger werd in de richting van Maastricht teruggedreven. 2, Juli kwam het bij Laeffeld niet ver van Maastricht tot een treffen, waarbij het pragmatieke leger onder aanvoering van den Hertog van Cumberland de nederlaag leed. De overwonnen troepen trokken door Maastricht op de rechter Maasoever terug, en namen daar nieuwe stellingen in. De gebeurtenissen namen een noodlottig verloop: Bergen-op-Zoom viel in September, en Maastricht werd ernstig bedreigd. Voor 's-Hertogenrade kwamen zware tijden.

Snel opeenvolgend moesten geweldige hoeveelheden levensmiddelen, voeder en verdedigingsmateriaal aan het legerkamp bij Maastricht geleverd worden. De abdij hoeven waren eveneens zwaar belast; ook moesten zich 200 man naar de omgeving van het bedreigde Maastricht begeven om verdedigingswerken aan te leggen. De herfst van 1747 bracht weer de gewone doortochten en inkwartieringen. Op 10 October arriveerde hier het keizerlijke regiment Wurmbrand onder aanvoering van kolonel van Ledebur. De kolonel met zijn staf werden in Herzogenrath ingekwartierd; de 1ste compagnie in Simpelveld, de

2de in Übach, de 3de in Kerkrade en de 4de werd over Alsdorf en Merkstein verdeeld. 12 November kwam de kolonel van Ledebur zijn eerste bezoek brengen aan de abdij; 3 December was hij met zijn officieren in het klooster te gast.

De inkwartieringen verliepen over 't algemeen rustig; in Januari 1748 kwam het echter tot enkele strubbelingen met kolonel van Ledebur over de rantsoenen, die aan de troepen verstrekt moesten worden. In Februari kwam van Ledebur met een kapitein naar de abdij om met den abt over de levering, van leeftocht te onderhandelen. De heeren bleven hier eten, en tenslotte werd er een overeenkomst bereikt.

Op 23 Maart brachten de kolonel met zijn officieren een afscheidsbezoek bij den abt, en de volgende dag marcheerden de troepen af. Terzelfder tijd trok het regiment kurassiers van Lichtenstein met den kolonel van het regiment en generaal von Walbur Herzogenrath binnen. De troepen kregen hier twee dagen rust. Beide heeren waren op 26 Maart ten eten in de abdij. Op 5 April moesten uit Herzogenrath 200 wagens met proviand en hout voor de verdedigingswerken van Maastricht worden gezonden. Het transport kwam nog juist de stad binnen; want de volgende dag, 10 April, begon de belegering van Maastricht door graaf Leeuwendael.

De toestand werd critiek. Elk oogenblik kon de vijand binnenvallen. Op 14 April rukte dan ook werkelijk de Fransche voorhoede Herzogenrath binnen. Fransche huzaren bezetten Kerkrade; een dag later volgde de infanterie; men kon het ergste verwachten. Maar de abt behield in deze hachelijke omstandigheden zijn kalmte; hij begaf zich op 15 April aan het hoofd eenerdeputatie in naam der Staten naar Oost, het hoofdkwartier van den maarschalk van Saksen, en vroeg om bescherming tegen mogelijke gewelddadigheden der fransche troepen; deze bescherming werd hem toegezegd.

Intusschen was ook de abdij door de Franschen bezet. Volgens de landprivilegie's was het klooster zelf ontslagen van inkwartieringen; en dit was tot nu toe ook altijd gebeurd. Dit veranderde nu eensklaps, want de Franschen bekommerden zich niet om landsprivilegie's. Voor de eerste maal sinds de godsdiensttwisten zag Rolduc weerom vijanden als gasten binnen de muren. Op de hoeven der abdij brandden de bivakvuren der ingekwartierde soldaten; ruwe soldatenliederen weergalmden door de stille kloosterruimte; de receptor hospitum, de kok en de keldermeester deden alle moeite om aan de verlangens van het krijgsvolk te voldoen.

Geen van de koorheeren ging die nacht naar bed vanwege het dreigend gevaar van brandstichting. Ook lieten zij het huis, waar het personeel verbleef, bewaken. In heel de omtrek verkeerde de bevolking in voortdurende angst om het gevaar voor brandstichting, diefstal en plunderingen, die overal plaats

hadden. Op 16 April keerde de abt uit Oost terug. Hij zond een renbode vooruit om te hooren, hoe het met de abdij stond.
Wat de Fransehen aan leeftocht, paarden en oorlogsmateriaal eischten, grensde aan het ongeloofelijke. De abt begaf zich daarom terstond na zijn aankomst naar Valkenburg, naar generaal St.-Germain, om vermindering der leveranties te verkrijgen; echter te vergeefs. Op 23 April begaf zich de schout Corneli in opdracht van den abt nogmaals, nu met rijke geschenken, naar St. Germain, om op 't laatste oogenblik het bevel tot levering van vette koeien, schapen en varkens waardoor de abdij ook zeer groote schade zou lijden- ongedaan te maken of om althans vermindering te verkrijgen.
Dezelfde dag kwam kolonel Fischer van 't eerste ;,Corps des Chasseurs; met zijn manschappen te Herzogenrath aan. Hij liet terstond al het nog aanwezige hooi weghalen;
vervolgens begaf hij zich met meer dan 40 officieren en een gedeelte van zijn soldaten naar de abdij. In allerijl werd hier aan de ongenoode gasten een eenvoudig maal aangeboden bestaande uit koude ham, kaas, boter met wit- en zwartbrood; en ook wijn en bier.
Aan wijn dronken de officieren 3/4 Amen, en bovendien eenige kannen bier. De overige manschappen en onderofficieren, ten getale van ongeveer 200, werden onthaald op brood, spek en dun bier (media cerevisia). Ook in Herzogenrath ging het er aardig naar toe; hier had burgemeester Thyssen de handen vol werk om de ingekwartierde soldaten te onthalen op brood, vleesch en bier. Na enkele uren verlieten de Fransche gasten de abdij en namen daarbij ongeveer alle wijnen bierglazen mee, 's Avonds trokken de vijandelijke troepen af, maar lieten in de abdij een wacht achter. De volgende morgen kwam een afdeeling naar Herzogenrath terug en eischte, dat al het nog aanwezige voeder naar het legerkamp te Maastricht moest worden gebracht. Zij voegden er de bedreiging aan toe, dat, wanneer het bevel niet werd opgevolgd, de troepen zouden terugkeeren en alle stallen in brand steken.
In zijn angst begaf burgemeester Thyssen zich ijlings naar de abdij en bracht den abt van het bevel op de hoogte. Deze liet aanstonds de noodige wagens in Kerkrade gereed maken en hierop laadden de bewoners van Herzogenrath hun laatste voorraden en reden zoo gauw mogelijk naar Maastricht.
Drie dagen later (27 April) trok een Oostenrijksch verkennerscorps ter sterkte van ongeveer 7000 man het land van Herzogenrath binnen vanuit Roermond, onder bevel van majoor baron van Beck. De troepen werden op plaatsen aan de rechteroever van de Worm ondergebracht. De volgende dag zochten de Oostenrijkers voorzichtig de streek af, bezetten Herzogenrath en plaatsten in de nabijheid der abdij een wachtpost, die op
haar beurt bij het klooster twee wachten opstelde. Verder plaatste majoor van Beck een wachtpost op de weide Siegel en Stierenweid langs de weg van Herzogenrath naar Kerkrade. Ondertusschen bleef de Fransche wacht in de abdij zonder dat deze eenige hinder van de Oostenrijkers ondervond. De toestand was

echter uiterst gespannen, en in de abdij vreesde men het ergste, wanneer de Franschen zouden terugkeeren. In deze omstandigheden meende de abt, die in Aken was, maar toch over heel de toestand was ingelicht, den Oostenrijkschen maarschalk graaf van Batthyany, die in Roermond hoofdkwartier had, op de hoogte te moeten stellen van de troepenbewegingen in en om Herzogenrath.

Voor alle zekerheid belastte hij koorheer Broekarts van Aken met deze opdracht. In de nabijheid der abdij bij Jagfelt trof deze een paar eskadrons Fransche huzaren aan, die uit Limburg waren gezonden om den abt van Rolduc gevangen te nemen, en hem als gijzelaar naar de legerplaats van maarschalk van Saksen te voeren. Zoodra nu de Oostenrijksche veldwachten bij Siegel en Stierenweid de Franschen ontdekten, openden zij een hevig geweervuur op de aanstormende huzaren. Toen ten gevolge van dit schieten de Oostenrijksche infanterie uit Herzogenrath ter versterking aanrukte, trokken de Franschen zich terug en werden door de Oostenrijkers in de richting van Limburg achternagezet. Daar nu ook de Fransche wacht in de abdij wegtrok en zoodoende de streek van vijanden was gezuiverd, verliet majoor van Beck op 1 Mei Herzogenrath, en sloeg gedurende verscheidene dagen zijn bivak op in Merkstein en Übach. De requisitie's, die daar bij deze gelegenheid plaats hadden, richtten in genoemde plaatsen, alsook op de daar liggende kloosterhoeven groote schade aan. Op 5 Mei verschenen nogmaals een honderdtal Fransche huzaren, fourageerden in de abdij en in de omgeving om daarna af te trekken, zichtbaar ontevreden over de ontvangst.

NOOT 9 ?) De abt Jean Dubois van Val-Dieu bevond zich reeds als gevangene in het Fransche hoofdkwartier. (einde noot 9)

De strijd liep nu ten einde; beide partijen waren de lange oorlog moe. In Aken hadden reeds voorloopige onderhandelingen over de vrede plaats. Op 6 Mei volgde de overgave van Maastricht aan de Franschen, op de wallen werd chamade 10) geslagen, de witte vlag werd geheschen, en op 10 October trokken maarschalk van Saksen en maarschalk Leeuwendaal de veroverde stad binnen; op 27 Mei werd te Aken de vrede onderteekend. De bevolking herademde. Men had weliswaar in de lange oorlogsjaren veel verloren, maar het ergste was hun toch bespaard gebleven. Ook in de abdij zal men, vooral na de laatste weken van groote opwinding, de vrede zeer hebben toegejuicht.

NOOT 10) Chamade is het trommelgeroffel bij de capitulatie van een vesting. (einde noot 10)

Allerlei gasten te Rolduc, zoo luidt het opschrift van dit artikel. Werkelijk; veel en de meest verschillende gasten heeft de aloude abdij in de loop der enkele jaren, waarvan het fragment van 't Rolducsch dagboek melding maakt, binnen hare muren gezien. Naast alledaagsche bezoekers leerden wij als gasten kennen voorname personen, zoo wel geestelijken als leeken. Wij hoorden van gastvrije

ontvangst op vreugdevolle en op ernstige dagen, van bezoeken ten tijde van bandeloosheid en wreede terechtstelling, eindelijk van ongewenschte gasten en inkwartiering in oorlogstijd.

Als in een kaleidoscoop trokken deze beelden van lang vervlogen dagen aan ons geestesoog voorbij en toonden ons een brok geschiedenis van onze geboortestreek. En in het middelpunt van het geheel zagen wij de abdij, waarin alle draden, die het land doorkruisten, samenkwamen; de abdij, die ten allen tijde het wel en wee van het land tot het hare maakte, en die ook in de donkerste tijden het land en zijn bewoners niet in de steek liet.

Verplaatsen wij ons nu naar de tegenwoordige tijd. De oude eerbiedwaardige abdij bestaat niet meer; zooals zoo menige oude inrichting heeft zij plaats moeten maken voor een nieuwe. Maar in haar plaats is een in richting getreden, die het zich tot een plicht rekent oude traditie's te onderhouden en te bewaren. En daartoe hoort niet op de laatste plaats de oude kloosterlijke gastvrijheid. Wie de Rolducsche jaarboeken ter hand neemt en vooraan de kroniek doorbladert, zal spoedig tot de overtuiging komen, dat de oude veel-geroemde "hospitalitas Rodensis" niet is verdwenen, maar dat zij voortleeft in het huis, dat de erfenis van de abdij heeft aanvaard.

Herzogenrath.

Dr. GIERLICHS.

(OCRLC2006)

Familiebezoek bij St. Servaas!

„We gaan naar Maastricht!"

„Kan toch niet! de H. B. S. en de Handel weg, en 't gym schriftelijk, en al zooveel vrije dagen gehad, de volgende week Directeursfeest — kan niet!"

Een stamp op de grond van de een, een rustig-veilige glimlach van de ander; de insider zegt kalmpjes: „we gaan naar Maastricht!"

. . . . . .

Donderdagmorgen 7 Juni, in het octaaf van Sacramentsdag. Een waterzonnetje boven de kastanjeboomen, en peinzend volgen we vanuit de morgenstudie een regensluier, die af en toe buiten over het asfalt veegt. Maar met onbluschbare geestdrift oefenen we na 't déjeuner op de cour „O St. Servatius", de Maastrichtenaren „o. l. v." Mr. Zuylen zingen voor; wij trachten het refrein alvast van buiten te leeren. Het diner is omstreeks de 4e en 5e les, en dan gaat 't los. Regenjassen meenemen wordt aanbevolen, hoewel, inplaats van de regenlucht, een warme wind is komen waaien: witte wolken langs een blauwe hemel. We gaan met de trein vanuit Heerlen; alles loopt uiterst voorspoedig, en we schijnen allemaal een voorgevoel te hebben van een fijne middag!

Omstreeks half drie arriveeren we aan het Wijker Station, en in de beste orde trekt de lange rij via Brugstraat en Oude Maasbrug naar de stad; de trottoirs van de Groote Staat zijn enkele oogenblikken wel wat erg druk voor een gewone Donderdagmiddag, maar zonder zelfs de verkeersagent op de hoek een oogenblik last te veroorzaken, bereiken we het Vrijthof. We wandelen direct naar de bron met het groene beeldje — nog een beetje klein onder de bladeren — en na eenige oogenblikken klinkt ons welkomstlied. We bidden een tientje, in groepjes rondom de bron; reeds zoeken onze blikken langs de muren van de St. Servaas, en omhoog langs de prachtige toren van de St. Jan, en dan gaan we in twee rijen biddend de kerk binnen. Rolduc vult ongeveer het héele middenschip. Als we allen een plaats hebben — het gaat hier nogal gemakkelijk! — is het eenige oogenblikken stil. Iedereen kijkt rond, denkt, overweegt, en in ons is de kinderlijke nieuwsgierigheid en spanning, die telkens weer opnieuw bij ons komt zoodra we iets nieuws en indrukwekkends ondervinden: vooral nu hier, in deze beroemde kerk. En plotseling breekt achter ons het orgel los in een daverende toccata; prachtig is dat, zoo in dit stille middaguur, en het kost ons nú niet veel moeite om met onze gedachten van het gewone, dagelijksche „werk" los te komen. In zooverre is het een „geestelijk uitstapje". Intusschen is Mr. Directeur met het Lof begonnen. We zingen samen het Lauda Sion, daarna houdt een der kapelaans van de kerk een korte preek over de Sint-Servatiusvereering. Tevens krijgen we de noodige instructie om straks het Heiligdom met zijn schatten te kunnen bezichtigen. Na het Tantum Ergo, de Zegen, en een uit volle borst gezongen „Sint Servatius" bestijgen we klas voor klas de koortrappen om het prachtige gouden borstbeeld van de groote bis-

schop wat meer van nabij te bezien, loopen aandachtig om de noodkist met de gouden versieringen, en gaan dan naar beneden, naar de crypte. Er blijkt zóóveel moois te zien te zijn, dat we haast onmogelijk aan alles onze aandacht kunnen schenken. De graven met beenderen onder in de kelder oefenen een groote aantrekkingskracht uit op de kleinere bezoekers, terwijl van de ouderen enkelen archeologische talenten blijken te zijn, gezien het merkwaardig gemak waarmee ze inscripties en oude teksten verklaren en voor belangstellende H. B. S.'ers vertalen! Vandaar gaat het naar de groote schatkamers, en hier is zoo'n overvloed van prachtige dingen, beelden, schilderijen, kazuifels en geschiedkundig materiaal, dat we er nog in geen halve dag uitgekeken zouden raken. Het moet allemaal tamelijk vlug gaan, maar onderweg stokt het verkeer tusschen en om de glazen kasten wel eens danig, doordat een troepje kijkers iets verbazend interessants ontdekt heeft en niet weg te slaan is! Meer dan eens staan we in angst en vreeze tegen een groote glazen ruit gedrukt, die het wonder boven wonder uithoudt.... Maar het is ook zoo weldadig, zoo'n jongensbelangstelling! In elk geval is dit bezoek aan Sint Servaas een uiterst leerzame schakel geweest in onze studie-dagen.

Onder deze bedrijven hadden we natuurlijk honger gekregen — door zooveel belangstelling zelfs een razende honger. Na een korte wandeling kwamen we in een concertzaal aan de Tongerschestraat, waar we tot onze verrassing een eetzaal met 4 rijen keurig gedekte tafels vonden; we namen onze Rolducsche plaatsen in; de organisatie klopte „weergaloos": voor ieder een flesch bier, een flink Rolducsch broodje met ham en een kwart rijste vla. Wat wil je nog meer? Na een minuut was alles in volle actie begeleid door een reuzen-radio, en na een kwartier was ook alles op, tot ieders volle tevredenheid. We bleven nog wat zitten, totdat de muziek haast niet meer doorkwam vanwege de blauwe rook.... en toen was het weer verzamelen, buiten op de trottoirs. Gezamenlijk wandelden we weer terug naar 't Vrijthof — de kleinen op straat riepen elkaar iets toe van „groete percessie" — en toen naar de Lieve Vrouwenkerk, waar we nog 'n tientje baden en „Salut, o Vierge Immaculeé" zongen; daarna restte ons nog 'n anderhalf uur, om onder geleide van onze hoofdprofessoren een vluchtig bezoek te brengen aan „de stad" Maastricht. Spoedig was het O. L. Vr. plein bezet met krijgsraad houdende klassen, en voor en na verdwenen we: de eene klas in de richting van de Sint Pietersberg, de andere naar de Hellepoort, weer een andere naar een gezellig zitje voor een der Vrijthof-café's....

Tegen 8 uur scheen het station van Wijk de verzamelplaats te zijn van groepjes vroolijk gestemde jongelui, onder geleide van een goedgehumeurde „perfesser" met wandelstok. Verbaasde Maastrichtenaars mompelden iets van „Rolduc", wij echter aten ongestoord kersen en aardbeien en ijsco's, wuifden van de ééne Maasbrug naar de andere, waarover zich óók een groepje Rolduciens voortspoedde.... en in de trein ter hoogte van Valkenburg begonnen er waarlijk enkelen al te praten van slaap!

Achteraf betreuren we het, dat we toentertijd nog geen massa-zang beoefend hadden, want in de tram naar Kerkrade moest de volkszang het op een vreeselijke manier ontgelden.... Omstreeks negen uur marcheerden we Rolduc binnen, in het genot van: een heerlijke middag primo, en dan nog honger, slaap, en vóóral: een morgen uitslapen tot zeven uur, want onder de lamp bij de portier zagen we Mr. Directeur lachend op zijn horloge kijken, en booze tongen beweren zelfs, dat ze hem toen tegen de prefect hebben hooren zeggen, dat hij óók moe was....!

M.

.....

Sacramentsprocessie.

De zonnige Pinksterdagen waren weer voorbij en nu keken we uit naar de Sacramentsprocessie. Zou 't weer wel goed zijn? Want ook verleden jaar was ze verregend en waren verwachtingen van dien grootschen dag ineens teruggevallen op 't doodgewone van 'n regenachtigen Zondag. Wij, die de processie al eens hadden meegemaakt, dachten eraan terug. Hoe we dan al vroeg in de donkere kerk zaten en de stoet langzaam van achter ons midden door de kerk kwam; mannen met hooge hoeden, gilden en vereenigingen met vaandels en schilden en rinkelende medaljes. Achteraan kwamen de broeders en vele priesters, die in twee rijen de trappen naar 't priesterkoor opgingen. Daar lag dan 't groot tapijt en er stonden palmen en bloemen. Daar kwam dan alles vol te staan tusschen de koorbanken en rondom 't altaar in 'n feestelijke kleurenmenigte van bruine pijen en witte koorhemden, van gouden koorkappen en zwarte pakken. En onder liep de heele kerk vol volk tot in de donkere hoeken achter de breede pilaren. En als dan eindelijk alles tot rust was gekomen en onder eerbiedige stilte 't Allerheiligste naar 't Altaar was gedragen, dan viel plotseling 't orgel in, krachtig, met 'n feestelijken overvloed van tonen, die jubelend, juichend langs de massieve pilaren klonken. En de heele ruimte, die boven de vele ronde bogen afsluiten, vulden ze met hun trillenden feestjubel tot voor in de kerk. En daar kwam dan de zonnevreugde door de kleurige ramen in breede bundels dwars over 't priesterkoor vallen op de feestelijke kleuren tusschen de omhoogschuivende wierookwolken. Onder de Mis werd dan de „Deutsche Messe" gezongen, krachtig, langzaam, zwaar....

Maar dit jaar zou 't anders gaan. De H. Mis zou gelezen worden op de cour, op 't bordes. Nu zou die heele, groote processie bij deze ééne Mis tegenwoordig kunnen zijn, terwijl vroeger een groot deel de Mis bijwoonde, die in de gang op 'n rustaltaar gelezen werd. Dat zou 'n grootsch gezicht zijn.

We maakten ons al bang, toen 's Zaterdags 't weer zoo miezerig en regenachtig begon te worden. Maar 's Zondagsmorgens was 't weer goed. Wel hing de lucht zoo nuchter, grauwbleek boven 't carré en schommelde 'n koele morgenwind de spitse toppen der cypressen op en neer. Nee, 't was niet zooals op die andere zomerzondagmorgens, wanneer de hemel zoo openblauw is en de zon door 't carré zingt, glanst tegen 't gebogen torendak en lacht op de oude, grauwe gevel met de witte kozijnen. Dan sprankelt de zon in de rondspattende droppels van de fontein en blinken de voortschietende goudvischjes.

Nu was 't weer nuchter en koel; maar 't was goed en de processie zou wel trekken. Door de gangen gingen al de afgevaardigden van Kerkrade op en af met zwarte pak en witte kragen. De kosters liepen op en neer en de tuinman bracht de laatste palmen aan, die op z'n schouders ritselend op en neer wiegelden met hun groene waaiers.

We staan op de cour naast 't bordes de processie af te wachten. Ginds, aan den anderen kant van 't groote, nu leege courvlak, moet ze komen door de donkere, ronde poort naar 't bosquet. Op 't bordes staat 't rustaltaar tusschen veel palmengroen. Ongeduldig flakkeren de kaarsenvlammetjes, die in 'n lange rij tusschen 't groen boven 't altaar staan. We wachten.

Daar komt uit de verte, nauw hoorbaar, 't plechtig rythme van 'n processiemarsch. 't Getamp van de trom komt nader, de statige muziek wordt sterker. Uit de poort komt in twee dunne rijen de schooljeugd. Hier en daar steekt 'n lange, zwarte onderwijzer er bovenuit. Ze komen dwars over de leege cour. De jongentjes hebben hun Zondagsche pakjes aan, met groote kragen en strikken. In bonte kleurenmengeling komen de meisjes. Zusters loopen er naast met hun zwarte rokken. Ondertusschen is de muziek steeds dichterbij gekomen, ze zwelt aan tot 'n plotseling geschal tusschen de gebouwen rondom de basse-cour. Nu komt 'n witte stoet van

bruidjes met trillende bloempjes en witte strikken. Daarboven wippen eenvoudige, blanke vaantjes op en neer aan lange stokken met blinkende kruisjes. De fanfare komt door de poort en de plechtige muziek zweeft nu over dat alles in 'n groote feestelijkheid. Ongemerkt komen de eenvoudige broederkes in hun simpele, bruine pijen zoetjes achteromgeslopen en ze dragen hun kruis voorop. Heel bescheiden schuiven ze langs de muur, om in een klein hoekje aan deze algemeene hulde mee te doen. Achter de bruidjes komt de donkere stoet van mannen met 'n enkel afstekend, wit koorhemd van 'n voorbiddenden kapelaan. De mannen en vrouwen stellen zich op onder de kastanjeboomen.

Nu staat heel de cour rondom 't bordes vol menschen. Voor 't bordes komt 'n lange rij zwarte mannen met witte boorden en manchetten en met flakkerende kaarsen in hun witgehandschoeide handen. De draaghemel staat stil. Allen knielen neer. De groote vaandels voor 't bordes nijgen langzaam tot 'n vereerenden groet en onder 't gerinkel der bellen wordt 't Allerheiligste eerbiedig de trappen van 't bordes opgedragen. Koorkappen en kazuifels en witte koorhemden stuwen 't bordes op. Twee rijen witte misdienaars met kaarsen en zwaaiende wierooksvaten.

Hoog staat nu de blanke Hostie en rondom knielen allen. Alles is stil rondom. De breede machtige gevels sluiten de cour rondom af. En de nuchtere lucht brokkelt weg voor 't open helder-blauw. 't Is of de hemel wil opengaan om de algemeene vereering te ontvangen. Hoofd aan hoofd staat de menigte en daarbovenuit steken groote, kleurige vaandels en rijen van eenvoudige vlaggetjes. Onder de breede, groene strook van kastanjeblaren, die de cour aan den achterkant afsluit, staat voorop een rij menschen schouder aan schouder en daarachter staat men donker-dicht opeen.

Het Misoffer begint. De priester buigt voor 't altaar: Confiteor. En krachtig klinkt 't, als 'n algemeene schuldbelijdenis: Hier liegt vor Deiner Majestät im Staub die Kristenschar. De priester gaat 't altaar op: Kyrië. Met grooten aandrang weerklinkt de gezamenlijke smeekbede: Verstoss uns nicht! Het Credo is 'n geloofsbelijdenis in aller naam. Ieder hart moet nu wel de verheven zoetheid gevoeld hebben van 't nederig erkennende, vaste geloof en de vertrouwvolle kracht van één verheven gedachte en doel. Bij 't opheffen der pateen komt een gevoel van offergezindheid met het groote Offer in elk Christenhart.

Driemaal belt 't Sanctus. „Heilig!", zingen allen 't uit. Dan tjielpen de vogels ver weg hun loflied door de intredende stilte. De hemel is nu heelemaal blinkend blauw schoon, heel open in de zon en zonder wolken. Daarboven zullen de hemelsche koren ook hun driewerf Heilig uitjubelen in de hemelschittering. En hier in de blauwe luchten en boven 't altaar moeten wel duizenden engelengeesten zweven, daar toch de vreugde zoo regelrecht van de zon komt stralen.

Hij komt! De bellen rinkelen boven de eerbiedige stilte. De priester bidt diepgebogen en heft langzaam de reine, blanke Hostie. Driemaal schettert 'n trompet. De Verlosser! De Koning! Ons heerlijk Calvarië! De groote liefdedaad vraagt om wederliefde. Liefde daalt neer in alle ootmoedig neergebogen zielen rondom. Hij komt van boven, hoog boven den blauwen hemelschijn, hoog boven de engelen, tot ons vol neerbuigende liefde. Hij komt ons 'n offer bereiden. En de Hemel lacht 't Offer tegen met open, zonnigen vredelach. Dan rijst de mysterieuze Kelk boven 't altaar. Het waardige Offerbloed van den verheven, de geheele wereld omvattenden liefdebond. Nu wordt dit Bloed over de geheele wereld boven groote menschenscharen ter verzoening opgeheven.

Rondom staat stil in aaneengeschaarde rijen de stoet. De zon schijnt vlak over de hoofden, op 't wit van de bruidjes, op de stijve Zondagsche pakken en kraakwitte kragen, op de groote, kleurrijke vaandels, die even hun punten uitgolven in den wind. Aan den overkant staat ze vlak op den gevel en blinkt ze in de ruiten. Onder de lage schaduw der kastanjes staat stil de menigte in donkere drom.

De priester gaat verder met de Mis. Pater

Noster: „Uw Rijk kome!" Durf toch allen toe te treden tot dezen bond van liefde. Dan zal de wereld toch zoo schoon worden. Agnus Dei; de priester nuttigt het zoete Offerlam. Rondom daalt Het af in de biddende harten met Zijn kracht en Zijn vreugde en liefde.

Nu is 't offer volbracht, het ééne voor allen. Vol geestdrift zingen nu allen 't lied der trouwe burgers: „Aan U, o Koning der Eeuwen!" Oprecht, welgemeend, vol kracht gaat 't lied op tusschen de breede gevels. De priester is weggegaan van 't altaar en er komt weer beweging op de cour. De menigte schuifelt dooreen en de processie vormt zich weer. De vlaggen en vaandels gaan boven de menigte uit in de richting van de poort. 't Gaat tusschen de donkere kastanjeboomen door en in den tuin strekt 't Heilig Hartbeeld, dat witbeschenen in de zon staat, zijn zegenende handen uit over den uittrekkenden stoet. Door de poort trekt de processie en dan biddend in twee lange rijen langs 't bosquet, over de bas-cour, langs het zusterhuis, waar de levendige kaarsenvlammetjes tusschen palmen en bloemen om 't Onze Lieve Vrouwebeeld staan. Langs de hooge, vlakke voorgevel van de kerk, door de groote poort en dan de lange rechte laan door, onder 't lichte, zondoorschenen blarendek. Twee rijen loopen aan weerskanten langs de stammen en er midden tusschen gaan voorbiddende heeren in wit koorhemd. Ginds staat 'n heele drom menschen langs den weg. Ja, menschen, kijk maar naar onze gezichten, wij hebben den Heer bij ons. We trekken langs 'n wervelende korenvlakte. De halmen en bloeiende aren blinken van de zon, ze loven hun voorbijtrekkenden Meester. Naast den weg klapperen vaantjes, roode, groene, gele en witte, aan bonte stokken. We komen op den breeden straatweg, waar weer vele, vele menschen staan. Midden op de straat zijn bonte bloemenkleuren gestrooid, 'n liefdeblijk van menschen. Van achterop stuwen afwisselend de statige processiemarschen en 'n wippende fluit bij 'n zwaar roffelende trom den stoet vooruit. We komen bij 't rustaltaar op een anders zoo drukke plaats. Nu staat hier rondom alles vol stil wachtende menschen, hoofd aan hoofd. Hier staat 't rustaltaar tusschen veel kleuren van wimpels en bloemen, tusschen palmen en kaarsen en plechtige tapijten liggen uitgespreid. Daar, op dien troonhemel van gouddoek, zal de Heer dadelijk de hulde ontvangen van heel die menigte. Dan zal Hij zegenend opgeheven worden boven die menschenmassa, hier, op de plaats, waar anders zoo weinig van Hem gehoord of gezien wordt. We trekken verder door de dichte straat, waar huis na huis een kruis of beeldengroep temidden van bloemen en kaarsen de hulde aanduidt van hen, die er wonen.

Zeven krachtige schoten kondigen aan, dat ginds bij 't rustaltaar de schitterende monstrans temidden van vele priestergewaden en wierookbrandende misdienaars, onder 't gerinkel van bellen ter zegening over 't volk wordt opgeheven. En allen, die 't hooren, knielen eerbiedig, en voelen die zoete zegening over zich komen. Weer gaat de processie verder door de gesierde straten naar de kerk. En de kerk stroomt heelemaal vol, zooals de stoet ook op de cour is gekomen. En tusschen 't gekringel van wierook rinkelen de bellen, als de priester over die heele menigte den laatsten zegen geeft. Na die stilte geeft het orgel zwaar den toon aan en forsch zingen onze Rolducsche kelen het door de kerk: „Qu'ils sont aimés, Grand Dieu, tes tabernacles!"

H. t. D.

Friesche kloosterstichtingen van de oude abdij Rolduc.

In de oudste Annales Rodenses wordt nog niet gesproken over nieuwe kloosters, die de abdij in Friesland had. Toch was reeds omstreeks 1157 de „Domus S. Martini" te Ludingakerke — van ouds aan Rolduc onderhoorig — door het adellijk geslacht Ludingman of Ludinge gesticht. [1])

De continuator der Annalen, de beroemde abt Heyendal, verhaalt onder 1429, hoe het klooster Windesheim het oude, aan Rolduc onderhoorige Friesche klooster Ludingakerke in bezit nam: „effugatis inde canonicis regularibus monasterio et abbate Rodensi subjectis." Hij grondt de „reclamatio" van den abt van Rolduc, Johannes de Berensberg, die daartegen in verzet kwam, op het volgende: „dat reeds voor drie honderd jaar dit klooster zoowel als de overige kloosters in Westfriesland, Hasch, Achtelen, Berghem en Amghum aan de abdij van Rolduc onderhoorig werden en dat nog waren ten tijde van Johannes van Berensberg, van wien staat opgeteekend, dat hij over genoemde kloosters en over alle reguliere canonici en canonicae van heel Westfriesland volledige jurisdictie heeft uitgeoefend."

Merkwaardig is het wel, dat de fundamenten van een dezer kloosters, namelijk dat van Hasch, aan het licht zijn gekomen bij de opgravingen, die in het voorjaar van 1934 te Haskendijken hebben plaats gehad. Dit feit wekte veel belangstelling in Friesland, waar tal van vooraanstaande personen zich levendig interesseeren voor de oude historie van hun gewest. (Dit blijkt o.a. uit 't feit, dat 't Friesch genootschap 750 leden telt, terwijl ons Limburg's genootschap er maar 300 heeft. Wie geeft zich bij mij op als lid? Zeker eenige dozijnen Rolducers en oud-Rolducers).

Persoonlijk bezocht ik eenige malen een aantal fijne Friesche kerkjes, onder vriendelijke leiding en aanwijzing van architect Veenstra. Hetgeen ik daar vernam, bracht mij ertoe ook de heeren Dr. Schoengen, oudrijksarchivaris te Leeuwarden, later te Zwolle, een uitnemend kenner van en schrijver over Friesland, en den ondervoorzitter van het Friesch Genootschap, notaris, tevens historicus, Ottema te Leeuwarden, te raadplegen. Met groote welwillendheid verleenden deze heeren mij hun hulp. De interessante bijzonderheden, die ik van den heer Ottema ook over de andere kloosters vernam, mogen hier een plaats vinden:

„De in de Annales Rodenses genoemde „Friesche kloosters zijn de volgende:

„*Monasterium Westfrisae de Hasch;*

„is het Hasker-konvent of St. Mariarozendal „te Haskendijken in Haskerland, reeds vroeg „door den kluizenaar Doede gesticht in een „veenstreek.

„De tegenwoordige dorpskerk staat ter „plaatse van de oude kloosterkerk nabij den „straatweg en wordt nog „de kapelle" ge„noemd.

„Charters van koop- en wandelbrieven en „testamentaire beschikkingen van het Has„ker-convent zijn bekend o.a. uit de jaren: „1429, 1451, 1460, 1469, 1488, 1473, 1480, 1481, „1482, 1490, 1492, 1495, 1496, 1498, 1520 en „1557.

„*Monasterium Achtelum;*

„Ik vermoed, dat hiermede Achlum ten Zui„den van Franeker is bedoeld. Het klooster „Ludingakerk ten Zuiden van en onder Mid„lum ten N. W. van Achlum in Franekera„deel, op een terp bij Koetilla aan de Harlin„gervaart omstreeks 1157 voor reguliere ka„nunniken gesticht door 't geslacht Ludinga, „had 26 abten, werd in 1454 hervormd en in „1530 afgebroken en verplaatst naar het dorp

---

[1]) Zie Acquoy. Het Klooster Windesheim en zijn invloed. III. 91 en van Gils. Eenige opmerkingen over de oudste Annales Rodenses (1104—1157) Publications de la Soc. Hist. et Arch. 1912.

„Achlum, waar de standplaats van het kon-
„vent nog bekend schijnt te zijn; zie atlas van
„Friesland 1852. Er zou dan echter in 1429
„ook een kloosterstichting te Achlum ge-
„weest moeten zijn, wat m.i. niet onwaar-
„schijnlijk is.

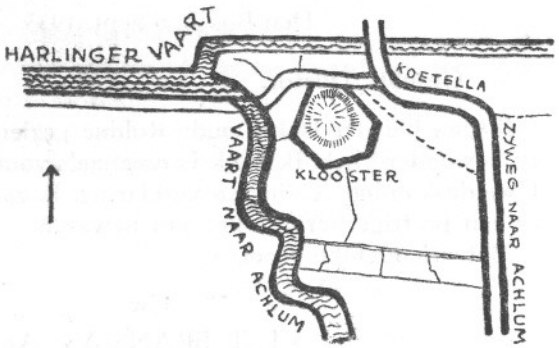

't Klooster „Lunekerk" verplichtte zich de schotdeuren van de Ossetilla bij Achlum te onderhouden o.a. blijkens charter uit 1539.

Monasterium de Berghem;

d.i. het Barra- of Bergklooster ten Oosten van Bergum, in het gebuurte genoemd de Bergumer Nijstad, in de gemeente Tietjerksteradeel, van de orde der reguliere kanunniken van St. Augustinus. De kloosterkerk — een van kloostermoppen opgetrokken kruiskerk gewijd aan den heiligen Nicolaas — is nog in stand.

De abten of priors waren veelal mannen van groot gezag en er werden in dit convent dikwijls landdagen voor de provincie gehouden.

In 1570 werd het toegevoegd aan den nieuw ingestelden Bisschopsstoel van Leeuwarden. In mijn bezit is een complex landerijen, van oudsher genoemd „de Moentslanden", d.w.z. de monnike-landen, dienende voor zomerweide van jongvee en die nog steeds te Bergum jaarlijks aan allerlei personen uit de omgeving van Bergum worden verhuurd, die er ieder een schar, d.i. het recht om 2 jongbeesten te weiden, of meer van huren. Dit complex gelegen onder Suawoude ten Westen van Bergum zijn zeker de oude scharlanden van de Bergumer kloosterlingen geweest.

Monasterium de Amghum (in de noot ook genoemd Aningen of Aenijnghen). D.i. het klooster Aanjum of St. Mariaberg ten Z.W. van Berlikum aan den rijdweg naar Franeker in de gemeente Menaldumadeel aan het oude vaarwater de Ried.

In 1256 is dit klooster gesticht door Wibrandus, den pastoor van Berlikum, voor reguliere kanunniken. Hij had hiervoor hulp van de familie der Epingas en Scheltingas. Evenals de andere kloosters op de Friesche klei lag ook dit op een terp van een hoogte van 4 à 6 meter boven het maaiveld. Schenkingen aan het klooster zijn bekend uit 1465 en 1506, de laatste door George van Saksen, Hertog van Friesland.

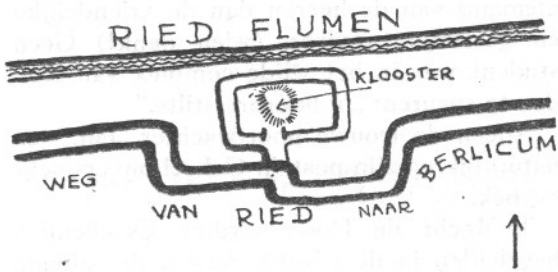

De oude singels, die het klooster omgaven zijn op het kadastrale minuutplan nog duidelijk zichtbaar. Zeer typisch is ook de bocht, die de weg om het klooster maakt.

In het Friesch charterboek Dl. I. bl. 80, komt voor de bul door Godefridus bisschop van Utrecht verleend aan Wigbaldus, den eersten abt van Ludingakerk. In 1421 had het klooster te lijden van de ketters die „Apostaten" genoemd werden. Zie charter uit 1421 Dl. I. 433 en 434."

Roermond. Dr. J. VAN GILS.

Bezoek van vier Nederlandsche Missie-bisschoppen aan Rolduc.

.....

30 Augustus 1933 werd 't eerste jaargetijde van den grooten Nederlandschen Kardinaal, Z.Em. Wilhelmus van Rossum, te Wittem gehouden.

In tegenwoordigheid van negen Bisschoppen had de opening van het Kardinaal van Rossum-Museum plaats.

Bij die gelegenheid deden vier Nederlandsche Missiebisschoppen — Mgr. Brans, apostolisch vicaris op Sumatra; Mgr. Meulenberg. apostolisch vicaris op IJsland; Mgr. Gijlswijk, apostolisch delegaat in Zuid-Afrika en Mgr. Kierkels, apostolisch delegaat in Britsch-Indië, Ceylon, Birma en Malakka — Rolduc de eer van 'n bezoek aan.

In de oude veste bevond zich dien middag niemand van de heeren dan de vriendelijke en gastvrije provisor, (wien dank!) Geen student was in het wijde complex van Rolduc te speuren: „'n hoorbre stilte."

Alleen de trouwe poortwachter, Jan, was natuurlijk op zijn post. 'n Geheel onverwacht bezoek.

'k Mocht de Hoogwaardige Excellenties begeleiden in de gewijde muren der aloude abdij, en krocht en kerk en gebouwen verklaren.

Een poging om het bezoek in foto vast te leggen mislukte; foto-professoren en foto-studenten waren op vacantie. De professional fotograaf was 'n pseudo kunstenaar; hij had.... z'n plaat vergeten.

Welken indruk de Bisschoppen van dat oude, illustre huis ontvingen? 't Moge blijken uit de vriendelijke brieven, die wij mochten ontvangen.

De studenten zullen 't verblijf in 't beroemde huis op des te hooger waarde schatten, waar zij lezen, hoe de Bisschoppen Rolduc bewonderden.

Dr. VAN GILS.

Roermond.

Den Bosch, 6 Sept. 1933.

Geachte Doctor,

Ik ben blij dat ik het oude Rolduc gezien en bewonderd heb. Ik dank U nogmaals voor Uwe deskundige leiding en verklaring. Ik zal er een prettige herinnering aan bewaren.

Met vriendelijke groeten,

Uw

† L. T. BRANS, Vic. Ap.

Den Haag, 16 Sept. 1933.

Hoogeerw. Doctor,

Bij thuiskomst vond ik Uw brief en eenige Uwer pennevruchten mij zoo welwillend toegezonden. Deze zal ik niet nalaten te lezen met dezelfde belangstelling als waarmee ik naar U geluisterd heb bij onzen rondgang in het historisch Rolduc.

Mocht het niet te veel gevraagd zijn dan zou ik gaarna het Curriculum historicum practicum van Limburg ontvangen.

Van deze gelegenheid maak ik nogmaals gebruik om U hartelijk te danken voor Uw aangenaam gezelschap, voor Uwe buitengewone inspanning om mij in alles ter wille te zijn. Al deze broederlijke hartelijkheid zal ik nimmer vergeten.

Geloof mij steeds

Uw zeer toegen. in Xo.

† B. J. GIJLSWIJK, Del. Ap.

Ere-lez-Tournai, 10-9-'33.

Monseigneur,

Eer ik mij verder van Nederland verwijder, kan ik niet nalaten nogmaals mijn oprechten dank uit te drukken voor de hooggewaardeerde behulpzaamheid mij door U Hoogeerw. betoond. Uwe buitengewoon bevoegde

begeleiding op Rolduc, evenals Uwe gulle gastvrijheid te Roermond en de eervolle en leerrijke bezoeken mij bezorgd in den Haag zijn voorkomendheden, die mij dit kort verblijf in 't Vaderland onvergetelijk hebben gemaakt. De goede God beloone U Hoogeerw. en zegene immer meer U zelve en Uw werk en stelle mij in de gelegenheid U Hoogeerw. wederzijds mijne waardeering te kunnen bewijzen.

Met herhaalde dankbetuigingen en hartelijke groeten verblijf ik, Monseigneur,

Hoogachtend,
Uw dw. dr.
† LEO KIERKELS, Del. Ap.

Saeffelen, le 6-9-1933.

Monseigneur,

Votre très honorée et très aimable lettre et les brochures viennent de me parvenir.

Je n'oublierai jamais avec quelle bonté et quelle amabilité vous avez bien voulu m'inviter à Rolduc. Depuis mon enfance j'ai désiré voir ce célèbre bâtiment, mais je n'ai pas pu rêver qu'un jour j'aurais le bonheur d'être conduit à Rolduc par un si illustre savant et d'attendre de sa bouche les explications et les notions historiques si intéressantes et si instructives.

Monseigneur, j'aurais pu vous écouter toute une journée, tellement j'étais ravi de tout ce que vous nous disiez.

Monseigneur, je viens donc vous exprimer ma très vive reconnaissance pour votre grande bonté à mon égard, jamais je n'oublierai votre aimable personne Merci aussi des brochures que vous avez bien volu m'envoyer et que j'étudierai avec le plus grand intérêt.

Daignez agréer Monseigneur l'assurance de mes sentiments très respectueux et très reconnaissants.

Votre humble serviteur en Jésus et Marie,

† M. MEULENBERG S.M.M.
Vic. Ap.

.....

De Domschool van Doornik en Ailbertus de stichter van Rolduc.

.....

Als fascicule 12 van het beroemde „Spicilegium sacrum Lovaniense" gaf de geleerde en vriendelijke Dr. Joseph Warichez, „archiviste de l'évêché de Tournai" in 1932 uit: „Les disputations de Simon de Tournai". Texte inédité. Op pag. X van de „Introduction" worden eenige beschouwingen gegeven over de oude domschool van Doornik. De zaak is ook voor Rolduc van belang. De oudste Annales Rodenses toch spreken eenigermate onduidelijk over Ailbertus' werkzaamheid te Doornik. Van hem wordt er gezegd: „Factus est quasi primus omnium, doctor artium liberalium", terwijl tevens vermeld wordt, dat hij werd „canonicus ecclesiae pro eo quod secundus sibi non inveniretur ibi in profectu litterali"; dat wil dus zeggen: Ailbertus was de zeergeleerde kanunnik scholaster der Doorniksche kathedraal.

Over dat scholasterschap aan de wereldberoemde kathedraal te Doornik — eens residentiestad van koningen — verhaalt ons Warichez een en ander, dat wij gaarne hier laten volgen. Immers, indien wij het milieu, waarin Ailbertus verbleef voor zijn komst te Rolduc, beter kennen, dan wordt ons ook zijn beeld en karakter duidelijker.

„La date précise de la naissance de Simon „est inconnue, mais il dût voir le jour dans „la prémière moitié du XIIe siècle (1130 en-

„viron). Il faut se résoudre également à igno-„rer les écoles, que Simon fréquenta. Nul „doute cependant, qu'il reçût sa première for-„mation littéraire à l'école du Chapitre, dans „sa ville natale, Tournai.

„Depuis quelques années, il est vrai, l'école „épiscopale de Tournai avait perdu la vogue, „qui vers la fin du XIe siècle attirait autour „de l'orléanais Odon (Odard) une troupe de „clercs, accourus des „diverses provinces des „Pays-Bas, de la Normandie, de la Bour-„gogne, et d'autres contrées de la France et „même de la Saxe et de l'Italie". Ce lustre „qui avait fait de Tournai „une seconde „Athènes", suivant le mot pittoresque du „chroniqueur Hériman, n'avait été qu'ephé-„mère. Depuis le départ du célèbre écolâtre, „qui avait rénoncé au tumulte d'une chaire „en renom pour s'engager dans la contem-„plation mystique et fonder l'abbaye de „Saint-Martin en 1092, l'école de Tournai „avait brusquement décliné pour devenir de „plus en plus une école d'importance locale. „Les écolâtres qui succédèrent à Odon ne „purent arrêter cette déchéance, qui tenait „d'ailleurs à des circonstances d'ordre plus gé-„néral: ni le dévoué Guarmunde, qui fut son „successeur immédiat, ni *le savant Ailbert „d'Antoing qui fonda les monastères de Rol-„duc (1104) et de Clairefontaine en Tiérache (1111)*, ni le pieux Guerric qui devint disciple „de S. Bernard et se fit moine à Clairvaux en „1121. L'odyssée de ces derniers montre suf-„fisamment que l'école épiscopale de Tour-„nai s'était engagée dans le courant mystique, „qui emportait en ce moment un certain „nombre d'esprits d'élite, et qu'elle tendait „avant tout à former des clercs pieux, loin „des spéculations rationnelles par lesquelles „de XIIe siècle allait consommer l'union de „la théologie avec la philosophie. Ceux que „tiraillait le goût d'études plus approfondies, „partaient aux écoles publiques pourvues „d'écolâtres plus savants, afin de participer „au mouvement d'idées qui remuait les cen-„tres littéraires en denom. De ce nombre „fûrent de fils du châtelain de Tournai, Gau-„tier de Mortagne (ou Walter, les Tournai-„siens disaient Watier), Hugues de Tournai „et Simon de Tournai."

Roermond. Dr. VAN GILS.

Eerste herinnering.

In de herfst van 1868 kwam ik op de kostschool Rolduc. Slechts eenige maanden te voren was uit het *corps professoral* Everts tot directeur benoemd. Ik meen, dat de meeste professoren liever de „lange Jansen" op die plaats hadden gezien, maar bisschop Paradis deed een andere keus.

De dag na de aankomst werden wij geroepen om een toelatingsexamen te doen. Dat ging toen zeer eenvoudig, wij moesten mondeling eenige vragen beantwoorden. Wij waren met twee candidaten voor de sixième latine, een zekere de Haas uit Zwolle en ik.

„Om op de sixième latine te komen, moeten jullie wat Fransch kennen," zei de directeur en zich tot mij wendend vroeg hij: „Ken jij dat, Erens?"

„O, ja," zei ik met veel zelfbewustzijn, „daar heb ik al veel aan gedaan."

De Haas antwoordde, dat hij wel wat Fransch kende, maar toch niet zoo heel veel.

„Dan zal ik je een paar vragen stellen," zei de directeur. „Zeg mij eens, wat is anderhalf jaar in het Fransch?"

De Haas werd benauwd, want hij wist het niet. Hij was een lange, bleeke jongen met blond haar en een plat gezicht. Nu was hij heel rood geworden en hij zag er wanhopig uit.

De directeur had erg minzaam met ons

gesproken. Er lag nog niet het autoritaire in zijn wezen, dat hem in de toekomst zou kenmerken en al was zijn haar toen donker, de bijnaam „de Zwarte", waarmee hij later werd aangeduid, was toen nog niet geboren in de jongensbreinen. In het begin had hij ons met een glimlach ondervraagd, maar toen de verlegen jongen bleef zwijgen, werd zijn uitzicht zeer streng.

Ik kreeg het ook benauwd, want ik wist ook niet hoe ik anderhalf jaar in het Fransch zou zeggen en het trok in mijn hersens bij elkaar van het denken, hoe ik zou moeten antwoorden, wanneer ik werd gevraagd, maar ik zweeg.

De spanning zal wel niet lang hebben geduurd, maar ons jongens leek die tijd van onzekerheid vreeselijk lang. Eindelijk sprak de directeur weer en hij zei:

„Erens, jij kunt op de sixième latine komen, maar de Haas komt op de sixième hollandaise."

Ik was zelf over deze uitspraak geweldig verbaasd en heelemaal in de war trokken wij twee kleine jongens af. Ik weet nog wel, dat ik medelijden had met mijn examen-kameraad en dat ik dacht: had hij ook maar gezegd, dat hij er veel van wist.

Later heb ik nog dikwijls over dit voorval gedacht. In mijn kinderlijke bekrompenheid had ik gemeend, dat wat ik wist, al heel veel was; ik wist toen nog niet, dat er nog zoo veel was, dat ik niet kende. Mijn bekrompenheid had mij toen het zelfbewustzijn en de verzekerdheid gegeven, die de directeur zoozeer hadden voldaan, dat hij niet verder vroeg.

FRANS ERENS.

Kirchroa.

.....

Jing schunder plaatsch op Joddes ead,
Els woa os wig jeschtange,
En went me honged joar, oad wead,
Blieft ummer nog os hats dra hange,
En vroagt miech inne, wie heescht ze dan,
Neum ins die plaatsch, die diech entzukt,
Da rof iech, zoeë hel iech roffe kan,
Vol schtolts, vol vreud en jants bejlukt:
't Is Kirchroa mit zie schun verlije,
't Is Kirchroa in 't Roderland,
Dat ins Europa aa koeët bije,
Der ieëschte schwatse diamant!

Doa woa noen acht joarhonged schtroalt,
Hoeëg van Ailbertus hilligdom,
Jraad els-of 't i-jen loeët jemoalt,
't Ziejestseeche van os kristendom;
Woa op koarevelder wiet en breed
Der zeaje Joddes zichtbaar rouwt,
En woa der landman, went de zon opjeet,
Zoeë fliessich zienne akker bouwt:
't Is Kirchroa imt zie schun verlije,
't Is Kirchroa in 't Roderland,
Dat ins Europa aa koeët bije,
Der ieëschte schwatse diamant!

Woa is der bergmansschtam jeboare?
Woa woeëd der ieëschte schaat jebouwd?
Woa hat me, trots al de jevoare,
Ziech 't ieësch der bergbouw aavertrouwd?
Blaar ins de Rolducker annale noa,
Woa alles trui is injedrage,
En blief dan bij abt Chaineux schtoa,
Dea zal et diech wal zage:
't Is Kirchroa mit zie schun verlije,
't Is Kirchroa in 't Roderland,
Dat ins Europa aa koeët bije,
Der ieëschte schwatse diamant!

Woa schteet et kleenoeëd van os bisdom?
De wachtborg van osse priesterschtand?
Rolduc mit zienne jroeësse riechdom
Va kons, koeltoeër, zoeë weltbekankt,
Woa et Norbertus-wonger ins jeschoog,
En woa der hertsog Walram rouwt,
Der hillige Gerlachus zieng biech ins schproog
En ziech abt Erpo aavertrouwd:
I Kirchroa mit zie schun verlije,
I Kirchroa in 't Roderland,
Dat ins Europa aa koeët bije,
Der ieëschte schwatse diamant!

In et jantse leave bonkt durchweaft,
Woa vings doe wal ee schunder bild,
Els woa dieng joegend doe verleaft,
Woa doe els kink jelaacht, jeschpild.
Mie hats verlangt die plaatsch alling,
Woa ins mieng wig jeschtange,
En woa iech miech op ead beving,
Ummer blieft mie hats dra hange:
A Kirchroa mit zie schun verlije,
A Kirchroa in 't Roderland,
Dat ins Europa aa koeët bije,
Der ieëschte schwatse diamant!

J. G.

Oche, der 28 Joenie 1934.

.....

ROLDUCSCHE REUNIE.

.....

Wij herinneren er nogmaals aan dat de reunie van oud-leerlingen van Rolduc op 21 Augustus omstreeks 15 uur begint.

Daar in 1931 de uitnoodigingen beperkt bleven tot degenen, die vóór 1920 leerling waren van Rolduc, worden nu vooral diegenen uitgenoodigd, die in de jaren tusschen 1919 en 1930 Rolduc verlaten hebben. Maar ook de oudere generaties zijn hartelijk welkom. Verschillenden van hen, die in 1931 de reunie meemaakten, hebben zich reeds voor de komende reunie opgegeven; anderen, die in 1931 verhinderd waren, komen thans. Men wordt verzocht bericht te zenden aan prof. dr. J. Cobbenhagen, Mozartstraat 21, Tilburg, vóór 25 Juli.

.....

INHOUD.

Blz.

Prefect De Bruyn † 3
Kroniek 1933—1934 7
Prijsuitdeeling 16
Jaarverslagen:
Missievereeniging „Rolduc" 27
Maria-Congregatie 33
Derde Orde van St. Franciscus 34
Academie St. Augustinus 35
Tooneel, Film, Muziek en Zang 36
Sport en Spel:
Voetbal 40
Tennisclub R. T. C. 49
Hockey-club „Unitas" 50
Gymnastiekclub 51
Leerarencorps 52
Lijst van leerlingen 53
Personalia 59
In Memoriam:
Dr. W. Goossens † 61
Oud-Pastoor Piet Bollen † 63
Johan Zaal † 63
Bernard Riga † (J.) 64
Leo Schiffelers † (J. B.) 65
De kleine Jean Baur † (J. B.) 65
Wat oude Bidprentjes verhalen (Dr. Gierlichs) 67
Een mooie dag in het eerste trimester van het afgeloopen schooljaar: Het bezoek van Z. H. Exc. Mgr. Diepen op 1 Oct. 1933 . . 74
Directeur van de Venne geschilderd door Matth. Wiegman . . . 77
Onderwijs in de Middeleeuwsche Kloosters, de Boekenlijst van Rolduc (J. Kleijntjens S.J.) 79
Ontmoeting in het buitenland (Mr. M. van Rooy) 84
Allerlei gasten op Rolduc (Dr. Gierlichs) 87
Familiebezoek bij St. Servaas! (M.) 101
Sacramentsprocessie 103
Friesche kloosterstichtingen van de oude abdij Rolduc (Dr. J. van Gils) 106
Bezoek van vier Nederlandsche Missiebisschoppen aan Rolduc (Dr. J. van Gils) 108
De Domschool van Doornik en Ailbertus, de stichter van Rolduc (Dr. van Gils) 109
Eerste herinnering (Frans Erens) 110
Kirchroa 111
Rolducsche Reunie 112

PLATEN

Oud-Prefect P. de Bruyn † . . . . . tegenover pag. 3
Philosophie Sup. . . . . „ „ 8
Gymnasium 6 A en Seminarie . . . . . „ „ 8
Gymnasium 6 B . . . . . „ „ 9
5e Klas H. B. S. . . . . „ „ 9
Missiedag . . . . . „ „ 28
Bestuur en Genoodigden Missievereeniging . . . „ „ 29
5e Klas H. H. S. . . . . „ „ 29
Elckerlyc . . . . . „ „ 36
Gott mit uns . . . . . „ „ 37
Ingang kerk, gerestaureerd 1933 . . . . . „ „ 37
Rolduc's Elftal . . . . . „ „ 40
Pantarei . . . . . „ „ 40
Limburgia I . . . . . „ „ 41
Concordia (Klein Rolduc) . . . . . „ „ 41
Directeursfeest 2de dag . . . . . „ „ 48
Hockeyclub . . . . . „ „ 49
Gymnastiekclub . . . . . „ „ 49
Dr. W. Goossens † . . . . . „ „ 64
P. Bollen † . . . . . „ „ 64
Johan Zaal † . . . . . „ „ 64
Bernard Riga † . . . . . „ „ 64
Leo Schiffelers † . . . . . „ „ 64
Jean Baur † . . . . . „ „ 64
Drs. P. G. J. H. M. Cramer . . . . . „ „ 65
G. J. M. Cleven . . . . . „ „ 65
M. Ogier . . . . . „ „ 65
Drs. N. van de Griendt . . . . . „ „ 65
Mgr. Brans op Rolduc . . . . . „ „ 76
Radio Holland-Zwitserland . . . . . „ „ 76
Bezoek van Mgr. Diepen . . . . . „ „ 76
Directeur A. van de Venne, door Matth. Wiegman . „ „ 77
Sacramentsprocessie . . . . . „ „ 102
Familiebezoek bij St. Servaas . . . . . „ „ 103

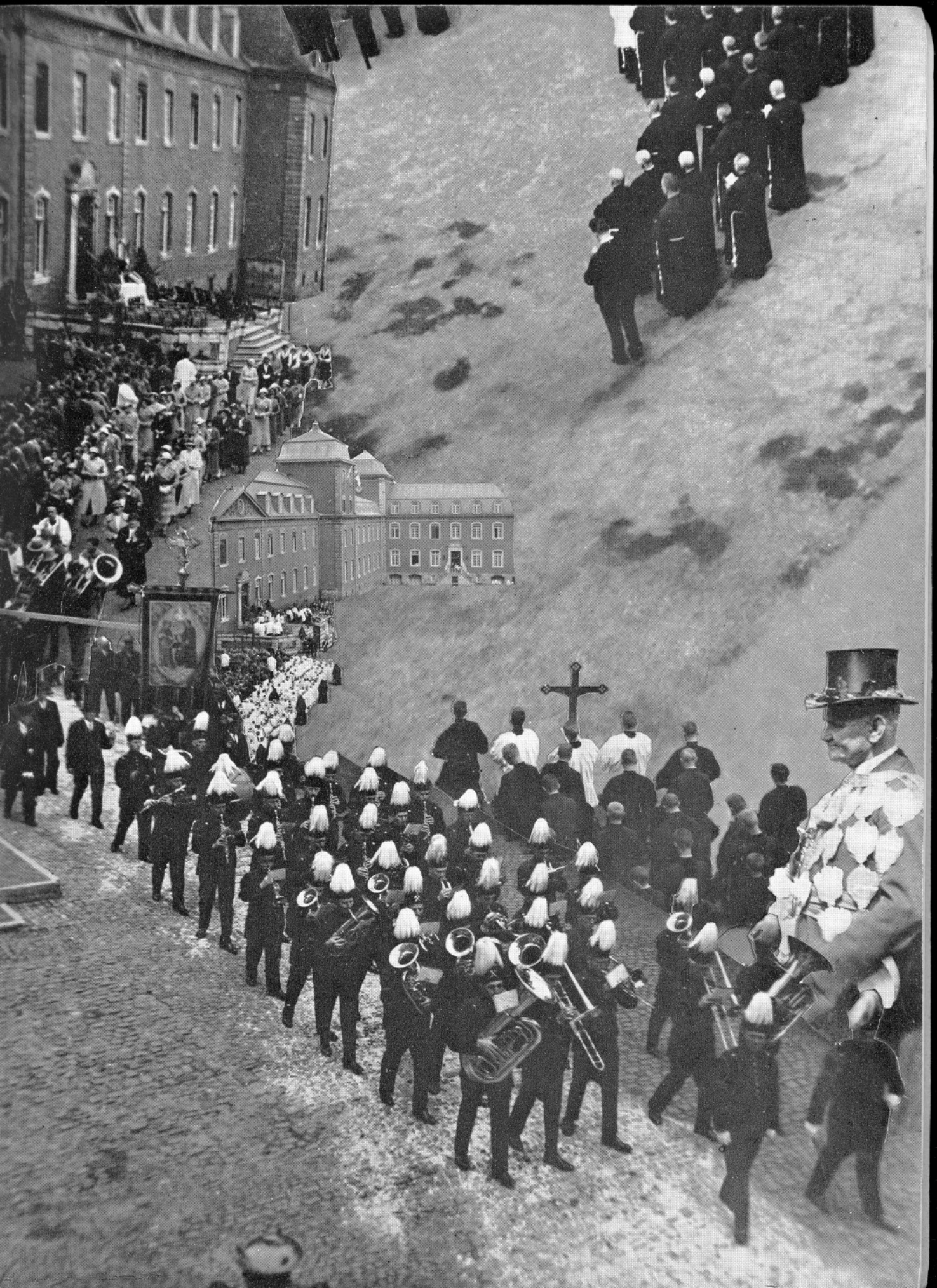

GERESERVEERD
Heerlen tot Maastricht
OR
Linssen